

REFORMÁTUS KALENDÁRIUM A 2013. ÉVRE

REFORMÁTUS KALENDÁRIUM
A 2013. ÉVRE

REFORMÁTUS KALENDÁRIUM A 2013. ÉVRE

**KIADJA
A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET**

A kalendáriumot szerkesztette:

Bereczki András
paptamási lelképásztor

Korrektor:

Wagner Erik

Tördelőszerkesztő:

Petrikó Ildikó

Címlapon:

A szilágyperecseni templom belseje

Hátlapon:

A Szatmáron 2012-ben felavatott Rákóczi-szobor
(Deák Árpád szobrászművész alkotása)

ELŐSZÓ

*„Haszontalan szolgák vagyunk, azt tettük,
ami kötelességünk volt.” (Luk 17,10)*

Tettük, ami kötelességünk volt

Új esztendőnk kiemelkedő eseménye lesz a Heidelbergi Káté megjelenésének 450. évfordulója. Nincs kétségem afelől, hogy a hitvallásaira oly büszke magyar reformátusok gyülekezeti, egyházmegyei, egyházkerületi, sőt nemzetközi szintereken méltóképpen fognak ünnepelni. Szép és értékes kiadványok fognak megjelenni, akár új felfedezések közzétételével, újszerű magyarázatok bemutatásával. Mindez helyén való, ígéretes és üdvözölhető.

Újévi köszöntőm alkalmával kívánom egyházkerületünk minden tagjának, hogy legyen alkalma, ha csak néhány órán át is, a reánk következő hónapokban, újból elmélyülni a Heidelbergi Káté iratában, mint a nemcsak tanulásra, hanem inkább hitigazságok feltárására szánt okmányban. Felnőttként jobban, mint hajdani ifjakként, feltalálhatjuk benne azt, ami igazolható módon emberivé teheti a társadalmat, és azt is, ha mulasztunk, mennyire könnyen válhatunk az ördög diabolikus eszközeivé.

Nincs itt lehetőségem arra, hogy az ünnepelt hitvallást a fentiek értelmében bemutassam. Azonban, egyetlen vonatkozás mentén remélem, felébreszthetem egyháztagjaink figyelmét a jubileumi esztendő elején, hogy mire kell odafigyelnünk, mert Isten éppen velünk és általunk teszi szebbé és élhetőbbé a környezetünket.

Számomra a 86. kérdés döntő. Így hangzik: „Miért kell jót cselekednünk, ha a mi nyomorúságunkból minden mi érdemünk nélkül, kegyelemből, Krisztus által váltattunk meg?” Döntő ez a lelkiismeretet átvizsgáló kérdés, mert szembesít a jócselekedetek protestáns szemléletével, a megigazítás titkával és a Krisztus hatalmát megbecsülő saját hitünkkel. Döntő a kérdés és a válasz nyomán az is, hogy a helyzetét áttekintő, állapotát átlátó ember eljut-e a reá háruló feladat felismeréséig. A válaszban ez áll: végül pedig azért kell jót cselekednünk, „hogy a mi istenfélő életünkkel embertársainkat is megnyerjük a Krisztusnak.” Nem kevés, és nem könnyelműen elhanyagolható a reánk váró Isten felől érkező, és a hitvallásban megfogalmazott feladat. A mi istenfélelmünk, a tied és az enyém, embertársaink számára Krisztus megismerésének rajtunk múló tényezője. Istennek számos titkos csatornája van, amelyeken megközelíti a számára fontos embert, de bennünket nyilvánosan is megnevez, mint testvérgyűjtő, Istenhez segítő szolgálatvállalókat. Számomra itt kezdődik a kényszerítő, önmagammal való szembesülés. Vajon megnyerte valaki Krisztust, avagy megnyert valakit Krisztus az én közreműködésemmel? Óvatosságomat nemcsak hiányos önismeretem ihleti, hanem Isten Igéje-

nek tükre, amelyet elem tár. Idézem, most már ilyen meggondolásból a címbéli bűnbánattal teli evangéliumi szavakat: „Haszontalan szolgálak vagyunk, azt tettük, ami kötelességünk volt.” Voltunk vasárnaponként többször templomban, adakoztunk a feleslegünkből, megtaláltuk a szállkát a felebarátunk szemében, a törvények előírását felleltük, sőt alkalmaztuk ellenfeleinkre, bűntettünk, ítéltünk és elmarasztaltunk mindenkit, akik nem értettek velünk egyet. Pedig az Egy, a Krisztus, velünk egyet akart, mégpedig azt, hogy a haszontalanságot és a kötelességszerűt váltsuk fel az evangéliumira, a közösség-ápolásra, a szolgálatvállalásra. A haszontalanság ítéletes, mert csak a kötelességekre néz Istentelenül, Krisztustalanul és Lélektelenül!

Az igehirdetéseket gyakran azzal marasztalják el a hallgatók, hogy a megállapított diagnózis után nem fogalmazódik meg a gyógykezelés mikéntje. Nem szeretnék ilyen hibát elkövetni, ezért a tíz leprás meggyógyításának történetéből idézek két verset. „Egyikük pedig, amikor látta, hogy meggyógyult, visszatért, és fennhangon dicsőítette Istent. Arcra borult Jézus lábánál, és hálat adott neki” (Luk 17,15-16). Nem véletlen, hogy éppen a címbéli figyelmeztetést tartalmazó ígérést követi a gyógyítás története. Jézus nem tett velük egyebet, mint meghirdette a betegség eltávolítását, és elküldte őket a papokhoz, akik törvényesen is igazolják a helyreállított egészség valóságát. Mind a tízen elhitték Jézus Krisztus ígérését, elindultak, és útközben felfedezték, hogy meg is történt a csoda. Örömmel mentek a papokhoz, teljesítették a parancsot. Egyikük azonban „engedetlenné” lett, és előbb visszafordult az áldott orvoshoz. Ez az engedetlenség lett a többlet, a kötelességen túli, a szolgálati minimum feletti, a második mérföld felvállalása. Erről van szó, ilyen lelkületű emberekre van szüksége az Istennek, mert velük és általuk tényleg jobb lesz az amúgy sok romlással szenvedő emberiség.

Hitvallásos életet követel tőlünk a Teremtő. Szükséges a hitvallási iratinkat ünnepelni, de elengedhetetlen az egyre jobb, egyre eredményesebb cselekedetek felvállalása, hogy azok emeljenek ki bennünket a haszontalanság, a kényszerű kötelesség taposómalmából. Ilyen Istent kereső szolgáló szívvel már nem lehetünk a megszorodásnak, az elesettségnek, a meghátráltathatásnak áldozatai. Nekünk örvendező, boldog embereknek lehet lenni, akik mindenekelőtt Krisztus Jézushoz fordulunk alázatos arcra borulással, és szüntelen hálat adó lelkülettel.

Isten adja szeretete által, hogy a következő esztendőben meggyőződhesünk ezen gondolatok igazságáról.

Nagyvárad, 2013. január 1.

Áldott új esztendőt kívánok a Királyhágómelléki Református Egyházkerület nevében!

A békesség kötelékében,

CSÚRY ISTVÁN
püspök

KISS JENŐ

Folyók

*Minden folyótól távol éltem én,
hol én születtem, folyók nincsenek,
pőréen, sután ott úszni nem tanul a
kisgyerek,
hol én születtem, folyók nincsenek,
csak az van ott, egy nevenincs patak,
nyáron kiszárad, hangja elakad,
és aztán vannak itt-amott tavak
nagy ős vizek, bús maradékai,
kik megtanultak várni s állni,
s harcolni is, tó módra, konokul
s villózó akarással,
megküzdeni a kivont kardú sással,
amely a parttól mind bennebb nyomul,
a káka buzogányos
pandúrhadával szembeszállni,
kik megtanultunk várni s állani-
ezek neveltek engem, e tavak,
amint a völgyben megvillámlanak,
a tó volt fájó példakép, a tó,
a jó, a helytállásra biztató.
Folyókról példát senki se vegyen.
A folyó hűtlen, mert mindig megyen,
könnyelműn hágy el tájat és hazát
-így védtem én a tavak igazát.
A folyó hűtlen, mert mindig megyen,
akármely földön, bármit, bárhol is,
ő egyszerre honos és idegen...*

*Folyó, bocsáss meg, így volt,
mit tegyek-
hol én születtem folyók nincsenek,
bocsássatok meg roppant folyamok,
igazat én ma tinektek adok.
Nem az a példás hazaszeretet
ha életünk egy völgyben megreked,
s vizét moszat kuszálja, mélye kásás-
a helytállás nem béna helybenállás!
Ó menni, menni, egyre áradón,
fönn nem akadni csíp-csup gátakon,
menni testvér vizekkel összefogva
mélyülve váltig, s váltig gazdagodva,
lágymozdulattal, mégse téveteg,
egybeölelni tájakat s népeket,
s míg korszakaik bennünk megmerik,
csak menni
-a Forrástól a Tengerig!
Az az igazság: annyit adsz hazádnak,
amennyit a világnak! Illanók
vagyunk, akár a víz-a tó kiszárad,
de mindörökkön élnek a folyók!
Élnek! Az élet bennük őrzi titkát
-hisz meg nem álló hömpölygés a lét-
Vizükkel ők a tengert gazdagítják:
a minden harcok s álmok tengerét!*

Január

BOLDOGASSZONY HAVA

„Áldott az Úr Istene, Izráelnek Isten, aki csodadolgokat cselekszik egyedül.” (Zsolt 72,18)

1. Kedd	Újév, Fruzsina	Lk 21,20–24	2Kir 1	Zsolt 72
2. Szerda	Ábel, Ákos	Lk 21,25–33	2Kir 2	
3. Csütörtök	Benjámin, Genovéva	Lk 21,34–38	2Kir 3	
4. Péntek	Angéla, Leona, Titusz	Lk 22,1–6	2Kir 4	
5. Szombat	Simon, Árpád, Edvárd	Lk 22,7–13	2Kir 5	

„Óh Uram, nyisd meg ezek szemeit, hogy lássanak.” (2Kir 6,20)

6. Vasárnap	Gáspár, Menyhért, Boldizsár	Lk 22,14–23	2Kir 6	Zsolt 29
7. Hétfő	Attila, Etele, Ramóna	Lk 22,24–30	2Kir 7	
8. Kedd	Gyöngyvér	Lk 22,31–38	2Kir 8	
9. Szerda	Marcell	Lk 22,39–46	2Kir 9	
10. Csütörtök	Melánia, Vilma, Vilmos	Lk 22,47–53	2Kir 10	
11. Péntek	Ágota, Baltazár, Barna	Lk 22,54–65	2Kir 11	
12. Szombat	Ernő, Erna, Tatjana	Lk 22,66–70	2Kir 12	

„De könyörgött Joakkáz az Úrnak, és meghallgatta őt az Úr, mert megtekintette az Izráel nyomorúságát.” (2Kir 13,4)

13. Vasárnap	Veronika, Vera	Lk 23,1–5	2Kir 13	Zsolt 36
14. Hétfő	Bódog	Lk 23,6–12	2Kir 14	
15. Kedd	Lóránt, Loránd	Lk 23,13–25	2Kir 15	
16. Szerda	Dániel, Gusztáv	Lk 23,26–31	2Kir 16	
17. Csütörtök	Antal, Antónia	Lk 23,32–38	2Kir 17	
18. Péntek	Piroska	Lk 23,39–43	2Kir 18	
19. Szombat	Sára, Márió, Máriusz	Lk 23,44–49	2Kir 19	

„Legyenek kedvedre valók szájam mondásai, és az én szívem gondolatai előtted.” (Zsolt 19,15)

20. Vasárnap	Fábián, Sebestyén	Lk 23,50–56	2Kir 20	Zsolt 19
EGYETEMES IMAHÉT KEZDETE				
21. Hétfő	Ágnes	Lk 24,1–12	2Kir 21	
22. Kedd	Vince, Artúr	Lk 24,13–27	2Kir 22	
23. Szerda	Rajmund, Zelma, Emese	Lk 24,28–35	2Kir 23	
24. Csütörtök	Timót, Henrik	Lk 24,36–49	2Kir 24	
25. Péntek	Pál, Bottyán	Lk 24,50–53	2Kir 25	
26. Szombat	Vanda, Paula	Bír 1,1–15	Gal 1,1–9	

„De amikor Istennek tetszett, elválasztott engem az én anyám méhétől fogva és elhívott az ő kegyelme által” (Gal 1,15)

27. Vasárnap	Angelika, Angyalka	Bír 1,16–36	Gal 1,10–24	Zsolt 71,11–21
28. Hétfő	Károly, Karola, Tamás	Bír 2	Gal 2,1–10	
29. Kedd	Adél, Eta, Emőke, Léda	Bír 3	Gal 2,11–14	
30. Szerda	Martina, Gerda, Noémi	Bír 4	Gal 2,15–21	
31. Csütörtök	Lehár, Marcella	Bír 5	Gal 3,1–18	

Feljegyzések

TÉLHÓ – FERGETEG HAVA

*Pálnak fordulása
Fél tél elmúlása
Piroska napján ha fagy
Negyven napig el nem hagy.*

*Ha fénylik a Vince,
Megtelik a pince.
A ködös január
Nedves tavasszal jár.*

Február

BÖJTELŐ HAVA

1. Péntek	Ignác, Virginia	Bír 6,1–24	Gal 3,19–29
2. Szombat	Karolina, Apor	Bír 6,25–40	Gal 4,1–7

„Kit küldjek el és ki megyen el nekünk? Ímhol vagyok én, küldj el engemet!” (Ézs 6,8)

3. Vasárnap	Balázs, Nimród	Bír 7	Gal 4,8–11	Ézs 6	▶
4. Hétfő	Csenge, Ráhel	Bír 8,1–23	Gal 4,12–20		
5. Kedd	Ágota, Ingrid	Bír 8,24–35	Gal 4,21–31		
6. Szerda	Dorottya, Dóra, Dorka	Bír 9,1–21	Gal 5,1–6		
7. Csütörtök	Tódor, Rómeó	Bír 9,22–57	Gal 5,7–15		
8. Péntek	Aranka, Jutocsa	Bír 10	Gal 5,16–26		
9. Szombat	Abigél, Alex	Bír 11,1–28	Gal 6,1–10		

„Mert tudja az Úr az igazak útját, a gonoszok útja pedig elvész.”

(Zsolt 1,6)

10. Vasárnap	Elvira	Bír 11,29–40	Gal 6,11–18	Zsolt 1	●
11. Hétfő	Bertold, Dezső	Bír 12	Kol 1,1–8		
12. Kedd	Lídia, Livia	Bír 13	Kol 1,9–23		
13. Szerda	Ella, Linda,	Bír 14	Kol 1,24–29		
14. Csütörtök	Bálint, Valentin	Bír 15	Kol 2,1–7		
15. Péntek	Kolos, Levente	Bír 16	Kol 2,8–15		
16. Szombat	Julianna, Lilla, Samu	Bír 17	Kol 2,16–23		

„Az odafelvalókkal törődjete, ne a földiekkel.”

(Kol 3,2)

17. Böjtfővasárnap	Donát	Bír 18	Kol 3,1–4	Zsolt 91	◀
18. Hétfő	Zenkő, Bernadett	Bír 19,1–21	Kol 3,5–11		
19. Kedd	Zsuzsanna	Bír 19,22–30	Kol 3,12–17		
20. Szerda	Aladár, Álmos	Bír 20,1–28	Kol 3,18–4,1		
21. Csütörtök	Eleonóra, Norina	Bír 20,29–48	Kol 4,2–6		
22. Péntek	Gerzson, Zétény	Bír 21	Kol 4,7–18		
23. Szombat	Alfréd, Mirtill	1Kor 1,1–9	Ruth 1		

„Fizessen meg az Úr a te cselekedetedért, és legyen teljes a te jutalmad az Úrtól.”

(Ruth 2,12)

24. Vasárnap	Mátyás, Jázmin, Eunike	1Kor 1,10–17	Ruth 2	Zsolt 27	○
25. Hétfő	Géza,	1Kor 1,18–25	Ruth 3		
26. Kedd	Edina	1Kor 1,26–31	Ruth 4		
27. Szerda	Ákos, Bátor	1Kor 2,1–5	Ezsd 1		
28. Csütörtök	Elemér	1Kor 2,6–16	Ezsd 2		

Feljegyzések

TÉLUTÓ – JÉGBONTÓ HAVA

*Gyertyaszentelő melege
sok hó a jégnek előjele
Gyertyaszentelő hidege
Koratavasznak előhírnöke.*

*Jeget olvaszt Mátyás, hogyha talál
S ha nem talál, akkor bizony csinál.
Ha derűs a Román napja
Ég áldását bőven adja.*

Március

BÖJTMÁS HAVA

1. Péntek	Albin, Albina, Gyopár	1Kor 3,1-5	Ezsd 3,1-7
2. Szombat	Lujza, Dalma	1Kor 3,6-23	Ezsd 3,8-13

*„A mi pedig egyébiránt a sáfárokbán megkívántatik, az, hogy mindenik hívnek talál tassék.”
(1Kor 4,2)*

3. Bibliavasárnap	Kornélia, Nelli	1Kor 4,1-13	Ezsd 4,1-16	Zsolt 63
4. Hétfő	Kázmér, Zorán	1Kor 4,14-21	Ezsd 4,17-24	●
5. Kedd	Adorján, Adrián	1Kor 5	Ezsd 5	
6. Szerda	Leonóra, Inez	1Kor 6,1-8	Ezsd 6,1-12	
7. Csütörtök	Tamás, Tomaj	1Kor 6,9-20	Ezsd 6,13-22	
8. Péntek	Zoltán	1Kor 7,1-16	Ezsd 7,1-10	
9. Szombat	Franciska, Fanni	1Kor 7,17-24	Ezsd 7,11-28	

„És böjtolénk és a mi Istenünkhöz könyörgénk annakokáért, és meghallgatott minket.” (Ezsd 8,23)

10. Vasárnap	Ildikó, Melissza	1Kor 7,25-40	Ezsd 8,1-23	Zsolt 32
11. Hétfő	Szilárd, Borsika	1Kor 8	Ezsd 8,24-36	●
12. Kedd	Gergő, Gergely	1Kor 9,1-6	Ezsd 9	
13. Szerda	Krisztián, Ajtony	1Kor 9,7-18	Ezsd 10,1-9	
14. Csütörtök	Matild, Tilda	1Kor 9,19-23	Ezsd 10,10-44	
15. Péntek	Kristóf, Perenna	1Kor 9,24-27	Neh 1	2Kor 5,16-21
NEMZETI ÜNNEP (1848)				
16. Szombat	Henrietta, Vidor, Luiza	1Kor 10,1-13	Neh 2,1-10	

*„És megjelentém nékik az én Istenemnek rajtam nyugvó jó kegyelmét, és a király beszédit is.”
(Neh 2,18)*

17. Vasárnap	Gertrúd, Patrik	1Kor 10,14-22	Neh 2,11-20	Zsolt 2
18. Hétfő	Sándor, Ede	1Kor 10,23-11,1	Neh 3	
19. Kedd	József, Bánk, Józsa	1Kor 11,2-16	Neh 4,1-8	●
20. Szerda	Koppány, Klaudia, Alexa	1Kor 11,17-22	Neh 4,9-17	
21. Csütörtök	Benedek, Bencze, Napsugár	1Kor 11,23-26	Neh 5,1-13	
22. Péntek	Beáta, Izolda, Lea	1Kor 11,27-34	Neh 5,14-19	
23. Szombat	Emőke, Botond	1Kor 12,1-11	Neh 6	

„Ne félj Sionnak leánya: Ímé a te királyod jó, számarnak vehmén ülve.” (Ján 12,15)

24. Virágvasárnap	Gábor, Karina	1Kor 12,12-27	Neh 7	Jn 12,12-16
25. Hétfő	Irén, Irisz, Csillag	1Kor 12,28-31	Neh 8,1-12	
26. Kedd	Emánuel, Larissza	1Kor 13	Neh 8,13-18	
27. Szerda	Hajnal, Alpár	1Kor 14,1-25	Neh 9,1-15	○
28. Csütörtök	Gedeon, Johanna	1Kor 14,26-40	Neh 9,16-37	
29. Nagypéntek	Augusztá	1Kor 15,1-11	Neh 10	Zsolt 22
30. Szombat	Zalán, Amadé	1Kor 15,12-19	Neh 11	

*„Mintán ugyanis ember által van a halál, szintén ember által van a halottak feltámadása is.”
(1Kor 15,21)*

31. Húsvétvasárnap	Árpád, Benő, Benjámin	1Kor 15,20-34	Neh 12,1-26	ApCsel 10,34-43
---------------------------	-----------------------	---------------	-------------	-----------------

Feljegyzések

TAVASZELŐ – KIKELET HAVA

*Gergely-napi szél
Szent György napig él.
József kezessége
Jó év kedvessége.*

*Fehér Nagycsütörtök
Indán sül meg a tök.
Márciusi por fűnek jó,
Neki fáj márciusi hó.*

Április

SZENT GYÖRGY HAVA

1. Húsvéthétfő	Hugo	1Kor 15,35–58	Neh 12,27–47	Ézs 25,6–9
2. Kedd	Áron	1Kor 16,1–9	Neh 13,1–22	
3. Szerda	Buda, Richárd	1Kor 16,10–24	Neh 13,23–31	■
4. Csütörtök	Csaba, Ambrus, Izidor	ApCsel 1,1–14	Eszt 1	
5. Péntek	Vince, Kocsárd	ApCsel 1,15–26	Eszt 2	
6. Szombat	Vilmos, Bíborka, Rúben	ApCsel 2,1–13	Eszt 3	

„Megjelentetted nékem az életnek útait; betöltesz engem örömmel a te orczád előtt.” (ApCsel 2,28)

7. Vasárnap	Ármin, Orsolya	ApCsel 2,14–28	Eszt 4	Zsolt 104,24–35
8. Hétfő	Dénes, Zselyke	ApCsel 2,29–36	Eszt 5	
9. Kedd	Erhard, Dusan, Döme	ApCsel 2,37–41	Eszt 6	
10. Szerda	Zsolt	ApCsel 2,42–47	Eszt 7	●
11. Csütörtök	Leó, Szaniszló	ApCsel 3,1–10	Eszt 8	
12. Péntek	Gyula	ApCsel 3,11–26	Eszt 9	
13. Szombat	Ida	ApCsel 4,1–12	Eszt 10	

„Mert csak pillanatig tart haragja, de élethossziglan jóakarata; este bánat száll be hozzánk, reggelre öröm.” (Zsolt 30,6)

14. Vasárnap	Tibor, Tiborc	ApCsel 4,13–22	Énekek 1	Zsolt 30
15. Hétfő	Emese, Tas	ApCsel 4,23–31	Énekek 2	
16. Kedd	Csongor, Bernadett	ApCsel 4,32–37	Énekek 3	
17. Szerda	Klára, Rudolf	ApCsel 5,1–11	Énekek 4	
18. Csütörtök	Andrea, Ilma	ApCsel 5,12–16	Énekek 5	■
19. Péntek	Emma, Kocsárd	ApCsel 5,17–32	Énekek 6	
20. Szombat	Tivadar, Odett	ApCsel 5,33–42	Énekek 7	

„Az Úrnak angyala pedig szóla Filepnek, mondván: Kelj fel és menj el dél felé, arra az útra, mely Jeruzsálemből Gázába megy alá. Járatlan ez.” (ApCsel 8,26)

21. Vasárnap	Konrád, Zsombor	ApCsel 6,1–7	Énekek 8	Zsolt 23
22. Hétfő	Csilla, Noémi	ApCsel 6,8–15	Ézs 1	
23. Kedd	Béla	ApCsel 7,1–29	Ézs 2,1–5	
24. Szerda	György, Györgyi, Debóra	ApCsel 7,30–53	Ézs 2,6–22	
25. Csütörtök	Márk, Márkus, Kevin	ApCsel 7,54–60	Ézs 3	○
26. Péntek	Ervin, Boglárka	ApCsel 8,1–3	Ézs 4	
27. Szombat	Zita, Gyöngyvér, Pintyő	ApCsel 8,4–25	Ézs 5,1–7	

„És felmagasztaltatik a seregeknek Ura az ítéletben, s a szent Isten megszenteli magát igazságban.” (Ézs 5,16)

28. Vasárnap	Valéria, Nimród	ApCsel 8,26–40	Ézs 5,8–30	Zsolt 67
29. Hétfő	Péter, Tihamér	ApCsel 9,1–22	Ézs 6	
30. Kedd	Katalin, Kitty, Kata	ApCsel 9,23–30	Ézs 7	

[illegible]

TAVASZHÓ – SZELEK HAVA

György-nap előtt, ha nem esik, Áprilisnak szárazsága,
György-nap után sok is esik. Jó gazdának bosszúsága.
Hogyha Vítálsz didereg, Áprilisnak nedvessége
Tizenötösör lesz még hideg! Fáknak termőképessége.

Május

PÜNKÖSD HAVA

1. Szerda	Jakab, Fülöp	ApCsel 9,31–43	Ézs 8	
2. Csütörtök	Zsigmond, Zoé	ApCsel 10,1–16	Ézs 9,1–6	■
3. Péntek	Tímea, Irma	ApCsel 10,17–23a	Ézs 9,7–20	
4. Szombat	Mónika, Flórián	ApCsel 10,23b–48	Ézs 10	

„Akin az Úrnak lelke megnyugszik: bölcsességnek és értelemnek lelke...” (Ézs 11,2)

5. Vasárnap	Irén, Györgyi	ApCsel 11,1–18	Ézs 11	Zsolt 47
ANYÁK NAPJA				
6. Hétfő	Ivett, Frida, Tamara	ApCsel 11,19–26	Ézs 12	
7. Kedd	Gizella, Bendegúz	ApCsel 11,27–30	Ézs 13	
8. Szerda	Mihály	ApCsel 12,1–19	Ézs 14	
9. Áldozócsütörtök	Gergely, Gerő	ApCsel 12,20–25	Ézs 15	Ef 1,15–23
10. Péntek	Ármin, Pálma, Mira	ApCsel 13,1–12	Ézs 16	●
11. Szombat	Albert, Imola	ApCsel 13,13–31	Ézs 17	

„A pogányok pedig ezeket hallván, örvendezének, és magasztalják vala az Úrnak ígét.”
(ApCsel 13,48)

12. Vasárnap	Pongrác, György	ApCsel 13,32–52	Ézs 18	Zsolt 97
13. Hétfő	Szervác	ApCsel 14,1–7	Ézs 19	
14. Kedd	Bonifác	ApCsel 14,8–18	Ézs 20	
15. Szerda	Zsófia, Denissza, Izsák	ApCsel 14,19–28	Ézs 21	
16. Csütörtök	Mózes, Botond	ApCsel 15,1–5	Ézs 22,1–14	
17. Péntek	Andor, Ede, Paszkál	ApCsel 15,6–21	Ézs 22,15–25	
18. Szombat	Erik, Alexandra	ApCsel 15,22–35	Ézs 23	■

„És én kérem az Atyát, és más vigasztalót ad néktek, hogy veletek maradjon mindörökké.”
(János 14,16)

19. Pünkösdvasárnap	Ivó, Milán	ApCsel 15,36–41	Ézs 24	Jn 14,8–17
20. Pünkösdhétfő	Bernát, Hanna	ApCsel 16,1–10	Ézs 25	Róm 8,14–17
21. Kedd	Konstantin	ApCsel 16,11–18	Ézs 26	
22. Szerda	Júlia, Rita	ApCsel 16,19–40	Ézs 27	
23. Csütörtök	Dezső	ApCsel 17,1–9	Ézs 28,1–15	
24. Péntek	Eszter, Eliza, Vanessza	ApCsel 17,10–15	Ézs 28,16–29	
25. Szombat	Orbán	ApCsel 17,16–34	Ézs 29	○

„Mert én veled vagyok és senki sem támad reád, hogy néked ártson; mert nékem sok népem van ebben a városban.” (ApCsel 18,10)

26. Szentháromság vasárnapja	Fülöp, Evelin	ApCsel 18,1–17	Ézs 30,1–18	Zsolt 8
A MAGYAR REFORMÁTUS EGYSÉG NAPJA				
27. Hétfő	Hella	ApCsel 18,18–22	Ézs 30,19–33	
28. Kedd	Csanád, Emil	ApCsel 18,23–28	Ézs 31	
29. Szerda	Magdolna	ApCsel 19,1–7	Ézs 32,1–8	
30. Csütörtök	Janka, Zsanett, Nándor	ApCsel 19,8–22	Ézs 32,9–20	
31. Péntek	Angéla, Angyalka	ApCsel 19,23–40	Ézs 33	■

Feljegyzések

TAVASZUTÓ – ÍGÉRET HAVA

*Orbának a napja hogyha fényes,
A vincellér mint a páva kényes.
Mint az áldozócsütörtök
Olyan lesz őszi időtök.*

*Pünkösöd-napi esésre
ne várj áldást vetésre.
Május hava hűvössége
A gazdának üdvössége.*

Június

SZENT IVÁN HAVA

1. Szombat Csenge, Tünde, Kund ApCsel 20,1-6 Ézs 34

„Erősítsétek a lankadt kezeket, tegyétek erőssé a roskadozó térdeket!” (Ézs 35,3)

2. Vasárnap	Kármén, Anita	ApCsel 20,7-12	Ézs 35	Zsolt 96
3. Hétfő	Klotild, Kevin	ApCsel 20,13-16	Ézs 36	
4. Kedd	Bulcsú	ApCsel 20,17-38	Ézs 37,1-20	
5. Szerda	Fatime, Ferdinánd	ApCsel 21,1-11	Ézs 37,21-38	
6. Csütörtök	Norbert, János, Cintia	ApCsel 21,12-26	Ézs 38	
7. Péntek	Róbert, Roberta	ApCsel 21,27-40	Ézs 39	
8. Szombat	Medárd, Zaránd	ApCsel 22,1-16	Ézs 40,1-11	●

„De te, oh Uram! paizsom vagy nékem, dicsőségem, az, aki felmagasztalja az én fejemet.” (Zsolt 3,4)

9. Vasárnap	Félix, Annabella	ApCsel 22,17-21	Ézs 40,12-31	Zsolt 3
10. Hétfő	Margit, Gréta	ApCsel 22,22-30	Ézs 41,1-20	
11. Kedd	Barnabás, Barna	ApCsel 23,1-11	Ézs 41,21-29	
12. Szerda	Villő, Józsa, Sebők	ApCsel 23,12-22	Ézs 42,1-13	
13. Csütörtök	Antal, Anett, Tóbiás	ApCsel 23,23-35	Ézs 42,14-25	
14. Péntek	Vazul, Herta	ApCsel 24,1-9	Ézs 43,1-21	
15. Szombat	Jolán, Vid	ApCsel 24,10-21	Ézs 43,22-28	

„Ne féljetelek és ne rettegjetelek! Hát nem mondtam-é meg és nem jelentém előre? Ti vagytok tanuim!”
(Ézs 44,8)

16. Vasárnap	Jusztin, Arany,	ApCsel 24,22-27	Ézs 44,1-20	Zsolt 5,1-8 ●
17. Hétfő	Laura, Alida	ApCsel 25,1-5	Ézs 44,21-28	
18. Kedd	Arnold, Levente	ApCsel 25,6-12	Ézs 45,1-8	
19. Szerda	Gyárfás	ApCsel 25,13-27	Ézs 45,9-25	
20. Csütörtök	Rafael, Dina, Keve	ApCsel 26,1-18	Ézs 46	
21. Péntek	Alajos, Leila	ApCsel 26,19-32	Ézs 47	
22. Szombat	Paulina	ApCsel 27,1-8	Ézs 48,1-11	

„Mert ez éjjel mellém áll a egy angyala az Istennek, a kié vagyok, a kinek szolgálók is” (ApCsel 27,23)

23. Vasárnap	Zoltán, Édua, Jázmin	ApCsel 27,9-26	Ézs 48,12-22	Zsolt 42 ○
24. Hétfő	Iván	ApCsel 27,27-44	Ézs 49,1-13	
25. Kedd	Vilmos, Maxim	ApCsel 28,1-10	Ézs 49,14-26	
26. Szerda	János, Pál, Iringó	ApCsel 28,11-31	Ézs 50	
27. Csütörtök	László	Mk 1,1-8	Ézs 51,1-16	
28. Péntek	Levente, Irén	Mk 1,9-28	Ézs 51,17-23	
29. Szombat	Péter, Pál	Mk 1,29-45	Ézs 52	

„Te vagy az Isten, a ki csodát művelsz; megmutattad a népek között a te hatalmadat.” (Zsolt 77,15)

30. Vasárnap	Pál, Tihamér	Mk 2,1-12	Ézs 53	Zsolt 77 ►
---------------------	--------------	-----------	--------	------------

[illegible]

NYÁRELŐ HAVA – NAPISTEN HAVA

*Ha száraz a nyár eleje
Szent Víd
Bő esőt hoz, szavamra, ezt
Elhidd!*

*Margit-napi esőcseppek
Tizennégy napig peregnek.
János-napi zivatar
Negyven napig elvakar.*

Julius

JAKAB HAVA

1. Hétfő	Annamária, Renáta	Mk 2,13–17	Ézs 54,1–10
2. Kedd	Ottó, Ottokár	Mk 2,18–28	Ézs 54,11–17
3. Szerda	Kornél, Soma	Mk 3,1–12	Ézs 55,1–5
4. Csütörtök	Berta, Ulrik, Babett	Mk 3,13–21	Ézs 55,6–13
5. Péntek	Emese, Sarolta, Liza	Mk 3,22–35	Ézs 56
6. Szombat	Csaba, Melitta	Mk 4,1–20	Ézs 57,1–13

„Mert nincs semmi rejtett dolog, ami meg ne jelentené; és semmi sem volt eltitkolva, hanem hogy nyilvánosságra jusson.” (Márk 4,22)

7. Vasárnap	Apollónia, Apolka	Mk 4,21–34	Ézs 57,14–21	Zsolt 66
8. Hétfő	Teréz, Ellák, Edgár	Mk 4,35–41	Ézs 58	
9. Kedd	Lukrécia, Marina, Vera	Mk 5,1–20	Ézs 59,1–13	
10. Szerda	Amália, Alma	Mk 5,21–34	Ézs 59,14–21	
11. Csütörtök	Lili, Lilla, Nóra	Mk 5,35–43	Ézs 60	
12. Péntek	Izabella, Dalma	Mk 6,1–13	Ézs 61	
13. Szombat	Jenő	Mk 6,14–29	Ézs 62	

„És kimenvén Jézus nagy sokaságot látta, és megszaná őket, mert olyanok valának, mint a pásztor nélkül való juhok.” (Márk 6,34)

14. Vasárnap	Örs, Stella	Mk 6,30–44	Ézs 63,1–14	Zsolt 82
15. Hétfő	Jolán, Henrik, Roland	Mk 6,45–56	Ézs 63,15–19	
16. Kedd	Valter, Enikő	Mk 7,1–13	Ézs 64	
17. Szerda	Endre, Elek	Mk 7,14–23	Ézs 65,1–16	
18. Csütörtök	Frigyes, Kamill	Mk 7,24–30	Ézs 65,17–25	
19. Péntek	Emília, Esztella, Rubinka	Mk 7,31–37	Ézs 66,1–6	
20. Szombat	Illés	Mk 8,1–10	Ézs 66,7–24	

„Áldlak téged örökké, hogy így cselekedtél; nevedben remélek, mert jóságos vagy a te híveid előtt.” (Zsolt 52,11)

21. Vasárnap	Dániel, Daniella, Léna	Mk 8,11–21	JSir 1	Zsolt 52
22. Hétfő	Magdolna, Magda	Mk 8,22–30	JSir 2	
23. Kedd	Lenke, Brigitta	Mk 8,31–9,1	JSir 3	
24. Szerda	Kinga, Kincső, Csenge	Mk 9,2–13	JSir 4	
25. Csütörtök	Kristóf, Jakab	Mk 9,14–29	JSir 5	
26. Péntek	Anna, Anikó, Panna	Mk 9,30–41	Dán 1	
27. Szombat	Olga, Liliána, Györk	Mk 9,42–50	Dán 2,1–23	

„De van Isten az égben, a ki a titkokat megjelenti.” (Dániel 2,28)

28. Vasárnap	Szabolcs, Alina, Ince	Mk 10,1–16	Dán 2,24–49	Zsolt 85
29. Hétfő	Márta, Flóra, Bea	Mk 10,17–34	Dán 3	
30. Kedd	Judit, Xénia	Mk 10,35–45	Dán 4	
31. Szerda	Oszkár, Heléna	Mk 10,46–52	Dán 5	

Feljegyzések

NYÁRHÓ – ÁLDÁS HAVA

*Esős Illés rossz,
mert áldást nem hoz.
Jakab napja vihart szül,
Magdolna sárban csücsül.*

*Anna asszony reggele
már hűvös, ne játssz vele.
Mihelyt a pók széttépi hálóját,
Jön a felhő, s rögtön tartós esőt ad.*

Augusztus

KISASSZONY HAVA

1. Csütörtök	Boglárka, Boglár	Mk 11,1–14	Dán 6
2. Péntek	Lehel, Özséb	Mk 11,15–26	Dán 7,1–14
3. Szombat	Hermína, Kira, Tea	Mk 11,27–33	Dán 7,15–28

*„És mikor szóla velem, ájultan esém orczámmal a földre; de megillette engem és helyemre állította.”
(Dániel 8,18)*

4. Vasárnap	Domonkos, Dominika	Mk 12,1–12	Dán 8	Zsolt 4
5. Hétfő	Krisztina, Zita	Mk 12,13–17	Dán 9,1–19	
6. Kedd	Berta, Bettina	Mk 12,18–37	Dán 9,20–27	●
7. Szerda	Ibolya, Arabella	Mk 12,38–44	Dán 10,1–11,1	
8. Csütörtök	László, Eszmeralda	Mk 13,1–8	Dán 11,2–20	
9. Péntek	Emőd	Mk 13,9–20	Dán 11,21–45	
10. Szombat	Bianka, Lőrinc	Mk 13,21–37	Dán 12	

„Magasztaljátok az Urat, a mi Istenünket, és boruljatok le az ő szent hegyén; mert szent az Úr, a mi Istenünk!” (Zsolt 99,9)

11. Vasárnap	Zsuzsanna, Tibor	Mk 14,1–9	Hós 1	Zsolt 99
12. Hétfő	Klára, Leticia	Mk 14,10–25	Hós 2,1–15	
13. Kedd	Csongor, Ipoly	Mk 14,26–31	Hós 2,16–25	
14. Szerda	Marcell, Maximilián	Mk 14,32–42	Hós 3	
15. Csütörtök	Mária	Mk 14,43–52	Hós 4	
16. Péntek	Ábrahám, Rókus	Mk 14,53–65	Hós 5	
17. Szombat	Jácint, Arika	Mk 14,66–72	Hós 6	

„Izráel ellen az ő büszkesége tesz tanúbizonyságot, és még sem térnek vissza az Úrhoz, az ő Istenükhöz.” (Hós 7,10)

18. Vasárnap	Ilona, Ilka	Mk 15,1–5	Hós 7	Zsolt 50,1–8.22–23
19. Hétfő	Huba	Mk 15,6–15	Hós 8	
20. Kedd	István, Vajk	Mk 15,16–32	Hós 9	Zsolt 33
NEMZETI ÜNNEP (ÁLLAMALAPÍTÁS)				
21. Szerda	Sámuel, Hajna	Mk 15,33–41	Hós 10	
22. Csütörtök	Menyhért, Mirjam	Mk 15,42–47	Hós 11	○
23. Péntek	Bence, Szidónia	Mk 16,1–8	Hós 12	
24. Szombat	Bertalan, Jonathán	Mk 16,9–13	Hós 13	

„Kigyógyítom őket hütlenségükből; szeretem őket ingyen kegyelemből, mert elfordult tőlük az én haragom.” (Hós 14,5)

25. Vasárnap	Lajos, Patrícia	Mk 16,14–20	Hós 14	Zsolt 80,1–14
ÚJ KENYÉR NAPJA				
26. Hétfő	Endre, Izsó, Tália	Hab 1	1Thessz 1	
27. Kedd	Gáspár, Zoárd	Hab 2	1Thessz 2,1–12	
28. Szerda	Ágoston, Mózes	Hab 3	1Thessz 2,13–20	●
29. Csütörtök	Beatrix, Erna	Zof 1	1Thessz 3,1–8	
30. Péntek	Róza, Rózsa	Zof 2	1Thessz 3,9–13	
31. Szombat	Erika, Bella, Hanga	Zof 3	1Thessz 4,1–8	

Feljegyzések

NYÁRUTÓ – ÚJ KENYÉR HAVA

*Ha Domonkos forró,
kemény tél várható.
Lőrinc-napja, ha szép,
sok a gyümölcs, és ép.*

*Bertalan szép idővel,
az ősz is nekünk kedvel.
Sűrű eső augusztusban,
Jó mustot ad a hordóban.*

Szeptember

SZENT MIHÁLY HAVA

„És becsületbeli dolognak tartásotok, hogy csendes életet folytassotok, saját dolgaitoknak utána lássotok.” (1Thessz 4,11)

1. Vasárnap	Egon, Egyed	1Krón 1	1Thessz 4,9–18	Zsolt 81
2. Hétfő	Rebeka, Töhötöm	1Krón 2	1Thessz 5,1–11	
3. Kedd	Hilda, Szende	1Krón 3	1Thessz 5,12–28	
4. Szerda	Rozália	1Krón 4	2Thessz 1	
5. Csütörtök	Viktor, Lőrinc	1Krón 5	2Thessz 2,1–12	●
6. Péntek	Ida, Zakariás	1Krón 6	2Thessz 2,13–17	
7. Szombat	Regina, Ivor	1Krón 7	2Thessz 3,1–5	

„Kelj fel és menj le a fazekasnak házába, és ott közlöm veled az én beszédeimet!” (Jer 18,2)

8. Vasárnap	Mária, Adrienn	1Krón 8	2Thessz 3,6–18	Jer 18,1–11
9. Hétfő	Ádám	1Krón 9	1Tim 1,1–11	
10. Kedd	Hunor, Nikolett	1Krón 10	1Tim 1,12–20	
11. Szerda	Teodóra, Igor	1Krón 11	1Tim 2,1–7	
12. Csütörtök	Mária	1Krón 12	1Tim 2,8–15	●
13. Péntek	Kornél	1Krón 13	1Tim 3,1–7	
14. Szombat	Szeréna, Roxána	1Krón 14	1Tim 3,8–16	

„És az egész Izráel vitte az Úr szövetségének ládáját nagy örömmel.” (1Krón 15,28)

15. Vasárnap	Enikő, Melitta	1Krón 15	1Tim 4,1–11	Zsolt 14
16. Hétfő	Edit, Ditta	1Krón 16	1Tim 4,12–16	
17. Kedd	Zsófia, Hildegárd	1Krón 17	1Tim 5,1–16	
18. Szerda	Diana	1Krón 18	1Tim 5,17–25	
19. Csütörtök	Vilma, Hajnalka	1Krón 19	1Tim 6,1–10	○
20. Péntek	Friderika	1Krón 20	1Tim 6,11–21	
21. Szombat	Máté, Mirella, Ilka	1Krón 21	2Tim 1,1–7	

„Ne szégyellj hát a mi Urunk bizonyágtételét, se engem az ő foglyát; hanem együtt szenvedj az evangéliumért Istennek hatalma szerint.” (2Tim 1,8)

22. Vasárnap	Móric, Mór	1Krón 22	2Tim 1,8–18	Zsolt 79
23. Hétfő	Áldó, Tekla, Lina	1Krón 23	2Tim 2,1–13	
24. Kedd	Gellért, Mercédesz	1Krón 24	2Tim 2,14–21	
25. Szerda	Eufrozina, Kende	1Krón 25	2Tim 2,22–26	
26. Csütörtök	Jusztina	1Krón 26	2Tim 3,1–9	
27. Péntek	Adalbert, Albert	1Krón 27	2Tim 3,10–17	●
28. Szombat	Vencel	1Krón 28	2Tim 4,1–8	

„De az Úr mellettem állott, és megerősített engem; hogy teljesen bevégezzem az igehirdetést” (2Tim 4,17)

29. Vasárnap	Mihály	1Krón 29	2Tim 4,9–22	Zsolt 51
30. Hétfő	Jeromos, Médea	2Krón 1,1–17	Jn 1,1–18	

Feljegyzések

ŐSZELŐ – FÖLDANYA HAVA

*Amilyen az Egyed-nap,
olyan az egész hónap.*

*Az időt Kisasszony napja,
négy hétre előre szabja.*

*Mihálykor az észak s keleti szél,
sok havat és kemény telet ígér.*

Október

MINDENSZENT HAVA

1. Kedd	Malvin, Malvina	2Krón 1,18–2,17	Jn 1,19–34
2. Szerda	Petra	2Krón 3	Jn 1,35–51
3. Csütörtök	Helga, Jozefa	2Krón 4	Jn 2,1–12
4. Péntek	Ferenc, Edvin	2Krón 5	Jn 2,13–25
5. Szombat	Attila, Aurél, Ete	2Krón 6	Jn 3,1–21

„Megjelenék pedig az Úr Salamonnak azon éjjel, s monda néki: Meghallgattam a te könyörgésedet.”
(2Krón 7,12)

6. Vasárnap	Brúnó, Renáta	2Krón 7	Jn 3,22–36	Zsolt 37,1–11
NEMZETI GYÁSZNAP				
7. Hétfő	Amália	2Krón 8	Jn 4,1–26	
8. Kedd	Koppány, Etelka, Magor	2Krón 9	Jn 4,27–42	
9. Szerda	Dénes	2Krón 10	Jn 4,43–54	
10. Csütörtök	Gedeon, Bendegúz	2Krón 11	Jn 5,1–15	
11. Péntek	Brigitta, Gitta	2Krón 12	Jn 5,16–30	
12. Szombat	Miksa	2Krón 13	Jn 5,31–47	

„Munkálkodjatok ne az eledeléért, amely elvész, hanem az eledeléért, amely megmarad az örök életre.”
(Ján 6,27)

13. Vasárnap	Kálmán, Ede Edgár	2Krón 14	Jn 6,1–21	Zsolt 37,12–40
14. Hétfő	Helén, Heléna	2Krón 15	Jn 6,22–34	
15. Kedd	Teréz, Terézia	2Krón 16	Jn 6,35–51	
16. Szerda	Gál, Aurélia	2Krón 17	Jn 6,52–59	
17. Csütörtök	Hedvig, Hédi	2Krón 18	Jn 6,60–71	
18. Péntek	Lukács	2Krón 19	Jn 7,1–13	
19. Szombat	Nándor	2Krón 20	Jn 7,14–30	

„Boldogok, a kik lakoznak a te házában, dicsérhetnek téged szüntelen!” (Zsolt 84,5)

20. Vasárnap	Iringó, Irén, Vendel	2Krón 21	Jn 7,31–53	Zsolt 84
21. Hétfő	Orsolya, Orsika	2Krón 22	Jn 8,1–11	
22. Kedd	Előd, Korina	2Krón 23	Jn 8,12–29	
23. Szerda	Gyöngyi, Gyöngyvér	2Krón 24	Jn 8,30–47	Péld 29,18
NEMZETI ÜNNEP (1956)				
24. Csütörtök	Salamon	2Krón 25	Jn 8,48–59	
25. Péntek	Blanka, Bianka	2Krón 26	Jn 9,1–12	
26. Szombat	Dömötör, Amanda	2Krón 27	Jn 9,13–34	

„Ha vakok volnátok, nem volna bűnötök; ámde azt mondjátok, hogy látunk: azért a ti bűnötök megmarad.” (Ján 9,41)

27. Vasárnap	Szabina, Szabrina	2Krón 28	Jn 9,35–41	Zsolt 65
28. Hétfő	Simon, Szimonetta	2Krón 29	Jn 10,1–21	
29. Kedd	Melinda, Nárcisz	2Krón 30	Jn 10,22–30	
30. Szerda	Alfonz, Kolos	2Krón 31	Jn 10,31–42	
31. Csütörtök	Farkas	2Krón 32	Jn 11,1–27	Ef 2,1–10
REFORMÁCIÓ ÜNNEPE				

Feljegyzések

ÖSZHÓ – MAGVETŐ HAVA

*Leodegár, hogyha lombhullató,
Örülj! a jövő év páratlan jó.*

*Orsolyakor takarítsd be káposztádat.
Simon, Juda hóval tömi tele szádat.*

*Ha megdurvul a nyúl szőre,
siess fáért az erdőbe.*

November

SZENT ANDRÁS HAVA

1. Péntek	Itala, Marianna	2Krón 33	Jn 11,28-44
2. Szombat	Achilles	2Krón 34	Jn 11,45-57

„Ha elfogytok az izgalom és a szívem: szívemnek kösziklaja és az én örökségem te vagy, oh Isten, mindörökké!” (Zsolt 73,26)

3. Vasárnap	Győző, Hubert	2Krón 35	Jn 12,1-11	Zsolt 73	●
4. Hétfő	Károly, Karola	2Krón 36	Jn 12,12-19		
5. Kedd	Imre, Tétény	Zsolt 107	Jn 12,20-36		
6. Szerda	Lénárd	Zsolt 108	Jn 12,37-50		
7. Csütörtök	Rezső, Csenger	Zsolt 109	Jn 13,1-20		
8. Péntek	Lehel, Zsombor	Zsolt 110	Jn 13,21-30		
9. Szombat	Tivadar, Szibilla	Zsolt 111	Jn 13,31-38		

„Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek én bennem.” (János 14,1)

10. Vasárnap	Réka, Ariel	Zsolt 112	Jn 14,1-11	2Thessz 1	●
11. Hétfő	Márton, Martin	Zsolt 113	Jn 14,12-31		
12. Kedd	Aba, Jónás, Renátó	Zsolt 114	Jn 15,1-8		
13. Szerda	Szilvia	Zsolt 115	Jn 15,9-17		
14. Csütörtök	Aliz, Klementina, Huba	Zsolt 116	Jn 15,18-27		
15. Péntek	Albert, Lipót	Zsolt 117	Jn 16,1-15		
16. Szombat	Ödön, Edmond	Zsolt 118	Jn 16,16-33		

„Boldogok, a kiknek útjuk feddhetetlen, a kik az Úr törvényében járnak.” (Zsolt 119,1) ○

17. Vasárnap	Hortenzia, Gergő	Zsolt 119,1-64	Jn 17,1-19	2Thessz 2,13-17	
18. Hétfő	Jenő	Zsolt 119,65-112	Jn 17,20-26		
19. Kedd	Erzsébet, Zsóka	Zsolt 119,113-176	Jn 18,1-11		
20. Szerda	Jolán	Zsolt 120	Jn 18,12-27		
21. Csütörtök	Olivér	Zsolt 121	Jn 18,28-40		
22. Péntek	Cecília	Zsolt 122	Jn 19,1-15		
23. Szombat	Kelemen, Klementina	Zsolt 123	Jn 19,16-27		

„És vigadok Jeruzsálem fölött, és örvendek népem fölött, és nem hallatik többé abban siralomnak és kiáltásnak szava!” (Ézs 65,19)

24. Vasárnap	Emma, Flóra	Zsolt 124	Jn 19,28-42	Ézs 65,17-25	●
25. Hétfő	Katalin, Katinka	Zsolt 125	Jn 20,1-10		
26. Kedd	Virág	Zsolt 126	Jn 20,11-18		
27. Szerda	Elemér, Virgil	Zsolt 127	Jn 20,19-31		
28. Csütörtök	Jakab, Stefánia	Zsolt 128	Jn 21,1-14		
29. Péntek	Ilma, Taksony	Zsolt 129	Jn 21,15-25		
30. Szombat	András, Andor	Zsolt 130	Jak 1,1-18		

Feljegyzések

ŐSZUTÓ – ENYÉSZET HAVA

*Ködös Márton után
Enyhe telet várhatsz,
Havas Márton után
Farkast soká láthatsz.*

*Szent Erzsébet-napja
Tél elejét szabja,
Az András-napi hó
A vetésnek nem jó.*

December

KARÁCSONY HAVA

„Bízzál Izráel az Úrban mostantól fogva mindörökké!” (Zsolt 131,3)

1. Advent 1. vasárnap	Blanka, Elza	Zsolt 131	Jak 1,19–27	Ézs 2,1–5
2. Hétfő	Melinda, Vivien	Zsolt 132	Jak 2,1–13	
3. Kedd	Ferenc, Olívia, Atala	Zsolt 133	Jak 2,14–26	●
4. Szerda	Borbála, Barbara, Boróka	Zsolt 134	Jak 3,1–12	
5. Csütörtök	Vilma	Zsolt 135	Jak 3,13–18	
6. Péntek	Miklós	Zsolt 136	Jak 4	
7. Szombat	Ambrus	Zsolt 137	Jak 5,1–6	

„Legyetek azért, atyámfiai, béketűrők az Úrnak eljöveteleig.” (Jakab 5,7)

8. Advent 2. vasárnap	Mária, Márta, Rege	Zsolt 138	Jak 5,7–20	Ézs 11,1–10
9. Hétfő	Natália, Natasa	Zsolt 139	1Pt 1,1–12	●
10. Kedd	Judit, Loretta	Zsolt 140	1Pt 1,13–25	
11. Szerda	Árpád	Zsolt 141	1Pt 2	
12. Csütörtök	Gabriella	Zsolt 142	1Pt 3,1–7	
13. Péntek	Luca	Zsolt 143	1Pt 3,8–22	
14. Szombat	Szilárd	Zsolt 144	1Pt 4,1–11	

„Erősítsétek a lankadt kezeket, és szilárdítsátok a tántorgó térdeket.” (Ézs 35,3)

15. Advent 3. vasárnap	Valér	Zsolt 145	1Pt 4,12–19	Ézs 35,1–10
16. Hétfő	Etelka, Aletta	Zsolt 146	1Pt 5,1–5	
17. Kedd	Lázár, Olimpia	Zsolt 147	1Pt 5,6–14	○
18. Szerda	Augusztá	Zsolt 148	2Pt 1,1–11	
19. Csütörtök	Viola, Violetta	Zsolt 149	2Pt 1,12–21	
20. Péntek	Apor, Nemere, Jolán	Zsolt 150	2Pt 2,1–22	
21. Szombat	Tamás	Mik 1	2Pt 3,1–13	

„Igyekeztek, hogy szeplő nélkül és hiba nélkül valóknak találjon titeket békességben.” (2 Péter 3,14)

22. Advent 4. vasárnap	Anikó, Zénó, Tifani	Mik 2	2Pt 3,14–18	Zsolt 80,15–20
23. Hétfő	Viktória, Niké	Mik 3	Mt 1,1–17	
24. Kedd	Ádám, Éva	Mik 4	Mt 1,18–25	
25. Szerda	Eugénia	Mik 5	Mt 2,1–12	Ézs 52,7–10
KARÁCSONY 1. NAPJA				
26. Csütörtök	István	Mik 6	Mt 2,13–15	Zsolt 98
KARÁCSONY 2. NAPJA				
27. Péntek	János	Mik 7,1–10	Mt 2,16–18	
KARÁCSONY 3. NAPJA				
28. Szombat	Kamilla, Apor	Mik 7,11–20	Mt 2,19–23	

„Az Úr hűségét magasztalom, az Úr tetteit dicsérem: mindazt, amit az Úr tett értünk, sok jóteteményét Izráel háza iránt, mert irgalmasan bánt velünk, nagyon hűségesen.” (Ézs 63,7)

29. Vasárnap	Tamás, Tamara	Mal 1	Mt 3,1–12	Ézs 63,7–9
30. Hétfő	Annamária, Dávid, Zoárd	Mal 2	Mt 3,13–17	
31. Kedd	óÉv, Szilveszter	Mal 3	Mt 4,1–11	Zsolt 43

Feljegyzések

TÉLELŐ – ÁLOM HAVA

*A Lucának híres napja
A napot rövidre szabja.
Téli mennydörgés,
Meglesz a jó termés.*

*Zöld karácsony rossz,
Fehér húsvétot hoz.
János-nap ha borús,
A termés igen dús.*

GELLÉRT SÁNDOR

TORNÁCKÜSZÖBÖN

*Zsandár-tollasan jó
amarról egy felhő.
Zúg a betyár-romantikás
mikolai erdő.*

*Tornác küszöbéről
szaglászom a vihart.
A szemembe férő falu
baranyásan kihalt.*

*Egy szál ember vagyok,
s vihar elé állok,
hadd üssenek bénává a
jókedvű villámok.*

*Égjek bennük szénné,
mint parasztijóska
minap, midőn a laposba'
lovait béklyózta.*

*Nem vagyok én gyáva,
nem is vagyok bátor,
de országból, de faluból,
palacsintás háztól*

*nagy vihar jöttkor
- bármi legyen bére -
valakinek állni kell a
tornác küszöbére.*

GYÜLEKEZETI ŐRJÁRAT

*„Az Úrnak kegyelmességét hadd énekeljem örökké!
Nemzetségről nemzetségre hirdetem a te hűséges
voltodat az én számmal! Mert azt mondom:
Örökké megáll a te kegyelmessed, és megerősíted
a te hűséges voltodat az egekben.“ (Zsolt 89, 2-3)*

Nagybánya-Óváros

A Nagybányai Református Egyházközség élete évszázadokon át összefonódott az előbb Rivulus Dominarum, tehát Asszonypataka, később Nagybánya néven ismert település történetével. 1547-ben Kopácsi István vezetésével a város teljes lakossága az új, reformált hitre tért. A Kopácsi által alapított Schola Rivulina másfél, két évszázados működése alatt főiskolai rangra emelkedve, meghatározó szellemi központjává vált a Partium északkeleti tartományainak.

Az 1300-as években épült és a történelem viharaiban többször megrongálódott Szent István templomot az ellenreformáció következtében el kellett hagyni a hívek. A Mátyás király idejében épített vár Híd kapuján kívül, egy

Nőszövetségi Konferencia 2010-ben

mocsaras helyen 1695-re felépült a gyülekezet első fatemploma. Ez a templom többször leégett, újraépítették és bővítették. A villámsújtotta Szent István templomot hiába kérték a református hívek. Annak ellenére sem kapták meg, hogy az új római katolikus templom már elkészült.

Az 1781-ben kiadott Türelmi Rendelettel ismét szabad vallásgyakorlatot kapott a református gyülekezet. Ennek következtében kezdhették el 1792-ben az új kőtemplom építését. Tervezője ugyanaz a Péchi Mihály katonamérnök, aki a Debreceni Nagytemplomot és a Református Kollégium épületét is tervezte. Az építkezés 17 évig tartott, s a templom felszentelésére 1809 augusztus 20-án került sor. Harangokat több ízben is öntetett a gyülekezet, melyek közül hármat rekviráltak az első világháború idején, de a „tí” azaz „h” hangú 2.023 kilós nagyharang mai napig a toronyban lakik. Kisebb testvére 2011-ben a hollandiai Astensben született, hogy 1.150 kg-os súlyának „mi” azaz „e” hangjával imígyen kérdezzen: – Eljössz-„e” a templom neoklasszikus árkádjai alá, Isten Igéje közelébe? Az eklézsia öreg kelyhe 1576-ban készült, de 1660-ban 12 más kegyszerrel együtt hadisarc tárgya lett, hogy a várost a török gyilkolástól és fosztogatástól megmentse.

A gyülekezet a templom építése idején 1.700 lelket számlált. A 19. század folyamán nem is nagyon változott, ellenben a 20. század második felében a környék iparának felduzzasztásával – hiszen gazdag színesfémléőhely Nagybánya környéke – sokan érkeztek városunkba a közeli szilágysági, szatmári gyülekezetekből, de távolabbról is, Erdély és Partium tartományai-ból. A felduzzadt gyülekezet az 1989-es változások után rohamos apadásnak indult, mivel munkahelyek ezrei szűntek meg. Az egységes gyülekezet 1996-ra építette föl Nagybánya új városnegyedében azt a templomot és parókiát, amely azóta a Nagybánya-újjvárosi Református Gyülekezet lelki otthona. Jelenleg a Nagybánya-óvárosi gyülekezet 2.600 lelket számlál. Három lelképásztor teljesíti az igehirdetési és lelki szolgálatot. A huszonhattagú presbitérium az ő vezetésük mellett fejt ki gyülekezetszervező és építő tevékenységét. 2009-től szakképzett kántora van a gyülekezetnek, aki a kissé fáradt, de lelkes kórustagok kérésére és a gyülekezet örömeire szeretné megélnéskíteni az éneklés szolgálatát. Diakóniai csoportunk saját áldoza-

**Az Alsófernezelyi Református
Leányegyházközség temploma**

tából és több gyülekezeti tag adományából rendkívül áldásos munkát végez. Mindannyiukért Istené legyen a hála és a dicsőség!

A Nagybánya-óvárosi gyülekezethez tartozik a városunktól 5 kilométerre lévő Alsófernezelyi Református Leányegyházközség. Először 1847-ben jegyezték fel róla, hogy „itt tíz református lakik”, mely lélekszám az iparosodás következtében 240-re emelkedett. Istentiszteleteiket előbb az Állami Iskola egyik tantermében, majd az Erdészeti Hivatal irodájában tartották. Imaházvásárlással 1912-ben és 1929-ben próbálkozott a kicsiny közösség, majd 1957-ben elkezdték építeni a mai templomot. Fölszentelésére 1958-ban került sor. A nagybányai hívek támogatásával fokozatosan szőszéket, úrasztalát, padokat készítettek, s 1980-ban tornyot is építettek, amelyben egy harang lakik. 2000 nyarától a hágai, plaueni és nagybányai gyülekezetek segítségével a hívek kívül-belül felújították ezt a templomot.

Gyülekezetünk jövője sok áldozatot kíván, mint ahogy a múltnak is volt vesztesége, de hálaáldozata is. Voltak menekülésre kényszerült és halálba űzött lelkipásztorai, s voltak akik az Arany és Reményik szavai nyomán „ahogy lehet” szívükön hordozták az Igét és vállaikra vették elcsigázott népünk sorsát, amikor templomot építettek és iskolát szerveztek, menekültek, vért áldoztak, fogságból hazavártak.

1998-ra fejeződött be a gyülekezet parókiájának az építése, ami egyben a gyülekezet otthona is, ugyanis 1962-re minden ingatlanától megfosztották: csak a temploma maradt meg. 2007-re sikerült befejezni a 24x45 méter alapterületű, 22 méter falmagasságú templomhajó külső javítását. 2008-ban

Nagybánya-Óváros harangja

Konfirmálók 2012-ben

készült el az ötven méter magas „ásító” torony külső és belső renoválása, amely a debreceni nagytemplom tornyainak ikertestvére.

Ami előttünk áll: a templom belső felújítása, fűtéssel és világítással, valamint a 2006-ban visszakapott emeletes iskolánk javítása és szervezése. Ha hitünk van, nem mondhatunk le az Istentől ajándékba és kihívásként kapott jövődönkről. Mindez pedig nem sikerül, ha nem igeszerű, hatékony és egészséges a gyülekezet belső lelki építkezése. A jövőben majd erről is írhatunk, ugyanis a gyülekezet lelki élete nem az épületekből vezethető le, sokkal inkább fordítva, az épületek karbantartása csak egyik és kisebbik mutatója a lelki életnek. Tehát vigyázz te is kedves olvasó: élve-holtak nem öröklik Isten országát!

BAK LÁSZLÓ
lelkipásztor

*„Az Úr Istenben vetem reménységemet, hogy hirdethessem
minden te cselekedetedet.”
(Zsolt 73,28)*

Nagybánya-Újváros

Az új templom építésének gondolata már 1977-ben megfogalmazódott a nagybányai egyházközség presbitériumában. Meg is kezdődött ennek előkészítése, a telekhely és az építkezéshez szükséges anyagiak is biztosítottak lettek volna, de az akkori kommunista városi vezetőség nem volt hajlandó megadni az építkezési engedélyt.

Ami 1977-ben lehetetlen volt, az az 1989-es fordulatot követően lehetségessé vált. Az egyházmegyéhez és ezen belül a nagybányai gyülekezethez érkezett segélyek és támogatások révén az új templom építésének terve ismét előtérbe került. 1991 őszén elkezdődtek az előkészítő munkálatok. 1992. augusztus 23-án az ünnepélyes alapkőletételt követően pedig megindul az építkezés. A gyülekezet lelkes hozzáállása és adakozása valamint a támogatók jelentős segítsége révén 1996. augusztus 9-én ünnepélyes keretek között hálaadó istentisztelettel nyitottuk meg az új templom ajtóit.

1997. szeptember 1-jén indul el a Nagybánya-Újvárosi Református Egyházközség önálló élete. Az 1996-ban átadott templom körül igen sok teendő akadt még. A templom harangtornyának csak az alapja volt megöntve, de szükség volt még a templom körüli kerítésre, a templomkert ren-

Toronyépítés – 2001

Anyák napi ünnepség 2009

Konfirmándusok 2012

dezésére. Ebben a nagy munkánkban a Veldhauseni Református Egyház-község sietett segítségünkre. Az 1998-as év a templom és a gyülekezet belső építésének jegyében telt. Felosztottuk egyházközségünket nyolc körzetre, és presbitériumunk körzetenként meglátogatta egyháztagjainkat. Alapos felmérést készítettek a gyülekezet helyzetéről. Veldhauseni testvérgyülekezetünk segítségének köszönhetően a parókia belső építését is folytathattuk, illetve befejezhettük.

Istenbe vetett reménységgel indítottuk el 1999 tavaszán a harangtorony építési engedélyének beszerzését. Sok kilincselésbe került, de rátermett presbitereinknek köszönhetően sikerült viszonylag hamar beszerezni a különféle engedélyeket (környezeti-, egészségügyi-, tűzrendészeti- stb.). A szükséges anyagiak sem igazán álltak a rendelkezésünkre. Számba véve a lehetőségeket, presbitériumunk mégis úgy döntött, hogy nekikezdünk. Ismét nem maradtunk magunkra. Felhívásunkra gyülekezetünk tagjai is áldozatos adakozásukkal támogattak, így 1999 nyarán megkezdhattuk a torony betonvázának elkészítését. Reménységünkben nem csalódtunk, németországi veldhauseni testvérgyülekezetünk ismét segítségünkre sietett, és így év végére nemcsak elkészülhetett a betonváz, de nem is maradtunk adósai a vállalkozónak, aki ugyan önzetlenül felajánlotta, hogy türelemmel vár, míg valahogy sikerül összeszedni a szükséges pénzt.

A 2000-es év a templom belső építésének jegyében telt. Az egyik erre alkalmas alagsori helyiségből gyülekezeti konyhát alakítottunk ki, melyhez a felszerelést a konyhabútorokat, hűtő és fagyasztószelekrényeket, egyéb

A presbitérium 2006. augusztus 26-án, a templom 10 éves fennállása ünnepén

háztartási eszközöket a veldhauseni testvérgyülekezettől kaptuk. A torony építésének munkálatait 2001-ben folytattuk. Gyülekezetünk áldozatos hozzáállásának, veldhauseni testvérgyülekezetünk hathatós segítségének, és az Illyés Közalapítvány pályázati kiírásának köszönhetően sikerült megteremteni az anyagi alapot a torony tetőszerkezetéhez, valamint a torony falazásához szükséges építőanyagok beszerzéséhez. A tetőszerkezet elkészültével nem állt azonban meg az építési munka. Presbitereink Isten csodálatos segítségével felbuzdulva megszervezték a falazási munkálatokat. Bár már nagyon szorított bennünket a tél közelsége, november hónap elejére megépülhettek a templom tornyának falai is, sőt még a torony vasajtaja is a helyére került. Bár már tettünk lépéseket arra nézve, hogy harangot szerezünk az elkészülő toronyba, de most gondolni sem mertünk Isten gondviselő szeretetének arra a csodájára, hogy gyülekezetünk két családjának önzetlen adománya révén még ez év karácsonyának estéjén megszólal a harang. Az építkezési munkálatok mellett folytathattuk a szociálisan nehéz helyzetben lévő egyháztagjaink megsegítését. Ebben az esztendőben vettük fel a testvérgyülekezeti kapcsolatot a jászberényi református gyülekezettel is. A 2001-es esztendő nagy ajándéka volt a veldhauseni testvérgyülekezetünk meglátogatása, akik a németországi utazás költségeit is magukra vállalták.

2002 tavaszán – számos gyülekezeti tag és presbiter önkéntes és áldozatos munkája eredményeként – alig egy hét alatt befejeződhetett a torony vakolása. 2002. október 13-án ünnepélyes keretek között került sor a toronyszentelési ünnepségre. Később a veldhauseni testvérgyülekezetünk a fűtési gondok és hatalmas fűtési költségek enyhítésében is segített. Ebben az esztendőben mi is fogadhattuk a Veldhasenből hozzánk érkező népes gyülekezeti küldöttséget.

A gyülekezet belső építése, lelki egységének megerősítése sem állt meg. A tevékeny presbitériumnak, nőszövetségi csoportunknak, és ifjúsági egyesületünknek köszönhetően mozgalmas gyülekezeti élet bontakozott ki. Az évenként ismétlődő nyári gyermektáborok mellett, melyeket a szamosardói iskola bentlakásában tarthattunk, szeretetvendégségek, kórustalálkozók, lelkészértekezletek színhelye lehetett egyházközségünk. 2005-ben közel ötvenen gyülekezeti látogatáson vettünk részt a Jászberényi Református Egyházközség meghívására. Ekkor elhatároztuk, hogy minden évben meglátogatja egymást a két gyülekezet.

2007. október 27-én ünnepeltük gyülekezetünk fennállásának 10. évfordulóját. Az ünnepségen Tőkés László püspök hirdette az ígét, és az ünnepi alkalom kiemelkedő vendége volt Orbán Viktor, a nemzet miniszterelnöke is.

Nagy gondot fordítunk a gyermekek nevelésére. Tasnádi Éva, gyülekezetünkben áldozatosan dolgozó vallástanárnő révén és az ifjúsági csoportunk lelkes segítése révén sokféle színes tevékenységeket szervezünk. Gyermekeink ünnepi műsora színesíti sátoros ünnepeinket. Évente szervezzük meg a kicsiknek a Mikulás váró ünnepséget. De a farsangi

jelmezből is örömteli alkalom vallásórás gyermekeink számára, akik jelmezbe öltözve, nőszövetségünk szolgálatának köszönhetően finom farsangi fánkot fogyasztva tölthetnek el templomunk gyülekezeti termében néhány önfeledt órát. A közösségépítés hasonló lehetőségét ragadtuk meg abban is, hogy a presbitérium, nőszövetség, egyházközségünk kórusa közös szervezésében évenként az év első hónapjaiban újévköszöntő, vagy farsangi összejöveteleket tartunk a nagybányai Teleki Magyar Ház termeiben.

Egyházközségünk templomát is tovább csinosítottuk. 2008-ban sikeres pályázat nyomán kicseréltük a templom és parókia fő ablakait és főbejáratának ajtaját. 2010-ben a templom udvarát tettük rendbe, díszítő lapokkal lefedve, valamint a templom főbejáratát lépcsőjét újítottuk fel. Sajnos a gazdasági válság a mi életünkben is nyomot hagyott, egyre nagyobb városunkból az elvándorlás, egyre kevesebb kereszttelőre, esküvőre kerül sor gyülekezetünkben, azok is zömmel vegyes házasságok és mindez ott hagyja nyomát a fogyatkozó számú vallásórás és konfirmándus gyermekeink létszámán. Igaz ez a jelenség mindenütt érezteti hatását, de a lassan szórványnak számító nagybányai magyarságunkat illetően fájdalmasabb mindezt megtapasztalni. Mindezek megélése mellett nem adjuk fel gyülekezetünk további építését, a Péter apostol tanítását követve: „mint élő kövek épüljünk fel lelki házzá, szent papsággá...” Hálátelt szívvel készülődünk 2012 őszén megköszönni mennyei Atyánknak a 15 éve alakult gyülekezet minden eredményét.

TASNÁDI ANDRÁS ZSOLT
lelkipásztor

A gyülekezet vendége Orbán Viktor miniszterelnök

„Jól vagyon jó és hű szolgám, kevesen voltak hű, sokra bízlak ezután, menj be a te Uradnak örömébe.” (Máté 25,21)

Szatmár-Láncos temploma és gyülekezete

II. József császár 1781-ben kiadott Türelmi Rendelete régóta várt lehetőséget nyitott a protestáns egyházak számára. Az új lehetőséget kihasználva a Szatmári Református Egyházközség vezetősége 1786. május 28-án tartott gyűlésén határozatot hozott egy új templom építésére. Ezt sürgette az egyházközség számbeli növekedése és anyagi helyzetének megerősödése is. Erre a határozatra azért volt szükség, mert a kuruc-labanc háborúk idején, 1703. szeptember 28-án leégett Szatmár városa, vele együtt a már meglévő református templom is. A templom teljes pusztulása után a református hívek II. Rákóczi Ferenc fejedelem jóváhagyásával a várban felújított éléskamrában tarthattak istentiszteletet, egészen addig, amíg egy paticsból készült, átmeneti megoldást nyújtó „lelki otthona” fel nem épült, 1712-ben. E templom a mostani templomtól nyugatabbra helyezkedett el néhány tíz méterrel, ugyanakkor nyolc szögöllel nagyobb is volt az alapterülete. A patics-templom többszöri javítást igényelt az idők során, de egyre tisztábban látszott, hogy nem felel meg a református közösség igényeinek, és hosszabb távon nem nyújt meghitt, biztonságos körülményeket az istentiszteletek megtartására.

Közel két évig tartó előkészületek után, 1788. szeptember 7-én a délelőtti istentiszteleten, amelyet még a paticstemplomban tartottak, Martsa Mózes tiszteletes hálaadó igehirdetésével elhelyezik az új templom alapkövét. A templom alapjába egy óntáblát is elhelyeztek, amelyre latinul a következő szöveget írták fel: „A Szentháromság egy Igaz Isten dicsőítésének nyilvános gyakorlására, a dicsőségben uralkodó II. József alatt Szatmár város helvét hitvallású közös-

ségének összessége e templomot toronnyal együtt, az előtte lerombolt helyébe saját költségén helyre állította és fundamentumát 1788. szeptember 11-én megvetette...” (Kocsmár Boldizsár: A Lános templom története, 1934.)

Az óntábla elhelyezésével kezdetét veszi az a 19 évig tartó munka, amelynek eredményeként a város gazdagabb lesz egy impozáns református templommal.

Az egyházközség vezetősége 1806 szeptemberére tervezte a templom felszentelését. Isten másképpen tervezett, előre nem látott dolgok mögött úgy irányította a munkálatot, hogy azzal csak egy évvel később lettek készen a mesterek. Így a templomszentelésre egy évvel később, 1807. szeptember 27-én került sor.

A felszentelt templomnak nem volt orgonája. Hét évvel később, 1814. november 21-én szólal meg a hangszer. Többszöri javítás és karbantartási munka után azonban, 1902. október 2-án arra a következtetésre jut az egyház vezetősége, hogy új orgona építésével bízza meg Ottó Rieger orgonaépítő mestert. A régit árverésen értékesítették. Az új orgona felszentelésére 1907 december 8-án került sor.

1867-ben a Kiegyezés új közbizonyi helyzetet teremtett az ország számára, benne Szatmár városának is. Az urbanisztikai átalakítások nyomán egy korszerű városkép bontakozott ki. A város növekedésével elkerülhetetlenné vált Szatmár és Németi egyesítése, egy településsé formálódása. Szatmárnémetiben a kereskedelem fejlődésével megnövekszik a forgalom. A falak óvása érdekében fakerítést állítanak a templom köré. Néhány évvel később, 1862-ben Herskovits Simon kőfaragó mester kőoszlopokkal helyet-

tesíti az elkorhadt fagerenda oszlopokat, és az oszlopokat összekötő deszkákat láncsal helyettesíti.

A Láncos-templom elnevezést ez az új kerítés honosítja meg a Szatmár-németiek szóhasználatában.

1902-ben a templom díszkertjében helyezik el Kölcsény Ferenc mellszobrát, amely 1863-tól a Deák téren állt. 1920-ban ismeretlen gazemberek lerombolták, elrejtették.

1916. április 27-én a templom középső és kisharangját hadi célokra becsalogtatják, nem sokkal később a templom tornyát beborító rézlemezeket is. Megtépázott templom és megtépázott ország képe fogadja az átkozott trianoni rendelkezés után a megrendült lelkű magyarságot.

1934-re sikerült helyreállítani a templomot, felhúzzák a harangokat, toronygömböt és fedelet. Öt év múlva kitört a 2. világháború.

1941-ben a részben gyógyulást jelentő határrendezés feledtetni kissé a nemzet megaláztatásait és az elrománosítás kegyetlenkedéseit.

1944-ben a háború eléri Szatmár-németit, és szeptember 16-án bombatalálat éri a templomot. Az egész mennyezete és bútorzata megsemmisül. 1947. november 17-én az elvesztett szabadság emlékeivel és a reánk kényszerített lelki bilincsek súlya alatt a megcsönkített református közösség féltve őrzött reménységgel adott hálát lelki otthonáért.

Azóta többször is megújult a templom és új életre kelt a gyülekezet, mindig reménységgel a szívében, egy nemzet élni akaró közösségeként a Láncos-templomban. 2007-ben ünnepeltük hálaadással templomunk felszentelésének 200-ik évfordulóját.

Szolgálatuk során csak egy gondolat vezeti e közösség minden tagját, hogy megfeleljenek a Gazda által rájuk bízott feladatoknak, amelynek jutalma, mennyei kiértékelése úgy hangzik majd, mint Máté 25,21-ben: „Jól vagyon jó és hű szolgám, kevesen voltál hű, sokra bízlak ezután, menj be a te Uradnak örömébe.”

Isten anyaszentegyházának élete sokoldalú, benne különböző szolgálatok vannak, amelyek ellenőrzése és irányítása a presbitérium hatáskörébe tartozik. Nélkülözhetetlen a rendszeressé vált családlátogatás, amely szolgálat eléjük tárja a gyülekezet gondját, örömét egyaránt. Ehhez a szolgálathoz lelki erőt a rendszeressé vált, havonta összehívott bibliaórákon és gyűléseken nyernek, együtt keresik a sürgető ügyekre a megoldásokat.

Hála Istennek, ez a közösség háromévenként lelkes fiatalokkal lesz gazdagabb.

A Szatmár-Láncos Egyházközség presbitériumának tagjai 2012-ben: Korda Zoltán lelkipásztor elnök, Szilágyi Balázs lelkipásztor, Elekes Gyula főgondnok, Lengyel István gondnok, Antal József, Matisán Péter, Bakk Emil, Mészáros József, Balla Márton, Miklósi Ákos, Blaga Mihály, Nagy

A Szatmár-Láncos Egyházközség presbitériumának tagjai 2012-ben

Antal, Bolyáki Imre, Nagy Gyula, Csáki Mihály, Nagy Lajos, Dohi Károly, Pécsi Ferenc, Diószegi István, Puskás Zoltán, Elek Károly, Sárpataki Zsolt, Halász Béla, Szabó Ferenc, Hankovszki Béla, Szabó István, Illés Jenő, Szakács Sándor, Király Éva, Tar Csaba, Kiss Imre, Tasi József, Kovács Béla, Szilágyi Éva.

KORDA ZOLTÁN
lelkipásztor

Lorántffy Zsuzsanna Nőszövetség

„Isten azért adta nekünk a javadalmakat, hogy olyant tehessünk vele, amit más nem tehet.”

Ezeket a szavakat mondta valamikor a 18. században Lorántffy Mihály, Sárospatak urának leánya, később I. Rákóczi György, Erdély fejedelmének hitvese, Lorántffy Zsuzsanna. Ismerve életét és önfeláldozó munkáját, elődeink a Lorántffy Zsuzsanna nevet választották 1901. április 18-án, amikor 446 taggal, férfiak és nők megalapították a Lorántffy Zsuzsanna Egyletet. Biky Károly esperes-lelkésznek érdeme volt ez. Jegyzőkönyvében így rögzítette: „Isten nevében kezdem el a Szatmári Lorántffy Zsuzsanna Egylet megalakítását.”

A politikai körülményeket figyelembe véve is szükséges volt az egylet megalapítása. Biky Károly esperes az Egylet tevékenységével akarta megtartani az egyházi iskolákat. Istennek hála a szolgáló szeretet sikerrel járt.

Az első világháború és az 1920-as évek változásai után az iskolák és az Egylet tevékenysége is válságba került. Isten azonban mindig küld szabadítót a válságos időkben. 1925-ben Boros Jenő lelkipásztor felébreszti álmából az egyletet. Újjászervezik és a Református Lorántffy Zsuzsanna Nőszövetség nevet veszi fel. Párhuzamosan megalakul a Lorántffy Zsuzsanna leány bibliakör is. Most már csak nő tagjai vannak az egyletnek. Lelkesen dolgoznak fiatalok és idősebbek együtt. Bibliaórákon vesznek részt, segítik az árvákat és szegényeket, mind anyagi, mind lelki támaszt nyújtva, vallásos ünnepségeket, irodalmi esteket szerveznek, melyek bevételeit jótékony célokra használják fel.

1939-ben készítik el a még most is használatban lévő, gyönyörű úrasztali- és szószéki terítőket, melyeket 1991-ben és 2007-ben nőszöveg-ségünk ügyes kezű tagjai újjávarázsoltak.

Később dr. Kiss Bertalan lelkész kezdeményezésére a szegény sorsú gyermekek ebéltetését szervezik meg.

Az 1940-es években folytatja áldozatos és szeretet által vezérelt munkáját a Nőszövetség. Sajnos, 1944 szeptemberében templomunkat bombatalálat éri. Így a nőszövetség elsődleges feladatának tekintette a templom újjáépítését. Minden tevékenységükkel ezt támogatták.

1947. november 16-án, három év és két hónapi munka után megnyílhattak templomunk ajtói az imádkozni és hálát adni kívánó hívek előtt.

A Szatmár-láncosi Lorántffy Zsuzsanna Nőszövetség

A fellendült nőszövetségi munkának 1948-ban egyik napról a másikra véget vetett a kommunista kormányzat, beszüntették a nőszövetség működését.

42 éves kényszerhallgatás után, 1990. január 24-én Sarolt testvér, egykori diakonissza kezdeményezésére, Nt. Kanizsay László lelkipásztorkodása alatt 168 taggal újból megalakult a nőszövetség, Elnöknő Kanizsay Lászlóné lett. Az ő elnöklétével nőszövetségünk folytatta elődeik hagyományait és célkitűzéseit, amelyek a mai napig időszerűek. Ebben az időszakban ünnepelte a nőszövetség megalakulásának kilencvenedik, majd századik évfordulóját, egyes kezű asszonytestvéreink elkészítették nőszövetségünk zászlaját.

Célkitűzéseink most is ugyanazok, mint régen. Folytatjuk a hagyományokat, célunk hitünk elmélyítése, a szolgáló szeretet gyakorlása, nemzeti hagyományaink és kultúránk ápolása. Minden hónap első szerdáján gyűlést tartunk, amikor megbeszéljük feladatainkat, teendőinket. A hónap többi szerdáján egymás hite által épülve, lelkipásztoraink irányítása alatt csendes órákon tanulmányozzuk a Bibliát.

Jelenleg nőszövetségünk 87 tagot számlál. Itt szeretném megragadni az alkalmat és elmondani, hogy szeretettel várjuk nőtestvéreinket, akik még nem nőszövetségi tagok, hogy csatlakozzanak hozzánk. A Kálvineum, ahol bibliaóráinkat tartjuk, minden szerdán fél 5-kor nyitva áll nőtestvéreink előtt.

Bevételeink tagsági díjakból, teadélutánok, kávézások, szegények perselyéből, presbitériumi támogatásból származnak. Ezekből segítünk 18 szegény sorsú családot havonta pénzbeli adománnyal. Látogatjuk az Idések Otthonát, részt veszünk a megyei nőszövetség által megszervezett kórházlátogatásokon, segítjük az időseket, fiatalokat, árvákat. Anyagi támogatás mellett Krisztus vigasztaló igéjét is osztogatjuk a rászorulóknak. A Református Gimnázium két tanulója minden évben ösztöndíjat kap a nőszövetségtől. Havonta szeretetvendégséggel egybekötött irodalmi műsorokat, vetítéseket, különböző előadásokat tartunk. Áldozatos munkával részt veszünk minden egyházi találkozó megszervezésében, vendégek fogadásában. Egyházközségünk vezetősége mindig számíthat a nőszövetség önfeláldozó munkájára.

Kirándulásokat szervezünk és látogatjuk testvérgyülekezeteink nőszövetségeit, illetve őket fogadjuk szeretettel. Felemelőek és meghatóak ezek a találkozók, ahol Isten nevében és Isten dicsőítésére különböző gyülekezetek tagjai, nőszövetségei együtt imádkozhatnak.

A szeretet az, ami már kétszer újjáélesztette a már „haldokló” nőszövetséget, és a szeretet az, amely mai napig megtartja és áldásossá teszi mindennapi tevékenységeinket.

KORDA ZOLTÁNNÉ - ILDIKÓ,
a Nőszövetség elnöknője

A Láncos templom kórusai

A szatmári Láncos templomban két kórus működik, az úgynevezett felnőtt kórus, mely ma már a Laudate Dominum nevet viseli és az ifjú házaspárok Soli Deo Gloria kórusa.

A Laudate Dominum őse Protestáns Dalegyletként alakult 1883-ban. Ez férfikar volt és temetéseken énekelt. Az 1900-as évek elején egyesült a Lorántffy Zsuzsanna vegyes karral. Első karnagyuk Csecskedy Károly volt. Sajnos az 50-es években feloszlik, s csak 1990 tavaszán alakul újra, Kanizsay László lelkipászor kezdeményezésére.

A Soli Deo Gloria kórus Korda Zoltán lelkipászor és a felnőtt ifjúság szorgalmazása nyomán alakult 1996-ban, mint Ifjú Házaspárok Kórusa és 2007 májusa óta viseli a Soli Deo Gloria nevet. Kórusaink tagjainak száma 25-30 között ingadozik. Karvezető Orosz Márta zenetanárnő.

Mindkét kórus úgy alakítja repertoárját, hogy bármilyen ünnepi eseményen szolgálhasson. Klasszikus és modernebb műveket, magyar és idegen zeneszerzőktől egyaránt énekelnek. Elsősorban saját gyülekezetünkben szolgálnak, de évek óta részt vesznek a Székesegyházban rendezett kórustalálkozókon, illetve más gyülekezetek meghívásának is eleget tesznek.

A Laudate Dominum Kórus

A Soli Deo Gloria kórus

nek. Állandó kapcsolatot ápolnak a Sárospataki Református Kórusal. Évente találkoznak felváltva itthon és Sárospatakon. Az utóbbi időben a két kórus gyakran énekel összevonva is. Nagyváradon, Bicskén, Sárospatakon és itthon is volt már erre alkalom.

Hisszük, hogy Isten gondviselésével még sok kedves alkalom és ünnepély lesz, ahol kórusaink gyülekezeteinket megajándékozzák énekükkel.

OROSZ MÁRTA
karvezető

Ifjú házások közössége

Az Ifjú házások közössége több mint húsz éves múltra tekint vissza.

Hogy hol volt a kezdet? Miért alakult? A válasz egyszerű: Isten elhívására – mint annak idején az ifjú Sámuel – úgy feleltünk, hogy „Szólj, mert hallja a te szolgád!” (1Sám 3,10). Nem kétséges, a mi Urunk szólított meg minket egyen-egyenként, gyermekkorban vagy ifjúkorban, imádkozó családi közösségben. Hála legyen a felelősségteljes, Istenfélő szülőknek, hogy zsenge korunkban helyes irányba indítottak bennünket, olyan körülmények között és közé, ahol kibontakozhatott és megérhetett bennünk

az igaz keresztyén élet és annak minden gyümölcse, ahol a bűnbocsánatért, az azzal elnyert üdvösségünkért, a mennyei polgárság ajándékáért érzett háládatosság szülte cselekvés, misszió természetes és őszinte örömmel tölthet el mindannyiunkat. „Mert Isten az, a ki munkálja bennetek mind az akarást, mind a munkálást jó kedvéből” (Fil 2,13).

Istennek legyen hála azokért a lelki vezetőkért is, akik az évek során mindig a megfelelő válaszokat adták a felmerülő kérdéseinkre és Pál apostolként hasznos időben adták a tejet és a kemény eledelt. Nagy Erika, Szatmári Ferenc és Korda Zoltán lelkipásztorokat említeném elsősorban, akik kezdetben még segédlelkészekként állottak mellettünk, akik az IKE bibliaóráit moderálták, közösségépítő eseményeket, kirándulásokat szerveztek. Maradandó élményekkel lettünk gazdagabbak, jobban megismerhettük egymást és igazi közösséggé érhattünk az évente megszervezett IKE-táborokban, azokon a kirándulásokon, melyeket a Luna-forrásra, Hegyköz-Szentimrére, a Balaton melletti Bálványosra tettünk.

Később, amikor elérkeztek a lelki fejlődésnek azok a szakaszai, amikor egyre komolyabb és komolyabb lelki kérdések merültek fel, a kialakult igényre válaszul Korda Zoltán immár másodlelkészként támogatta a felnőtt ifjak számára bibliaórák alkalmak bevezetését, ahol jobban el lehetett mélyülni az Ige és Krisztus Urunk kegyelme gazdagságának megismerésében. Így lett a vasárnap délutáni IKÉ-ből felnőtt ifjak bibliaórája pénteken délutánonként, egy egyházmegyei, de egyházkerületi szinten is egyedülálló gyülekezeti csoportosulás, mely a későbbiek során kitermelte az ifjúsági énekkar magját is, majd ifjú presbitereket is adott, akik örömmel és hűséggel szolgálják azóta is a rájuk bízott gyülekezetet. Sokszor szolgált ez a fiatal közösség ünnepi istentiszteleteken, karácsonyi, húsvéti, anyák napi stb. gitáros, énekes-verses műsorokkal rendszeresen látogatta az öregotthon, később a hajléktalan-szálló lakóit, hogy vigye az örömhírt, Isten irgalmának bizonyosságát.

Ezek lehettek azok az idők is, amikor nemcsak közösség épült és máig tartó barátságok alakultak, melyekből Isten rendje szerinti házasságok köttettek.

A Soli Deo Gloria énekkar szintén ebből a fiatal közösségből nőtt ki magát, tagja minden olyan énekelni tudó és szerető ifis, aki énekkal is szolgálni szeretné az Urat. Bár a kórustagok között kevés a zenei képzettséggel rendelkező Orosz Márta tanárnő az Istentől kapott talentumainkat megsokszorozva, kemény és áldozatos munkával, sok türelemmel kihozta belőlünk a legtöbbet ahhoz, hogy nemcsak gyülekezeti alkalmainkat, ünnepeinket gazdagíthatta ez a kórus, hanem bicskei, sárospataki, tuzséri, hollandiai testvér-gyülekezeteink látogatása, közös rendezvények, templomunk 200 éves évfordulója alkalmával is méltóképpen öregbíthette templomunk és gyülekezetünk hírnevét. Ezeken kívül

a városunkban évente megszervezett egyházi és egyházközi kórusok seregszemléjén is sikerrel szerepelhetett.

A mi feladatunk az, hogy az isteni elhívást és kiválasztást megerősítsük az engedelmesség és megszentelődés buzgó gyakorlása által: „Igyekezetek a ti elhívástokat és kiválasztásokat minél inkább erőssé tenni” (2Pét 1-10).

ELEK KÁROLY
presbiter

Konfirmációi oktatás a Láncosban

Korunk egyházában két nagy akadály állja útját a hitvallásos oktatásnak és nevelésnek. Mindkettővel komolyan szembe kell nézni, kiváltképpen ebben a nagyvárosi gyülekezetben. Egyik akadály az egyre inkább fokozódó elvilágiasodás, idegen szóval szekularizáció.

Az egyházban tapasztalható elvilágiasodás egyenes következménye az istentelenség, amely hatalmas veszélyt jelent a ma gyülekezetének is. A konfirmációi oktatás vonatkozásában ez konkrétan azt jelenti, hogy a szülők jelentős hányada ma már csak pusztá hagyománytiszteletből íratja be gyermekét kátéórára. Én is konfirmáltam annak idején, gyermekemnek is túl kell esnie ezen – legtöbbször így gondolkozik. Az efféle hozzáállás valószínűleg abból adódik, hogy az ilyen szülők nagyon laza kapcsolatot tartanak fent az egyházzal, illetve azzal a gyülekezettel, ahová tartoznak.

Egyházi életünk másik akadály a talán még inkább veszedelmesebb jelenség, amit idegen szóval globalizációnak hívunk. Mit jelent ez? A világhálón fellelhető Tudományos és Köznyelvi szavak Magyar Értelmező Kéziszótára szerint a globalizáció vagy globalizmus nem más, mint a „hagyományos népi, nemzeti különbségek és változatosságok eltűnése a műszaki fejlődés és közhatalmi változások következtében.” Ennek pedig az a nem titkolt célja, hogy az emberből egyfajta világpolgárt neveljen, azaz olyanná formálja, hogy ne legyen többé fontos számára saját népe, nemzete, vallása, kultúrája.

Egy ilyen világban különösen fontos önazonosságunk megőrzése nemcsak nemzeti, de vallási értelemben is. Nemzet és vallás nálunk reformátusoknál szorosan összetartozik, ugyannyira, hogy vallásunkat a kívülállók sokáig úgy emlegették, mint „magyar vallás”. A rosszul értelmezett ökumenizmus is szintén a globalizmus malmára hajtja a vizet.

Nekünk foggal-körömmel ragaszkodnunk kell vallásunkhoz, hitünkhöz, és ez nem jelent semmiféle elfogultságot vagy netalán valamiféle hamis felsőbbrendűséget. Azt hiszem, hogy erről sokkal szebben és találóbban ír a

20. század egyik legkiemelkedőbb református személyisége, Ravasz László püspök. Ő így fogalmaz: „Tanuljuk meg, hogy a mi roppant nagy kincsünk és koronánk a mi evangéliumi hitünk, a magyar református hit. Ezt a hitet nem mi találtuk ki... Ezt Isten adta ingyen ajándékul... Ezt a hitet különös-képpen drágává teszi isteni eredete és igazsága mellett az, hogy atyáink teméntelen sokat szenvedtek érte. Volt idő, amikor életük sem volt drága, csakhogy ezt a hitet megtartsák és gyermekeiknek adják.”

A fentiek ismeretében gyülekezetünkben a konfirmációi előkészítő során különös hangsúlyt kap egyházunk hitvallása, biblikus igazságainak a felmutatása.

A 2012-ben május 20-án került sor gyülekezetünkben a konfirmációi istentiszteletre, amikor 14 fiú és 16 leány tett vallást és fogadalmat hitéről.

Ez a csodálatos esemény alulírott számára külön örömet jelentett, hisz a növendékek között tudhatta elsőszülött gyermekét is. Ebből az alkalomból az igei útravaló az 1Thessz 2,13 alapján szólt. A szívhez szóló üzenet lényege az volt, hogy az ifjakkal eltöltött két év közös alkalmain előttük kirajzolódó Krisztust komolyan kell venni, igéjét, szavát nem emberi beszédnek tartani, hinni minden szavát, és hirdetni azt teljes életünkkel másoknak is. Ez a feladata, hivatása minden megkonfirmált református egyháztagnak.

SZILÁGYI BALÁZS
lelkipásztor

Konfirmandusok 2012

A Láncos templom ifjúsága

A legfiatalabbak 14 évesek, a legidősebbek 23-24 évesek. Hálás közösség ez az ifjúsági csoport. Szüntelenül kifejezik ragaszkodásukat hitükhöz, egyházunkhoz. Szolgálatukkal mindig megörvendeztetik a gyülekezet egész közösségét. Decemberben Mikulás ünnepséget szoktunk szervezni, a vallásórás gyermekeknek, s az egész gyülekezetnek. Ezen ünnepségen az ifjúság verses-zenés színdarabot ad elő. Mindig felemelő és magasztos érzés, amikor a csillogó gyermeki szemek izgalommal várják az előadás kezdetét. Mi is, akik szervezzük, mindig kicsit félelemmel, izgalommal vágunk neki a próbáknak, de az előadás sikere, a gyermekek öröme eloszlatja félelmünket, s érezzük, adtunk mi is valamit. Szolgálni így is lehet, és kell! Minden ifjú, aki a közösségért vállal valamit, Isten szolgája. Szolgálja teremtető Urát a reá bízott lelki ajándékokkal.

Az ifjúságunk sokat segít a vasárnapi istentiszteletek alkalmával is. Egyházi folyóirataink, kiadványaink terjesztésében segédkeznek ők. Vasárnapról vasárnapra áldozatkészek, s jönnek és kérdezik: „tiszteletes Úr, van új Harangszó?” „Jöttünk, hogy segítsünk.” Minden szolgálatra és minden szolgálattevőre szükség van. Az egyházban nincs munkanélküliség. A 21. században élő fiatal is sokat tehet egyházunkért. A nehémiási gondolat jut eszembe, tudniillik, hogy „a munka felette sok és messze terjedő” (Neh 4,19).

Ifjúsági közösségünkben többen részt vesznek a minden évben megrendezésre kerülő egyházmegyei táborban. Élményekkel gazdagon, s hitükben megerősödve térnek haza, s ez a többiekre is jó hatással van. Sokan a Református Gimnázium diákjai. Az iskolai tevékenységekben is vannak ifjaink, akik kimagasló eredményeket érnek el, akár bibliavetélkedőkön, akár egy-

házi szavaló versenyeken. Ezek is mind beszédes példái annak, hogy lehet, érdemes és kell biztatni őket, nevelni a hitben és a Jézus szeretetében, mert a felnövekvő nemzedék magában hordozza a jövő reménységét. Azok, akiknek szívében Jézus lesz az Úr, akik értékrendszerüket, gondolkodásunkat az Ige mércéje szerint rendezik be, azok megtapasztalják az Isten áldásait, s fiatalokként is érzik, hogy jó az Isten közelében lenni.

Övé legyen a dicsőség.

ELEK ARNOLD
segédlelkész

Az I. Rákóczi György férfiegylet

2012. január 10-én tartott gyűlésen a Presbitérium egyhangúlag elfogadja és jóváhagyja Korda Zoltán lelkészelnök javaslatát, amelynek értelmében a Lánchos-templom imádságos szívé, istenfélő férfijait bibliaórás közösségbe szeretné hívni, gyűjteni, hogy keresztyén életük és magaviseletük jó példa legyen gyermekeiknek, unokáiknak és szeretteiknek egyaránt. Minden hónap második csütörtökén délután 6 órától a férfiegylet bibliaóra keretén belül magasztalja Megváltó Krisztusát, Megtartó Istenét. A férfiegylet felvette I. Rákóczi György (1630-1648) erdélyi fejedelem nevét, aki Szabolcs és Szatmár vármegyék ura a Linzi béke után (1645). E vármegyét a fejedelem fiai is örökölhették. Felesége Lorántffy Zsuzsanna volt, akinek nevét nőegyletünk imádságos szívvvel, immár 110 éve viseli.

Isten áldása legyen férfiegyletünk szolgálatán és életén.

A fotókat készítette az Irisz stúdió

Szatmár-Kültelek Református Gyülekezete

Apaffy Mihály erdélyi fejedelem 1680-ban 24.000 törökkel, erdélyiekkel és havasalföldi románokkal jött Szatmár vára alá, és azt egy hónapig ostromolta, de elüldözték. A fejedelem hadvezérének, Teleki Mihálynak sarkantyús csizmáját a védők gúnyból a szatmári kapura szegezték.

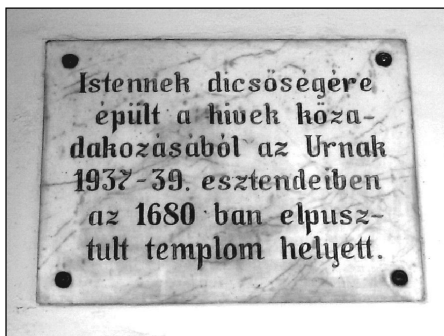
Elpusztult Hóstánc (Hochstadt), állítólag a törökök gyújtották fel. Ez egy váron kívüli virágzó városrész volt. A külteki református templom márványtáblája a fenti eseményre utal.

A templom építésének megszervezését és lebonyolítását a Lánchos templom egyik lelkipásztora, Dr. Kiss Bertalan vállalta fel. A templommal együtt épült a gyülekezet is.

A templomot id. Janitzky Pál (1899-1961) építésmérnök tervezte. A márványtábla tanúsága szerint a templom közadakozásból épült fel. Eleink áldoztak álmaik megvalósítására.

A Gyülekezetnek lett egy 250 férőhelyes temploma. Önálló státusát azonban csak 1989 után tudta érvényre juttatni. Önálló lelkipásztorral rendelkező gyülekezetté lenni hol a politikai hatalom, hol az egyházi főhatóság nem engedte. Külön egyháztörténeti kuriózum felgöngyölíteni a számtalan próbálkozást, kezdve a templomépítő lelkipásztor kárlváriájától a nyolcvankilences változásokig.

1939-től, a templom megépülésének évétől számítva viharos évtizedekben kellett helytállnia a közösségnek. Illesse tisztelet és hála azokat, akik mint a gyülekezet előjárói, gondnokok és presbiterek, összefogtak és őrizték a rájuk bízottakat. Az iparosítás következtében a városrész felduzzadt a környékről munkát vállalókkal, és már a hatvanas-hetvenes években megfogalmazódott az az igény, hogy a templom befogadóképességét növeljék. Bár a nyolcvanas években terv is készült de ennek megvalósítása is csak az önállósulás után történhetett meg. A gyülekezet a Lánchos templom gyámsága alatt létezett, valójában annak részeként 1992-ig. Első álma a lelkipásztorválasztás után a templom bővítése volt. A terveket a gyülekezet átgondolta, módosította és Tóth Kálmán műépítész és Pándi György statikus mérnökök tervei alapján 1994 januárjában hozzáfogott a szükség diktálta

templombővítés munkájához. A templom befogadóképessége ezáltal több mint a kétszeresére nőtt. A bővített részben található tanácsterem, a vendégszoba, a díszterem, konyha, a tetőtérben pedig ifjúsági központ kapott helyet.

A bővített templomban 1999-ben tartottuk hálaadó istentiszteletünket. Megtapasztalhattuk az ének igazát: Az Úr csodásan működik... A régi, használhatatlan orgona helyébe Andreas Zwingli svájci orgonaépítő mester és mások jóvoltából egy revideált orgona kerülhetett a módosított karzatra. Ez a hangszer a város legjobb orgonája. Ezáltal élénkebb lett a zenei élet.

Az utóbbi 20 évben dicséretesen alakultak a gyülekezeti szövetségek: lelkes fiatalok, kórus-

tagok formálják az élő gyülekezetet. A gyülekezetből heten vállalkoztak teológiai tanulmányokra és lelkipásztori szolgálatot vállaltak.

Tíz éve a gyülekezet egy felekezeti óvodát is alapított és működtet: a „Szivárvány” óvodát, ahonnan többszáz gyermek indult tovább. Az Egyház-kerület vezetősége is meglátogatta intézményünket. Minden áldozathozatal feledhető, látva, tapasztalva a gyümölcstermést.

A kistemplom alapkö-létételeének 70. jubileumára a régi terítőket újakra cseréltük. Az új köntösbe öltözött templom egy zászlót is kapott ajándékba, melyen a mottó a templom vezérigéje is egyben: „Magasztaltassék fel az Isten” (Zsoltár 70,5).

A mai demográfiai mutatók ismeretében elkeseredhetnénk, hisz húsz évvel ezelőtt még évente akár százan is konfirmáltak, mostanra alig huszonegynéhányra apadt a konfirmálásra jelentkezők száma. Már régóta több a temetés mint a keresztelezés. Sokan elkallódnak, külföldre költöznek. Ezek ellenére az örvendező hálaadás illik hozzánk, hiszen Szatmár-Kültelek Református Gyülekezte második hőskorát élheti.

Istennek legyen hála, hogy idén elvégezhattuk óvodánk teljes külső felújítását és templomunk belső modernizálását. Isten adjon erőt a szolgálatban állóknak. Ő tartsa meg és óvja Anyaszentegyházát mindenütt.

HIGYED JÁNOS MÁTYÁS
lelkipásztor

*„Mikor másunk nem volt, csak könny és zsoltár,
Otthont keresve hajlékunk Te voltál.” (334. dicséret)*

Az Árva Bethlen Kata Református Óvoda

Óvodánk alapításának igénye visszanyúlik azokra az időkre, amikor a Szamos-negyedi gyülekezet alapítása, szerveződése zajlott, amikor még semmink sem volt, csak egy, a templom építésére kijelölt terület a Szamoson túli új városnegyedben (1993).

A szerveződő gyülekezet a belvárosban, a Láncos-templomban tartotta vasárnapi istentiszteleteit, de két éven át minden vasárnap az épülő templom alapkövénél is tartottunk istentiszteletet (1993-1995 között). A gyülekezet jobb megszervezése érdekében minden szerda délután az egyik közeli iskola (a 6-os számú Általános iskola) dísztermében gyűltünk össze énekórára, bibliaórára, fontosabb kérdések megbeszélésére. A közelben működő óvoda magyar nyelvű csoportjai is ott tartották nagyobb ünnepélyeiket, és alkalomadtán felkérték a gyülekezet-szervező lelkész házaspárt az ünnepélyek igével, imával való megnyitására. Óvónénik és a szülői közösség tagjai, ismerve templomépítési nemes szándékunkat, időnként gyűjtést szerveztek az épülő templom javára. Így alakult a templomépítők és az óvoda közössége egymás iránti szimpátiája. A magyar csoportok két óvónénije, Nagy Irma

Teréz és Nagy Csilla már amúgy is az alakuló nőszövetségünk tagjai voltak, az óvoda igazgatónője Pop Erzsébet is gyülekezetünk hűséges tagja. Elgondoltuk, milyen jó lenne egy református óvodát indítani, legalább két csoporttal, mert így Isten közelében nőhetnének fel a gyermekeink. Miért ne lehetnének majd ők a jövőbeni gyülekezet presbiterei, nőszövetségének tagjai.

1998-1999-ben, amikor a templomépítés befejezéséhez közeledtünk, Isten lehetőséget adott az álom megvalósulásához. A templom közelében eladóvá vált két családi ház egymás szomszédságában. Egyiket megvásárolta gyülekezetünk lelkészi hivatalnak, azzal a céllal, hogy az udvarban majd parókia is épülhet a lelkészcsalád számára. A második eladó ház a Gulácsy bácsi tulajdonában állt, aki nagy engedményekkel felkínálta az egyháznak a vásárlás lehetőségét: Nem baj – mondta –, ha később fizetünk is, de ne engedjük át más vevőnek a házat, mert nem mindegy, hogy ki lesz az új szomszéd.

Ki lesz az új szomszéd? Talán éppen Gulácsy bácsi kedves, meggyőző szavai által adott Isten jelt arról, hogy legyen az új szomszéd a Szamos-negyedi gyülekezet Árva Bethlen Kata Református Óvodája. Sajnos erre az időszakra a templomépítés és irodavásárlás kiadásai mind felőrölték anyagi tartalékainkat. A kérdés az volt, hogy mit tegyünk azért, hogy ne veszítsünk el egy ilyen történelmi lehetőséget. A presbitérium és a lelkipásztorsalád úgy döntött, hogy a foglaló összegét nekünk kell összeadni. Mindenki adakozzék a legjobb lehetősége szerint, vagy aki tud, kamatmentes kölcsönt adjon az egyháznak, hogy el ne veszítsük ezt a nagy lehetőséget. És aztán kezdődött minden előlről, mint a templomépítés kezdetén: kéréseket írni, kilincselni, pályázni régi támogatóinknál, megszólítani holland, német, svájci, magyarországi barátainkat. Ők segítettek a templom építésében, lelkészi hivatal megvásárlásában, remélhetőleg támogatni fognak az óvoda ügyében is.

Isten kegyelméből megvalósult az álom. Az Úr születésének 2000. esztendejében július 9-én, a Szamos-negyedi templomunk szentelésével egybekötve, felavattuk kerületünk első református óvodáját is.

Templom és iskola, templom és óvoda, népünk megmaradásának hitben, nyelvben, kultúrában való megerősödésének bástyája. Számunkra kitüntetés, hogy Isten minket is felhasznált ennek a nemes célnak a megvalósításában.

A tizenkét éve működő református óvoda fenntartását egyházközségünk vállalta magára. Az óvónők fizetését az állam biztosítja és a dada fizetésének egy részét is. Az óvoda fő támogatója a nőszövetségünk, amely ugyancsak a templom- és iskolaépítő Árva Bethlen Kata grófnő nevét viseli. Az óvodások és a nőszövetség tagjai, mint gyermek és édesanya egymásra utaltságukban nagyszerűen gondoskodnak egymásról. A nőszövetség és az egész gyülekezet áldozatos szeretetét az óvodások anyák napi, adventi, imaheti, évnnyitó, évzáró szép műsoraikkal igyekeznek meghálálni.

A kicsik szép református köszöntéssel köszöntik az óvoda látogatóit és sokszor megmosolyogtatóan szépen hangzik a szájukból: „Békesszég

Isztentől”! Az a gyülekezet, az a közösség, amely óvodát, iskolát épít, alapít, fenntart a jövődönk épít.

Óvodánk úgy működik, mint bármely másik, a hivatalos tanterv szerint működő óvoda, azzal a többlettel, hogy a keresztyén értékrend kialakítását kívánja szem előtt tartani. Programjuktól nem hiányozhatnak a napi imádások, a bibliai történetek és a keresztyén gyermekénekek, és jó tapasztalni, hogy egyre inkább erősödik a kapcsolat az óvodások szülei és a gyülekezet többi tagja között. Igény lenne az óvoda bővítésére, esetleg napközi jellegű működtetésére, hiszen egyre több a jelentkező. Most közel negyven gyerek jár az óvodába.

Így, tanév kezdetén, mindig megdöbben a szívünk az örömtől, ahogyan látjuk a kicsiket szüleikkel a templompadokba beülni, hogy együtt kérjük Istenünk áldását az előttünk álló iskolaévre. Az Úr Jézus szava mindig biztatón, bátorítón hat ránk nemes küldetésünkben: „Engedjétek hozzám jóni a gyermekeket és ne tiltsátok el őket; mert ilyeneké az Istennek országa” (Mt 10,14). Engedjük, sőt vezessük őket Istenhez, mert ők lesznek majd Magyar Református Anyaszentegyházunk ügyének leghűségesebb képviselői, Jézus Krisztusnak áldott követői.

BOGYA-KIS MÁRIA
lelkipásztor

Heidelbergi káté

54. KÉRDÉS: Mit hiszel az egyetemes keresztyén Anyaszentegyházról?

Hiszem, hogy Isten Fia a világ kezdetétől fogva a világ végezetéig az egész emberi nemzetségtől Szentlelke és Igéje által magának az igaz hitben megegyező, örök életre elválasztott sereget gyűjt, azt oltalmazza és megtartja; és hiszem, hogy ennek a seregnek én is élő tagja vagyok, és mindörökké az maradok.

81. KÉRDÉS: Kik járulhatnak az Úr asztalához?

Azok, akik bűneink miatt valóban bánkódnak, mindazonáltal bíznak abban, hogy bűneik meg vannak bocsátva, és a mégis fennálló emberi gyarlóságot Krisztus szenvedése és halála elfedezi, egyszersmind buzgón törekednek is, hogy hitüket erősítsék, és életüket megjobbítsák. A meg nem térők és a képmutatók pedig ítéletet esznek és isznak önmaguknak.

*„Nem kiált és nem lármáz,
és nem hallatja szavát az utcán.” (Ézsaiás 42,2)*

Mikola

Mikola a mai Románia északnyugati csücskében, Szatmár megyében található. A település nyugati irányban Magyarországgal, északon Ukrajnával határos, tehát az ún. hármashatár mentén terül el. Egy ideje minden esztendőben itt, a hármashatár kövénél találkoznak a szomszédos települések vezetői, hogy együtt ünnepeljenek. De nem csak Kárpátalja és Északkelet-Magyarország van közel. Légvonalban alig 100 kilométerre találhatók Felvidék, a mai Szlovákia valamint Lengyelország keleti területei. Az említett öt ország együttműködése az eurorégiós elképzelések szerint sokat ígér a jövődőt tekintve.

Délen Szatmárnémeti külterületeivel határos. A megyeszékhelytől az ún. Sárerdő választja el, amelyet a helybéliek mikolai erdőnek neveznek. A település külterületének északi-északkeleti határvonala egybe esik a Túr folyó medervonalával, ahol szintén kiterjedt erdőség, hatalmas legelők és mesterséges halastavak találhatók. A település területeinek nagy része a Natura 2000 nevet viselő védett területek közé tartozik, amelyen belül a túrmenti madárvédelmi rezervátum kiemelten fontos. E területeket az Erdélyi Kárpát Egyesület felügyeli és kezeli. A Túrmenti Madárrezervátumban rengeteg költöző madár talál átmenetileg otthonra. Nem véletlen, hogy a Szatmári Madárvédő Egyesület előszeretettel látogatja e vidéket, s karöltve az Erdélyi Kárpát Egyesülettel igyekeznek azt óvni, védeni. A környéken elterülő több száz hektáros erdő számos vadnak nyújt lakóhelyet. Megtalálható itt a szarvas, vaddisznó, róka, vadnyúl, fácán.

Különösen nyári száraz időben kell nagyon vigyázni arra, hogy az ember viperával ne találkozzon, mert marása halálos lehet.

Mikolához két másik falu tartozik: Újmikola és Újberek.

A település rövid története

Mikola az ún. Túrhati települések egyike. A Túr mentén, Egritől kezdődően Mikolán át, Szárazberek és Sándorhomok irányába egy sajátos, hullámszerű domborzat vonul végig. Ezen a kiemelkedés-vonulaton, vagyis a Túrhaton alakult ki a település, amelynek első írásos említése 1216-ból való. Ez egy adománylevél, amelyben II. András birtokot adományozott egy szatmári Merc nevű grófnak. Az adománylevélben a Túr folyó és egyéb határnevek között szerepel a Nichola név is, amelyből a Mikolai (Mikolay) név származott. Az adománylevél körülírja a teljes Túrhatat. A falvak, földek, birtokok körülírása a középkorban fontos jogi szerepet töltött be a tulajdonrészek meghatározásában.

A Nichola név, amely a II. András adományozó levelében egy darab föld neve volt,- lett a későbbi Mikola település nevévé. E név nagy valószínűséggel a Miklós névből ered, amelynek latinosa formája a Nichola. Egyesek szerint a kisázsiai Miklós nevű püspokről elnevezett kápolna szolgáltatja a néveredetést. Ezt, az akkor itt élő néhány oroszul beszélő család emelhette, akik saját nyelvükön Miklóst Mikola-nak hívták. A falu nevét hol Mykola, hol Mikola alakban említik a kordokumentumok.

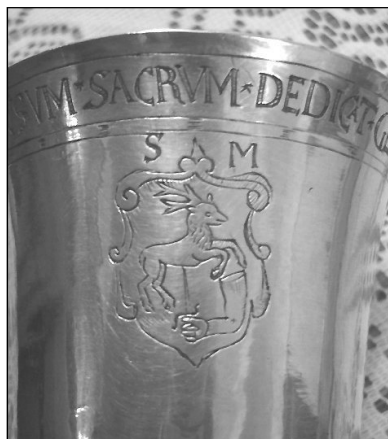
Mindenesetre a Mikolai család a 20. század végéi birtokolta e vidéket, amíg a család ki nem halt.

A vidék arculata mindaddig érintetlen maradt, amíg a kommunista világban meg nem indult az erőszakos mezőgazdálkodás, amely a mocsarakat lecsapoltatta, az erdőket kiirtatta, a réteket fölshántatta.

A Mikolai család az évszázadok alatt a királyhoz való hűségért, az ország védelmében tanúsított vitézi tettek elismeréseként a családi címerbe, a gímszarvas mellé fölvehette a vitézi tettekre utaló szablyát tartó kart is. E címer szerepel a református egyház egyik úrvacsorai kelyhén, amelyet a Mikolai család adományozott az egyháznak, valamint a ma is működő kisharangon, amely szintén a Mikolai család adománya.

Az erdői zsinatot (1545. szeptember 20.) követően Mikola is hamar a protestáns egyházhoz csatlakozott, s a „cuius regio eius religio” gyakorlat szerint hamarosan az egész falu az evangélium által reformált egyház kálvini ágához tartozott. A Mikolában szolgáló lelkipásztorok neveit 1582-től lehet követni napjainkig.

1717-ben, az utolsó tatárbetöréskor, a Szamos völgyében az alföldig felvonuló tatár seregek Mikolát is megtámadták és feldúlták. A lakosság azonban ismerve a Túrhat lápos-mocsaras erdős rejtekhelyeit, oda mene-

A Mikolai család címere

adományoztak az egyháznak, amelyet kifosztottságuk miatt csak fából tudtak elkészíttetni. Aztán évekig megemlékeztek a faluban a csodás megmenekülésről. A megemlékezés a templomban és azon a dombon történt, ahová a falu lakossága a tatárok elvonulása után kimerészkedett, hogy kikémlelje, valóban vissza lehet e már a faluba költözni. E hely ma is nevében őrzi az egykori eseményt: Tatárdomb vagy más néven a Síró domb a neve. A fakupa ma is megvan a református egyház kegytárgyai között az 1717-es évszámmal és az adományozó nevével.

Mivel a vasút megépüléséig Mikola elég nehezen megközelíthető település volt s aránylag félreeső helyen feküdt, az 1848-as forradalmat az első és második világháborút közvetlenül nem, csak hatásaiban és következményeiben érzekelte. A kommunizmus idején itt is végrehajtották az államosítást, a kollektivizálást, és alapjaiban megrengették a falu közösségének életét. Az évszázadok folyamán a tiszta magyar közösség felhígult, úgy, hogy mára a lakosság alig fele vallja magát magyarnak.

A település lakossága

A társadalmi élet keresztmetszetét adja a kiegyezés utáni évtizedekből Bartha Mór, aki 1880-tól közel egy évtizeden át volt református lelkipásztor Mikolában. „Önéletirat”-ában a mikolai társadalommal kapcsolatban följegyzti azt, hogy a földbirtokosok közt akadt ugyan egy-két önzetlen adakozó, példamutató, a közösség

kültek. Elfogták azonban Mikolai Györgyöt és feleségét Witkay Erzsébetet, valamint leányukat és csak azért nem ölték meg őket, mivel gazdag nemesi család lévén a rablott kincs mellett további elrejtett kincsekre számítottak, így magukkal hurcolták őket is búsás váltságdíj reményében. A magyar seregek Máramarosban, a borsai szorosnál érték utol a több ezer foglyot ejtett tatár sereget és hősiek csatában kiszabadították a foglyokat. Életben maradt és megszabadult Mikolai György és felesége, valamint leányuk is, akik hazatérve, szabadulásuk emlékére, Isten iránti hálából egy úrvacsorai kupát

Fakupa 1717.

sorsát szíven viselő, de a többség nagyzóló gőgjében még a példamutatót is szemrehányással illette. A letargikus álomba merült „úri nép” inkább akadályozta, mint előbbre vitte a közügyeket. Az úri többség inkább kerékkötője minden jó ügynek, különösen ha anyagi áldozatokról van szó. Különben Bartha Mór fiatal korában fegyverrel harcolt a nemzet szabadságáért 1848-49-ben. Följegyezték róla, hogy ő volt az a futár, aki Görgeynek kézbesítette a fővezéri kinevezést. Egész életében azon fáradozott, hogy nemzetét fölemelje.

Egy 1922-ből származó egyházi kimutatás alapján Mikola nemzeti és felekezeti megoszlása: összlakosság 1800 – mind magyar nemzetiségű. Ebből 932 református, 460 görög katolikus, 200 római katolikus, 208 zsidó.

A második világháború idején a mikolai zsidókat előbb a szatmárnémeti gettóba terelték, majd Auschwitzba deportálták. Legtöbbjük odaveszett. Akik visszajöttek, már másokat találtak a házaikban, boltjaikban. Egy sem maradt itt. Emigráltak Izraelbe és az Egyesült Államokba. Zsinagógájukat a kommunizmus idején lebontották. Temetőjük még megvan. Emléküket őrzik a birtoknevek, és a még itt-ott a házak előtt ma is meglévő kovácsoltvas kerítések.

Mikolában tekintélyes református felekezeti iskola létezett. Később magyar nyelvű állami iskolát indítottak az előbbivel párhuzamosan. Az 1948-as államosítással a felekezeti oktatás is megszűnt. A református iskolát és a kántortanítói lakást előbb elkobozták, majd lebontották. A református iskola helyén egy új állami iskolát építettek föl a hatvanas évek végén, amelyet azóta folyamatosan bővítenek.

A 2002-es népszámlálás hivatalos adatai szerint Mikolában 1454 román, 1456 magyar, 621 ukrán, 245 cigány, 3 török, 2 német és 2 más nemzetiségű, összesen: 3783 lakos él.

Nevezetességek

Az egyetlen, hivatalosan is jegyzett műemlék épület Mikolában a református templom. Alapját 1832-ben rakták le. A végleges befejezésig közel háromnegyed század telt el. Ennek több oka is volt. Mindenekelőtt a lakosság szegénysége, akik kétkezi munkán kívül anyagiakkal nem voltak képesek a templom építését támogatni. Az anyagiak nagy részét a földbirtokosok adományozták, kedvük szerint. A másik ok a templom méreteinek nagysága volt. 325 ülőhely van benne. Az 1848-as szabadságharc leverése után megtorpant az építkezés. Közrejátszott még a lassan haladó építkezésben az 1863 március 30-án pusztító tűzvész is, amikor 131 ház lett a tűz martaléka. A kiegyezés után új lendületet vett az építkezés. 1906-ra készült el végleg.

A templom tornyában két harang található. A kisebbik műemlék értéket képvisel. Mikolai György és felesége, Oroszi Anna megrendelésére 1657-ben öntötte a felvidéki Eperjesen Wierd György harangöntő mester. Ezen a

harangon a latin feliratok mellett található a Mikolai család ősi címere. A címerpajzson egy ágaskodó agancsos gímszarvas látható, a szájában egy tölgyfaágat tartva, alatta egy szablyát tartó karral.

A templomban található még a Kölcsey-Galgóczy Anna által adományozott úrasztala. A rajta szereplő évszám, 1882.

A református egyház klenódiuai között található egy arannyal futtatott úrvacsorai kehely, körülbelül a 17. század derekáról, amelyet Mikolai István adományozott az egyháznak.

E kelyhen is látható a fentebb már leírt családi címer.

Egy köztéri obeliszk emlékeztet a háborúban odaveszett mikolaiakra.

Neves elődök

Mikolai Dezmér fiáról jegyezték fel, hogy IV. Béla király mellett esett el 1246-ban a Lajta vizénél, az osztrák Frigyes herceg elleni harcban.

Mikolai György nevét már említettük a tatárbetörés alkalmával. Ő 1706-ban saját költségén részt vett a II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharcban.

Bartha Mór közel egy évtizeden át (1880-1889) volt Mikolában református lelkipásztor. Az 1848-as forradalom idején alkalma volt az országot bejárni és alaposan megfigyelni a faluközösségek életét, munkáját. A reformkor eszméi dinamikus változást hoztak ott, ahol egy-egy szuggesztív vezető egyéniség, mint amilyen Bartha Mór is volt, harcolt az elmaradottság ellen. Mintagazdaságával demonstratív módon járult hozzá a kisüzemi termelés fejlesztéséhez.

Mikolában volt református lelkipásztor két évig (1908-1910) az a Gachal János is, akiből később Délvidéken püspök lett, akit a szerb partizánok a második világháború végén halálra kínoztak. Pedig számos bebörtönzött zsidó életét mentette meg az általa kiállított okmányokkal, amelyekben azt tanúsította, hogy a bebörtönözöttek az ő hívei. Sőt, az üldöztetés idején

bebörtönzött kommunisták családtagjairól is gondoskodott azok elzárása idején. A népszerű püspök főbúne az volt, hogy 1941-ben hálaadó istentiszteletet tartott a magyarok bevonulásakor. Életéről, mártírháláláról Matuska Márton írt könyvet, Megvert pásztorunk címmel. Összegyűjtött kézirateit nemrég rendezték sajtó alá. Verseskötetét ki is adták.

Gellért Sándor nem Mikolában született, de életével, munkásságával nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Mikola neve ismert legyen. Nem véletlen az, hogy a mikolai iskola fölvette a nevét. Itt volt ugyanis magyartanár nyugdíjazá-

Emléktábla az iskola falán

Ungvári Ágnes asszonytestvérünk évek óta ír verseket. Talán Gellért Sándor tanár úrnak is van némi köze ehhez.

sáig. Vihette volna többre is, ha megalkuszik, de nem tette. Inkább vállalta a mikolai remeteséget. Szuggesztív erejű egyéniség volt, aki mindenél jobban szerette anyanyelvét. Kitűnő memóriával rendelkezett. Nem csak saját verseit szavalta becsukott szemmel, de Ady, Arany, Petőfi versei is csak úgy ömlöttek belőle. Fényi István így vall a verselő Gellértről: „Amikor Gellért Sándor verset mond, villámok sisteregnek, ézengés támad, bombák robbannak a teremben. Nem csak a népi lejtés, zenei anyanyelvünk varázsa kap meg versei hallatán, hanem forró népszerűtete, embersége, eszmélkedésre sarkalló szigorú etikai tartása.”

Advent üzenete

*Jön, érkezik Ő
Kitárt karokkal
Téged várva
Közeledik feléd.
Bizakodó reménnyel
Hittel közeledj,
Ő kész elkezdeni
Benned egy új életet.
Menj, siess elébe
Ő nem vár kincseket
Csak őszintén megnyíló
Emberi szíveket.
Készülj elébe,
Hogy a jászlát körülvevő
Fényből, szeretetből
Neked is jusson egy fénysugár
Mely betölti egész életed,
Hogy te is fényt-vivő
Lámpás legyél.
És bevilágíthatod
A rászorulóknak
Szeretetre váró Karácsonyát.*

Gyülekezeti élet

1990 után a közel 500 lelkes Mikolában is megindult a belmisszió. Az asszonyok szorgalmas, áldozatos munkája kísérte például az egyházmegye több mint 200 fiataljának egyhetes táborozását, amelyet mindaddig amíg a nagytarnai KRISZ-tábor állandó táborhelyet nem biztosított, a gyülekezetek vállaltak el, többek között Mikola is. Ifjaink örömmel vesznek részt a velük történő foglalkozásokon, készülnek a különböző versenyekre, vetélkedőkre. A Batizi András neve által fémjelzett éneketételkődön évek óta kitűnő eredményeket érnek el. A szintén Batizon rendezett Szilágyi Domokos szavalóversenyen is évek óta kiválóan szerepelnek. Az elért eredményen túl a felkészülés időszaka kínálja az áldott alkalmat a fiatalok összekovácsolására, ami minden verseny pozitív hozadéka.

Szorgalmasan készülnek az egyházmegyei Bibliavetélkedőkre is. 2011-ben két csapat is indult Mikolából. Első és második díjat nyertek. Az első csapat képviselte a szatmári egyházmegyét Jankafalván, az egyházkerületi Bibliavetélkedőn. A sikereken felbuzdulva részt vettek az egyházmegyei-, majd azt megnyerve az egyházkerületi történelmi vetélkedőn is, amelyet Erdődön rendeztek meg 2012-ben. Itt is elsőek lettek. A 2011-ben Szárazberken megrendezett egyházkerületi sportnapon a mikolai focicsapat az első lett. 2012 őszén Mikolában volt az egyházkerületi sportnap.

A nyári evangélizációs programon, amely 15 éves jubileumához közeledik, sok gyermek vesz részt nagy örömmel.

Nyári evangélizációs program, 2012

KRISZ-kántálók Szenteste a parókián

Szintén 2012 őszén került sor az egyházmegyei kórustalálkozóra amelynek Mikola volt a házigazdája.

Az anyagi megvalósítások tekintetében sem kell a gyülekezetnek szégyenkeznie. Az elmúlt 15 évben gyülekezeti ház épült, a templom általános renováláson esett át, tető, padló, világítótestek cserélődtek. Az orgona generális javítását követően elektromos légturbina biztosítja a levegőnyomást a szellőztetés számára. A vályogból épült és tapasztott falú parókia külső-belső cementvakolatot kapott, korszerű nyílászárók biztosítják azt, hogy a központi fűtés melege a szobákból el ne illanjon, saját vízvezeték és csatorna-rendszer teszi kényelmessé a falusi parókiát.

A református egyház temetőjében épült korszerű ökumenikus ravatalozó épült.

A gyülekezet 9 szektorában két-két presbiter igyekszik feladatának eleget tenni, a gyülekezeti munkában a lelkipásztor segítségére lenni, a karácsonyi kántálást szervezni.

Az egyházközség az egykori erdőterületeinek egy részét a visszaszolgáltatási törvény alapján, másik részét peres úton szerezte vissza. A már visszaszolgáltatott 5 Ha mellett több éves pereskedés után még 4 Ha földterületet sikerült a törvényszéken megnyerni. Több terület kérdése még függőben van, így az egykori református iskola belterülete, amelyen ma az állami iskola áll, és az egyház belterületeiből kiosztott kertpótlások.

Istené mindenért a dicsőség.

HIGYED ISTVÁN LEVENTE
lelkipásztor

*„Bármit kértek az Atyától az én nevemben,
megadja néktek“ (Jn 15,16)*

Józsefháza

Ahol lassan magunk mögött hagyjuk a szépséges Partium határát és megpillantjuk a máramarosi havasok tekintélyt parancsoló láncának első szemeit, ott terül el egy kicsiny falu, Józsefháza. Sokan talán nem is hallottak róla, de nekünk, ott élő magyaroknak nagyon is fontos ez a hely.

A reformáció után több mint száz évvel, az itt élő reformátusok szívében megszületett a templom építésének az egyre lüktetőbb vágya. Az álom megvalósulása akkor kezdődött, amikor Rátonyi Margit az 1682. március 10-i végrendeletében a Józsefházi Református Egyházközségnek adományozta azt a telket, amin a templom végre felépülhetett. Így lett aztán 220 esztendőn át menedéke a kis templom Józsefháza református népének.

Sajnos, az idő vasfoga a templomokat sem kíméli, és nem volt ez másképp Józsefháza első református templomával sem. A két évszázad alatt állapotolyannyira megromlott, hogy életveszélyessé vált és le kellett bontani. De nem sokáig tartott ez az állapot, mert Isten segítségével és a józsefházi reformátusok adományaival, illetve áldozatkész munkájával 1907-ben felépült az

új templom, melynek fundamentumába 60 tonna követ, falaiba pedig 110.000 darab téglát építettek be.

A neogótikus stílusban épült templom karzatán 1926-ban a temesvári Wegenstein testvérek építették meg azt az orgonát, amely lágy hangjával ma is megdobogtatja a hívek szívét. A templom tornyában előbb egy 120 kg-os kisharang árválkodott, de aztán a hívek adományaképpen 1958-ban Bukarestből egy 263 kg-os harang érkezett egyházközségünkbe, s immáron ez a két harang hívja istentiszteletre Isten hívó népét. Az idő vasfoga azonban az új templomot sem kímélte, és ezért 1958-ban előbb a templomtorony kapott új gerendákat és tetőzetet, majd később, 1969-ben a gyülekezet tagjai

a szent hajlék belsejét, 1971-ben pedig a külsejét renoválták. 2003-ban aztán ismét belső renoválásra került sor, majd 2007-ben a templom külsejét tata-rozták. Sokszor lehetetlen vállalkozásnak tűnt azoknak az összegeknek az előteremtése, amelyek a munkálatokhoz szükségeltettek, de Isten szava, mi-szerint „bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja néktek“, való-sággá lett Józsefháza református népe számára. Isten mindig rendelt órálló-kat és hű pásztorokat nyája őrzésére és legeltetésére. Mándi Benedek lelkipásztor 1621-ben megkezdett szolgálatát 37 lelkipásztor folytatta lelki-ismeretesen és fáradságot nem ismerve. Hosszú lenne a sor, hogy mindegyi-kükről megemlékezzünk, ezért a teljesség igénye nélkül néhány nevet szeretnék kiemelni a gyülekezetben szolgálatot teljesítő lelkipásztorok közül: Medgyesi Bálint (1737-1739), Székely F. János lévita (1788-1791), és Oláh Sándor (1906-1908), akinek szolgálata idején épülhetett fel az új templom. „Isten szava megáll mindenha és nem dönti meg senki hatalma“, énekeljük hívő szívvel azóta is, és ha valaki kis falunkon áthaladva időt szakít arra, hogy betérjen kicsi, szerény templomunkba, részese lehet annak az áhíthatnak, amely a falakból, a padokból és az emberi szívekből árad vasárnapról vasárnapra, ünnepnapról ünnepnapra, istentiszteletről isten-tiszteletre.

Kicsiny templomunk és a jelenben mintegy 150 lelket számláló gyüleke-zetünk ékes bizonyítéka annak, hogy Isten nem mindig az erősek által mutatja meg hatalmát, hanem a gyengék kezét is felmagasztalja és így épülnek mind a mai napig templomok, imaházak és iskolák. Ha kicsinek és erőtlennek érzed magad kedves olvasó, akkor jusson eszedbe, hogy vannak nálad sokkal gyengébbek, akik hatalmas dolgokat vittek véghez, mert hittek Isten szavában és megtapasztalták számtalanszor, hogy: „mindenre van erőm Krisztusban, aki engem megerősít“.

Így erősítse meg Isten minden őt kereső gyermekét, és tartsa egybe az ő népét. Áldjon meg és őrizzen meg téged az Úr!

VARGA SZILÁRD
lelkipásztor

Heidelbergi káté

116. KÉRDÉS: Miért szükséges a keresztyéneknek imádkozni?

Azért, mert ez kiváltképpen való része annak a háládatosságnak, amelyet Isten tőlünk követel. Továbbá, mert Isten csak azoknak adja az ő kegyelmét és Szentlelkét, akik azt szívbeli fohászkodásokkal szüntelenül kérik, és ezért neki hálát adnak.

GARAI GÁBOR

Bizalom...

*S ha százszor is becsapnak, és ezerszer
csalódok abban, kinek szívemet,
mint álmából a rózsát, kitakartam,
s ha épp az árul el, kit életemmel
fedeztem én, s ha tulajdon fiam
tagad meg, és ha nem harminc ezüstart,
de egy rongy garasért adnak el engem
barátaim, s ha megcsal a reménység,
s ha kudarcaim térdre kényszerítenek,
és elátkozom már, hogy megszülettem,
s ha csak a bosszút hízalja a hála
híveimben, s ha rágalom kerít be,
akkor se mondom, hogy nem érdemes!*

*Akkor se mondom, hogy nem érdemes
hinni az emberben, akkor se mondom,
hogy megélek magam is, néptelen
magányban, mert irgalmatlan az élet.
De csöndes szóval, eltűnődve mondom,
bizalmam sarkig kitárult kapu,
nem verhet rá lakatot a gyanú,
ki-be jár rajta bárki szabadon.
Egy besurrant csaló tiszteletére
nem állítok órséget tíz igaznak!
Kit tegnap itt a gyöngeség bemocskolt,
megtisztálkodva ma betérhet újból,
ki kétélű késsel jött ide ma,
köszönthet holnap tiszta öleléssel!*

*Nem, nem a langy irgalmat hirdetem.
Nem hirdetek bocsánatot a rossznak,
kegyelmet a hazugnak,
nem tudok mentséget a könnyes képmutatásra,
s az öngyilkos szenvedésgést gyűlölöm,
akár a nyers önzés orvátadását.
De hirdetem, hogy bűneink mulandók!
Mint a mamut és az ősgyík, a múltba
porlad a gyűlölet és a gyanakvás,
dühünk lehül, csak szerelmünk örök. (...)*

*„De az Úr igaz Isten, élő Isten ő,
és örökkévaló király.” (Jer 10,10)*

Szilágyszér

Aki a Szatmár és Szilágycseh közötti útvonalat választja, Bogdánd községben egy helységnévtábla irányítja Szer felé, és ha nem megy el mellette, vagy annak egynyelvűsége nem zavarja túlságosan, szerencsésen megérkezik.

A faluban angol segítséggel épült út vezet 1200 méteren át – egészen a templomig.

A falu legmagasabb pontján épült templom az 1490-ben még létező kőtemplom helyén áll. Ez a templom 1793-ban épült, 1985-ben bővítették a lélekszámban gyarapodó gyülekezet számára – áldozatos és fáradságos munkával – egyházi és világi akadályoztatások közepette. Senki nem gondolta, hogy néhány év múlva, a nagyon várt vál-

A szilágyszéri református parókia

tozás korában – elvándorlás, munkanélküliség, csalódottság, fogyatkozó családok – csökkenni fog a gyülekezet lélekszáma.

Ma már az alig 600 lelket számláló közösség számára bőven van hely a templom padjaiban. Isten Igéjével vigasztalódunk istentiszteleten, bibliaórán, imahéten, evangelizációs napokon, vasárnapi iskolában.

A templom körül még két nagyobb épület van, a régi parókia, ahol 30-40 személy dicsérheti Istent, vallásórát és konfirmándusok felkészítését, szeretetvendégséget lehet tartani. A másik parokiális épület a 2000-es évek elején épült holland segítséggel. Ott él a lelkész és családja.

TARSOLY GYULA
lelkipásztor

Fotók: Sütő Zsolt történelemszakos tanár

*„Mert nem beszédben áll az Istennek országa,
hanem erőben.“ (1Kor 4,20)*

Érbogyoszló

Érbogyoszló Bihar megye északi részén található színmagyar település. A Margittát Érmihályfalvával összekötő út mentén fekszik, Margittától 8, Érmihályfalvától 20 km-re.

1950 óta községközpont, a hozzá tartozó Albissal szoros testvéri közösséget alkot.

A falu már a 17 században fennállott. Szláv eredetű neve: Bogu slava= Isten dicsősége, a magyaroknál is használatos személynév, melyet a 13. század előtt falunévként is használtak.

Kezdetben a szatmár-bihari királynői uradalom része volt. Első rá vonatkozó írásos adat 1436-ból való, amely csupán néhány lakójának a nevét őrizte meg.

1552-ben a váradi római katolikus püspökség tulajdonában volt. Az ebből az időből származó összeírás a bogyoszlói birtokon 24 jobbágytelket említ és 47 jobbágycsaládot számlál a 16. század végén.

A török hódoltság idején a falu csaknem teljesen elnéptelenedett. Valószínűleg ekkor pusztult el az első templom is.

Figyelembe véve a környék korai reformációját, arra következtethetünk, hogy Bogyoszló Albissal együtt igen korán református lett. 1569-ben még Albis filiája, de 1665-ben már önálló egyházközség volt.

Anyakönyveink bejegyzésiben – éppúgy mint napjainkban – a következő nevekkel találkozunk gyakrabban: Móricz, Borsi, Páll, Kócza, Csórján. A vezetéknevek a családok fennmaradásának folyamatosságát bizonyítják.

Érbogyoszló lakói az 1700-1800-as években jobbágyok, kisebb földművesek, cselédek voltak. Egyházukat szerető emberekként adományaikkal fenntartották a templomot, fizették a papot, a tanítót. A templom megrongálódása esetén igen rövid idő alatt példás igyekezettel végezték el a helyreállítási munkálatokat.

A templom építésének körülményei ismeretlenek. Az első templom valószínűleg a török pusztítások idején megsemmisült. A jelenlegi templom

feltevések szerint a 16. századból való. 1807-ben megnagyobbították a templom napkeleti részét, és ugyanakkor egy portikust is építettek a déli oldalon. 1852-ben épült a barokkos torony, addig harangláb állt a templom közelében. 1862 május 9-én a templom és a torony a falu nagy részével együtt leégett. A gyülekezet 1863 tavaszára a károkat kijavította és a tetőt zsindely helyett cseréppel fedték be. 1906-ban nagyobb javításokat végeztek: bádogozták a tetőt, a festett rekeszes deszkamennyezetet stukkatoros deszkamennyezetre változtatták, vakolását kívül-belül helyrehozták és új bútort készítették. 1925-ben egy nagy vihar ledöntötte a torony sisakját, amit még abban az évben újjáépítettek.

Lelkipásztorok a gyülekezet szolgálatában

A gyülekezeti munkát már a kezdetektől hűséges lelkipásztorok látták el. Névsoruk 1728-tól kezdve fennmaradt.

Közülük kimagaslik Rétsey János, aki 1754-ben született Debrecenben. Első iskoláit is itt végezte, majd 1769-ben lett a Debreceni Kollégium tógás diákja.

1782-1787 között az Utrecht-i egyetemen tanult. Tanulmányainak az elvégzése után 1787-1792 között Tiszaderzsén, 1792-1810 között Székelyhídon, 1814-től 1836-ban bekövetkezett haláláig Érbogyoszló református lelkészeként tevékenykedett. 1826-ban megválasztották esperesnek. Nagy pártfogója és támogatója volt a nemzeti nyelvű művelődésnek és irodalomnak.

Konfirmálók Érbogyoszlóban

1821-ben 17000 forintos alapítványával megalapította a debreceni református kollégiumban az első magyar irodalmi tanszéket, valamint magyar irodalmi és történelmi kiadványokban gazdag könyvtárát is a debreceni kollégiumra hagyta.

1862-ben Szánthó Károly lelkipásztorsága idején hatalmas tűzvész pusztított a faluban. Odaveszett a falu nagy része, de leégett a templom és a parókia is. Ez a hatalmas pusztítás megrendítette a falu lakóit. A tűzvész áldozata lett (közvetett módon) a lelkipásztor is. Utóda Aranyi György volt, aki fáradhatatlan munkával mentette meg a levéltár megmaradt részét. Átmásolta a megrongálódott anyakönyvek adatait. Neki köszönhetően már 1708-tól vannak feljegyzések a gyülekezetre vonatkozóan.

1908-1942 között Jakab József volt a lelkipásztor. Az ő szolgálati ideje alatt történt a romos parókia felújítása.

1942-től Balázs Lajos szolgálati ideje alatt élénk gyülekezeti munka folyt Érbogyoszlón. Volt nőszövetség, leány és legényegylet, dalárda. Biblia-órákat, egyházi esteket, valamint különböző ünnepi alkalmakat tartottak, ahol a vallásórás gyerekek szerepeltek. Ennek az élénk egyházi életnek vetett véget a háború. A 40-es évek végén államosították az egyház földjeit, ingatlanait.

1949-ben Érbogyoszlóban az elsők között alakult meg a kollektív gazdaság. Ez nagy hatással volt az egyházi életre is. Balázs Lajos tiszteletes és családja nagyon nehéz anyagi helyzetbe került a sok elmaradt egyházi járulék miatt. Ezek mellett növekedett a lelki terror is. Sok volt a „besúgás”, ami miatt Balázs Lajos tiszteletes is megjárta az akkori börtönöket.

Az 1960-as évekre lassan helyreállt az egyházi élet. Horváth János tiszteletes már viszonylag nyugodt körülmények között végezhetette szolgálatát.

Az 1980-as évek a folyamatos javítás-építkezés volt a jellemző. Bereczki András lelkipásztorsága idején megújult a templom, a parókia és környéke. Ebben az időben nagy létszámú dalárda működött a gyülekezetben, a lelkipásztor vezetésével. Szolgálatukkal bejárták a környező településeket.

Gyülekezeti élet napjainkban

2006 októberétől Orosz Márta-Etelka személyében női lelkipásztort választott a gyülekezet. Istenünk áldott támogatásának köszönhetően sok munka elvégzésére sor kerülhetett az elmúlt hat évben is.

2007-ben imateremmé alakult az addigi magtár épülete. Ez az épület az évek során nagyon fontossá vált a gyülekezeti élet szempontjából. Itt tartjuk a gyülekezeti vallásórákat, amit Istennek hála szívesen látogatnak gyermekeink. Ide gyűlnek az ifjak bibliaórákra, valamint hetente egyszer az asszonyok veszik birtokba a kis termet, amikor csigatésztát készítenek. Az áldozat-

A nőszövetség tagjai mindig szolgálatra készek

tos munkának eredményeként készülhetett új bútorzat az irodába. De a vendégfogadás sem jelent gondot, mert 100 személyre való étkezészetet és evőeszközöket is vásároltunk a jövedelemből.

2006-2012 között fokozatosan sikerült a parókia épületének belső felújítása.

2009-ben egy kiadós szélvihar figyelmeztetett, hogy nem lehet tovább halasztani a templomtorony felújítását. A munka a toronysisak megerősítésével kezdődött. Kívülről megújult a torony. 2012-ben pedig új ablakok kerültek a régié helyébe. Reméljük, hogy az elkövetkezőkben az Úr támogatásával folytatódhat az elkezdett munka.

Sajnos a gyülekezet lélekszáma évről évre apad. A 2012-es esztendőt már csak 629-en kezdtük. A lelki építkezést Isten kegyelmében bízva végezzük. Nagy örömet jelent a gyermeksereg, akik a vallásórakon és a Nyári Bibliaheteken élénk életet varázsolnak a templom környékére. Aktív nőszövetségünk sokszínű szolgálatával gazdagítja a gyülekezetet. 2010 óta egy háromszólamú énekkar is működik, Kecskés Csilla kórusvezetőnek köszönhetően.

Minden munkának háttérében egy igen aktív presbitérium áll, akik áldozatos munkával hordozzák a gyülekezet minden ügyét. Istené legyen mindezekért a dicsőség.

OROSZ MÁRTA
lelkipásztor

*„Szeressétek az Urat mind ti ő kedveltjei, a híveket megőrzi
az Úr és bőven megfizet a kevélyen cselekvőknek!
Legyetek erősek és bátorodjék a ti szívetek mindnyáján,
akik várjátok az Urat!” (Zsolt 31,24-25)*

Bihardiószeg

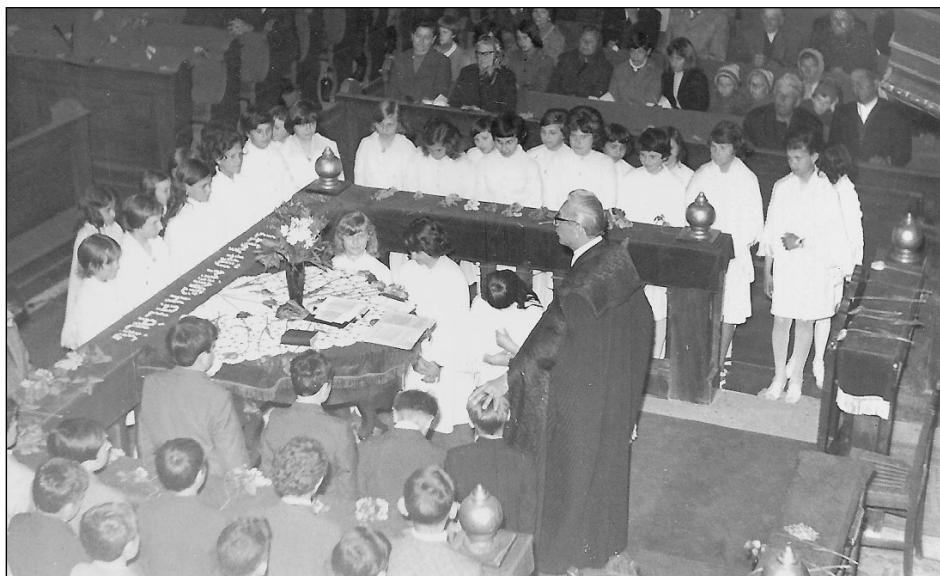
Századok krónikája

Az Érmelléki Református Egyházmegyébe bekebelezett Bihardiószeg népe 1543 körül reformáltatott.

1577-ben megjelenik magyar nyelven a Heidelbergi Káté. Károlyi Gáspár gönci lelkész és Kassa-völgyi esperes lefordítja magyar nyelvre a teljes Szentírást és – Isten kegyelméből – 1590-ben Vizsolyban kiadja 700 példányban. Az anyanyelven hirdetett evangélium mindig összetart, megtart és megerősít.

1604. október 15-e hajnalára Bocskai István és a hajdúk az osztrákok ellen győztes csatát vívnak Diószeg és Álmosd között a Nyúzóvölgyben. Az 1568-ban tartott tordai országgyűlés után Bocskai a bécsi békében (1606) újra biztosította a protestánsok vallásszabadságát.

1609-ben Zerdahelyi Imreffy János birtokos templomot építtetett. Zerdahelyi Báthory Gábor fejedelem főtanácsosa volt. (51 éves korában, 1611.

Kicsi József lelkipásztor és konfirmándusok

Régi kép a gyülekezetről

július 9-én hősi halált halt az Erdélybe törő Radul havasalföldi vajda seregei ellen vívott Brassó melletti csatában.)

Református őseink 1646-ban a szatmárnémeti zsinaton kötelező hitvallásként elfogadták a Heidelbergi Kátét, a II. Helvét Hitvallással együtt.

A 17. század elején Szenczi Molnár Albert kétszer kiadja a Bibliát: 1608-ban Hanauban 1500 példányban és 1612-ben Oppenheimban szintén 1500 példányban. 1660-ban – Isten segítségével – megjelenik a Váradi Biblia. A nyomdának és a Váradon kinyomtatott 10.000 Bibliának a törökök elől való menekítése közben sajnos 4000 példány megsemmisül, de 6000 megmarad. A Biblián keresztül a gyülekezetnek élő kapcsolata van a megváltó, üdvözítő Jézus Krisztussal és az örökkévaló Istennel. (1660-ban Nagyvárád elestével Diószeg is török kézre kerül.)

Az 1699. január 6-án kötött karlócai béke értelmében Magyarország és Erdély a Habsburg birodalom része lett. A török igát az osztrák járom váltotta fel. Az új elnyomás vallási türelmetlenséggel, a protestánsok üldözésével társult. Ez vezetett 1703-ban a Rákóczi Ferenc által vezetett szabadságharc kitöréséhez, amely már az első évben Bóné András kuruc kapitány (majd ezredes) által Bihardiószegre is kiterjedt. Vallási szempontból itt akkor béke uralkodott, mert a reformáció elterjedése után Bihardiószezen nem is volt római katolikus egyház egészen 1757-ig.

1739. október 4-én Diószegen kiütött a pusztító pestis. A város szigorúan körülfalazott. Novemberben és decemberben pusztított a döghalál a legkeményebben, a hívek az istentisztelekre való gyülekezéstől is eltiltattak,

egész 1740. március 28-ig. Ez időben dacára a tél zordonságának, ritka volt a szegény városunk lakosai között. A város körülzárása azonban 1740. június 2-ig fel nem szabadított.

1795-ben a templomot T alakúra bővítik. Ezt ma is újtemplomi résznek nevezik, mely a templom belső térfogatát egyharmad résszel növelte. A templom boltíves mennyezetét (stukkator) famennyezetre cserélték ki. A monumentális templomban több mint 1000 ember elfér.

A 18. század végén Diószegen egy könyvnyomda működött, ahol többek között Hunyadi Ferenc debreceni szuperintendens kiadja prédikációs kötetét.

1808-ban elkészülnek a belépők (portikusok). A reformkorban gyülekezeztünk lelkileg és anyagilag erősödik, gazdagodik.

Az 1848-49-es szabadságharc leverése után egyházi szertartáson kívül más összejövetelt, egyházi gyűlést csak a nagyváradi osztrák katonai hatóság engedélyével lehetett tartani!

1851-ben a gyülekezet közadakozásából gyönyörű orgonát építtetett Besnyő Ferenc nagyváradi orgonakészítővel.

1860-ban a katolikus Habsburg-ház tervbe vette a protestánsok önkormányzatának, egyházi önrendelkezésének, függetlenségének megszüntetését. Erre törvényt is adtak ki.

1864-ben a templom elnyeri mai alakját, a négy fia-tornyot leszedik és a templomot zsindeley helyett bádoggal, illetve cinezett, horgonyzott lemezzel befedik. A templom tornyában három gyönyörűen szóló harang hívja a lelki nagycsalád tagjait ünnepi vagy temetési istentiszteletekre.

Az 1880-ik népszámlálás alapján Diószeg összlakossága 5490 lélek.

Az első világháború után – 1922-ben a román közoktatásügyi minisztérium rendelete szerint – a felekezeti iskolákba nem iratkozhat be eltérő vallású tanuló, és nem taníthat más vallású tanár. Ennek következtében az addig református iskolába járó baptista és zsidó vallású szülők gyermekei a román tannyelvű állami iskolába kényszerülnek beiratkozni.

Az 1924-ben a június 28-i törvény szabályozza az állami iskolai oktatást. Kisebbségsértő kitételt tartalmazott a törvény 8. cikke, mely szerint „a román származású állampolgárok, akik elfelejtették anyanyelvüket, tartoznak gyermekeiket román előadású nyilvános, vagy magániskolában taníttatni”. A 19. cikk értelmében azok a szülők, akik gyermekeiket felekezeti iskolába íratják be, kötelesek erről az állami iskola igazgatójának írásbeli nyilatkozatot adni. A fenti két cikk lehetőséget adott a tanügyi hatóságoknak arra, hogy ellenőrizhessék, nincs-e a tanulónak román eredetű, nevű vagy vallású felmenő őse, aminek alapján a román nyelvű iskola látogatására kényszeríthetnék.

A 39. cikk elrendelte, hogy a felekezeti iskolában is kötelező a román nyelvnek, valamint Románia történelmének és földrajzának román nyelven történő oktatása.

A második világháború alatt 1944. októberében a templomot két tüzérségi lövedék érte, minek következtében az újtemplom északi fala részben kiborult és 20 pad tönkrement. Ekkor semmisült meg az egyik portikusban levő érmelléki egyházmegyei, valamint az egyházközségi levéltár anyaga. A felújítás 1945 és 1950 között történt.

1948-ban megkezdődött a szovjet típusú kommunista rendszer megteremtése. Első lépésként államosították az egyházi oktatási intézményeket. A kommunista küldöttség felleltározta a felekezeti iskolák ingó és ingatlan vagyonát, és kijelentette, hogy attól kezdve a Román Népköztársaság közvagyonára. E birtokbavétel szigorúan végrehajtatott. A tanügyi reform ürügyén a református és római katolikus egyházat megfosztották évszázadok óta nagy áldozatok árán felépített és fenntartott leány és fiú iskolájától, egyházunk veteményes kertjétől.

1975-ben elkezdődött a templom általános felújítása. 1979-ben, fennállásának 370. évfordulóján, Kicsi József lelkipásztor szolgálata idején befejeződött a templom teljes felújítása.

A jankafalvi gyülekezet 1696-tól Bihardiószeg leányegyháza. E gyülekezetben az idők folyamán növekedés, szaporodás és beköltözés van. 1996 és 2002 között Isten kegyelméből Jankafalván templomot építettünk. E buzgó gyülekezetet több mint 300 év után anyásítottuk, önállósítottuk.

2000-ben talaj- és karzatsüllyedés miatt az orgonakarzatot és az orgonát újjáépítettük.

2004-2009 között megvalósult a templom külső és belső teljes felújítása. Ekkor ünnepeltük templomunk felépítésének 400. évfordulóját.

Gellért Gyula és a konfirmándusok

Csigatésztát készítő Nőszövetség

A szeretetszolgálatban élő gyülekezet

Egyházunk tagjairól minden időben kisugárzott az evangélium ereje. Küzdő és szolgáló gyülekezetünk életében mindig benne látjuk az egyetemes magyar református egyházunk életét. Híveink sokszor áldoztak verejtéket, vért és vagyont az Egyház, a Haza és a lelkiismereti szabadság ügyében.

A gyülekezet Kálvin Jánossal együtt folyamatosan ezt vallotta az írásmagyarázatról: „mindenek között a legszentebb a földön.” Az egyházközségben mindig jó igehirdető-lelkészek szolgáltak. A bihardiószei egyház lelki közössége Diószegi Kis István (1635-1698) személyében adott egy püspököt a Tiszántúli Egyházkerületnek, valamint 10 esperest az Érmelléki Református Egyházmegyének. Gyülekezetünknek áldozathozó főgondnokai, gondnokai, presbiterei, tanítói, kántorai és nőszövetségi tagjai voltak. Ma is buzgó felnőtt énekarunk, ifjúsági énekarunk, furulyacsoportunk, Mazsola színjátszó csoportunk, és alakuló citera zenekarunk van. Istennek legyen hála 10 éves az Együtt című gyülekezeti lapunk. Bihardiószei gyülekezetünk áldozathozó, építő, hagyományörző; éneklő, hitvalló és imádkozó. Az ifjúság mind az egyházi, mind a magyar nemzeti ünnepeinken együtt szolgál a felnőttekkel.

Egyéb elvégzett munkák a rendszerváltás után

- 1994 – Diószegi Kis István püspök emléktáblájának avatása
- 1994 – Bocskai István és a hajdúk győztes csatája (1604. október 15.) emléktáblájának leleplezése
- 1994 – A hegyaljai ravatalozó avatása

- 1996 – Az ótemető ravatalozójának avatása
- 1996 – Az I. és II. világháborúban elesett hősök emlékművének avatása
- 1999 – Kopjafa avatás az 1848-49-ben hősi halált halt honvédek, tisztek és főtisztok (tábornokok) emlékére.
- 2002 – Kossuth Lajos bronz mellszobrának újraavatása
- 2002 – Új iroda és vendégszoba építése a parókia végében
- 2004 – Bocskai István bronz mellszobrának avatása a templomkertben és emlékszikla avatása a Nyúzóvölgyben
- 2006 – Első Nyúzóvölgyi vallási-művelődési-történeti népzenei nap
- 2009 – Gyülekezeti ház (Hajdúház) avatása
- 2010 – Testvérgyülekezeti kapcsolat az áldott Tépei Református Egyházközséggel (Magyarország)
- 2011 – Lármafát avattunk a gyermekáldást elfogadó magyar édesanyák és a megszületendő kisdedek tiszteletére
- 2011 – Harangláb avatása a Diakóniai Központ udvarán, ahol havonta istentiszteletet tartunk, és hetente kétszer 25-25 személynek nagyon olcsón ebédet készítünk.

Mindezek után elmondhatjuk a zsoltárossal: „Sokat cselekedtél te, Uram Istenem, a te csodáiddal és terveiddel mi értünk; semmi sem hasonlítható hozzád; hirdetném és elbeszelném, de többek, semhogy elszámálhassam” (Zsolt 40,6).

GELLÉRT GYULA
lelkész

Angol tábor

A Bihardiószegi Református Egyház Énekkarának története

A diószegi egyháznak már az 1890-es években is volt énekkara. 1922-ben alakult újjá Református Egyházi Templomi Énekkar címen, azon célból, hogy az egyházi zenét, éneket művelje, hogy a templomi istentiszteletet szebbé, lélekemelőbbé tegye.

Az énekkar 35 tagot számlált, karvezetője Szántó Béla református tanító volt. Énekórát hetente háromszor is tartottak. Hivatásszerű működésén kívül az énekkar egyháziasságát még jobban kiemeli, hogy gyűjtést indított a háborúban elvitt harangok pótlására, egy újonnan beszerzendő harangra.

1927 szeptemberében az egyház megüresedett kántori állása, Asók István kántor-tanítóval töltetett be. A kántor úr indítványozta „alapító és pártfogó tagok” gyűjtését, akik lehetővé tennék az énekkarnak anyagiakban való megerősödését. Az összegyűlt pénzből a karvezető egy szép harmóniumot vett 11500 lej értékben.

1937-39-es években a hatóság nem engedélyezte a tanórák tartását. 1944. október 15-én elérte községünket a háború. Az ezt követő pusztítások, rombolások következtében megsemmisült az énekkar kottagyűjteménye, partitúrái stb. A helyzet sem volt alkalmas az ének és a dalkultúra beindulására. Az énekkar szünetelt.

1940. szeptember 4-én a román granicserek és magyar honvédek között utcai harc folyt, Asók István karmester is kénytelen volt elmenekülni (ő volt a polgárőr parancsnok).

1947 tavaszán Asók István eltávozott községünkől, helyére Saszet Győző 21 éves fiatalembert választották meg kántor-tanítónak. Az énekkar újra működött, de nem sokáig, mivel az iskolákat államosították és a tanítókat elvitték.

Az Asók István Református Énekkar

1950 novemberében Papp István kántor úr összehívta az énekkar tagjait. Az újonnan alakult énekarnak szembesülnie kellett azzal a ténnyel, hogy semmijük sem maradt. A harmónium, a lámpa az államosítással állami tulajdonba került. A megmaradt kottákat az iskola takarítónője tűzgyűjtásra használta fel. Az énekkar fennmaradása csak a tagok lelkesülésén alapult.

Barcsa Sándor lelkész és Papp István kántor közösen egy vegyes kart szerveztek, ugyanis a férfi énekkar tagjai csekély számban vettek részt a próbákon, ezért a leánykarral egyesülve vegyes kar jött létre.

1954. április 5-én az énekkar temetésre vonult ki Szántó Béla volt karnagy és igazgató-tanító halálának alkalmából.

Egyik egyháztanácsi gyűlésen felmerült az a kérdés, hogy jó volna bevezetni a villanyáramot a templomba. Papp István kántor megígérte, hogy rendez az énekkarral egy ünnepséget és a begyűlt perselypénzt a villanyáram bevezetésére adományozzák. A nagy sikerre való tekintettel ezt megismételték. A kórustagok az áram bevezetéséhez szükséges munkálatokból bőven kivették részüket. Míg a férfiak a bevezetésnél szorgoskodtak, addig a lányok gyűjteni jártak a lelkészekkel.

Az énekkar segítségének köszönhető, hogy 1955 decemberében már öt esküvőt tartottak villanyfénynél.

Az énekkar további működéséről nincsenek pontos adataink, egészen 1985-ig, amikor Koszta Imre kántor vezetésével alakult újra.

1990 őszétől három éven keresztül Dr. Szabó József vezette az ifjúsági énekkart, majd Törő Gyula kántor folytatta e szolgálatot.

A jelenlegi énekkar 2001 februárjában alakult meg.

2005 nyarán a kórus meghívást kapott az álmosdi református műemlék-templom belső felújításának alkalmából szervezett ünnepi hangversenyre.

A felnőtt énekkar mellett az ifjúsági énekkar és furulyacsoport is működik, kezdő és haladó szinten. 30 fiatal dicséri az Urat furulya, gitár és énekszóval. Az ifjúság az egyházi ünnepek mellett, minden emlékmű, kopjafa koszorúzásának ünnepét, zenei szolgálattal teszi még szebbé. Mindig nagy öröm látni a fiatalok lelkes műsorát.

2005-ben a Királyhágómelléki Református Egyházkerület rendezésében zajlott zenés estén az Érmellék a bihardíószegi református ifjúsági furulyacsoport rövid műsorával, valamint az Érmelléki Kántorkórus szolgálatával szerepelt.

A felnőtt és ifjúsági kórusok több alkalommal is közösen dicsérték az Urat. 2006. augusztus 13-án a Magyar Reformátusok V. Világtalálkozója alkalmából Gellért Gyula esperes megrendezte a diószeg-álmosdi csatajelenetet. Az ezt megelőző ünnepi istentiszteleten a két kórus együtt szolgált. Isten kegyelméből az évről-évre hagyománnyá vált ünnepségen, több érmelléki egyházközség kórusából álló összkarral tettük színesebbé, felemelőbbé az itt megrendezett istentiszteleteket.

Ugyancsak közösen az ifjúsággal, Álmosdon a „Mindenki karácsonyfája” télifa-ünnepélyen és Székelyhídon szabadtéri színpadon megrendezett ünnepségen, karácsonyi énekekkel képviselte magát Bihardiószeg.

A bihardíószegi furulyacsoport

Mind a felnőtt, mind az ifjúsági énekkar az Érmelléki Református Kórustalálkozóak állandó tagjai. A furulyacsoport két alkalommal vett részt az Érmelléki Furulyatalálkozón, amely Érszőlősen és Magyarkécen volt megrendezve.

Más gyülekezetek kórusát is vendégül látták, többek között a nagykárolyi gyülekezet ifjúsági és felnőtt kórusát, az érmihályfalvi, álmosdi és tépei énekkarokat. Bihardiószegen két alkalommal került megrendezésre kórustalálkozó, utóbbira 2006-ban került sor. Ebben az évben a kórus felvette az Asók István Református Énekkar nevet.

Egyházi énekek mellett népdalokat is tanulnak, már több népdaltalálkozón részt vettek.

Népdalkórusként Érmihályfalván szolgáltak először. Ekkor még csak férfiakból állt a kórus. 2004-ben meghívást kaptak a székellyhídi népdaltalálkozóra, ahol már vegyes kórusként képviselték Diószegyet. Azóta már több helyre kaptak meghívást: Margittára, Álmosdra, Székellyhídra, Szalacsra, ahol megmutathatták népdal iránti szeretetüket.

A 20 tagból álló kórus hetente gyakorol és minden egyházi, egyháztörténeti, hazafias ünnepen előadásaival gazdagítja az istentiszteleti alkalmakat. A repertoárjukban főként egyházi, hazafias énekek szerepelnek, de a népdalkórustalálkozóknak köszönhetően egy hagyományőrző közösség alakult ki a szebbnél szebb népdalkincsek éneklése által.

Az énekkarnak fontos közösségformáló szerepe van a gyülekezet lelki – szellemi életében. A cél az, hogy az énekkar a gyülekezetből nőjön ki, szolgálatával építse azt, de fontos, hogy a közösség is becsülje meg az áldozatot, melyet az énekkari tagok hoznak.

GHITEA ANGÉLA
kántor-tanárnő

Heidelbergi káté

21. KÉRDÉS: Mi az igaz hit?

Az igaz hit nemcsak oly biztos ismeret, amelynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az ő Igéjében nekünk kijelentett, hanem azon felül még az a szívbeli bizodalom is, melyet a Szentlélek az evangélium által gerjeszt bennem, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget ajándékozik az ő ingyen kegyelméből, egyedül a Krisztus érdeméért.

Aranykapu Református Napközi-óvoda

Az 1956-os Magyar Szabadságharc 50. évfordulóján, 2006. októberében alapította meg a Presbitérium az Érmihályfalvai Aranykapu Református Napközi-óvodát.

A mártírelkipásztor Sass Kálmán által 1938-ban átépítettett fiúiskola épületében két tanteremben és a hozzáépült Veronika Gyülekezeti Központ új konyhájában, ebédlőjében zajlik napról-napra az oktatás, a nevelés, gyülekezetünk és a hozzánk kíváncsózó szülők apróságainak lelkigondozása, ápolása. 2008-tól két csoportban, a Csillagszeműek és az Aranyhalacsák csoportokban folyik a keresztyén oktatás-nevelés, jelenleg 45 gyermek részesül egésznapos ellátásban.

Az első hét évben kapott időt, lelki érzékenységet, Krisztus közelségébe való vezetésre használja fel a nevelői közösség: a lelkipásztor, az óvónők, a dadák, a szakácsnők, a szülők.

Hisszük, Urunk megáldja a keresztyén családokat, akik imádkoznak gyermekáldásért, imádságos lélekkel nevelik és neveltetik gyermekeiket. Istené a dicsőség azért, mert gyülekezetünk nem feledkezett el eddig fogadalmáról, eddig minden tőle telhetőt megtett a megkeresztelt gyermekek hitre neveléséért. A jövő nemzedékek gondolkodásáért, viselkedéséért a ma élők, mi vagyunk a felelősek.

Áldja meg Isten a keresztyén óvodákban és iskolákban folyó munkát!

BALÁZS DÉNES
lelkipásztor

„Mindeddig megsegített minket az Úr” (1Sám 7,12)

Élesdi Református Egyházközség

Élesd a Sebes-Körös völgyében terül el. Első hallásra talán mindenkinek a cement jut eszébe a város említésekor, de a cementgyár Élesdtől 10 kilométernyire, egy szomszédos faluban van. Erdély felől érkezve az európai úton, ez a Királyhágómelléki Református Egyházkerület első gyülekezete.

Településünk létezésének első, máig fennmaradt írásos emléke a bécsi Nemzeti Könyvtárban őrzött, Benedeknek, Várad 1291-1296 közötti püspökének kódexében található. Ez arról szól, hogy ELUSD község hívei püspöki gabonátized címén, 12 kereszt gabonát kell beszolgáltatassanak.

A település magyar neve személynévre vezethető vissza. A régies kicsinyítő „d” képzője azonban arról is árulkodik, hogy a település maga 1291 előtti lehet. A középkori Élesd még a Sebes-Körös partján volt.

A nagy múltú település évszázadokon keresztül szerényen húzódott meg Sólyomkővár árnyékában, ahol olyan várurakat tartottak számon, mint Bocskai István és II. Rákóczi Ferenc. A várat a császáriak 1711-ben rombolták le, és az akkor Bánffyak által birtokolt térség székhelye Élesdre került. Ekkor költöztették át Élesd falut a Körös mellől a mai helyére.

Az élesdi plébánia híveit Szegedi Kis István térítette át a református vallásra, körülbelül 1557 táján, a többi körös völgyi gyülekezettel egy-

2012. augusztus 4. – Gyülekezeti Ház avató

Az Élesdi Hozsánna Nőszövetség

időben. A reformáció terjedése következtében a katolikus plébánia 1757-ig megszűnt.

Az áttelepülés utáni első templomról nincs adatunk. Az új templom építése 1789-ben kezdődött el és 1792-ig tartott. 1793-ban lelkészlak épült. 1833-ban a tornyot renoválták.

1840-ben egy nagy földrengés következtében a templom megrongálódott, melyet az eklézsia hívei hamar kijavítottak. 1853-ban a templom tetőzete beszakadt. 1854-ben új templomot építettek.

A jelenlegi templom 1906-ban épült. 1986-ban javították, a belső falára került ige azóta is a gyülekezetünk mottója (1Sám 7,12).

2007-ben visszakerültek a református egyház tulajdonába a valamikori felekezeti iskoláknak helyet adó épületek.

A lelkészlakás 1869 táján épült, az elmúlt években nagyobb javításokon esett át.

Kegytárgyai közül 1599-ből való cinkannát őrzünk, valamint egy hímzett kendőt 1689-ből.

Az élesdi gyülekezet 680 lelket számlál. Az elmúlt években folyamatos lelki és fizikai építkezés folyt. 2008-ban a lelkészlakás tetőzete újult meg, de ugyanennek az évnek a telén a gyülekezet a modernizált templomfűtés előnyeit is élvezhette. 2009-ben a lelkészlakás belső felújítása és átalakítása, valamint az egyházi iskola egyik szárnyának felújítására került sor, ahol helyet kapott a Bocskai István Kulturális Központ. Ugyancsak ebben az évben tető alá került a 2002 óta épülő gyülekezeti ház. 2010-ben a templompadokat cseréltük ki, és átfestettük a templom orgonáját, szószékét, karzatát és tovább folytatódtak a gyülekezeti ház belső munkálatai. A következő esztendőben a templom drénezését oldottuk

meg illetve kicserélésre került a templom villámhárítója is. A gyülekezeti házat központi fűtéssel láttuk el.

2012 sem telt tétlenül. A templom bádgtetőzetét javítottuk, illetve átfestettük, befejeztük a gyülekezeti ház építését, és a lelkészlakás külső felújítását is sikerült megoldani.

Lelki élet Élesden

A fizikai értelemben vett építkezés mellett, lelki építkezés is folyik a gyülekezetben. 2008 őszén illetve 2009 tavaszán a presbitérium tagjai a lelkipásztorral végiglátogatták a település református híveit. A családlátogatás nem csak az ismerkedést szolgálta, hanem egy alapos felmérés is volt az Élesden lakó reformátusokról. A felmérést a gyülekezetünkhöz tartozó Esküllő faluban is elvégeztük, ahol közel húsz hívünket pásztoroljuk.

A lelki építkezést szolgálják a hétköznapiokon megszervezett gyülekezeti alkalmak. Ezeket próbáljuk oly módon szervezni, hogy minden korosztály megtalálja a saját csoportját ahol közelebb kerülhet Isten Igéjéhez és elmélyedhet abban. „Közeledjete Istenhez és Ő közeledni fog hozzátok” (Jakab 4,8).

Hétfői napokon az Élesdi Hozsánna Nőszövetség várja tagjait, immár az új gyülekezeti házban. A közel negyven tagot számláló nőszövetség nagyon aktív a gyülekezet életében. Az évente megrendezésre kerülő idősek vasárnapjának szervezői és támogatói, mert „a hit is, ha cselekedetei nincsenek, megholt önmagában” (Jakab 2,17). Az imaheteink hétfői napjára a nőszö-

Az Élesdi Hozsánna Kórus

**A 2012-ben konfirmáltak
a főgondnok, gondnok és a lelkipásztor társaságában**

Észak-írországi fiatalok vendéglátóikkal

Gyerektábor 2012

vetség javasol meghívandó lelkészt – általában lelkésznőt. Heti beosztásban betegeket látogatnak, illetve tájékoztatják a lelkészt a betegekről.

Az Élesdi Hozsánna Kórus lelkes résztvevője az egyházmegyei kórus-találkozóknak, de imaheteken, ünnepeken szolgálnak a református és a katolikus templomban is. Érdekessége a kórusnak, hogy több katolikus testvérünk is énekel benne. Keddenként kóruspróbára gyűlhetünk össze.

Szerdánként tartjuk a gyülekezeti bibliaórát, melyek iránt állandó az érdeklődés.

Minden hónap első péntekén Fialat Házások Találkozóját szervezünk. Párhuzamosan folyik a program gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt. Nagyobb gyermekeink felvigyáznak a kisebbekre, amíg a szülők beszélgetnek és elmélyednek az Igében, ahol legtöbbször a családi életre vonatkozó helyek kerülnek terítékre, „mert felette nagy titok ez” – írta Pál apostol egykor az Efézusbeliekhez. Filmklub, tematikus előadások szerepelnek az együttléték programjában. Évente együtt töltünk egy hétvégét, mely jó alkalom a hit és a közösség építésére.

A szombati nap a gyermekek és ifjak napja. Délelőtt zeneórákon (gitár, furulya) vehetnek részt az érdeklődők.

A Kíváncsi Klub tagjai (gyülekezeti vallásóra) szombaton délután gyűlnek össze. Két csoportban vesznek részt a gyerekek a foglalkozásokon,

mert „A jövő nemzedéknek is elbeszéljük az Úr dicséretét, hatalmát és csodáit, a melyeket cselekedett” (Zsolt 78,4).

A 3-8 évesek a kis kíváncsiak, a 8-12 évesek a nagy kíváncsiak. 2012-ben immár másodjára sikerült Kíváncsi Klub tábort szervezni az idén már negyven résztvevővel. A délutáni órákban kátéóra van, este pedig ifjúsági alkalom.

Gyülekezetünk területén működik a Kajántó Mária Gyermekek és Ifjúsági Otthon, Egyházkerületünk egyetlen gyermekotthona, amelynek bár gyülekezetünk ad otthont, Egyházkerületünk hívei is segítik adományokkal, mert „tisztá és szeplő nélkül való istentisztelet az Isten és Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és az özvegyeket az ő nyomorúságukban...” (Jakab 1,27).

Vasárnaponként délelőtt és délután is istentiszteleti alkalmon vehetünk részt.

A heti rendszeres programok mellett évente is vannak „bejáratott” programok. Megemlíthetjük a májusi önkéntes napokat, a vakációs bibliahetet, ír hetet, Találkozás Hétvégéjét. Így próbálunk eleget tenni az Írásnak: „Gyűjtsd össze a népet, a férfiakat, a nőket és a gyermekeket, meg a lakóhelyeiden élő jövevényeket, hogy hallják meg, és tanulják meg, és féljék Isteneteket, az Urat” (5Móz 31,12), és hallja meg mindenki, aki gyülekezetünkben megfordul, hogy „Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet a mi Urunk Krisztus Jézusban” (Róm 6,23).

Istennek legyen hála megtartó kegyelméért, s reméljük, hogy az elkövetkezendőkben is megtart bennünket a szórványosodó világunkban.

DÉNES ISTVÁN LUKÁCS
lelkipásztor

Heidelbergi káté

52. KÉRDÉS: Miféle vigasztalásod van abból, hogy Krisztus visszajön ítélni élőket és holtakat?

Az, hogy minden háborúságomban és üldöztetésemben fölemelt fővel várom őt az égből ítélő bírámul, aki előbb érettem Isten ítélőszéke elé állott, és rólam minden kárhoztatást elvett, hogy ő mind a maga ellenségeit, mind az enyémeiket örök kárhozatra veti; engem pedig minden választottjával együtt a mennyei örömbe és dicsőségbe önmagához átvisz.

*„Az Úr pedig minden napon szaporította
a gyülekezet az üdvözülőkkel” (ApCsel 2,47)*

Nagyvárad-Csillagváros

A csillagvárosi gyülekezet a második világháború előtt Várad-Velencéhez, később a Tokaji-telephez tartozott. A távolság elég nagy volt. Vették a bátorságot, kijárták az akkori püspöknél, hogy a Gillányi-úti iskola egyik termében gyűlhessenek össze, ahol beszolgáló lelkészek tartottak istentiszteletet és vallásórát a gyerekeknek. A kommunizmus nem tűrte ezt, és 1947-ben kitiltották az iskolából az egyházi tevékenységet. A kialakuló gyülekezeti közösség kereste a megfelelő helyiséget. Isten gondviselésének tekinthető, hogy a Pencz család a lakása egyik szobáját ajánlotta fel, díjmentesen a nemes célra. Nagy Józsefnét mindenki csak Pencz nagymamának ismerte. Otthonukban zajlott a gyülekezet élete, gyerekfoglalkozás és konfirmáció. Így került ide Szebeni István tiszteletes, akit

Új torony a régi imaház mellett

a hívek nagyon megszerettek. Csillagváros körzetében “az Úr pedig minden napon szaporította a gyülekezet az üdvözülőkkel” (Ap.Csel 2,47).

A történelmi ellenszélben is saját templomot, de legalább egy gyülekezeti házat álmodtak. Egy szentesi kislány és barátnői köre 200 lejt gyűjtött össze egy kisebb házi ünnepeken. A felnőttek úgy vélték, most rajtuk a sor, tegyenek valamit. Pencz mama és társai úgy döntenek, hogy szeretetvendégségeket rendeznek és ezek bevételeiből próbálnak épületet vásárolni. Lelkészük albérletben lakott és családokhoz járt sorkosztra. Disznót vágtak egy-egy szeretetvendégségre, feldogozva árulták, kürtőskalácsot sütöttek és csak gyűlt a pénz és álmaikban nőtt az Isten háza.

1949-50-ben ilyen álmokat azonban még az akkori egyházkormányzás se támogatott. Ennek ellenére az elszánt csillagvárosiak megvásároltak a Gillányi utca sarkán egy kisebb, romos házat.

A gyülekezeti önállósulás pedig újabb akadályokba ütközött. Egy küldöttség saját költségén Bukarestbe utazik és Dr. Groza Péter államelnöktől kér kihallgatást. Négy napi bukaresti tartózkodás után a váradi püspökség tiltakozása ellenére megkapják az engedélyt az önállósodásra. Orth Imre és Vass Zoltán tiszteletesek kezdettől fogva biztatták ebben a csillagvárosiakat. Abban is, hogy a telegdi Szebeni Istvánt hívják meg lelkipásztoruknak.

Az imaház nehézkesen haladó rendezése és a gyülekezetté alakulás mellett egy komfort nélküli, szoba-konyhás lelkészi lakást is kialakítottak. 1956-ban ebbe költözött be Szebeni tiszteletes. Jegyzőkönyv örökíti meg Szebeni tiszteletes szavait az ünnepélyes lelkészbeiktatásról: „Életcélom szolgálni – minden erőmmel a gyülekezet javára –, a mi Urunk dicsőségére. Kérem, álljanak mellém továbbra is, legyenek velem imádságaikban. Ha meglankadnék, buzdítsanak hitükkel, és imádkozó, engedelmes életükkel!”

Lelkészeket, presbitereket, híveket vallató idők jártak. Tiltani kezdték a templomjárást, figyelték az egyház munkáját, miközben tovább folytatódott a gyűjtés igazi templom építésére. Tervrajzot készítettetek, de engedélyt nem kaptak. A kedveszegett gyülekezet kénytelen lemondani a templomálmoról, pedig már sok építkezési anyagot meg is szereztek. Hogy ne vesszen kárba, a lelkészlakásra fordítják. Újabb huza-vona után telket vásárolnak a Biruin-
tei utcában és egyetlen év alatt, 1959-ben felépítik a parókiát. Az idősebbek közül néhányan még emlékeznek a rengeteg munkára és imádságra.

A nagyváradi városfejlesztés felborítja a gyülekezet békés életét. 1984 július 2-án megérkezik a városi tanács 4637. számú rendelete, kisajátítja az imaház területét. Nem is tehettek volna ellene semmit, de a város segítségét kérték egy közeli épület megszerzéséhez. Néha meghallgatták a presbitereket, máskor szóra se méltatták, de végül államtanácsi határozattal jóváhagyják az épületcserét. Így költözik a gyülekezet a Teiului utcai épületbe, melyért 158.803 lej különbözeti díjat is felszámol az állam. Nagy összeg volt ez a gyülekezet számára, de vállalták. A lelkipásztor vidéki szolgálatokat vállalt és örömmel érkezett haza egy-egy felajánlott összeggel.

Ezt az épületet is át kellett alakítani, bebútorozni. Padjai, csillárjai is minden tiszteletet érdemlő vállalkásokból lettek. A Ceglédi-díjas presbiter, Török Jenő népies faragott csillárokat, fali lámpákat készített és adományozott a gyülekezetnek.

Máthé Ilona, a kedves Ica néni vetette papírra e kis gyülekezettörténetet, meghatóan emlékezve a mindig békességet sugárzó lelkészükre és azokra, akik már lelkészükkel az örök hazába tértek, vagy még ma is a gyülekezetben élnek.

Máté Ica néni

Édesapám lelki arca

Édesapám sok lelki ajándékkal megáldott szolgálja volt az Úrnak. Nemcsak természet szerinti szelídség jellemezte, hanem a szelídség krisztusi hatalma. Volt ereje „jóval győzni meg a gonoszt”, el tudott hallgatni, ha szavába vágtak, szelíden szólt ha bántották, jóindulattal értelmezte mások botlásait, „komolyan tudta venni a kis dolgokat és békésen a nagy eseményeket” (Gyökössy E.). Naponta kérte és tanulta Mesterétől a szeretet szelídségét. Tudta miért él, és csendben, hűséggel töltötte be küldetését.

Gyermekként büszke voltam az apámra: „mert mindent tudott”! Hét nyelven olvasott és beszélt. Amikor elakadtunk valamelyik iskolai feladat megértésében, még gimnazista korunkban is számíthattunk segítségére.

Odafigyelt gyermekei lelki nevelésére. Minden este lefekvés előtt megkérdezte tőlünk, hogy mit szeretnénk: „állit, vagy forgit, és mesi”-t. Vagy a vállára álltunk és „magaslaton” hordozott körbe a szobában, vagy forgott velünk (ő volt a körhinta) aztán leült az ágyunk szélére és bibliai történeteket

mesélt nekünk. Mindig kihangsúlyozta, hogy nem mesét, hanem igaz történet mond, olyan csodálatosan, hogy tovább éltek bennünk a bibliai történetek, megtanultuk az „aranymondásokat” és alig vártuk az estét, hogy hallgassuk. Biztonságban éreztem magam mellette. Erő, nyugalom békesség áradt belőle.

Foglalkozott, játszott velünk, tanított, de nem vállalta a mankó szerepét. Önállóságra nevelt. Semmire sem kényszerített, de példájával belénk oltotta a kitartás, hűség, becsület, egyenesség kincseit. Nem lehetett lógni az iskolából, vagy beteget jelenteni, amikor túl nehéz volt a feladat. Belénk nevelte, hogy Isten gyermeke nem menekül a nehézségek elől, nem a könnyebb

Nt. Szebeni István

részt választja, hanem hűséggel elvégzi a rábízottakat „Nem vagyunk a meghátrálás emberei, hogy elveszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk.”

Tudott hallgatni, meghallgatni. Nem beszélt feleslegesen. Előbb igyekezett megérteni, világosan látni a kérdést, a helyzetet, és utána válaszolt. A „helyén mondott ige” sokszor eligazított életünk útvesztőiben.

Gazdagon megáldotta őt az Úr a bölcsesség, megfontoltság lelki ajándékával is.

Sokan jöttek hozzá „beszélgetni” mind koldusok, egyszerű emberek, mind magas beosztásban levő értelmiségiek, orvosok, lelkész kollégák. Halála után 19 évvel is hallom újból és újból: „édesapád volt a lelki atyám”... „ő volt a lelkigondozóm, ...sokat segített nekem” ... „Isten eszköze volt megmentésemben”.

Szerette az embereket, egyházát, a gyülekezetet. Gyülekezetalapítás, gondozás, Isten országának építése központi jelentőséggel bírt édesapa életében.

Sokat segített másokon. Látogatta a betegeket, szegényeket, sokszor vitt vagy velünk küldött ételt a „Papudvar” rászorultjainak. Nekünk is szűkösen volt, de gyakran kellett megosztanunk azokkal, akiknek még annyi se jutott.

Nagy lelke arra is rávitte, hogy amikor megkapta a fizetését, siránkozó lelkész társának adott belőle, hogy tudja megvásárolni a beígért babát kislányának karácsonyra. A gyakori temetésekre egy orosz női biciklivel karikázott leghidegebb télidőben vagy 30 fokos nyári hőségben.

Temetése után két órával (mikor néném visszament a temetőbe), még ott könnyeztek a város koldusai a sírja körül.

Soha nem hallottam veszekedni, kiabálni, dühöngeni, elégedetlenkedni, még a családban sem. Amikor édesanyám ritkán, valami miatt felemelte a hangját, csak ennyit mondott kedvesen: „add írásba kicsi anya”. (Nem lehetett vele veszekedni.) Szikrázó humora is volt.

Az 1950-es években ilyen nagy csoport konfirmált Nagyvárad-Csillagvároson

Hálás vagyok édesapámért, mert olyan örökséget hagyott ránk, amelyet a „moly és a rozsda nem emészt meg”, egész életünket meghatározó, örökkévaló kincsekkel csomagolt fel bennünket.

Jó tudni, hogy nemcsak emléke áldott, hanem „örök életet adott nekünk az Isten, és ez az élet az Ő Fiában van. Akié a Fiú azé az élet” (1Jn 5,11-12). Krisztushordozó élete csendben égett el Isten országa szolgálatában, s ahogy telnek az évek, egyre tisztábban látom, hogy szolgálata „nem volt hiábavaló az Úrban”. „Boldog az a szolga akit az ő ura, mikor haza jó, ily munkában talál” (Lk 12,43).

SOÓSNE SZEBENI NOÉMI
lelkipásztor, Cserefalva

Heidelbergi káté

117. KÉRDÉS: Mi szükséges az olyan imádsághoz, amelyet Isten kedvel és meghallgat?

Először, hogy egyedül csak az egy igaz Istenhez könyörögjünk szívből, aki magát nekünk Igéjében kijelentette, mindazért amit kérünk parancsolt. Másodszor, hogy szükségünket és nyomorúságunkat teljes valójában megismerjük, és az ő felséges színe előtt magunkat megalázzuk. Harmadszor, hogy erős fundamentumunk legyen, hogy noha méltatlanok vagyunk arra, mégis imádságunkat minden bizonnyal meghallgatja az Úr Krisztusért, amiképpen azt nekünk Igéjében megígérte.

*„Annakokáért tehát nem azé, a ki akarja, sem nem azé,
a ki fut, hanem a könyörülő Istené.”
(Róm 9,16)*

Csillagváros ma

Gyülekezetünk Nagyvárad csillag alakú várának árnyékában helyezkedik el. Jelenleg közösségünk 500 tagot számlál. Most, több mint 55 évvel a létrejötte után, templomot építő gyülekezete vagyunk Nagyváradnak. 2011-ben kezdtük el az építkezést és reményeink szerint 2013-ban befejezzük. Hálát adunk Istennek, hogy ilyen templomunk lehet, melyet a 21. század követelményeinek megfelelően többfunkcióssá alakíthatunk át. Hely van benne az aktív gyülekezeti élet alkalmainak, konferenciák, felnőttképzési lehetőségek szervezésének, idősök nappali gondozásának, a hétvégi játszóházak szervezésének, az árva gyermekek integrációs programjának. Közösségünk számára a struktúrák felépítése után ennek a befejezése a legfontosabb feladat.

Gyülekezetünk lelki életének megélése mellett egy másik gyakorlati szolgálatunk is hangsúlyos: a hátrányos helyzetű emberek támogatása.

1999-ben, amikor Csillagvároson lelkipásztori munkánkat elkezdtük, egy idősebb korosztállyal találkoztunk. Több konferencián való részvétel után, sok tanácskozás, véleménycsere eredményeképpen 2003-ban a gyülekezet vezetősége döntött arról, hogy létrehozza a Csillagváros Alapítványt. Az elmúlt majdnem 10 év során egy biztos alapokon álló, kis intézménnyé nőtte ki magát, melyben szociális munkás, vallásanár, lelkipásztorok és önkéntesek szakmai tudással és lelkesedéssel végzik a szolgálatot. Ennek a munkának a legfőbb iránya az idősgondozás.

Az alapítvány létrehozása által Isten ígését szeretnénk megélni, mely által mindenki megtalálhatja a megfelelő szolgálatot, amire kegyelmi ajándékot kapott. Célunk az, hogy Isten Ígését láthatóvá és érezhetővé tegyük a társadalomban, hogy a 21. század embere megtapasztalja Isten szeretetét e gyakorlati szolgálat által is.

Így formálódik gyülekezetünk 21. századi arculata a többi nagyvárad gyülekezet között, kiemelve e kettős szolgálatot: a naponta megélt hitélet és a gyakorlatba ültetett szeretetszolgálat.

VINCZÉNÉ PÁLFI JUDIT,
VINCZE ZOLTÁN,
a gyülekezet lelkipásztorai

*„Mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elveszünk,
hanem a hitői, hogy életet nyerjünk.” (Zsid 10,39)*

Nagyvárad-Ősi-Les és szórványa

Nem lehet Nagyvárad-Ősi-Les gyülekezetéről úgy beszélni, hogy ne említenénk meg múltját, és ne helyeznénk el jelenét abba a környezetbe, amelyben megéli gyülekezeti vonatkozásait. A Nagyvárad tőszomszédságában formálódó közösség a történelem szeszélyén hol teljesen elpusztulva, hol ismét élettel telve hordozza az évszázadokat.

1261-ben a Káta nemzetség birtokán három falut neveznek meg az iratok azonos néven Várad alatt. Később hol Egyházas-, hol Csireősi néven emlegetik ezt a birtokot, amely teljesen egyházi tulajdon lett. A Jakó Zsigmond által Mezőségi dombvidékként emlegetett földrajzi egységben Ősi önállósága mellett a mai gyülekezetünkhöz tartozó részek (Váradles, Sályi, Cséffa, Inánd) részben a Váradi püspökség és káptalan, részben a világi birtokosok tulajdonában voltak. Az Ősi-negyed mai területén korábban még három települést említhetünk meg, amelyek Iklód irányába a következők voltak: Meggyes, Megyer és Szentmihály. Ma már semmi sem emlékeztet arra, hogy a Sebes-Körös és a Pece (Hévjó) közötti részen három különálló Ősi és Meggyes, valamint a Pecétől délre Megyer és Szentmihály települések léteztek volna. Ennek magyarázata kézenfekvő, ugyanis Várad ostromlói a teljesen magyar településeket először kirabolták, majd elpusztították. Iklód és Mácsa, valamint Nagyürögd mára már magyar reformátusok által szinte teljesen elhagyott települések után érkezünk Lesre. A 13. században katonai célokból telepítette a királyi hatalom lakóit erre a helyre. Gothárd fia János az első megnevezhető tulajdonos, akinek családja öröklí a kisnemesek gyülekezetét. Következik Cséffa, mely az István

Az ősi templom 80 év alatt sokat változott

Rendszeresen köszöntik a névnapjukat ünneplőket

név régies használata (Stefanus-Csépán) nyomán kapta elnevezését. A 12. században alapított városias falut 1332-ben emlegetik az írások először. A losonci Bánffyak tulajdonát a Csákyak szerezték meg. A körösszegi uradalomhoz tartoztak, mint Inánd lakói, akik egészen 1588-ig okiratokkal bizonyíthatóan magyarok voltak. (Körösszeg határában ma is látható annak a várnak romja, amelyben 1290. július 10-én kegyetlenül meggyilkolták IV. (Kun) Lászlót, a kicsapongásairól közismert királyt életének 28. évében.) Sályi a gyülekezet legkeletibb pontja, amely a váradi káptalan birtokában volt, és amely a mai napig sugallja hajdani fényét, mint a 12. század legелеjén kíváncsatos lakhatást kínáló vidék.

Tulajdonképpen ezen a közel 25-ször 10 kilométernyi területen él ma gyülekezetünk, amelynek hivatalos neve Nagyvárad-Ósi-Les. Ezernyi református ember igyekszik öt településen két saját templomban (Ósi és Les), két vendéglátó templomban (Sályi és Cséffa római katolikus templomában, télvízkor dr. Németh Tibor vendégeként Cséffán) valamint az inándi Benedek család otthonában tisztelni kegyelmes Istenét.

A nagy területen elterjedő gyülekezet kilencven százaléka Nagyváradon van. Északon a Sebes-Körös, keleten az Újváros Sebes-Köröstől a Pecéig húzható vonal, délen a Pece termálpatak medre, nyugaton a Nagyvárad-Arad vasútvonal határolja. 1946-ig Nagyvárad-Újvároshoz tartozott, onnan jártak ki a lelkipásztorok a gyülekezet tagjaihoz a vasárnapi szolgálatokra. Az 1931. február 15-én tartott presbiteri gyűlés jegyzőkönyvében a 9. számú határozatban ezt olvashatjuk: „... Ósi-telepen Bodó Imre presbiter szívessége folytán a református hívek részére istentiszteletet egy év óta már annak

lakásán tartják. Az itt tartott istentiszteletek perselypénzét (5217 lejt) az Ősi-telep imaházának felépítésére szánják...” A felépített imaház kezdetben gyermekotthonként is működött. Két hihetetlenül kicsi lakás volt az épület két végén. Egyikben a lelkipásztor lakott, a másikban a gondozó. Ősi lassan erősödni kezdett, annyira, hogy a negyvenes évek elején egyre többször merült fel az önállósodás kérdése. Elődeink a háború, valamint a váradi magyarokat anyaországtól elszakító eseménye után inkább átrendezni engedték a gyülekezetek helyzetét. Ennek a rendezésnek máig kérdéses eredménye, hogy az Újvárostól függetlenített Ősit Váradleshez csatolták. Ennek a döntésnek egyetlen cáfolhatatlan oka a lesi gyülekezet lelkipásztorának állami fizetés-kiegészítéshez való joga. A kicsi lélekszámú Lesnek és szórványának (alig kettőszázötven lélek) jóváhagyta a kongruát a román hatalom, de új gyülekezetek kialakítását nem. Ősivel együtt az ötszáz lélekre tehető hatalmas területre kiterjedő gyülekezet a lelkészfenntartás gondját enyhítette, azonban a terhek megszorodtak. Két templom fenntartásáról kellett gondoskodni, az utazás az akkori körülmények között nehézkes, a települések adminisztrációjával a kapcsolattartás bonyodalmassá lett. Máig időszerű kérdés vetődött fel annak idején: miként lehetne a fejlődés támogatására való tekintettel a gyülekezetek összekapcsolását legmegnyugtatóbban rendezni. 1946. október 20-án végleges döntés született: a két kicsi gyülekezetet összezsúfolták Váradles-ősi név alatt, lesi központtal, missziói besorolással.

A város fejlődése, a falu lélekszámának csökkenése ezt az állapotot annyira elbillentette, hogy a kommunizmus bukása után a presbitérium kezdeményezte a helyzet tisztázását. Az 1991. szeptember 11-én tartott Egyházkerületi Közgyűlés kimondta Nagyvárad-Ősi-Les önálló gyülekezet, amely szórványairól nem mond le, és a gondozásában lévő falvak szolgálatáról sem. Igaz, hogy területén létrejön Toldinagyfalu missziói gyülekezte, de ennek létrehívása inkább a 21. század elején elkezdődő tömeges városelhagyás nyomán e területre kiköltöző reformátusok részére történt. Nemcsak a magyar határ mentére telepedett román falvakba költöztek magyarok, hanem a szolgálati területünkön maradt gyülekezetekbe is. Ennek köszönhető, hogy a lélekszámapadás lelassult. A Nagyvárad-Nagyszalonta-Tenke közötti háromszögben a következő lelkipásztorok hordoztak áldozatos szolgálatot, a hivatás olykor keményen megpróbált helyzetében is: Vincze György, Szabó Ferenc, Papp István, Szekeres Sándor és Csúry István lelkipásztorok. Az utóbbi időkben segédlelkészek is bekapcsolódtak, mint Gavrucza Nagy Emese, Nacsádiné Csuka Melinda, Kövendi István, Szabó Árpád, Geréb Miklós és Fábíán Tibor. Gyülekezetünkben szívesen szolgálnak nyugdíjas lelkipásztorok. Dr. Eszenyeiné Széles Mária lelki otthonának tartja Ősit, ahová segédlelkészként is gyakran ellátogatott. Akik már nincsenek közöttünk: dr. Eszenyei Béla, Szabó Attila, id. Csúry István – aki éveken keresztül a kántori szolgálatot is ellátta. Kántoraink: Prém Imre,

A debreceni nőszövetségi konferencián

Papp Ilona, jelenleg Nagy Judit Noémi. Hűséges gondnokaink nevét is érdemes megjegyezni, hiszen a gyülekezet fejlődése az ő munkájuknak is köszönhető: Bodó László, Gulyás Olga, Bordás Imre.

A Nagyvárad-Ösi templom nyolcvan év alatt rengeteget változott. A gyermekotthonból tornyos templom lett. Miután a gyermekszolgálatot be-szüntette a román hatalom, az épület csak istentiszteleti hely maradt. A kommunista rendszer nem nézte jó szemmel az imaházak létét, és hatalmi rendelettel tette kötelezővé a toronyépítést. Nagyon szegény világban egy ilyen követelmény akár a gyülekezet létét is veszélybe sodorhatta. Az ősiek ekkor is jelesre vizsgáztak. 1954-ben megépítették a tornyot, és ezzel megmentették Isten házát. Belső átalakítások történtek. Először a bejáratí-részen bontották le a közfalat, hogy a templom befogadó képessége növekedjen. Majd az első kicsi lakrészt szüntetik meg, és így alakítják ki a karzatokat, amelyeken félszáz ülőhellyel gyarapodott a templomhajó. 1971-ben megépült a lelkészlakás, amelyet tetőtérrel bővítettünk ki a közelmúltban. Az újkori egyházi helyzet több szolgálati alkalmat is felkínált. Ezek közül a gyermekfoglalkozás és a lelkigondozás területeit céloztuk meg. Megépítettük a gyülekezeti házunkat, amelyben előadóterem és öt vendégszoba van. Presbitériumunk mindkét munkaterületen hasznos segítséget nyújt folyamatosan. Létrejött az Árva Bethlen Kata Nőszövetség, valamint az ifjúsági csoport. Sedevi Mária, Balogh Klára, majd Veres Anikó és lelkes csapata minden gyülekezeti munkából bőven kiveszik részüket. Gyülekezetünk tanítónői elvégezték a Sulyok István Főiskola vallás tanári szakát. A Vakációs Bibliahét Partiumban legelőször nálunk indult be. Percz Emőke, Péter Emília, Románszki Rozália, Csűry Anikó azóta is tevékenykednek a vallásoktatás valamely területén.

Nagyváradtól Nagyszalonta irányába indulva a második útmenti falu Váradles. A település névtáblája után, a dombra felérkezve, azonnal jobbra áll a református templom, immár több mint 150 éve magányosan. Pedig mindig nagy feladatokra bízta Isten a kicsiny épületet és gyülekezetét. Nagyvárad és Nagyszalonta között az egyetlen református templom. Bár 10-12 faluban laknak magyarok ezen a vidéken, de mára összesen nincsenek többen száznál. Váradlesen is már csak 42 lélek él, pedig ez a legnagyobb gyülekezet. A történelem éveit, évszázadait idézve látható, hogy a jó termő föld miatt minden erre vetődő bitorlónak kívánatos lett. A magyart pusztította itt tatár, török, román, vagy ha éppen békét hagytak neki, akkor császárnak, királynak adózott. A románok betelepítése óta erőteljes és folyamatos az asszimiláció. A legfélelmetesebb pusztítást mégis a kommunizmus végezte. Ez már nemcsak a földet követelte, hanem az utódokat is. Megszűnt a magyar oktatás 1948-ban, és a beolvadás innentől kezdve feltartóztatatlanná lett. Ma már csak kevesen beszélnek a nyelvet idegen hangsúlyozás nélkül.

Nem indult ilyen szomorúan a falu története. A törökök elvonulása után lassan benépesedett. Az első református templomot vályogból és nádtetővel építették 1830-ban. A lelkésznek lakást biztosítottak. Az iskolai munkát is a lelképásztor látta el. Ezek az épületek egymás mellett szépen rendezetten állva, szemléltették lakóinak céltudatosságát a boldogulás, a jövőépítés érdekében. Amint a korábbi lelkészlakással egybeépített imaházát is kinőtték, úgy ez a hajlék is alkalmatlanná lett. Ezért fordultak bizalommal a falu egyik leggazdagabb földbirtokosához segítségért. Stépán István nem is utasította vissza a szíves kérést. Egyik használaton kívüli magtárát ajánlotta fel kevés napszámért cserében. Így 1853. augusztus 28-án templomot avattak Váradlesen a „Szentháromság egy igaz Isten nevére.” A torony másfél évtized után épült fel Stépán gyermekeinek hálájából. A 18. század második fele a nagy építkezések ideje, sajnos azóta sem sikerült a lelkésznek ezt a korszakot megismételniük. Felújították és kibővítették a lelkészi lakást. Ez olyan szépre sikeredett, hogy a lelképásztor egyszer nyilvánosság előtt szabadkozott, mondván, hogy nem palotát, hanem tisztességes három szobás lakást biztosítottak családjá számára. Ma már még a legöregebbek sem emlékeznek erre az épületre. Mint ahogy az állami, korábban minden bizonnyal egyházi iskola történetére sem. Érdemes a lelképásztorok névsorát áttekinteni, amelyet 1830-tól állítottunk össze. Somorjai Kertész Sámuel, 1836 – Szabó Pál, 1838 – Szabó Dániel, 1842 – Székelyhídi József, 1848 – Sallai József, 1852 – Szalárdi István, 1854 – Márkus Mihály, 1857 – Gergely Sándor, 1863 – Bujdosó Lajos, 1869 – Varga István, 1875 – Szathmári László, 1889 – Csaholyi Menyhárt, 1891 – Kecskeméti Lajos, 1916 – Komár Géza.

Az első világháborúig Váradles története mintaszerű. Kiemelendő ebből a korszakból Domonkos István földbirtokos neve. Az egyházközség

Mindig nagy népszerűségnek örvend a Vakációs Bibliahét

mecénása Alapítványt hoz létre, amelynek kamatából egészítették ki a lelkipásztor fizetését. Nem volt ez a fizetség kevés, közel 13 hektár földet használt, 16 köböl búzát, 235 korona készpénzt, 20 m tűzifát, stólát, lakást, kosztot kapott a gyülekezettől. A lélekszámról vonatkozóan nincsenek pontos adataink, annyit tudunk, hogy ekkor még csak magyarok, és 65%-ban reformátusok lakják a körülbelül 300 lelkes falut. Domonkos István két harangot is öntetett, az 54 kg-os most is meg van, a másikat 1917-ben kötelező volt beszolgáltatni háborús célokra. Az egyháztámogatásban kitűntek még özv. Turányi Lajosné (harmónium), valamint Szokolai Józsefné, aki az úrasztali edényeket ajándékozta. A falu körzetében 3117 katasztrális holdon gazdálkodtak, ebből 205 katasztrális hold (118 hektár) az egyház tulajdona volt. A mai magyarságnak az Új Kézfogás Alapítvány támogatásával 30 hektár földje van, az egyház még vissza nem kapott 7 hektárjával együtt. A trianoni rablódöntés után az 1922-23-as földkisajátítás földönfutó szegénységbe taszította Váradles református egyházát a lelkipásztorral együtt. A betelepített román lakosság a magyarokat tette felelőssé a háborús eseményekért, és mint veszteseket megfosztották, „örökre eltulajdonítva” földjeiket. Sajnos a magyar lakók rendre elhagyták szülőföldjüket, csak azok maradtak, akiknek nem volt esélyük nyugodtabb otthont találni. A mai magyarok legnagyobb része a kollektivizálás után telepedett itt le, ugyanis a mezőgazdaság és járulékos ipara a városközelség

Kívül-belül megújult a lesi templom

miatt szocializmusi mértékkel mérve – úgymond – fellendült.

A két világháború között a falu letargiája nem enyhült. A templom 1931. augusztus 8-án soha nem látott jégviharban megrongálódott. A tornyot teljesen újonnan, a templomot részben átépítették. A gazdasági válság ellenére a gyülekezet adományából 13.600 lejt összegyűjtöttek, és önkéntes közmunkával a munkálatokat elvégezték. A toronygömbben talált iratban Kézdiszenteleki Hodor István lelkész a következőt írja: „Egyház templomtornya és az egész templom javítása a román megszállás 13. évében befejeződött.” Góz János gondnok, Orbán Péter,

Orbán János, ifj. Farkas János és Pető Károly presbiterek vezetésével a falu mindent megtett, hogy teljesüljön a jegyzőkönyv vallomása: „Elnémulni még sem volt szabad a... tenger között őrt álló református harangszónak.” Elképzelhető, mekkora lehetett a félelem a magyarok szívében, ha ez a bátor lelképásztor is az utókornak szánt levelében pontokkal jelöli a rájuk telepített nép nevét. A második világháború ismét megrongálta a templomot. 1944 őszen hatalmas csaták dúltak a faluban és környékén. 1947 nyarán villámcsapás következtében kigyúlt. A teljesen használhatatlan épületet 1948-1949-ben kijavították. 1949. április 3-án került fel a templom tornyára a csillag és a gömb, amely megőrizte az 1932-ből, és 1949-ből származó jegyzőkönyvi kivonatokat. Vincze György lelképásztor, Komendát Sándor gondnok, Bottyán Bálint, Orbán János, Komendát Lajos, Góz János, Pap Imre, Szabó János, Molnár Sándor, Tarcsa József, Molnár Pál presbiterek gyülekezete sem volt könnyebb helyzetben, mint elődeik. Őket is kényszerítették, hogy „önkéntesen” adják át az iskolát, a megmaradt földeket. Vincze György idejében csatolták Váradleshez Nagyvárad-Ósít, így 1946-ban megoldódott a lelkész lakása, ugyanis a lesit lebontották. Bár anyaegyházközségeként működött egészen 1991-ig, mégis elveszítette szórványközponti szerepét. A kommunista-szocialista uralom idején halálra

ítélték a falut templomával együtt. Javítását egyszer kötelezővé tették, amikor a 80-as évek derekán erre járt a diktátor elnök. Akkor vétették le a Stépán család áldozatát megörökítő bronztáblát, amit a 89-es fordulat után azonnal visszaszereltek. A következő lelkipásztorok szolgáltak ebben az időben: Szabó Ferenc, Papp István, Szekeres Sándor. Alulírott 1989 augusztusában kezdte el munkáját. Az eltelt évtizedben kívül-belül felújult a templom, megint új toronygömb készült. Villanyt vezettek be, elektromos orgona működik. A Református Világszövetség Nagyváradai Európai Nagygyűlése tiszteletére a templomot vasbeton fundamentummal erősítették meg. Bajó János gondnok közreműködésével új kerítést, kaput, bejárati ajtót, udvari burkolatot készítettek. Amit Vencel József és felesége, Lenke néni elkezdett, az most érkezett közel a befejezéshez, de még sok a tennivaló. Sajnos a mai egyháztagok nem képesek önerőből fenntartani a templomot, még saját családjukat is nehezen tudják, ezért szükséges mielőbb gazdaságilag megerősíteni ezt a közösséget. Ebben a reményben indult be a mezőgazdasági vállalkozás, amely még nem dicsekedhet nagyobb megvalósításokkal, de a kezdő lépéseken már túl vagyunk. Váradleszen a gyülekezet elkezdte visszavásárolni az annak idején kisajátított földjeit. Nem tudja egyelőre mind a 205 katasztrális holdat birtokba venni, de igyekezni fog. Száz év múlva a váradlesi reformátusokról nem írhatják, hogy kisajátítással jutottak birtokhoz, és reméljük azt sem, hogy elhagyták a templomot, vagy a megtartó hitet.

A 2012-ben konfirmált fiatalok

Frissen aszfaltozott keskeny út vezet Les határából a Tenke felé vezető útról letérve Pósán át Biharsályiba. Itt keresztelték meg a közeli családi birtokon született Szacs vay Imrét, a 1948-49-es forradalom és szabadságharc mártír jegyzőjét. Erdők ölelésében húzódik mélyre a falu, mint gyermek anyja ölébe, amikor szomorú, vagy éppen megfáradt. Távolról közeledve két kicsi torony emelkedik ki a falu világából, fehér lón, mint két kicsi égre emelt gyermekkéz. Egyik sem református. Mégsem vagyunk idegenek. Ide még nem tolakodott be az eszeveszett gyűlölet, a megkülönböztető gyilkos indulat. Román a magyart, református a katolikust, ortodox a vendéget természetes egyértelműséggel tiszteli. Sokat kell imádkoznunk, hogy ez így is maradjon. Szemérmes nép lakik erre, ha valami gond támad, igyekeznek négy szemközt békességre csillapítani a feszültséget. Felüdülni érkezik ide a vendég és különösen az igehirdető lelkipásztor. A templom csarnokában figyelnek Isten szavára. A „vastagnyakú kálvinistákat” befogadja a római katolikus templom és gyülekezet, hogy megtörténjék a csoda, és együtt a másik istentiszteletén is részt vesznek. Lelkesednek. Így a bizonyítás vágyával hangosabb a zoltár, élénkebb a mise.

A Pósa-Biharsályi felé ellátogató idegen nem is gondolja, hogy útja egy hajdanán hihetetlen szinten elevenedő, ma már éppen csak éldegélő tanyavilágot szel át. Molnár István hajdan innen elszármazó református példás életű magyar gyermeke ennek a tanyavilágnak, mint koronatanú hitelesen megírta a vidék autentikus történetét a Királyhágómelléki Református Egyházkerület 1994-ben megjelent Református Naptára 129-133. oldalain. Azóta sajnos romlott a helyzet. A 35 tanya elhagyatott állapotban, sokszor kirabolva várja az arra érkezőt. Az út mentén lévő k jobb helyzetben vannak. Egyesek építkeznek is, elektromos áramszolgáltatás is jelentkezett, de ezzel együtt, akik elmentek, ezért már nem fognak visszatérni. Talán a fiatalok mégis látnak jövőt. Egészen derűlátóvá lesz az érdeklődő, amikor a közelmúltban merész, új építkezésbe belevágó családok megvalósításait csodálhatja. Hátha nem kell eltemetnünk a szórványok jövőjét.

A legfájdalmasabb, ha már a jövő temetésére is előkészítenek bennünket. Asszimiláció, falurombolás, templomüresedés, iskolaelhagyás, ugar, gondozatlan gyümölcsös, metszetlen szőlős megannyi jele a romlásnak. Ellenben ott vannak a legtávolabbi őrhelyeink a húséges őrizőkkel. Inádon ott van a Benedek család, Cséffán szilárdan állanak Pálék, Szabóék és Németh Tiborék.

Sokan tudjuk együtt, hogy „mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elvesszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk” (Zsid 10,39).

CSÚRY ISTVÁN

Nagyvárad-Ósi- Les és szórványai lelkésze

Szolgálat a „magyar Genfben“

A Debreceni Református Kollégiumban megrendezett tanévnyitó csendesnapokra kapott meghívót a Nagyvárad-velencei gyülekezet ifjúsági zenekara és színjátszó csoportja.

A Kollégium helybeli diákokkal zsúfolásig megtelt dísztermében egy ifjúsági istentiszteleten vehettünk részt, amelynek témája a fiatalokat érintő legaktuálisabb témák egyike: a párválasztás volt.

A délutáni programok sorában kapott helyet a váradiak Heaven's Satellite nevű zenekarának szolgálata. Öröm volt látni, ahogyan a házigazda diákság és a zenét szolgáltató kis vendégcsapat összeforrt Isten dicsőítésében. Mintha ki lettek volna rá éhezve... Ahogy az igében olvassuk, sóvárogva várták az Isten fiainak megjelenését. A vendéglátók fel mertek állni és tapsolni, hiszen a Szentírás Istent „boldog Istennek” nevezi (1Tim 1,11), aki biztonnyal szívesen fogadja az előtte álló ember örömét.

A csendesnap rendezvények folytatásaként szombat délután először a IX-X-es, majd a XI-XII-es diákok és tanáraik Kajdi László Szól a harang c. színdarabját tekinthették meg a váradiak fellépésében. Élvezetes, de ugyanakkor mondanivalójában elgondolkoztató előadásukat a hálás közönség nagy tapssal díjazta. Az élettörténetek, amelybe magukat beleképzelve színpadra léptek, mai emberi életsorsokat jelenítettek meg.

Történelmi feljegyzésekből olvasható, hogy egykor a török veszedelem idején a váradi diákság Debrecenben talált menedéket, a tudós Mártonfalvi Tóth György vezetésével. 2012 szeptemberében a Várad-velencei ifjak egy csoportja is érezhette ugyanezt a befogadó szeretetet: a határon túlról jöttünk, de ugyanannak a nemzetnek a része vagyunk és maradunk.

NAGY BRIGITTA
segédlelkész

*„Mindeddig megsegített minket az Úr!”
(1Sám 7,12)*

Biharszentjános

Biharszentjános területén, a Sebes-Körös jobb partján, a klastromdomb mellett talált háromezer éves cserépdarabok arról vallanak, hogy már akkor éltek itt emberek. 1190-ben pedig már egyházi élet volt itt, állt a kolostor, s az ispotályban a szerzetesek testi-lelki gyógyítással foglalkoztak.

A református egyház az 1580-as évektől létezik Biarszentjánoson, de erről a korai egyházzól vajmi keveset tudunk. Az első hiteles adat az 1664-ben Debrecenben tartott zsinatról való, amikor is 48 helységbe ordinálnak református prédikátort, így Szentjánosra is Andreas (András) Szoboszlai személyében. Ez a dátum

azért is fontos, mert négy évvel korábban foglalták el a törökök a váradi várat s így a környék is török uralom alá került. Ekkor Szentjános a Bethlen család (iktári Bethlen) birtoka volt.

1711-ben újból a debreceni zsinat ordinált papot Szentjánosra, akit Békési Pálnak hívtak. „1768-ban a több mint 40 éve épült templomot készülnék renoválni.” Innen tudjuk, hogy a templom az 1720-as években épülhetett.

Anyakönyveket 1772-től vezetnek, de ezek eltűntek.

1793-ban új templomot kezdenek építeni, melyet 1805-ben szenteltek fel. A harangok közül a nagyobbik 1780-ban Budán öntetett, a kisebbik 1750-ben.

Az egyházközség papi lakja (a régi) 1773-1775 között épült.

1796-ban iskolája van Szentjánosnak, mely egy osztályteremből és a rektor szobájából állt és ugyanakkor van leányiskola.

Egy 1821-es csoportosítás szerint, melyben rangsorolják az egyházközségeket a hívek száma és az eklézsiák anyagi helyzete szerint, Szentjánost Bihar, Püspöki, Szalárd, Mező-Keresztes Nagy-Szalonta és Nagy-Várad egyházközségeivel együtt az első klassziszba sorolják. 1824-ben Nagy János lelkész megszervezi a katolikus többségű falvakban a filiálékat,

vagy leánygyülekezeteket: Mindszent pusztán 24 lélek, Ó és Új Palotán 9 lélek, Szentandráson 2 lélek, Tárjánban 12 lélek.

A 19. század közepén Szentjános népessége 1340 lélek.

1872. június 26-án hatalmas szélvész rongálta meg a templomtetőt és a többi egyházi épületet is. A templomot és a papi lakot zsindellyel fedték be a korábbi nád helyett. Lónyai Tivadar 200 forintot adományozott e célra. A híveket 7 osztályba sorolták, s így rótták ki a javítási költségeket. Az első három osztályba a legszegényebbek, a zsellérek tartoztak, pedig 1848 óta már nem léteztek zsellérek.

1877. május 17-én meghalt az egyházközség fő patrónusa, főgondnoka, Lónyai Tivadar, akinek patinás kastélya volt itt.

1880-tól ünnepi követeket (legátus) fogad az egyház. 1884 végén elkészül a templom orgonája.

Az első és második világháború éreztette hatását Biharszentjánoson is. A háborúban elhunytak neveit felvésettük a templom melletti hősök emlékművére, de e hősök emléke örökké él szívünkben.

A háború okozta szegénység sem gátolta meg Szentjános népét, hogy a templom tetőzetét megjavítsa. A lelkészlakot is csinosígtatták. A háború megrongálta a templom orgonáját is, melynek kijavítására és a sípok pótlására a szentjánosi hívek buzgón adakoztak. 1926. június 27-én a templom felújítási ünnepén maga a püspök is elismeréssel beszélt a hívek példátlan áldozatkészségéről és összefogásáról.

A második világháború után keserves időszak következik az egyházra nézve, de a lelkipásztorok és a hívek kitartanak az Úr ügye mellett. A nehéz időkben is tatarozzák a templomot, Bárdi Imre lelkészsége alatt. Ekkor új parókiát építenek, melyet Baracsi István lelkipásztor fejez be, aki 1976-tól lelkésze a gyülekezetnek. Az ő lelkészsége alatt épül a ravatalozó, a gyülekezeti ház. Baracsi István lelkipásztor 1982. évi jelentésében így ír: „Az

egyre nehezebbé váló 80-as években is sikerült az egyház javait gyarapítani, karbantartani, köszönhetően a hívek áldozatkészségének, a lelkes, a gondnok és a presbiterek kezdeményező készségének. A gyülekezet lélekszáma évről-évre csökken. Egyre több az eladó ház, melyeket nagyobb részt idegenek vesznek meg. Jó lenne, ha elmondható lenne a gyülekezet lelki életéről mindaz a jó, ami az anyagi állapotról.”

12 évi szolgálatom rendjén hálás szívvel köszönöm meg az Úrnak, hogy Biharszentjános népe Isten kegyelméből a lelki élet fellendítésén munkálkodik. Presbitérium,

nőszövetség segít a család- és beteglátogatásban. A presbitérium és a gyülekezet felvállalta, a belmisszió mellett a külmissziót is. Egy ifjú erdélyi házaspár Nepálban végzett misszióját havi rendszerességgel támogatjuk. Közben nem feledkezünk meg a gyülekezetünk özvegyeiről, árváiról, nehéz sorsban élő testvéreinkről, akiket téli tüzelővel, élelmiszer- és ruhasegéllyel támogatunk. Most született döntés a megpróbáltatott sorsú, nehéz anyagi körülmények között élő, de tehetséges gyermekek támogatásáról.

Az ifjak, igaz kevesen, de heti rendszerességgel gyűlnek össze Igét tanulmányozni és utána tartalmasan szórakozni. Az ifjúsági munkában a feleségem és menyem, valamint még egy-két ifjú a munkatársam.

Óvónőink, tanítónőink vasárnapi iskolát indítottak el a gyülekezeti istentiszteletek alkalmával. A prédikáció előtt a gyermekek átmennek a gyülekezeti házba, s ott külön foglalkoznak velük. Így az édesanyák, édesapák is részt tudnak venni a vasárnapi istentiszteleteken.

Évente kirándulásokat szervezünk felnőtt gyülekezeti tagokkal, valamint a fiatalokkal is. Egyház és iskola jó kapcsolatban van egymással.

Gyülekezetünkben már két éve megalakult a felnőtt kórus is. Tolvaj Judit karvezető irányítja a lelkesen éneklő közösséget.

A templomunk mellett áll a turulmadaras emlékmű, ezzel a felirattal: „Mindedig megsegített minket az Úr!” (1Sám 7,12).

Álom, vagy valóság? – kérdezhetnék sokan. Nem! Az Úr Isten kegyelme, aki a benne bízókát soha el nem hagyja és akik Benne bíznak, nem csalatkoznak. Istennek legyen hála, ezt sokan tudják s nem csak tudják, hanem meg is élik Biharszentjánoson.

CSOMAY ÁRPÁD
lelkipásztor

Magyarosodás az egyházban

Református Egyházunknak a kezdetektől fogva kettős szolgálata volt Magyarországon. A keresztyén misszió mellett a magyar nép sorsáért is felelősséget vállalt. Ahogyan Illyés Gyula is mondja:

*„Hiszed, hogy volna olyan-amilyen
Magyarság, ha nincs – Kálvin?
Nem hiszem.”*

Ebben az írásban két példát helyezek előtérbe, református egyházunknak a magyar népért végzett szolgálatából kiragadva, de hangsúlyozom, hogy ezen kívül még sok helyen találunk jó példára.

Resicabánya

2006-ban egy új lelkipásztor került a gyülekezet élére. A szórványban élő, vegyes házasságtól veszélyeztetett, és a beolvadással küszködő gyülekezet várta a Bánságban. A vegyes házasságból származó gyermekek egyáltalán nem, a tiszta házasságból származó gyermekek pedig alig tudtak magyarul. A gyülekezet jövőjének biztosításához, valamint magyar népünk megmaradása érdekében nem mindennapi szolgálatot vállaltak. Megyasszai Attila tiszteletes úr szerint ez a munka azzal kezdődött, hogy fellendítették az egyházi életet.

„A gyermekeknek vallásórákat, a nagyobbaknak ifjúsági alkalmakat szerveztünk, ami újdonság volt a gyülekezetben. A gyermekekkel és ifjakkal két nyelven beszélünk, mert vannak, akik egyáltalán nem tudtak magyarul. Aztán beindítottunk egy szombat délelőtti játszóházat is, hogy a gyermekek minél többet legyenek magyar környezetben. Elkezdtünk magyar órákon foglalkozni azokkal, akik szeretnének megtanulni magyarul. Magyar könyveket és folyóiratokat adtunk olvasásra számukra. Ennek eredményeképpen a magyar órákra járók közül az egyik leányzó sikeresen felvételizett a Partiumi Keresztyén Egyetemre, a másik leányzó pedig a kolozsvári teológiát választotta. Ezek nagy eredmények, ha meggondoljuk, hogy az iskola 12 osztálya közül egyet se végeztek magyarul. Most meg mind a ketten magyar környezetben tartózkodnak, ráadásul a teológus hölgy férje is egy teológus lett.

2011-ben beindítottunk egy hosszú programú óvodát. A 2012-2013-as tanévre 15-en, a 2013-2014-es tanévre pedig már 20 gyermek jelentkezett. A hosszú programú óvodával azt kívántuk elérni, hogy a gyermekek többet legyenek magyar környezetben. Ennek köszönhetően egy év alatt látványosan előrehaladtak a magyar nyelv elsajátításában. Ha az álmunk teljesülne, három év múlva szeretnénk a csoportból indítani egy magyar osztályt. A

Óvodai foglalkozás Resicabányán

tavalyi év folyamán létrehoztuk »Templom és Iskola« nevű szórvány egyesületünket a Krassó-Szörény megyei ifjúsági és szórvány munka felvállalására. Ennek az égisze alatt szombati napon, egyszer egy hónapban, Szeged városából önkéntesek érkeznek Resicabányára, akik – többek között – magyar történelmet, magyar nyelvet, higiénia kultúrát és néptáncot oktatnak.”

A resicabányai gyülekezet vezetője tehát eredményekben gazdag egyházi fejlődésről számol be, de a magyarok közti összetartásra, a magyar összefogásra is szép példát szolgáltatott. Munkája nem helyettesítheti az otthoni magyar nevelést, de mégis egy csepp a tengerben.

Tamáshida

Amikor lelkipásztorként e sorok írója 2004-ben Tamáshidára került, még Petőfi nevééről sem hallottak a fiatalok, ugyanis az illetékes román hatóság a nyolcvanas évek elején megszüntette a magyar oktatást. Ezért elkezdtük a fiatalság oktatását magyar órák tartásával az írás-olvasás elsajátításától a magyar irodalom műveinek megismeréséig. Minden vallásórás és konfirmándus számára külön, személyre szabott órát tartunk. A részvétel önkéntes és ingyenes, de a szintén házi jellegű magánórakként tartott angoloktatáson való részvétel elengedhetetlen feltétele a magyar óra, mert „aki meg akar tanulni számolni 100-tól 1000-ig, annak tudnia kell számolni

1-től 100-ig is”. Volt olyan év, amikor az egyházi magánórak számából kitelt volna egy katedra az iskolában.

A keresztyén misszió és a magyarosítás egyaránt célunk volt, amikor következő lépésként beindítottunk egy párhuzamos vallásórát a nem magyar, átlag vegyes házasságból származó gyermekek számára, akik így az evangélium mellett a magyar nyelvet is kezdik elsajátítani. Közülük már van, aki jár magyar órára is.

Az, hogy ezeknek az óráknak, a konfirmációs oktatáson elsajátított magyar történelmi ismereteknek, és általában a minden eszközt megragadva végzett hazafias nevelésnek milyen eredménye lesz, Istentől függ. Hogy ez mennyire így van, arra egy személyes példával szeretnék szolgálni.

1540-ben ennek a templomnak a falai között tartották az erdélyi rendek Országgyűlésüket

Élő bizonyság

Székely Kármén Aradon, majd Margittán nőtt fel. Édesanyja magyar volt, édesapja román, otthon románul beszéltek és román iskolába adták Kármént. Magyarul annyit tudott, amennyit anyai nagyszüleitől, és kisebb mértékben édesanyjától hallott. Mára azonban „elmagyarosodott“, és otthon a gyermekeivel magyarul beszél. A nem mindennapi változásról ő maga így beszél:

– Még Margittán, 14 évesen ismertem meg az Urat, egy német misszionárius által, akinek a prédikációit magyarra fordították. Amikor 18 éves lettem, a Tenkei Református Szeretetotthonba mentem dolgozni, ahol az öregekkel és a munkatársakkal magyarul kellett beszélnem. Még a szerződése is magyarul volt. Így megtanultam magyarul írni és olvasni. A két és fél év alatt, amíg ott dolgoztam, megismerkedtem a későbbi férjemmel is, aki a Tenkén rendezett konferenciákon vett részt. Vele aztán egyre többet beszélgettünk magyarul. A házasságkötésünk óta magyarnak tartom

A Székely család

magam. Biztos vagyok abban, hogy a gyermekeim is magyarok lesznek, mert amíg én nevelem őket, ragaszkodom hozzá, hogy a gyermekeimből magyarok legyenek. Így értjük meg egymást a családban. Szeretném a gyermekeimet is magyar iskolába adni, de Nyírsíden – ahol élünk – nincs magyar iskola. Az, hogy a férjemmel találkoztunk, az hogy magyar lettem, Isten akaratából volt. A magyar nyelv nagyon nehéz, nem tudtam volna megtanulni az Úr kegyelme nélkül. Most már magyarul gondolkodom, magyarul imádkozom, és a református istentiszteletekre járok. Úgy érzem, hogy magyarnak kell maradnom az életem végéig.

Eddig a bizonyágtétel. Isten gondoskodik a népünkről. Református Egyházunknak az a feladata, hogy Istenhez fordítsa az embereket, és közben őrizze a magyarságot.

PÁZMÁNY ATTILA
lelkipásztor

Arad-Belváros

Az aradi református egyház múltjával kapcsolatban csak nagyon homályos adat áll rendelkezésünkre. Annyit tudunk, hogy 1589. június 8-án az akkori körös-marosközi, későbbi elnevezése szerint a zarándi egyházmegye gyűlést tartott Aradon. Ebből feltételezhető, hogy a városban lehetett református gyülekezet. Rácz Károly „A zarándi egyházmegye története” című munkájában 168 református gyülekezetről tesz említést, melyeknek nagy része az idők folyamán elpusztult, olyannyira, hogy a török uralom végére a mai Arad megye területén már csak 8 református egyház maradt meg. Arról is tudunk, hogy a 18. és 19. század fordulóján Arad, mint leányegyház a kisperegi gyülekezethez tartozott, az aradi várban szolgálatot teljesítő református katonák pedig a gyoroki lelkész körzetéhez tartoztak.

Érdekes története van annak, hogy milyen körülmények között is alakult meg az aradi református gyülekezet, hogyan vált anyaegyház-községgé. A feljegyzésekből név szerint is ismert első református ember egy Balogh Dávid nevezetű ifjú volt, aki 1788-ban Erdélyből került Aradra, majd sikeres fakereskedése lett. Hét évvel később egy Keresztesy Pál nevű,

Konfirmációi istentisztelet az arad-belvárosi református templomban

Árpád-fejedelem díj átadása a gyülekezetnek 2009-ben

szintén református vallású mesterlegény is letelepült a városban, aki nemsokára kérte városi lakosnak való nyilvánítását, valamint a csizmadia céhbe való felvételét is. Ennek a céhnek azonban addig még nem volt protestáns tagja, így nem akarták felvenni. Három évig tartó pereskedés után voltak hajlandók ezt a mesterlegényt a céhbe beiktatni. Ez a hitét megtagadni nem hajlandó példás magatartás felbuzdította az Aradon élő reformátusokat, s 1822-től kezdve már rendszeresen igénybe vették a gyoroki lelkészek szolgálatát. Arról is tudunk, hogy 1827-ben egy küldöttség járt Debrecenben, akik kérték az egyházkerületi vezetőséget, hogy engedélyezze Aradon egy templom építését és lelkészi állás létrehozását, közösen az evangélikusokkal. Arra hivatkoztak, hogy kimutatásaik szerint Aradon 80 evangélikus és 108 református család él. A jóváhagyást megkapták, azonban ez a kezdeményezés valahol elakadt.

A gyülekezet történetének egyik döntő állomása az 1829. esztendő, ezt tekintjük ugyanis az aradi református egyház megalakulása hivatalos időpontjának. Pünkösd előtt két héttel Csernátoni Vajda Péter lelkipásztor utazott át a városon, és valahogyan tudomására jutott, hogy a reformátusoknak nincs temploma, saját lelkésze és tanítója sem, emiatt sokan elhagyják vallásukat, áttérnek katolikusnak, sok elhunytat pedig lelkészi szolgálat nélkül temetnek el. A hívek kérésére ez a lelkipásztor vállalta, hogy Aradon marad, kibérelték egy bérpalota első emeleti lakását és ott istentiszteleti helyet rendeztek be.

Templomot azonban jóval később, csak 1847-ben tudott építeni a gyülekezet, Bittó Sándor lelkipásztor és Fábián Gábor főgondnok idejében. A templomépítés történetének érdekessége, hogy az adakozók között ott találjuk Liszt Ferenc nevét is, aki 1846-ban erdélyi és bánsági turnéja során

Aradon is fellépett a Fehér Kereszt Szállóban. Feltételezhető, hogy ennek a koncertnek a bevételét ajánlotta fel a református templom építésére. A templom Hoffer József építész tervei szerint épült, alapkövét 1847. április 19-én tették le. A küszöb alá helyezett emlékirat mellé egy verset is elhelyeztek, melyet Bangó Péter királyi táblai jegyző írt erre az alkalomra:

*„A szeretet s erkölcs e sziklán házat emeltek,
Nemtől bele a tiszta hitet helyezék,
Hogy míg álságok tömegével küzdenek és míg
Megtanul egymásért élni az emberi szív,
E házban legyen a nemtő, ki ölébe fogadja
A diadalmas erény lángszívű bajnokait.”*

Mire a templom felépült, ki is tört az 1848-as szabadságharc, így a belső berendezés, harangok, orgona elkészítése egy időre elmaradt. A szabadságharc leverése után szomorú kötelességgént nehezült az időközben aradi lelkésznek megválasztott Baló Benjáminra az aradi vértanúk közül protestáns vallásúak kivégzés előtti lelkigondozása és eltemetése. Előtte azonban még el kellett temetnie az augusztus 22-én kivégzett Ormai Norbert ezredest. 1849. október 6-án hajnalban pedig a vársáncban agyonlövése előtt a négy vértanú közül Desewffyt vigasztalta, majd az akasztásra ítélték közül Leiningennel imádkozott. Végül október 25-én jelen volt Kazinczy Lajos honvédezzredes kivégzésén is, ő temette el a nagy költő, író, nyelvújító hős fiát, aki csupán 29 esztendő volt. A református egyház temetési anyakönyvében szerepel ez a temetési bejegyzés, a halál okaként „politikai kivégzés” megjelöléssel. 2002-ben a gyülekezet a templom előcsarnokában egy fehér márványból készült emléktáblát helyezett el Kazinczy Lajos emlékére, mely emléktáblát Dinyés László budapesti képzőművész Kazinczy Lajos arcképét ábrázoló bronz domborműve díszíti.

A gyülekezet kamarakórusának szolgálata

Van még egy emléktábla templomunkban, ami szintén kötődik az 1848–49-es szabadságharchoz is: Fábíán Gábor templomépítő főgondnok emléktáblája. Ő íróként, költőként és műfordítóként került be a történelmi emlékezetbe, tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának is, nagyon aktív résztvevője volt a reformkor közéleti és irodalmi életének. A szabadságharc idején Kossuth Lajos felkérte, hogy legyen a titkára, hiszen ügyvédként alapos jogi ismeretei voltak, ő azonban nem fogadta el ezt a megtisztelő felkérést, inkább a világozi körzet országgyűlési képviselőjeként igyekezett szolgálni nemzetét. A szabadságharc bukása után neki is bujdosnia kellett, de elfogták és internálták, így a gyülekezet főgondnoki tisztségét sem tudta tovább betölteni.

Visszatérve a templomépítéshez: a szabadságharc idejére felfüggesztett belső munkálatok 1852-ben fejeződtek be, rá két évre készült el a vörösmárvány úrasztala, 1860-ban pedig az orgona, melyet 1892-ben egy új orgonával cseréltek ki. A templomon 1925-ben nagyobb átalakításokat végeztek, ugyanis időközben a gyülekezet „kinőtte” a templomot, szükségessé vált a megnagyobbítás. Az átalakítás Csécsi Imre lelkipásztor idejében történt, Szántay Lajos neves aradi műépítész tervei és irányítása alapján. A templom hajóját megtoldották egy imateremmel, ami egybenyitható a templommal, s az épület arányainak megőrzése végett ugyanekkor a tornyot is megmagasították. Ma is nagyon jól ki tudja használni a gyülekezet ezt az imatermet, hiszen itt tartjuk a délutáni istentiszteleteket, bibliaórákat, hittanórákat, ünnepek alkalmával pedig egybenyitva a templommal, már nagyobb létszámú gyülekezet is hallgathatja az Igét.

A templom eredeti két harangja 1852-ben készült, majd 1898-ban egy harmadik harang is felkerült a toronyba. 1912-ben az eredeti harangok közül a megrepedt nagyobbikat újra kellett önteni, de meghagyták rajta az

Anyák napi ünnepély Majláton

A majláti imaház tetőszerkezetének javítása holland testvérgyülekezeti segítséggel

eredeti feliratot. Az első világháborúban két harangot elvittek hadi célokra, nem is kerültek vissza. Így 2008-ig csak egy harang hívta vasárnaponként a híveket Isten házába. 2008-ban azonban Molnár Károly egykori esperes, áldott emlékezetű arad-belvárosi lelkipásztor gyermekei, Molnár Csaba, gyülekezetünk főgondnoka és testvérei, édesapjuk emlékére egy új, 325 kilogrammos harangot készítettettek és adományoztak a gyülekezetnek, így most újból két harang szól a toronyban. A harangszentelési ünnepséget 2008. november 2-án tartottuk. Ennek a harangnak a felirata: „Isten dicsőségére, Molnár Károly református lelkipásztor emlékére születésének 100. évfordulóján öntették gyermekei. – Tebenned bízunk eleitől fogva, XC. zsoltár – Arad, 2008. november 5. – Öntötte Gombos Miklós harangöntő mester Órbottyánban.”

Az aradi református egyház két évszázados története során a következő lelkipásztorok szolgáltak a gyülekezetben: Csernátoni Vajda Péter (1829-1830), Kótsa István (1830-1833), Győri Mihály (1833-1844), Bittó Sándor (1844-1849), Balló Benjámin (1849-1859), Bökényi János (1860-1880), Ferenczy Gedeon (1880-1893), Csécsi Imre (1893-1933), Tarnóczi Lajos (1935-1953), Molnár Károly (1954-1977), Gönczi József (1977-1986), Kovács József (1987-1998), Baracsi Levente Zoltán és Baracsiné Dávid Zsuzsanna 1999-től.

Jelenleg a gyülekezet mintegy 1300 lelket számlál, a hozzá tartozó, 35 km-re fekvő majláti szórványgyülekezetben 60 lelket tartunk nyilván. A címben megjelölt bibliai Ige bátorító és reményt adó útmutatása alapján hisszük, hogy az a gondviselő Úr, aki eddig is megsegítette gyülekezetünket, ezután is gazdagon fogja árasztani kegyelmét Arad református népére.

BARACSI LEVENTE ZOLTÁN
lelkipásztor

*„Mert szívvel hiszünk az igazságra,
szájjal teszünk pedig vallást az idvességre.“ (Róm 10,10)*

Temesvár Új Ezredév

Egyike vagyunk Egyházkerületünk legfiatalabb gyülekezeteinek. 1999. március 29-én alakultunk, Temesvár negyedik önálló egyházközségeként. Híveink a történelmi Gyárváros területén, a Szőlőkben és néhány közeli tömbháznegyedben élnek. Egyházközségünk megalakulásának nem titkolt oka egy templom és egyházi központ fölépítésének szükségesszerűsége volt. Jómagam a megelőző év nyarán (1998) Tőkés László püspök úr hívására érkeztem családommal (lelkipásztor feleségemmel és 3 éves fiunkkal) Temesvárra a háromszéki Székelytamásfalváról.

Az újonnan megalakult Presbitérium nagy lendülettel vetette magát a munkába. Első lépésként megtörtént a körzetesítés, megalakultak a biblia-órai közösségek, kialakult a szolgálati rend. Amit a vagyonelosztást követően megkaptunk: az egy dohos, összeomlás előtt álló imaház volt szüette székeivel és A telek a Bega csatorna partján, ahová föl kellett építeni Makovecz Imre tervei alapján az Új Ezredév Református Központot.

Először az imaházat kellett rendbe tenni, hiszen a Mária-téri közös templomhasználat elől a belvárosiak mereven elzárkóztak. Az anyagiak hiányát a közös akarat és munkakedv pótolta. Makkai Zoltán főgondnokunk vezetésével és irányításával hétköznaponként 2-3 alkalommal is összegyűl-

Az alapkövetétel 1998-ban

tünk közmunkára. Először a víz befolyását gátoltuk meg, kicserélve a cserepek jó részét, majd kívül-belül újravakoltuk az épületet, szerény istentiszteleti helyszínt és gyülekezeti termet, konyhát alakítottunk ki. 1999 őszén, a különböző engedélyek beszerzését követően megtörtént az első kapavágás a Bega-parti építőtelepen. Az építkezés – anyagiak hiányában – akadozva folyt. Az első években megöntöttük a különböző épületek (A-Templom; B1, B2-Tornyok; E és F-Szállásépületek; D-Könyvtár) pincefödémjeit, csupán egy épületnek (C-Konferenciaépület) nem kezdtünk még neki. Amikor nyilvánvalóvá vált (2002 táján), hogy az Új Ezredév Központ építésének finanszírozása akadozni fog, úgy döntöttünk, hogy maradék pénzünkkel – mely templomépítésre messze nem volt elegendő – az egyik szállásépületet hozzuk tető alá. A következő ínséges esztendőben (Medgyesi-Gyurcsány éra Magyarországon, pénzcseppek Bukarestből) már az is nagy megvalósításnak számított, amikor 2009-ben istentiszteleti célra ideiglenesen birtokba vehettük az E szállásépületünk alsó szintjét, ahol egy nagyobb összefüggő teret hoztunk létre úgy, hogy nem húztuk fel a majdani végleges négy szoba-előszoba-fürdőszoba elválasztó falait. Mindezekben a munkálatokban nélkülözhetetlen segítségünkre volt Dr. Földváry Attila építőmérnök, aki az engedélyek beszerzésében, a tervek pontosításában és az építkezési szakaszok ellenőrzésében vállalt szolgálatot. A fent említett időpont nyaratól ebben az új, központi fűtéssel ellátott helyiségben tartjuk istentiszteleteinket. Az alagsorban irodánkat üzemeltetjük, mely egyben kisebb közösségi eseményeink helyszínéül is szolgál.

A lelki építkezés terén is igyekeztünk

Gyülekezetünkben istentiszteleteinkkel párhuzamosan vasárnapi iskolát működtetünk Makkai Tünde és Kovács Ibolya tanítónők irányításával. Tíz éven keresztül kiadtuk A Kút című gyülekezeti lapunkat, amelyet pásztorlevél kíséretében juttattunk el a templomot kevésbé látogató híveink számára is. A 2000-es évek elején kolozsvári teológusok segítségével igyekeztünk feltérképezni a tömbházas negyedek kallódó reformátusságát és – levelezés, családlátogatás útján – aktivizálni őket. Egyházközségünk nevét viselő kis (22 tagú) vegyes kórusunk, melyet Szabó Gabriella karnagy vezet, rendszeres szolgálatával színesíti ünnepeinket és bármilyen „határainkon kívüli” meghívásnak is szívesen eleget tesz. Az elmúlt esztendő többségében, nyáron ifjúsági és presbiteri kirándulásokat szerveztünk Lippafürdőre, Algyógyra és Balatonszemesre. Az utóbbi időben évente egy-egy 3-4 napos gyülekezeti kiránduláson vehettek részt egyháztagjaink (és a szomszédos újmosncai gyülekezet – feleségem, Gazdáné Mátyus Melinda pásztorolta gyülekezet tagjai) Magyarország különböző régióiban. Idén a legnyugatabbi régiót jártuk be, meglátogatva Sárvár,

A kórusunk szabadtéri istentiszteleten

Sopron, Nagycenk, Fertőd, Kismarton, Kőszeg és Szombathely nevezetességeit. Havi rendszerességgel szervezünk egy-egy szombati autóbusszos kirándulást a Mórakalmi Szent Erzsébet Gyógyfürdőbe és évente négyszer tartunk gyülekezeti napot, amikor vasárnapi istentiszteleteinket követően a helyszínen elkészített bográcsost, vagy babgulyást fogyasztjuk el. Évi rendszerességgel bonyolítjuk le az idősök vasárnapját, egyházi és nemzeti ünnepeinken gyermekeink-ifjaink szolgálnak műsoros összeállítással.

Nehézségeink

Gondjaink a nagyvárosi szórványgyülekezeteket jellemző általános gondok, annyi különbséggel talán, hogy a temesvári reformátusság szórványsorsa többértű, sokszoros. Nemcsak nyelvi kisebbségben élnek itt híveink és nemcsak az ortodoxiával összevetve vagyunk kevesen. A helyi szórványmagyarság vonatkozásában is mindössze 1/4-3/4 arányban vagyunk jelen, ennyiben a római katolikus egyházhoz mérjük magunkat. Református gyülekezetként azonos módon igyekszünk képviselni, őrizni egyházunk és nemzetünk hitvallási, ill. nyelvi-kulturális értékeit. Bár az már természetesnek tekinthető, hogy temetési szolgálatainkon román nyelven is összefoglaljuk az igehirdetést és elmondjuk az Úr imádságát és a búcsúztatót, állandó gyötrő gondunk, hogy meddig emelhetünk falakat a templomi magyar istentiszteleteink körül? Vegyes házasságkötések esetén a román fél eskütétele, ilyen házasságokból születő gyermekek kereszttelésekor a román nyelv határainak megvonása mind-mind egy-egy égető kérdés. Recept nincs, bölcsességünk, tartásunk és kompromisszumkészségünk egyensúlya kell hogy biztosítsa döntéseinket, amelyekkel ugyanakkor sohasem lehetünk teljes mértékben elégedettek.

Terveink

Föl szeretnénk építeni templomunkat, s ugyanakkor otthont szeretnénk teremteni a hányatott sorsú bánási magyarságnak. Ez a magyarság, miután a Trianont követő években kiforgatták javaiból, megfosztották intézményeitől, a kisemberek adományaiból, téglajegyek árusításából építette fel a Magyar Házat Temesváron. Ezt, a két háború között minden építő magyar szervezetnek otthont biztosító hajlékot a kommunisták államosították, s azóta sem sikerült visszaszerezni. Lelki-szellemi központra van itt szükségünk, mely vár lehetne a város és régió reformátusságának és magyarságának, annak a közösségnek is, mely 23 esztendővel ezelőtt bátran kiállt lelkipásztora, Tókes László mellett, kirobantotta a zsarnokságnak véget vető romániai forradalmat, s a demokratizálódás útjára lépésnek lehetőségét hozta el az egész ország számára.

Úgy tűnik, hogy hosszas araszolgatásokban eltelt évek után végre előrelépés mutatkozik az Új Ezredév Központ építésében. Istennek hála EU-s pályázatot nyertünk, melyet a „HURO egyházi turizmus” témakörben, a csongrádiakkal közösen nyújtottunk be, „Ökumenikus vallási túraútvonal kialakítása Temes és Csongrád megyében” címmel. A közel 500.000 Euro elnyert összegből az „F” épületet fogjuk felépíteni, ahol ökumenikus jellegű rendezvényeket, kiállításokat fogunk megszervezni és lebonyolítani. Vállalásunk szerint ezt a munkaszakaszt a következő év elején kezdjük el és 2014 nyarán fejezzük be.

Fiatal gyülekezetünk Krisztus Urunk követésében és segítségével lassan, de biztosan halad a nagykorúság felé vezető úton.

GAZDA ISTVÁN
lelkipásztor

Heidelbergi káté

60. KÉRDÉS: Mi módon igazulsz meg Isten előtt?

Egyedül csak a Jézus Krisztusban való igaz hit által, oly módon, hogy bár lelkiismeretem vádol, hogy Isten minden parancsolata ellen súlyosan vétkeztem, azoknak csak egyikét is soha nem tartottam meg, sőt még mindig hajlandó vagyok minden gonoszra: mégis Isten, az én minden érdemem nélkül, egyedül az ő ingyen kegyelméből nekem ajándékozza és tulajdonítja Krisztusnak tökéletes elégtételét, igazságát és szentségét, mintha én soha semmi bűnt nem tettem volna, és semmi bűnöm nem lett volna, sőt mintha én tanúsítottam volna mindazt az engedelmisséget, amelyet Krisztus érettem tanúsított, de csak úgy, ha a jótéteményeket hívó szívvel elfogadom.

***„Tekints reám és könyörülj rajtam,
mert árva és szegény vagyok” (Zsolt 25,16)***

Temesvár-Vöröscsárda

*„Szép a munka, mely templomot épít,
És harangszót küld a magas égig,
Szép a munka, mely az Urat áldja,
És jutalmát csupán tőle várja.”*

(Juhász Gyula)

Az Istent kereső embernek, mindenütt és mindenkor az volt az álma, hogy templomot építsen. Nem lakik az Isten kézzel épített templomokban, mégis igyekszünk hajlékot építeni Neki. Szükségét érezzük annak, hogy imádságaink, Istent dicsőítő énekeink szép templomokban, imaházakban csendüljenek fel. Nagy gyülekezet, sok hívó ember szeretne hajlékot építeni az Úrnak? Természetes dolog, de mit tegyenek a kicsik, a kevesek, a vékony-pénztárcájú emberek? Ne álmodozzanak templomról, ne igyekezzenek építeni, mert úgysem sikerül?

Csodálatosan, jólesően megszégyenített Isten minket itt, Temesvár-Vöröscsárdán. Igaz, nem templomot építettünk, de az Úr hajléka ez. Nem nyűgöz le az épület nagyságával, de közelebből, közvetlenebbül érezzük a közöttünk járó, mellettünk helyet foglaló Krisztust. CSODA ez az imaház a mi számunkra.” Az ég s a föld közös munkája volt, Isten segített, ember fá-

Konfirmálás

Csigatészta-készítés

radott...” (Petőfi Sándor). Hála ezért az örökkévaló Istennek és köszönet minden segítséget nyújtó embernek. 1994 szeptember 25-én felcsendült az imaházban az Istent dicsőítő ének, hangzott Isten Igéje, de az is nyilvánvalóvá vált, hogy a munka nagy része még csak ezután következik. A folytatás is csodálatos volt. Megtapasztaltuk, hogy ott, ahol Isten azt látja, hogy a cél nemes, az emberi összetartás példamutató, a munka a jövőt szolgálja – ott örömteli alkalmakra ad lehetőséget. Ott, ahol Isten azt látja, hogy a kicsik, a kevesek, nagyokat megszegyenítő kitartással és együttműködéssel szolgálnak – ott megáldja munkájukat és életüket. Ott, ahol Isten azt látja, hogy fontosnak tartják az Ő házának építését és szépítését – ott megáldja gazdagon a jó szándékot, a verítékező homlokot és az elfáradt kezeket. Két fontos dolgot kell kiemelni a gyülekezet életéből. A valamikori lakóházat úgy tudtuk átalakítani imaházzá, hogy csak a felhasználandó anyagokat vásároltuk meg, mert akadt munkáskéz, mely serényen és ingyen végezte el a munkát. Ezután főleg az asszonyok vették elő, szó szerint is a munkaeszközöket, és éveken át csigatésztát készítettek/készítenek, hogy tovább újuljon, szépüljön Isten háza, hogy melegben, a szemnek is tetsző környezetben gyűljünk össze, Isten Igéje mellé, alkalomról alkalomra.

A nemes és dicséretre méltó munka mellett tudjuk, hogy nem feledkezhetünk meg a „lelki házzá” való épülésről. Nem elég, ha a falat alkotó téglákat összeköti a malter, a gyülekezeti tagok lelkének is egyenesen, becsületesen, egymást építő hittel kell állniuk szoros közelségben. Hogy valósággá legyen az Ige „egymás terhét hordozzátok” (Gal 6,2).

Amikor most éppen nagykorúak lettünk és hálával tekintünk vissza mindarra, ami elégtétellel tölt el, Istentől kérjük a holnapot, a jövőt. Kicsinységünkben gyakran vagyunk félelmekkel teli, hogy mit hoz a holnap,

de kérjük szerető Istenünket: „Tekints reám és könyörülj rajtam, mert árva és szegény vagyok” (Zsolt 25,16) és várjuk az ő gondoskodó szeretetéből fakadó erőt és megtartást. „Ebben az életben nem tehetünk nagy dolgokat. Csak kis dolgokat tehetünk, nagy szeretettel” – mondta Teréz anya. Ezért a Szeretetért imádkozunk szüntelen, hogy ennek erejével elvégezhessük a feladatunkat.

KOVÁCS IBOLYA
lelkipásztor

Szeretethíd akcióban való részvétel. Ünnepi, vasárnapi ebédet főztünk és vittük el a gyülekezet nehézsorsú családjainak

Adventi koszorú készítése együtt a Temesvár-Belvárosi fiatalok részvételével

Heidelbergi káté

28. KÉRDÉS: Mit használ nekünk Isten teremtményének és gondviselésének ismerete?

Hogy a kedvünk ellenére való dolgokban türelmesek, a boldogságban háládosak, jövőre dolgainkra nézve pedig a mi hűségese Istenünkben és Atyánkban jó reménységünk legyen afelől, hogy semmi sem szakaszthat el minket az ő szerelmétől, mivel minden teremtmény annyira az ő kezében van, hogy az ő akarata nélkül semmit sem tehet, sőt meg sem mozdulhat.

49. KÉRDÉS: Mit használ nekünk Krisztus mennybemenetele?

Először, hogy ő a mennyben, Atyja színe előtt nekünk közbenjárónk. Másodszor, hogy a mi testünk őbenne a mennyben van, hogy ez bizonyos záloga legyen annak, hogy ő, mint a mi fejünk, minket, tagjait szintén fölvisz majd önmagához. Harmadszor, hogy ő viszontzálogul az ő Szentlelkét küldi alá nekünk, akinek ereje által nem a földieket keressük, hanem az odafennvalókat, ahol van a Krisztus, ülve Istennek jobbján.

A szilágysomlyói Báthori István Magyar Tannyelvű Általános Iskola megalakítása

(1990-2005)

Szilágysomlyón a reformátusok alapítottak és működtettek iskolát már a 17. században, erre utalnak Bethlen Gábor fejedelem 1614. és 1618.-as évi oklevelei. A 18. századtól folyamatosan a ferences rendiek által alapított és fenntartott iskola fontos szerepet töltött be az ifjúság nevelésében. 1905-ben kezdte el működését a zárda leánynevelő intézete, mely 1948-ig, az államosításig működött. Tanuló ifjúsága nem csak római katolikus hitvallású, hanem református, görög katolikus, ortodox és izrealita lányokat is felölelt. A városban működött még román és héber-jidis nyelvű alsó fokú iskola is.

A '89 decemberi fordulat után a somlyói magyarság számára is felmerül a kérdés: miért ne lehetne feltámasztani a nagyhirű magyar iskolát? Az „ügyben” érdekelttek lettek a szülők (de nagyszámú, közvetlen módon nem érintett somlyói, bürgezdí és somlyóújlaki lakos is), a megvalósulandó cél nemzeti és eszmei fontosságának képviselői és természetesen a tanári testületek tagjai.

2002. április 19-i keltezéssel a kezdeményező bizottság tagjai emlékeztetőt írtak a Szilágysomlyói Városi Tanácshoz. Aláírói voltak: Vida Gyula, Erdei János, Mitruly Miklós, Szűcs János és Keresztes István. A magyar iskola megnyitásaért a 2002/2003-as tanévben, Erdei János 773 állampolgár, köztük 218 szülő és 33 magyartanár és tanítónő aláírását gyűjtötte

be a városból. Ugyancsak ide tartozik az iskolán és főleg a tanáriban fellángolt ellenséges hangulat, amelyet a román kollégák szítottak, nem éppen toleráns módon. Alapvető felvetésük volt, hogy tisztázzuk, miért akarunk külön válni. Két személy volt a fő céltábla: Erdei János és Joikits Attila.

Időközben a római katolikus egyház visszakapta jogos tulajdonát, a zárda épületét a hozzátartozó udvarral, és felajánlotta egy létesítendő magyar iskola otthonának.

Érdekes megnézni közelebbről a városi tanács 2002. december 17-i gyűlésének jegyzőkönyvét. Pușcaș Teodor a 3. bizottság elnöke beszámol a magyar iskola megalapítását célzó követelésről. Ellenzi, hivatkozik a városban már működő 15 oktatási egységre és a városi költségvetés nehézségeire. Szóvá teszi az etnikai összetűzés lehetőségét. De ha a római katolikus egyház anyagi háttérrel biztosít az épület helyreállítására, ez esetben lehet jövője. Azt is felrója, hogy az aláírások egy része állítólag nem a szülőktől származik. Hasonlóan vélekedik Octavian Guțu tanár, a város polgármestere. Barátságra, toleranciára hivatkoznak, mondván, hogy a városnak etnikai különbségek nélküli lakói vannak. Erdei János viszont fontos érveket hoz fel az önálló magyar iskola megalapítása mellett. Végül a szavazás eredménye: mellette 7, tartózkodik 4, ellene 8. Tehát a városi tanács egyelőre elveteti a magyar iskola létrehozását. Ezután Erdei János személyesen, írásban kérte a Szilágy megyei Prefektúra segítségét, amely ezt jogi akadályokra hivatkozva visszautasította (2003. január 17-i válaszában).

2004-ben felgyorsulnak az események és végül megszületik az iskola. De megéri a fáradságot egy bonyolult folyamat végső megoldását követni és közben azt is látni, hogy a politikum – még a magyar is – ellenszegülése káros beidegződések hatására történt. A civil társadalom kellett felülkerekedjen néhány RMDSZ-es vezető negatív véleményén, az állandó halogatáson.

2003. február 3-án a református egyház gyülekezeti termében tanácskozott: Erdei János, Mitruly Miklós, Joikits Attila, Kádas György, Keresztes Ferenc, Hiriczko Jenő Gyula, Mike Zoltán, Kapitány János, Szűcs János.

Február 6-án Erdei János, Joikits Attila, Mitruly Miklós találkozik Vida Gyulával, aki felvállalta az ügyet politikai síkon; új aláírásgyűjtés indul.

Február 20. Újabb megbeszélés Vida Gyula képviselővel. Jelen voltak: Mike Zoltán, Szűcs János, Erdei János, Joikits Attila.

Február 24. Ioan Drima megyei főtanfelügyelő találkozott az 1 sz. Általános Iskolában Erdei János, Szűcs János, Mike Zoltán és Hiriczko Gyula urakkal.

Március 1. Találkozó a zilahi tanfelügyelőségen. Jelen vannak: Széman Péter, Erdei János, Szűcs János, Joikits Attila. A főtanfelügyelő az iskola mellett van.

Március 6. Nagygyűlés. Kiindulópont: 386 diák, 404 aláírás.

Hozzászoltak: Mike Zoltán: a főtanfelügyelő szóbeli igenlését aláírásával nem erősítette meg. Vida Gyula nem lát esélyt a választás évében, nem támogatja a beadványt. Szabó István „öngyilkosságnak” nevezi a beadvány benyújtását, személyeskedő véleménye Erdei Jánosról nyilvánvaló.

Jellemző szavazás: 6 ellene, név szerint: Szabó István (RMDSZ frakcióvezető), Fekete Szabó András, Gáspár György, Jitaru Szél Antal, Hánis Géza, Burchard Roland.

A beadvány benyújtása mellett szavaztak 34-en.

A szavazás a város magyarságának akaratát fejezte ki, de a városi tanács ülése még soron volt. Szabó István, RMDSZ frakcióvezető előadta a 7 tanácsos beadványát az iskolaalapítás ügyében. A Guțu Octavian polgármester támogatta elfogadását. A szavazás eredménye: 12 mellette, 1 ellene, 6 tartózkodó.

A román tanácsosok meggyőzésében Mike Zoltán, Erdei János és Szabó István jeleskedett. Történelmi pillanat az április 29-i tanácsülés, de a folyamat nem ment olyan simán, mint ahogy várható lett volna.

A Városi tanács jóváhagyási bizonylatát a megyei tanfelügyelőség helybenhagyásával Bukarestbe kellett volna küldeni, hogy még a nyáron beindíthassák a két iskola szétválását és a 2004-2005-ös tanévben, az új, anyanyelvű I-VIII. oszt. iskola beinduljon a zárda épületében. Nem így történt. Erdei János, RMPSZ vezető még hónapokat dolgozik a ügyön. Nem meglepő, hogy látva a megyei magyar és román vezetők nemtörődöm magatartását, gáncsoskodását, a személye körül kialakult „hideg”, ellenséges légkört, élve széleskörű ismeretségével, a városon, a megyén kívüli tekintélyek segítségét kérte. Szovátán (RMPSZ találkozó), május 15-én találkozott dr. Entz Gézával (Budapest), dr. Murvai Lászlóval (Bukarest), Asztalos Ferencsel parlamenti képviselővel, Révész Máriusszal (Budapest), dr. Szendrei Gáborral.

Május 17. Szabó István nem vállalja a megjelenést Zilahon, sem a szülőkkel együtt, sem külön.

Május 25. Ioan Ossian Iskolacsoport. Dr. Széman Péter elmondja, hogy nem tudott kapcsolatba kerülni Vida Gyulával, ígérete ellenére. Erdei János

tanácsos újból felveti a tennivalókat. Szabó István szerint az iskola jóváhagyásának nincs itt az ideje. Vida János szerint a függetlenként induló Erdei János mindent elrontott.

Az iskola mellett kardoskodók egy sor akadályba ütköztek. Ebben főszerepet játszott Faluvégi Zoltán főtanfelügyelő-helyettes.

2004. november 19., Szováta. Lászlóffy Pál RMPSZ elnök örömmel értesíti Erdei Jánost, hogy 2005 őszén indulhat az iskola. Időközben a választási kampány a teljében van. Az iskola ügye háttérbe szorul az RMDSZ vezetők körében, bár december 10-ig beiskolázási tervet kellett beküldeni: 2005-2006 tanévét, az új magyar iskola „felállításával”.

Már tisztább az RMDSZ vezetői köreiben kirajzolódó kép. Erdei Jánost azzal vádolják, hogy igazgató akar lenni. A politikum a már kiharcolt iskolát saját ügyének tekinti és a „párthúséget”, más román pártokhoz hasonlóan előbbre teszi a pedagógus, nevelő és menedzseri képzettségénél, tehetségénél.

2005. március 17. RMDSZ helyi frakció és az 1 sz. Általános Iskola magyar okt. egyeztető gyűlése:

Napirendi pontok: az iskola megindításának időszerű kérdései, névadó ünnepség előkészítése, az épület rehabilitációs terve, egy bizottság létrehozása a napirendi pontok megoldása végett.

Meghívtak: Széman Péter megyei tanácsos, Berek István RMDSZ elnök, Szabó István városi tanácsos, Mártonffy István, Joikits Attila és Nagy Mihály.

A hozzászólások rendjén: Berek István elismeri Erdei János érdemeit, de kihangsúlyozza a hivatalos politika döntő fontosságát. Igazgató csak RMDSZ támogatott lehet.

Mártonffy István nyugdíjas mérnök-tanár, a római katolikus egyház részéről van jelen. A bizottság tagjaként Szabó Istvánt javasolja.

Szabó István a pénzügyekről beszél, hiányolja a helyhatóságot, nincs jelen Hánis Géza alpolgármester.

Szűcs János és Joikits Attila az iskola névadójának magától értedődően Báthory Istvánt javasolja. Végül a megválasztott bizottság tagjai: Szabó István, Hánis Géza, Erdei János, Széman Péter és Széles Dénes lesznek.

...

Az adatokra támaszkodó „történelemidézés” nem maradhat néhány végkövetkeztetés nélkül, reménykedve, hogy megállapításaink a jövőre nézve is érvényesek. Végző soron sikertörténetről beszélhetünk.

Feltűnő a folyamat néhány éves követése során, hogy a civil társadalom hozzáállása nélkül nem lett volna siker. Néhány „megszállott”, netán egymaga is, aki szívén viseli sorstársainak ügyét, sikerre vihet egy olyan ügyet, amiért mások egy lépést sem tennének. Választott vezetőink sem mindig állnak a helyzet magaslatán, még károsabbak a közismert vezetők ingadozásai, a sokak véleményének figyelmen kívül hagyása. Nem lenne szabad pártkatonákkal feltölteni iskoláink vezetői (igazgató, aligazgató, tanfelügyelő) helyeit. Versenyvizsga döntsön, érvényesüljön a tudás, a nevelői céltudatosság, az emberség.

Azt is ki lehet jelenteni, hogy jóval hamarabb is létrejöhetett volna, ha... Erdei János RMPSZ idevágó munkáját hatékonyan, elfogultság nélkül felvállalta volna az RMDSZ, ha... külső körülmények nem gátolták volna folyamatosan, értelmetlenül.

JOIKITS ATTILA
nyugalmazott történelem tanár

„...ragaszkodván a Főhöz, a Kiből az egész test, a kapcsok és kötelek által segedelmet vévén és egybeszerkesztetvén, nevedik az Isten szerint való nevedéssel.” (Kol 2,19)

Szilágyperecsen

Nemrég egy gyülekezeti bizottság járt nálunk, akik templomjavítás előtt állnak. Mindent megnéztek, s közben lassan ránk esteledett. Az utcán búcsúzkodva, mielőtt gépkocsiba ültek volna, még egyszer visszanéztek. A kinti fényszórók az újonnan festett templomot, mint fehér gyöngyöt világították meg. A templomkertben épp bekapcsolt az automata öntözőberendezés.

Egyikük lelkipásztorát kérdezte:

– Tiszteletes úr, a mi kis templomunk mikor fog így kinézni?

Egy keserű – Hát?... nem tudom – után Isten arra indított, hogy ne engedjem így el őket. Elmondtam, ne gondolják, hogy a nagy gyülekezet pénze, összefogása, vagy ügyes lelkési vezetés, hanem gondviselő Istenünk szeretete, áldásai és védelme következményeként lehetett ilyen né templomunk. Ennek egyik bizonyossága az, amikor tetőbontás előtt pár nappal, a vasárnap délutáni istentisztelet idején egy nagy eső kerekedett. Záró-

imádság közben a karzaton az ifjagnál, de a férfiak oldalán, valamint a nőknél is, nagy mozgolódás támadt. Először azt hittem, hogy a nyomott időben valakik rosszul lettek. Közben, a padok tetején valami sűrűn peccegett és csattogott. Meg se bontottuk a tetőt, de csakúgy ömlött be az esővíz. Valamelyik vizsgálódó csapat – több fényt akarva a homályos padláson – felhúzott jó néhány cserepet, és ügyfelejtették. Isten intését láttam a történetekben. Ne próbáljunk önhittten, csak magunkban bízva templomjavításba fogni. A templom az Isten háza, ő is építi azt. „Ha az Úr nem építi a házat, hiába dolgoznak azon annak építői“ (Zsolt 127,1). Ha az Izrael őrizője leveszi rólunk kezét, vagy elfordítja tőlünk arcát, kezünkben minden tönkre megy, vagy bábeli zűrzavar támad. De Ő könyörült rajtunk. Egy hónapon át, míg tető nélkül, Isten gondjaira volt bízva a templom, nem esett annyi eső a templompadokra, mint azon az egy vasárnapon. Isten kezében vagyunk valamennyien. Ha Ő építeni akar, megfelelő időt, a szakemberek kiválasztásában vezetést ad, anyagiakat, segítőket rendel, nem maradnak szégyenben, csak bízzanak Benne, és Őrá figyeljenek. Így váltunk el.

Utólag visszagondolva, mi is sokat vitatkoztunk, aggódtunk, okoskodtunk, akaratoskodtunk, mindenki jól akarta – és nem láttuk –, Isten még jobban akarja. Nehezen ismertük fel az Ő vezetését, az eseményekben, kudarcokban, pedig teljes hitben; – békével munkálkodhattunk volna.

Csak a tervrajzok elkészítésénél is; a kerülettől hiába hívtam a szakembert, nem jött el. Aztán egy református magyar mérnököt bízunk meg egy hagyományos, sík padlású tető elkészítésére. Több mint egy éven át hiába vártunk, valamilyen problémái lettek. Végül egy baptista román mérnök tervezte meg az új tetőt, különleges és újszerű megoldásokkal – boltívesre. Később, találkozva a magyar mérnökismerőssel, kérdésemre, hogy miért is nem ő lett a tervezőnk, így válaszolt: – Nyugodj meg, biztosan Isten akarta, hogy így legyen.

Egy esőre álló napon órákon át küszködtünk a külön erre a célra beszerzett nagy sátorlapokkal, hogy legalább felét fedjük be a templomnak. A toronyból tehetetlenül néztem amint a Kraszna felől egyre közeledő sötét záport. Végigvonult a környéken: Varsolcon, Bükkön, Somlyón, de minket elkerült.

Fóliát is vettünk, azzal könnyebb bánni elgondolással. Egyik este sötét felhők jöttek. Gondosan letakartuk a tetőt, nyugodtan akartunk aludni. Reggel a szomszédoktól szedtük össze a fóliákat. Éjjel a szélvihar könnyen elbánt vele, sok helyen borogatott, plastik-tetőket tépett fel, de eső nem volt.

Tetőbontás után tíz nappal Bagoson temettük 98 éves nagymamámat. Sokan eljöttek Perecsenből is. Olyan felhőszakadás volt, hogy alig tudtuk mamit tisztességgel eltemetni. A víz nem fért a sáncokban, az aszfalton hömpölygött. Úgy gondoltuk, Perecsenben (12 km légvonalban), a templomban mindent elárasztott. Hazaérve láttuk, csak annyi esett, hogy szombat lévén, seprés előtt nem kellett a poros utat meglocsolni.

Láttuk, amit Gedeon: „És úgy cselekedék Isten azon az éjszakán, és lőn szárazság csak magán a gypajún, míg az egész földön harmat lőn“ (Bír 6,40).

Amikor a falak tetejére vasbetonkoszorút készítettünk, két kérdésre nem találtuk a megoldást: 1). A toronyban, vagy mögötte vezessük át a szerkezetet, anélkül, hogy gyengítenénk a tornyot, vagy elcsúfítanánk a templombelsőt? 2). Hol törjük át a másfél méter átmérőjű toronyfalat, hogy az 1,70 méterrel megemelt templompadlásra bejáratot nyissunk? Igazán jó megoldást sem az ácsok, sem a kőművesek, de a tervező sem tudott mondani. Gondterhelten váltunk el, mert másnap „valahogy“ ezt meg kellett oldani. Reggel, amikor még mindig ezen töprengve átmentem a templomhoz, a helybeli református kőműves mester ragyogva mondja: Megvan a megoldás! Majd lelkesen elmagyarázta, hogy álmában a toronyban állt a régi padlásbejáratnál, de nem tudott a tetőtérbe jutni, mígnem előtte egy folyosó nyílt meg, melyen jobbra is, balra is elindulhatott. Azt mondja: Én nem szoktam álmodni tiszteletes úr, ezt Isten mutatta, hogy folytathassuk a munkát. A folyosó volt a jó megoldás mindkét problémára.

Egy lelkész kollégám kérdezte értesülve a nagyarányú építkezésről: Nálatok ki vezeti a munkálatokat? Azt mondtam lemondóan: Hát...? Isten. Valóban, főgondnok, gondnok, presbiterek közül senki nem vállalta magára a felelősséget és a megterhelést, magam sem értek az építkezéshez. Utólag már látom, Ő vezette a munkálatokat.

A Káté 27. pontjában Isten gondviseléséről ugyanezt tapasztalták eleink is: „...mennyet és a földet minden teremtménnyel együtt kézen tartja és úgy igazgatja, hogy... eső és aszály... gazdagság és szegénység, szóval minden, nem véletlenségből, hanem az ő atyai tanácsából és akaratából jó.“ Legyen Övé a dicsőség is.

Építkezés közben derült fény arra is, hogy 1600 óta most harmadjára emelték meg a falakat, és hogy a torony nem követi a templom síkját, így a déli fal – valószínűleg a jobb megvilágítás miatt – 170 centivel hosszabb mint az északi. Az egyik szarkofág lábánál, ahogy a földből kiemeltük, ott találtunk egy sárkányfogas Báthory címet.

Különös volt látni, hogy a gyülekezet él templom nélkül is. Amíg a parókia udvarán tartottuk a szabadtéri istentiszteleteket, híveink nagyjából ugyanabban az elhelyezkedésben kerestek helyet, amint azt megszokták a templomban. Megjegyzem, hogy a 14 vasárnapon – míg templom nélkül voltunk – egyszer sem kellett eső miatt megszakítani az istentiszteletet. Utána mindig átvonultak a hívek megnézni, hogy áll a munka a templomban.

Mindezek után bizonyosak vagyunk abban, hogy Isten kezében vagyunk valamennyien. Ha Ő építeni akar, rendel jó időt, anyagiakat, segítőköt, nem maradunk szegényben, csak bízunk Benne, és vezetésére figyeljünk. Ez nem csak pénzkérdés! Így építsünk az Úrral!

NAGY BÁLINT
lelkipásztor

KÁNYÁDI SÁNDOR

Bántani én nem akarlak

*Bántani én nem akarlak,
szavaimmal betakarlak,
el-elnézlek, amíg alszol.
Én sohasem rád haragszom,
de kit bántsak, ha nem téged,
az én vétkem, a te vétked,
mert akarva, akaratlan,
halálom hordod magadban,
s a fiammal, akit szültél,
halálom részese lettél,
és történhet már akármí
történhet, e világi,
oldhatatlan köt hozzád
a magasztos bizonyosság,
világrészek, galaktikák
távolából is mindig rád
emlékeztet ez a vétked.
Kit szeressek, ha nem téged.*

***„Emlékezzél meg én rólam én Istenem ezért, és ne engedd,
hogy eltöröltsessenek az én jótéteményeim!” (Neh 13,14)***

Somlyóújlak

A település a Szilágysomlyó-Sarmaság-Szatmár útvonalon, közvetlenül a Kraszna folyó Somlyócséhi áttörése utáni völgytágulatban található, alig 7-8 km távolságra Szilágysomlyó városától. Múút, vasút és folyóvíz egyaránt érinti a falucskát, amelyet délről a Magura ősi sziklatömbje, északról pedig a környéket uraló Sutam-hegy határol. Szántás közben előkerült tárgyak azt látszanak bizonyítani, hogy a falu kezdetben 4-5 km-rel nyugatabbra feküdt, a Kis- és Belső-mező nevű határrészen.

Legendás falutörténet

Az Újlak, Széplak helynevek a 11. és 12. században főnemesi udvarházat jelentettek, tehát a falu ősi, honfoglaláskor szerzett birtok. Somlyóújlakot egy 1259. június 10-én kelt királyi oklevél említi először. Petri Mór szerint 1281 körül Újlakot Meggyesi Miklós a Sudak családnak adományozza, innen ered első elnevezése is: Sudakwylaka. Későbbi nevei: Swchakwylaka – 1476, Sutamújlak – 1493, Suta-újlak – 1741. A Somlyóújlak elnevezés az egyház tulajdonában levő önkannán fordul elő: Somlio Vjlak. A tatárjárást követően a falu a Csolt-Watha nemzetség részbirtokaként a szilágysomlyói uradalomhoz tartozott. 1259-ben Vata fia Vata és Dénes fia Pósa eladják 120 ezüst márkáért Wathasomlyowa (azaz Szilágysomlyó) birtokukat a Pok nembéli Mór királyi udvarbírónak és nyitrai ispánnak. A falu birtoklástörténetében fontos dátum 1351, amikor Mór dédunokája, Meggyesi Anna, Báthori Lászlóné a leányegyed fejében kapja a Somlyóhoz tartozó Újlak birtokot is – Somlyó várával és a hozzá tartozó öt faluval együtt. Az 1486. november 27-én kelt oklevél szerint Mátyás király Béltői Drágfi Bertalannak adományozza Wylak birtokot, de nem sokáig tudja megtartani, mert 1487-től újra a Báthori, majd a Bánfi család tulajdona. 1741-ben a Bánfiaktól Suta-Újlakot önkényesen elvette és birtokában tartotta Somlyó városa. Az 1725-ös összeírásból tudjuk, hogy a falut jobbágyok (14 család) és zsellérek (11 család) lakják. Összlakossága ekkor 143 fő. A falu jobbágy-szolgáltatásai közé tartozott a só szállítása Désaknárról Somlyóra. 1847-ben népessége 472 lélek: 12 római katolikus, 27 görög katolikus, 425 református és 8 izraelita. 1890-ben lakossága 548 fő, 1910-ben 680, 1930-ban 700 fő. Az 1992-es népszámlálás adatai szerint a faluban 516 lélek élt. Jelentős évszám az 1950-es, a kollektivizálás. A kezdeti lelkesedés után marad egy

megnyomorított, lelkiileg összetiport és sárbataposott, szétzüllesztett közösség. Elkezdődik az elvándorlás: Nagyváradtól Bukarestig, Resicától Nagybányáig menekülnek az újlakiak a jobb megélhetés reményében. A leépülés megállíthatatlan: a hajdan önálló községként működő magyar falut, melynek I-VIII. osztályos iskolája, óvodája, szülőotthonnal egybekapcsolt orvosi rendelője volt, négy másik, román faluval együtt hozzácsatolják Krasznahídvéghez (Măeriște). A falu mára 350 főre apadt, összevont I-IV. osztályos iskolájában összesen hét tanulóval.

Somlyóújlak temploma

A somlyóújlaki templom a Sutam-hegy egy délre kiugró, a környezetét uraló – és így az egész völgyet könnyen szemmel tartható – hegy csúcsára épült. Különleges művészettörténeti értékét az emeletnyi magasságban kialakított, egykor az egész épületet körülvevő – mára már csak részlegesen megmaradt – falfolyosó adja. Szakemberek a templomépítés idejét a 13. századra, a tatárjárás utáni időszakra teszik. Építtetője a már említett Pok nembéli Móric lehetett, akinek a Dunántúlon is voltak birtokai. A templom sok tekintetben rokonságot mutat a dunántúli falusi templomokkal (Óriszentpéter, Kallósd, Szigliget), melyeket szintén Móric építtetett. Entz Géza szerint a templom építése Móric újlaki birtokán 1258 után kezdődhetett el. A templomhoz rendház is tartozott – apácakolostor, melyről Petri Mór azt írja Szilágy Vármegye Monografiája című könyvében, hogy alapjai még

Idősek vasárnapja Somlyóújlakon

Együtt a napkori gyülekezet tagjaival

látszottak a 19. század elején. A kolostor létét bizonyítja a falu határában fennmaradt Tó-domb helynév is – az egykori halastó helyére utalva.

A 18. századtól kezdve szaporodnak a templomra vonatkozó adatok, az épületben meglévő feliratoknak és az egyházközség levéltárában található jegyzőkönyveknek köszönhetően. A templom toronnyal épült, melynek alaprajza négyzetes. A második szinttől viszont nyolcszögbe megy át, a harmonikus átmenetet a négy sarkán elhelyezett félbevágott gúlák biztosítják, amelynek csúcsán kőkeresztek álltak. Az alsóbb szinten négy félköríves, román kori oszlopokkal osztott ikerablakot találunk. A hajó belsejének két hosszanti oldalán folyosó vonul végig. Innen félköríves ablakok nyílnak a templomtérbe, amelyek olyan szögben helyezkednek el, hogy a napsugarak egész nap besüssenek a hajóba. A két, jelenleg különálló folyosó valamikor egységes egészet alkotott, eredetileg az egész hajót megkerülte. A szentély 1846-ban történt lebontásakor ez az egység megszakadt. Közel fél évezred telik el anélkül, hogy a falu templomáról és egyházáról valamit is megtudhatnánk. A 17. század közepétől igen változatosan alakul a templom története. 1751-ben kezdődött el a templom általános javítása, de a munkálatok közben keletkezett tűz miatt a renoválás csak 1754-ben fejeződött be. Az égést és a templomújítás körülményeit a templom mennyezetén található tükörrírási feljegyzés öröközte meg. A fából készült szószék az északi oldalon helyezkedik el a régi és új fal találkozásánál. Koronáját barokkos

fafaragás díszíti, tetején a fiait vérével tápláló pelikánnal. Készíttetője nevét egykor felirat örökítette meg: „Méltóságos Gróf Rédei Rédei Farkas és kedves élete párja, Teleki Kata” A szöszéktől kissé jobbra található az az aranyozott felirat, amely Nehémiás 13,14 versével állít emléket az 1773-as javításnak. A nyugati legénykarzat festett kazettájú mellvédjén az 1775-ös évszám és az építők neve olvasható. A templom legnagyobb értékét és egyben legnagyobb rejtélyét az ismeretlen falfolyosó képezi. Ki és milyen céllal építette? Két fő álláspont ütközik össze. Entz Géza szerint az épület különleges felépítése szorosan összefügg az építtető, Pok nembéli Móric személyével. Aki a királyi udvar előkelő tisztségviselője lévén világlátott ember lehetett, és külföldi mestereket hozatván, az újlaki egyházat egy többhajós bazilika erkélyes főhajójának falusi – egyszerűsített, kicsinyített – másaként

Somlyóújlaki résztvevők a Szeretethíd-akcióban

építtette fel. Virgil Vatasianu hajlandó hitelt adni az apácákról szóló helyi hagyománynak – úgy véli, a falfolyosók teljes elkülönülést biztosíthattak az apácáknak a mise idejére.

2012 húsvétját követően kezdődött el a templom teljes rehabilitációja, felújítása. Kezdetben a templomban ásatásokba fogtak a Szilágy megyei múzeum munkatársai. Megtalálták az 1846-ban lebontott eredeti szentély alapjait. Ugyanakkor a déli oldalon 1778-ban létesített portikust lebontva megtalálják a templom eredeti bejáratát is, amely fölött a boltívben egy eredetiségében megmaradt Mária-képet találnak és újítanak fel. Benn a templomban 3,5 méter mélységben sírkamrát fedeznek fel, aranyozott halotti öltözékkel, ezüst díszkarddal eltemetett személlyel a 17. századból. A templom külső vakolatát leverve új díszítőelemek kerülnek elő, a templomtetőzet alatti magasságban. A templombelső északi oldalán freskómaradványra bukkantak, amelyet Debreceni László 1933-ban még megörökített: egy szerzetes alakja és egy növényyszerűség volt kivehető, illetve a boltív szalagdíszes motívumai.

A gyülekezet jelene

Újlakon is érezhető a lélekszám csökkenése, és nemcsak a templomi részvételben. A szolgálatom elején – 1991-92-ben száznál többen vettek részt a délutáni istentiszteleteken, ma örülünk, ha húszan gyűlünk össze. Igaz, akkor 575 lélek volt nyilvántartva, mára ez a szám 330-ra apadt. De a gyülekezeti élet nem állt le: lelkes nőszövetségi kis csoport készíti elő a gyülekezeti találkozásokat, a szeretetszolgálat alkalmait, gyülekezeti ünnepeket. Így találkoztunk a feketeerdői gyülekezet képviselőivel és segítettek adományainkkal. Megszerveztük az idősek találkozóját, köszöntöttük az édesanyákat és nagyanyákat is. A két gyermekcsoport szolgálatával hagyománnyá vált a karácsonyi templomi betlehemezés, az imaheti kórusi szolgálat és szavalás. A vasárnap délutáni beteglátogatás alkalmi jelzés értékűek minden beteg felé: nem mondtunk le róluk, ismerjük keresztyűket, imádságban együtt hordozzuk nehéz sorsukat. Bár egyre kevesebb a gyermek, ebben az esztendőben is 15 gyermek vett részt a vakációs bibliahét alkalmain.

A lelki épület mellett a földit is tatarozzuk, javítjuk: imaházat renováltunk, harangot villamosítottunk, kutat ástunk, parókiát tettünk rendbe a lelkes gyülekezeti tagok segítségével. Alulírott immár 27-ik a gyülekezetben szolgáló lelkipásztorok sorában.

Mi mással lehetne zárni e rövid tudósítást, mint Isten iránti végtelen nagy hálával mindazért, amit velünk cselekedett, amikor megtartott, megerősített, megáldott és megszentelt bennünket.

BALÁZS FERENC-BANDI
lelkipásztor

*„Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt,
hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék
a ti mennyei Atyákat.” (Mt 5,16)*

Zilah-Liget

Ez nem az a Liget, amire gondolsz, kedves olvasó. Nincsenek árnyas fák és festői sétányok, tó vizét sem fodrozza a szél. Tömbházak vannak, repedezett betonjárdák, és csupán néhány szívós akác, juhar és cserje próbálja a kommunizmusból örökölt fantázianevéhez igazítani Zilah északi lakónegyedét, amit Dumbrávról magyarosítottunk Ligetre.

Mégis van egy üde zöld folt a szürke rengetegben: közepén alig egy évtizedes fehér templom magasodik a hatalmas, piros cserepes sátoztető alatt. Tornya határozottan, de nem hivalkodón emelkedik ki a fullasztóan lelketlen épített környezetből. A Zilah-ligeti reformátusok lelki otthona ez.

Délelőtt 10 óra. A tömbházak betonrengetegében nyáridőben is csak ilyenkor érik az első közvetlen napsugarak templomunk hajóját. S ilyenkor megelevenedik az amúgy még néptelen belső tér. Megtelik fénnel és zengő színekkel. Nemcsak szemet gyönyörködtető, hanem lélekemelő látvány is a mintegy hatvan négyzetméternyi színes ólomüvegen átszűrődő fény. Ismételt köszönet érte Hévézi Endre londoni művésznek!

Megérkezik Kulcsár Marika gondozónő, hívogatón szélesre tárja a templom kapuit, ajtóit, hogy ne csak fény, hanem friss levegő is várja az érkező

Pillanatkép az istentiszteletről

Konfirmándusok megáldása

híveket. Az Úr asztalára pedig ráhelyezi a többnyire saját kezűleg összeállított szebbnél szebb virágdíszeket. Közben az orgonakarzat is lassan benépesül. Pünkösti Apor kántor kitáblázza az énekrendet, előkészíti a megfelelő intonációkat, regisztrál. Az üres templom katedrális-akusztikájában felcsendül a hangszerek királynője, illetve annak „virtuális” mása. Igazi, sípos orgonánk ugyanis sajnos még nincs, helyette – holland testvéreink jóvoltából – egy digitális elektromos orgona teljesít szolgálatot, meglehetősen hatásosan. Vájtfülű látogatókat is sikerült már megtévesztenie, midőn azok nyakukat tekergetve mindhiába keresték az orgonaszekrényt a sípokkal.

Szállingóznak a kórustagok is és elfoglalják helyüket a karzaton. Nekünk nem „fellépő” dalárdánk van, hanem liturgikus kórusunk, mely minden vasárnap szolgál. Nem feltétlenül mindig négyszólamú kórusművekkel, hanem azzal, hogy az orgona és az organista közvetlen közeléből vezet, irányítja a gyülekezeti éneklést. Még hozzá kompromisszumok nélkül...

Közben a lelkipásztorok lenn, a templom alatti hivatalban készülnek a szolgálatra. Lelkészházaspár lévén, felváltva prédikálunk vasárnaponként, egyikünk délelőtt, másikunk délután.

Fél 11. Megszólal a féltonnás, szépcsendű harang. Még nincs társa a toronyban, de tervezünk mellé egy kistestvért is.

Gyülekeznek a vasárnapi iskolások is, akik az istentisztelettel párhuzamosan a templom alatti gyülekezeti teremben életkoruknak megfelelő módon dicsérik Istent Magdi néni, azaz Koszorús Magdolna vallásánár vezetésével.

Mire fél óra múlva felcsendül a harmadik harang, a gyülekezet nagyrésze már begyűlt a templomba. Tudják, hogy nálunk nem szokás a késés, a

Énekel a kórus

néhány perces sem. A lelkész és a presbiterek üdvözlő kézfogás és közös imádság után csendben várják a harangszó végét, majd együtt indulnak fel a templomba.

11 óra. Áhítatos-harangzúgásos csend után orgonazene csendül fel és jelzi az istentisztelet kezdetét. A liturgia megszokott rendje otthonosságot, biztonságot sugall. Ugyanakkor emberileg mindent megteszünk azért, hogy a változatlan forma ne ürüljön ki, ne váljon unalmassá. Áldott eszköze ennek az új énekeskönyv, amelynek mintegy nyolcvan százalékát ismerjük és énekeljük, méghozzá helyesen, eredeti formájában. Persze vannak nem éneklő testvérek is, de kötve hiszem, hogy ők az új énekek és éneklési mód miatt hallgattak el. Másik nagyszerű lehetőség az istentiszteletek karakteressé tételére az egyházi év, amelyben minden vasárnapnak külön témája, arcéle van. Igehirdetésünkben is az egyházi év hatévenként ismétlődő textusait, az ún. perikóparendet követjük. Törekszünk arra is, hogy a gyülekezeti tagokat minél jobban bevonjuk az aktív istentiszteleti szolgálatba, például igeolvasással vagy imádság felolvasásával. De kerülünk minden rögtönzést, improvizációt, vallásos(kodó) tákolmányt. Az istentisztelet ünnep, ahol csak a legjobbat, legszebbet, legszentebbet áldozhatjuk Istennek.

A ligeti gyülekezet figyelmes, érzékenyen reagáló igehallgató. Sohasem mernék készületlenül felmenni a ligeti szószékre. Ugyanakkor állandó

könyörgésünk az, hogy amit a ligetiek oly figyelmesen meghallgatnak az Igéből, váltsák is életté, cselekedetté. Nagyszerű lehetőséget nyújtanak erre a hétközi alkalmak, amelyeket a hirdetések rendjén mindig a gyülekezet figyelmébe ajánlunk: nőszövetségi foglalkozás, imaóra, gyülekezeti, presbiteri és ifjúsági bibliaóra, fiataloknak, konfirmandusoknak szóló klubtevékenység, nyári táborok, kirándulások és sok más egyéb.

Gyülekezetünk „hétköznapi életében” fontos helyet foglal el az óvoda, amely immár hatodik éve működik két csoporttal. Jövőbeni terveink középpontjában is az óvoda áll, hiszen a jelenlegi épületet kinőttük, s most már készen állunk a templom melletti új óvoda felépítésére. Nagyon fontos, hogy a gyülekezet sajátjának tudja ezt az intézményt, felelősséget érezzen és viseljen iránta.

12 óra. Mire megszólal a déli harangszó, többnyire véget is ér a templomi istentisztelet, a lelkipásztor a templomajtóban kézfogással búcsúzik a gyülekezettől. S megkezdődhet ama másik istentisztelet, amelynek nincs kötött liturgiája, rendje. Voltaképpen „csak” egy szabálya és célja van: „Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.” Mi nem tudunk önmagunktól fényleni, de tükrözni, továbbadni tudjuk azt a fényt, amit Tőle kapunk.

Számunkra a ligeti templom az a hely, ahol gyülekezetként találkozhatunk Vele és egymással, ahol feltöltekezhetünk és fénybe öltözhetünk. Az Ő fényébe.

Kedves olvasó, ha Zilahra vetődnél, ne kerülj el minket a Ligetben, ahol nincsenek dús koronájú fák és kies sétányok, de van egy kicsi zöld sziget, pirostetős fehér templommal...

OLÁH MIHÁLY
lelkipásztor

Heidelbergi káté

115. KÉRDÉS: Miért hirdetteti Isten a tízparancsolatot olyan szigorúan, ha azokat ebben az életben senki sem tarthatja meg?

Először azért, hogy egész életünkben egyre jobban megismerjük a mi bűnös természetünket, és így egyre jobban kívánjuk bűneink bocsánatát és a Krisztusban való igazságot. Másodszor, hogy a Szentlélek kegyelméért könyörögve, szüntelenül törekedjünk Istennek ábrázatára mindinkább megújulni, míg e földi élet után elérjük a tökéletességet.

„A parancsolatnak vége pedig a tiszta szívből, jó lelkiismeretből és igaz hitből való szeretet.” (1Tim 1,5)

Magyarkecel

2012. május 20-án a református templom harangjai konfirmációs istentiszteletre hívták a magyarkeceli gyülekezet tagjait. Ezen a napon 3 lány és 3 fiú tett vallást szent hitéről Isten és a jelenlevő gyülekezet előtt. Alapos felkészülésről tettek bizonyosságot, számot adva a Biblia és hitvallási, valamint egyháztörténeti ismeretükről.

Jelentős családi ünnep is a konfirmáció. Hála és köszönet illeti a szülőket, nagyszülőket és keresztszüőket, hogy ígérőükhöz híven nevelték gyermekeiket. Nagy öröm ez a magyarkeceli református gyülekezet számára, melynek tagjai igyekeznek őrizni hitüket és hagyományukat.

Konfirmált ifjaink a következő versösszeállítással fejezték ki hálájukat:

*„Kedves tiszteletes úr, kedves gyülekezet,
Kiket a jószándék e hajlékba vezetett.
Volt itt ma minékünk szép ünnepnapunk,
Melyet az életben bizony ritkán kapunk.
Isten kegyelméből értük meg e napot,
Melyen köszönhetünk gyülekezetet, kántort és papot.
Kedves tiszteletes úr, Istennek szolgálja,
A boldog megkonfirmáltak ím ön előtt állnak.
Köszönjük nagy szeretetét, mellyel körülvelt minket,
S hogy annyi sok türelemmel oktatott bennünket.
És mi boldogan fogadtuk Jézust a szívünkbe,
Mert tudjuk, ha „jók” vagyunk, Ő mennybe fogad be.
Imádkozzék értünk, hogy hűek maradjunk,
Szüleinknek, egyházunknak mindig szót fogadjunk.
Kedves tiszteletes úr, jó lelkipásztorunk,
Önhöz intézzük köszöntő szavunk.
Sok éven keresztül gyermekeveink alatt
Osztogatta nekünk a jó tanácsokat.
Fáradságot nem ismerve azon iparkodott,
Hogy belőlünk jó keresztyént faragjon.
Mi itt a templomban most fogadást tettünk,
Hogy Jézus Krisztusnak hű követői leszünk.
Anyaszentegyházunkat soha el nem hagyjuk,
Minden igyekezetünkkel tagjai maradjunk.*

*Ha majd bennünket felkap az élet vihara
És elsodor bennünket, kit erre-kit arra,
Nagyon szépen kérjük, imádkozzon értünk,
Hogy a sok jó tanítást soha ne feledjük.
Kívánunk mindnyáján sok örömnapot,
Istentől megáldott életet és szolgálatot.
Legyen áldott életének minden egyes napja,
Ezt kívánja tiszta szívből 6 megkonfirmáltja.
Szeretettel köszöntjük a tiszteletes asszonyt is,
Hisz a mai naphoz kellett az ő segítsége is.
Fogadja szeretettel e kis figyelmet,
S köszönjük a sok-sok türelmet.”*

A jövőre nézve kívánjuk ifjainknak, hogy legyenek büszkék református vallásukra, valamint arra, hogy a Magyarkeceli Református Egyházközség tagjai és hogy keresztyén emberek családjához tartoznak.

Vicsai Ferenc lelkipásztor megáldja a 2012-ben konfirmált növendékeket

Nem feledkezhettünk meg Vicsai Ferenc tiszteletes úrról, aki közel 40 évig tartó szolgálat után noha nyugdíjba vonult, de előtte elindította a hit útján gyermekeinket, az idén megkonfirmáltakat. Adjon a Gondviselő Atya egészséget, erőt. Köszönjük, hogy lelkipásztorunk volt az emberélet e 38

évnyi szakaszában, s kívánjuk, hogy a hátralévő éveiben is jó egészségnek örvendjen, mint „Isten hűséges és jó teherhordozója”. Továbbá köszönjük Olga tiszteletes asszonynak a gyülekezetben tanúsított, fáradságot nem kímélő munkáját.

Bódi Irén *Az idő vonatán* című versével köszöntöttük a tiszteletes urat és kívántunk neki nyugodt és örömteli nyugdíjas éveket:

*„Egy pálya útja véget ér.
A gyorsvonat megáll,
s a búcsúzó útítárs
más vonatra száll.
Az idő vonatán
lassan dőcög tovább,
s ha kinéz ablakán,
nem fut el úgy a táj,
ahogy elfutott - az ifjúság.
Az ember a múltba
ezerszer visszanéz,
s szeretné újraélni
mindazt, ami szép.
Lassítaná az időt,*

*s megállítaná
a legszebb perceket,
de az idő kerekét
megállítani nem lehet.
Amilyen hosszú volt az út,
annyi szépet rejt a múlt!
Ahogy este a Nap leszáll,
úgy válik múlttá a jelen,
míg pirkad a hajnal,
a jövő csak sejtelem.
Az ember a múltba
ezerszer visszanéz,
könnyűnek látszik a búcsúzás.
De búcsúzni mindig nehéz. ”*

Adja a Gondviselő Atya, hogy találkozzunk vasárnapról vasárnapra, alkalomról alkalomra egyre többen az Úr házában, hogy közösen gazdagodjunk lelkiekben és Vele együtt gyönyörködjünk gyermekeinkben és ifjainkban.

HARI TÜNDE-HAJNALKA,
egy hálás édesanya

Heidelbergi káté

103. KÉRDÉS: Mit követel Isten a negyedik parancsolatban?

Először azt, hogy az igehirdetést és az iskolákat fenntartsák, és én különösen ünnepnapokon Isten gyülekezetébe szorgalmasan eljárjak, Isten Igéjét tanuljam, a szent sákramentumokkal éljek; az Urat a szentek közösségében segítségül hívjam, és Krisztus szerint adakozzam. Továbbá, hogy gonosz cselekedeteimmel felhagyjak, engedvén, hogy az Úr végezze bennem Szentlelke által a maga munkáját, és így az örökkévaló ünnepet már e földi életben elkezdjem.

„Ne hagyjátok a templomot s az iskolát“

(Reményik Sándor)

Mielőtt megvádolnának bennünket, hogy a román állam tulajdonára fájdt meg a fogunk, amikor jussunkat követeljük szerte Erdélyben, hadd állapítsuk meg és jelentsük ki ország-világ előtt, hogy magyar múltunk ingatlanai, melyek Romániához kerültek igen megkérdőjelezhető módon, csak a szégyenteljes államosítás nyomán jutottak a kommunizmus mohó, mindent tulajdonolni vágyó pribékeinek kezéhez. Eddig kétszer veszítettük el így iskoláinkat, és most harmadszorra is készen állnak a fosztogatók.

Mielőtt további vádakat zúdítanak reánk, hadd mondjuk el, mi hálával tartozunk őseink hitéért és szorgalmáért, mivel a jelenlegi Erdély településein összehasonlíthatatlanul több értéket halmoztak fel, mint bármelyik nemzet, beleértve a mában regnáló románokat is. Elmondjuk azt is, hogy a visszaszolgáltatás mértéke Románia szegényfoltja, de az Európa Uniónak is, mert szemet hunynak a csatlakozáskor tett román ígéretek elmaradása felett.

Nagyvárad, 2012. augusztus 16.

(CSÚRY ISTVÁN püspök üzenete
a sepsiszentgyörgyi Mikó Kollégium visszaállamosítása előtt)

Ballagók a Szatmári Református Gimnáziumban

A Zilahi Református Wesselényi Kollégium végzősei egyházi előjárók és a tanári kar közösségében

Ballagás a nagyvárad Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnáziumban

Százhuszonöt éve született Tavaszy Sándor

A huszadik század háborúktól, diktatúráktól terhes rengetegéből – fától-fáig osonva, úzve – úgy érkezünk az 1989-90-es változások utáni jelenbe, ahogy a kiránduló várja a valóságos erdő sűrűje után a tisztásra érkezést. És úgy jártunk, mint e sorok írója, hároméves korában a kiránduló nagyapa, Tavaszy Sándor elbeszélése szerint. A Kolozsvár környéki Bükk „félelmetes” sűrűjétől kissé riadt gyermek, a szélesen kitarulkozó tisztás láttán örömmel szaladt előre. Ám azonnal meg is torpant: legelésző tehenek kapták fel a fejüket, és bámultak a harsány betolakodóra.

– Nagytata, mik ezek? – kérdezte riadtan.

– Tehenek, fiam – hangzott a felvilágosítás, mire a „kis bölcs” így fakadt ki:

– Én mondtam, hogy ne jöjjünk ide, mert itt tehenek vannak!

Mit mondjunk a tisztásnak vélt huszonegyedik század szélén állva? A gyermeki naivság bűnös naivság lenne, ha azzal próbálnánk mentegetőzni, hogy „Én mondtam, hogy ne jöjjünk ide, mert itt a vörös materializmus helyett fehér materializmus pusztít! Én mondtam, hogy ne jöjjünk ide, mert itt vallástalan, istentelen emberek vannak! Én mondtam, hogy ne jöjjünk ide, mert itt bűnösök, vámszedők, paráznák és farizeusok vannak!” 1949-ben a bükki sétán sem fordultunk vissza.

Tavaszy Sándor kézen fogta a kis gyáva szkeptikust, és a kirándulás folytatódott.

Jó lenne, ha akár e szerény ismertetés, akár Tavaszy saját írásai segítségünkre lennének abban, hogy folytatódjék a mi huszonegyedik századi kirándulásunk. Engedjük, hogy Tavaszy Sándor kézen fogjon minket és vezessen, a mai rengetegben éppúgy, mint a csorda által elfoglalt, legazolt tisztáson.

Ki volt Tavaszy Sándor?

– A kolozsvári teológia professzora, Ravasz László, Makkai Sándor, Imre Lajos tanártársa, Vásárhelyi János püspöksége idején az erdélyi református egyházkerület főjegyzője,

– egyházi író, a Református Szemle szerkesztője, a Kiáltó Szó alapító-szerkesztője, több irodalmi és tudományos lap társszerkesztője,

– filozófiai, tudományos író, az Erdélyi Múzeum Egyesület alelnöke,

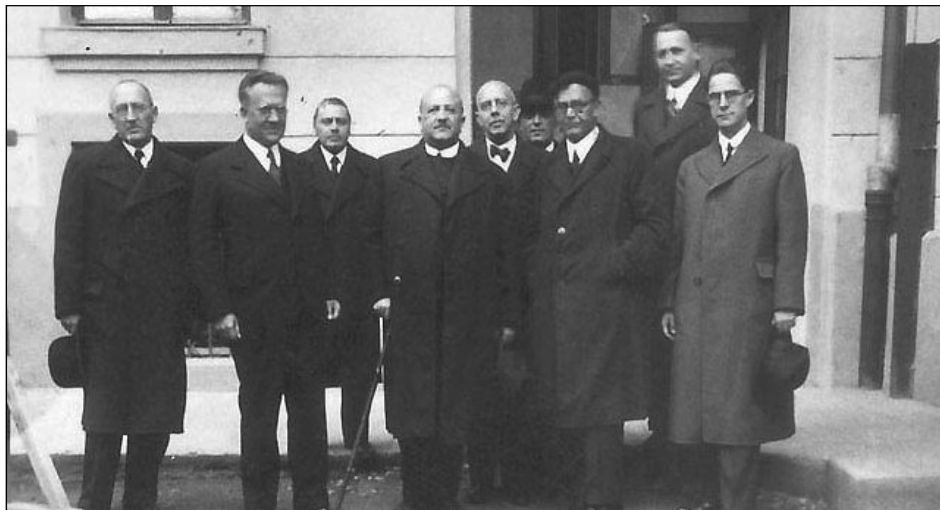
– költők – Áprily Lajos, Kemény János, Kós Károly, Reményik Sándor, Szabolcska Mihály – barátja, az Erdélyi Helikon és a Kemény Zsigmond Társaság tagja,

– rendszeres kiránduló, az erdélyi hegyek zarándoka, az Erdélyi Kárpát Egyesület elnöke,

– az erdélyi magyarság meghatározó közéleti személyisége, akit Horthy Miklós kormányzó Corvin-lánccal tüntetett ki.

Élete

Marossárpatakon született, a szomszédos Pókában nevelkedett. Édesapja Tavaszi Károly körjegyző, édesanyja Egyed Berta. Már kicsi korától erkölcsi példaképekhez igazodott: „Mint falusi gyermek, gyermektársaimmal, szülőfalum Teleki grófjára úgy néztem, mint aki a falusi hierarchia tetején áll. A tanító, jegyző, pap után fenn, magasan, de már olyan magasan, hogy utána csak az Úr Krisztus következik. Nemegyszer a szomszéd falusi gyermekekkel azon vitatkoztunk, hogy melyik nagyobb: a mi grófunk, vagy

Barth Károly és a kolozsvári teológiai tanárok.

Balról jobbra: Nagy Géza, Tavaszi Sándor, Imre Lajos, Vásárhelyi János, Gönczy Lajos, Nagy András, Barth Károly, Maksay Albert, Vasady Béla

az ő grófjuk. A magunkénak tekintettük, mint a falu díszét, ékességét és patrónusát. És valóban, az erdélyi főúr minőségében is, népbecsülő szeretetében is, falujával együtt érző lelkületében is merőben más volt mindig, mint akármelyik szomszédország legfelső rétegét képező kiváltságos osztály tagja.“

A marosvásárhelyi református kollégiumban tanult. 1907-ben, amikor a kolozsvári teológiai fakultás hallgatója lett, ezt írta a neve alá a nagyanyjától örökölt családi Bibliába: „pap-jelölt”. Mégsem lett pap, mert az egyetemen letett kétéves filozófiai kurzus alatt Böhm Károly professzornak és a filozófiának lett elkötelezett híve. Böhm Károly 1911-ben meghalt, s így Tavaszyból filozófus sem lett. Két évig német egyetemeken a teológia mellett filozófiát tanult ugyan, sőt, egyetemi doktorátusát és teológiai magántanári képesítését is bölcsészettől szerezte, de Németország után egyházi pályán maradt. Kenessey Béla püspök titkára, majd a kolozsvári református kollégium vallásstanára lett (1915–1919). 1915-ben feleségül vette Borbáth Lujzát, a Marianum számtantanárát. Házasságukból öt gyermek született. 1919-től a kolozsvári teológián tanított. 1926-ig egyháztörténelmet, majd 1926–1948 között rendszeres teológiát. 1945–1948 között a Bolyai Egyetemen is tanított filozófiát, de a román bolsevik diktatúra uralomra jutásakor menesztették. A kommunisták a teológián sem engedték tovább tanítani, 1949. január elsejétől (három tanártársával, Gönczy Lajossal, Imre Lajossal és Nagy Gézával együtt) nyugdíjazták. 1952-ben szívbetegségben meghalt, teste a Házsongárdi temetőben nyugszik.

Emberi arcát egyik tanítványa így ragadta meg: „Tavaszy Sándor személyiségének egyik jellemvonása a rend, a gondosság, a tisztaság volt. Ha valahol megjelent, ruháján, arcán, beszélgetésén felismerhető volt az, hogy ő nemcsak mint a rendszeres theologia professzora él, hanem ez a kifogástalan külső a benső lelki rendnek, az általa szeretett életformának a kisugárzása“. Másokhoz való viszonyát pedig ő maga így jellemezte: „Társadalmi magatartásomat mindig az evangélium határozta meg. A szeretet nagy parancsát soha át nem hágtam. Magyarorsághoz, amelybe Isten teremtett, mindig ragaszkodom, de sohasem voltam híve másnak, mint az etikai nemzetszemléletnek, amely arra kötelez, hogy minden nyelvet, minden népet és minden népi műveltséget tiszteletben tartsak. Mint hűségese erdélyi ember, szeretem és becsülöm elsősorban azokat a népeket, akikkel - Isten rendeléséből - ezen a földön együtt lakom és együtt dolgozom. Nem ismerem nagyobb vétket, mint az emberek és népek közötti testvéri kapcsolatok ellen elkövetett vétket. A demokrácia igazságát nem ajkamon, hanem szívemben hordozom“.

Munkássága

Közéleti hivatalait nem üres címként viselte. Mindegyik művelődési és tudós társaságnál sokat fáradozott az illető szervezet megerősítésén, hogy ott végzett közszolgálat az ő népének, a magyar nemzetnek javára váljék.

Annak a nemzetnek, amelynek harmadfél milliónyi tagját olyan kegyetlenül elszakította a sors az anyaországtól. Teológiai és egyházi munkásságával is, de különösen tudományos és közművelődési tevékenységével a kisebbségbe szorult nemzetrész öntudatra ébredését, erősödését szolgálta. Vallotta, hogy Erdélynek (amelybe a Bánság és a Partium is beleértendő!) külön „lelke van“. Ezt így határozta meg: „Mint fogalom annyira titokzatos az erdélyi szellem, Erdély lelke, hogy alig-alig tudjuk racionálisan megragadni, de éppen az mutatja hatalmas realitását, hogy inkább éljük és érezzük, mintsem tudjuk és ismerjük. Ott van ez a sajátos erdélyi lélek tekintetünkben, mosolyunkban, szavunkban, szívünk tiszta nemességében, ott van járásunkban, ott van minden idegszálunkban, mert itt ezen a földön, ennek a históriáján, genius locijában lettünk azokká, amik vagyunk. S ha ilyen sajátos erdélyi szellem vagyunk, akkor nekünk magunknak kell kultúránkat is formálnunk, mert a mi számunkra kultúrát senki, még magyarországi testvéreink sem tudnak alkotni és adni.”

Egyház és teológia. A tanítás és a püspökhelyettesi szervező munka mellett sokat utazott, gyülekezeteket látogatott és rengeteget prédikált. Szívesen hallgatott előadó volt konferenciákon és gyülekezeti rendezvényeken. A Református Szemlében, a Protestáns Szemlében, Az Útban sűrűn jelentek meg cikkei, tanulmányai. A teológia tudományos művelése, az egyház tanítói feladata és társadalmi jelenléte kérdései foglalkoztatták leginkább. Majd az általa alapított Kálvinista világ (változott címmel: Kiáltó szó) lapjain még intenzívebben végezte ezt a tudományos és egyháztársadalmi szolgálatot. Világnézeti kérdések címen olyan válogatást közölt írásaiból, amelynek legtöbbje ma is haszonnal olvasható.

Sokat tett azért, hogy Kálvin János tanítása a 20. században újra megerősödjék nálunk. Másokat megelőzve felismerte, hogy ezt a kálvini tanítást az első világháborút követő években a svájci Karl Barth képviseli a legerőteljesebben. Tavaszy Sándor más erdélyi és magyarországi teológusokat megelőzően, elsőként szólaltatta meg és képviselte a magyar református

Tavaszy Sándor a teológia könyvtárában

teológiában az úgynevezett dialektikus teológiát. Így járult hozzá ahhoz, hogy először a teológiai gondolkodásban, majd egyházunk egész szolgálatában bekövetkezzék a váltás: a protestantizmus kultúráát szolgáló liberális vallásossága helyett egyre inkább teret hódított az egyház élő hite. Ez a hit Isten Igéjéből támad, és Isten országa szolgálatában áll. Gyümölcsei addig vannak az embernek és világának javára, amíg az egyház ebben a magasabb rendű szolgálatban megmarad. Barth könyveit, tanítását elsőként népszerűsítette Erdélyben. Vallotta, hogy csak az evangélium ereje és a hitvallás szerinti keresztyén gondolkodás segítheti az erdélyi magyarságot abban, hogy a legnehezebb történelmi csapások között megmaradjon. Hogy ne a Nyugat borúlátó életszemlélete, és még kevésbé a Kelet zsarnoki nihilizmusa legyen úrrá rajtunk, hanem a „derült jövőbe nézés”.

Anekdoták

Tavaszy Sándorról

VIDÉKI MISSZIÓBAN. Csia Pál brassói lelkész prédikálni, előadást tartani hívta Imre Lajost és Tavaszy Sándort. A két ismert teológiai tanár egy-egy előadást tartott jótékonysági összejöveten, felváltva prédikált szombaton este, majd vasárnap délelőtt és délután a templomban is, az imaházban is. Vasárnap a délutáni istentiszteletet követően a házigazda megkérte az akkor már fáradt vendégeket, hogy ha már itt vannak, a nőszövecség előtt is beszéljenek. Miután ennek a kérésnek is eleget tettek, Imre Lajos megkérdezte:

– Mondd Pali, nincs véletlenül egy szekérre való tűzifád? Ha már itt vagyunk Sándorral ketten, vágjuk fel azt is ...

FURFANGOS VÁLASZ. Tavaszy sokszor és szívesen tett – tanítványai, családja, barátai társaságában – hosszabb gyalogtúrákat az „erdélyi tetőkön”. A természet szépsége és az egyszerű emberek szívessége egyformán lenyűgözte. A székely hegyeket előszeretettel járta. Egy alkalommal fáradt útitársaival nehéz terepen, köves, vízmosásos úton haladtak már jó ideje, a cél még messze volt. Tavaszy megszólította az arra vetődött idős székelyt:

– Bátyám, sokáig tart-e még ez a rossz út?

– Nem tart sokáig, menjenek nyugodtan. Mán csak egy kicsike rossz van, s aztán több jó nincs.

A „megnyugtató” válasz a mai gazdasági válságra is alkalmazható.

DR. JUHÁSZ TAMÁS
teológiai professzor

Vallomás a reménységről

Méltatlanul mellőzött egyházi iratunk a Heidelbergi Káté. Konfirmandusaink – általában kelletlenül – még csak-csak forgatják, de a gyülekezetek – és főleg a református egyháztagok mindennapjaiból szinte teljesen hiányzik. A káté és általában a hitvallás helyéről, erejéről és szépségéről kérdeztük **Dr. Juhász Tamás** kolozsvári nyugalmazott dogmatikaprofesszort.

– *Miért van szükség hitvallásra? Hiszen azt olvassuk a Szentírásban, hogy „A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre; hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített” (2Tím 3,16-17)?*

– A hitvallás szónak három jelentése van, a hívő embernek és az egyháznak mindegyik értelme szerint elengedhetetlen szüksége van rájuk. A konfesszió a hívő lélek spontán vallomása, ha számon kéri tőle a „benne élő reménységet” (1Pt 3,15). Ilyen a Péter apostol vallástétele: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek fia” (Mt 16,16), ilyen az etióp főember válasza Filep kérdésre: „Hiszem, hogy Jézus Krisztus az Isten fia” (ApCsel 8,37). Irodalmi műfaj is lett belőle: Augustinus Vallomásait ma is sokan, szívesen olvassák. Bullinger Henrik zürichi lelkipásztor is magán-hitvallásként, szellemi végrendeletként írta meg Brevis Confessio című írását, amelyet pár évvel később Második Helvét Hitvallás címen ismert meg és fogadott el a református világ. A magyar szerzők közül – csupán például, a teljesség igénye nélkül – Ecsedi Báthory István, II. Rákóczi Ferenc, Kölcsei Ferenc nevét említem.

A symbolum olyan rövid állításokat tartalmazó vallástétel, amely két tekintetben is kifejezte a hívő ember önazonosságát. A többi keresztyén ember és a gyülekezet saját hitére ismert, ha hallotta. Ilyenek voltak a korai keresztyénségben gyakorolt, és széles körben elterjedt keresztelési hitvallások. Először az Apostoli Hitvallás is a római gyülekezetben használt keresztelési hitvallás volt. Ez a symbolum pozitív tekintete. Negatív irányú az a hitvallás volt, amellyel a keresztyén ember, a gyülekezet, vagy az egyetemes egyház mintegy elhatárolta magát a pogányságtól és a tévelygő, szektás tanításoktól. Az „igazhitű” (görög eredetű szóval: ortodox) egyház a négy óegyházi zsinat symbolumában és az Athanasius féle hitvallásban szögezte le saját álláspontját, szemben az idegen-hitűnek (görögül: heterodox) nevezett keresztyén közösségekkel. Ezek a harci helyzetben született, vitázó hitvallások érthető, világos pozíciót foglalnak el: pontosan tükrözik a bibliai

tanítást, ezért ma is érvényesek. Az Apostoli Hitvallást csak a nyugati (római és protestáns) keresztyénség használja, de az úgynevezett Nicea–Konsztantinápolyi Hitvallás az egész keresztyén világ közös identitás-jelzője.

A hitvallási irat bár középkori eredetű, a reformáció idején minden reformált gyülekezet vagy regionális egyház közkedvelt hit-kifejezése lett. A korabeli számtalan hitvallási irat közül kiemelkedik Luther két kátéja, Kálvin Genfi Katekizmusa és a Heidelbergi Káté. A reformátusoknál bevett szokássá lett a Bibliáról a katekizmus szakaszaihoz, kérdéseikhez igazodva, tanítás formájában is prédikálni. Így a református hitvallási iratokat istentiszteleten is használták. De többnyire oktatási célt szolgáltak: a gyermekek és ifjak ezek segítségével sajátították el az alapvető bibliai ismereteket, a keresztyén hit „ágazatait”. Ilyen értelemben a hitvallási irat olyan mint a térkép vagy a GPS: segít tájékozódni a Szentírás „rengetegében”.

– *A hitét megvalló ember Isten Lelkének vezetése által tesz hitvallást. Beszélhetünk-e a káté ihletett voltáról?*

– A reformáció korabeli káték és hitvallási iratok nagyobb terjedelmű szövegek. Nem spontán sugallat hatása alatt születtek, hanem gyakran hosszú és aprólékos munkával. A Heidelbergi Káté csoportmunka eredménye, tíz-tizenkét tudós és lelkipásztor vett részt szerkesztésében. Ezért egészében nem nevezhető ihletett műnek. A Szentírásra épült, de nem szentírás. De mert vannak istentiszteleti hitvallásként recitálható szakaszai, mert szinte az egész káté végig imádkozható, a legsikerültebb kérdéseire bátran mondható, hogy ihletettek. A 60. kérdés–felelet például olyan szabatosan fogalmazza meg, hogy mit értünk megigazításon, hogy benne nincs egy felesleges szó, és nem hiányzik a bibliai tanításnak egyetlen vonása sem. A káténak több lutheránus olvasója állapította meg erről a kérdésről, hogy Luther vagy Melanchthon sem mondhatta volna jobban, sőt római katolikus teológustól is hallottam hasonlót. A káté megírása, megjelenése körülményeiről, 450 éves történetéről, egyházi hatásáról és továbbéléséről bátran mondható, hogy mindez a Szent Lélek Isten munkája.

– *A hitvallás – különösen a katekizmus formájában – rendszerezett hit-ismeret is, amit egy egyháztagnak ismernie, tudnia kell(ene). Milyen hagyományai vannak az egyház történetében az egyháztagok tanulásának?*

– A Heidelbergi Káté 103. felelete a vasárnap megszentelését azzal vezeti be, hogy a gyülekezetnek gondoskodnia kell az igehirdetés tisztaságáról és az iskolák fenntartásáról. Az igehirdető egyház tanító egyház, az ígét hallgató gyülekezet tanuló egyház is. Ahhoz, hogy ez így legyen, a hívő embernek kisgyerek korától kezdve tanulnia kell Isten ígétét és minden olyan tudományt, amely az ige ismeretét szolgálja. Ezt az Ószövetségi eredetű parancsot (pl. 5Móz 6, Zsolt 119 stb.) a keresztyén egyház mindig komolyan vette, a reformáció felújította. Ezért vezették be a reformált gyülekezetek a népiskola

rendszerét, és ezért szorgalmazták a Biblia vagy a bibliaismeretet szolgáló áhítatos könyvek családi tanulását–olvasását. Ilyen célt szolgált Bullinger Henrik Hausbuch (A ház könyve) című írása, amely a református világban mindenütt népszerű volt. A Holland Keletindiai Társaság szabályzata szerint hajósai úti felszereléséhez még a 18. században is kötelezően hozzá tartozott a Biblia és a hitvallások mellett Bullinger Hausbuchja. Nálunk a 18. század közepétől kezdve száz éven keresztül többször kiadták a svájci Staehelin Kristóf ugyanilyen célra írt kátémagyarázatát, Katekizmusi Házi-Kints címen, a szintén 18. századi Szikszai György imádságos könyve pedig, a Keresztényi tanítások és imádságok ma is ott van sok magyar református családban. Bár elkedvetlenítő tapasztalat az, hogy a 20. század folyamán fokozatosan háttérbe szorult a családi bibliaolvasás és áhítat, gyülekezeteink sok olyan csoportos biblitatanulási formát vezettek be és gyakorolnak (bibliaórák, katekizmusi istentiszteletek, képzések, kurzusok, bibliaiskolák stb.), amelyek jelzik: nem mondtunk le a tanítás és tanulás egyházi feladatáról.

– *Mikor és hogyan kapcsolódott a hitvalláshoz a hitvédelem? Vagy minden hitvallás eleve hitvédelem is?*

– A második kérdésben ott a felelet: Minden hitvallás eleve hitvédelem is. Bármilyen pozitív is a hívő ember Krisztus-kapcsolata, az, mint minden identitás, egyúttal elhatárolódás is. Elhatárol minket a hitetlenségtől, a

A Feketetóti gyülekezet 17 tagot számlál. Kivételes alkalom, ha van egy konfirmáló: Bota Krisztina. Filep Ferenc tiszteletes a maradék nyájával

pogányságtól. A Krisztust vallónak óvakodnia kell (és másokat is védenie kell) „Béliáltól” (2Kor 6).

– *Lehet-e és kell-e valaki vagy valami ellen hitet vallani?*

– Csak olyan átvitt értelemben, ahogy József Attila mondja az „Érted haragszom, nem ellened” versének címével. A polémia, a hirtelen felindulásból született hitvallás még ilyen értelemben is csak nagyon ideiglenes lehet. A körülmények (türelmetlenség, üldözés, vallásháború) csak érthetővé teszik, de nem igazolják az ellenséges hangot.

– *A Heidelbergi Káténak több olyan kérdése is van, amely kifejezetten polemikus, más felekezetet támadó. Ezek a kérdések is megőrzik az időtlenségüket?*

– Úgy érzem, védenem kell a kátét. Kutatói, magyarázóai szinte egybehangzóan tanítják, hogy a Heidelbergi Káté a felekezeti békességet szolgáló, úgynevezett irenikus mű. A legközelebbi „ellenfél” a lutheri egyház lett volna, annak is az úrvacsorai tanítása. Hogyan van jelen Krisztus az úrvacsorában? Erre a kérdésre akkoriban Luther és Kálvin követői a Krisztus két természetével kapcsolatos, eltérő spekulációkkal válaszoltak és gerjesztettek vitát. A káté úrvacsora-kérdései meg sem említik a két természet tanát. Barth Károly egyenesen azt mondta, hogy a kátében megfogalmazott úrvacsora-tanítás a két egyház közös hitvallása lehetne. (Harminc évvel később a Leuenbergi Egyezmény igazolta Barth véleményét.)

Ami a római egyházat illeti, csupán három kérdésre szokták azt mondani, hogy benne az ő tanításukkal polemizál a káté. „Nem hisznek az egyedül üdvözítő Jézusban azok, akik üdvösségüket a szenteknél keresik” (30), „Az úrvacsorában lévő kenyér és bor nem változik át Krisztus tulajdon testévé és vérévé” (78) és „A mise megtagadja Jézus Krisztus egyetlenegy áldozatát és kereszthalálát, és kárhozatos bálványimádás” (80). A három idézett helyből a harmadik, a 80. felelet igazi polémia, amelyet a Tridenti Zsinat harmadik és negyedik ülészakán elfogadott, a protestánsokkal szemben kifejezetten barátságtalan határozatok kiváltotta indulat szülte. A 30. felelet viszont más. Nemcsak a szentek közbenjárásával szemben védelmezi Krisztus egyedüli közbenjáró voltát, hanem a protestáns individualizmussal szemben („akik az üdvösséget önmaguknál keresik”) és a modern „bálványozással” szemben is („akik az üdvösséget másutt keresik”). A 78. feleletet nem tekintem polémiaának, csupán a római tanítással merőben ellentétes nézetnek.

– *Nemrég zárult le a Generális Konventben a Heidelbergi Káté újrafordításának vitája, ahol éppen a „harcias” kátékérdések váltottak ki nem kis vitát, például a katolikus mise „bálványimádásként való kárhóztatása”. Professzor úrnak mi az álláspontja a kérdésben?*

– A mai római katolikus misetanra és misegyakorlatra nem mondható, hogy „megtagadja Krisztus áldozatát”. Az pedig, hogy a mise „kárhozatos bálványimádás”, egyenesen szeretetlen, bántó kifejezés. Említettem, hogy 1563-ban milyen „hirtelen felindulás” diktálta ezt a polémiát. A káté első, januári kiadásában ez a vitatott mondat nem is volt benne, csak 128 kérdést tartalmazott. Időközben megérkezhetett a római egyház kirekesztő zsinati határozatainak híre Heidelbergbe is, s a fejedelem indítására Olevianus megírta a vitatott kérdést.

A Magyar Református Egyház generális konventje által megbízott fordítói bizottság a 80. kérdés végén zárójelbe tette a „kárhozatos bálványimádás” kifejezést és a következő lábjegyzetet fűzte hozzá: „A kifejezést csak a történelmi hűség kedvéért hagytuk a szövegben. Amit a 16. században a Káté szerzői jónak láttak, azt ma már – mint római katolikus hitestvéreinket bántó kitélt – nem használjuk”.

A vita amiatt támadt, hogy a Magyarországi Református Egyház zsinatán, majd a fordítást számba vevő konventi ülésen többen helytelenítették a zárójel és a lábjegyzet alkalmazását.

Nem katolikus-ellenességből, hanem mert úgy vélték, hogy az új fordítás csak úgy hiteles, ha szó szerinti, minden kiegészítés nélkül. Persze, aki az ügy sajtóját figyelemmel kísérte, láthatta, hogy sajnos Róma-ellenes vélekedések is elhangzottak.

– A Heidelbergi Káté megszületése felett egy német fejedelem örködött. Nem egy korabeli európai hitvallás is hatalmi „védelmet” élvezett. Helyes dolog, ha a nagypolitika hitvallási dolgokba avatkozik?

– A felvilágosodás előtt, s így a reformáció idején magától értetődő volt, hogy a felsőbbség keresztyén. A Második Helvét Hitvallás szerint a felsőbbségnek feladata, hogy „tartsa kezében Isten igéjét”, és, hogy jó, ha a felsőbbség az egyháznak tagja. III. Frigyes is keresztyén uralkodó volt. A Heidelbergi Kátéhoz írt előszóban kifejtette, hogy a Szentírás minden erénynek és engedelmességnek egyedüli fundamentuma. Alattvalóit nemcsak közrendre és erkölcsös életre, hanem Isten félelmére és Isten igéje ismeretére is nevelni akarta.

A felvilágosodás óta más a helyzet. Keresztyén kultúrkörünkben ma mindenütt szabadelvű államok vannak, még ott is, ahol fennmaradt a monarchia, és keresztyén uralkodó uralkodik. A liberális állam pedig nem avatkozik a vallás dolgába, legfeljebb támogatja a vallásfelekezetek közhasznú tevékenységét.

A huszadik század keserves tapasztalata az, hogy a két szocialista diktatúra – a nemzeti-szocialista német birodalom és a szovjet típusú bolsevik-szocialista birodalmak – totális államokat hozott létre, ezek totális igénye az egyházakra is kiterjedt. Korlátozták, megszüntették, vagy magukhoz idomították őket. Barth Károly és a német hitvalló keresztyének,

majd a bolsevik diktatúrában az egyházi ellenállók, keresztyén disszidensek nem politikai kifogást emeltek a zsarnokság ellen, hanem hitbelit: Meg kell adni a császárnak, ami a császáré, de nem adható neki az, ami az Istené (vö. Márk 12).

Mivel ma már nincs magától értetődően keresztyén felsőbbség, ha a politikusok vagy a hatalom más birtokosai hitvallási kérdésekbe próbálnak beleszólni, akkor ez nem egyszerűen hatalmi túlkapás, hanem a hátunk mögé utasított zsarnokságok fájdalmas maradványa.

– *A 21. században a református politikusokra, államférfiakra is érvényes a Heidelbergi Káté, mint hit- és különösen magatartás mérték? Egyáltalán, van szerepe a politikában annak, hogy egy államférfi milyen vallású?*

– Ha az állam maga semleges is, az egyházban mindig örömmel szoktuk üdvözölni, ha a politikusok közül valaki a mi vallásunkon van. Számon tartjuk őket, és elvárjuk tőlük, hogy egyházunkat hitvalló módon képviseljék. Az 1989-es változások után Magyarországon egy politikust (minisztert) saját gyülekezetében presbiterré választottak. Presbiteravatásáról azt mondta, hogy ezzel elérkezett közéleti pályafutása csúcsára. Ennek a hitvalló magatartásnak mintapéldája Tisza István gróf volt, aki

A szilágysági Bogdándon még komoly utánpótlás van. Konfirmálók 2012-ben

Ferenc Józseftől azt kérte, változtassa meg a koronatanács kitűzött időpontját, „mert neki akkor Geszten presbiteri gyűlésen kell lennie”.

A fentiek értelmében nem a politikus vallási hovatartozásának van szerepe, hanem annak, hogy hitvalló keresztyén-e vagy sem.

– *A mai református fiatalok majdhogynem irtóznak a Heidelbergi Kátétól. Kell-e kívülről tudni a kátét, vagy elég csak ismerni? Hogy lehetne egy 16. századi egyházi szöveget megkedveltetni a fiatalokkal?*

– A mai iskolai oktatásban nincs, vagy csak nagyon kevés a szöveg-tanulás. Pedig versek, aranymondások, hitvallások „könyv nélküli” tudásának nemcsak régen volt nagy szerepe a nevelésben. A gyermek, a tanuló ifjú egyrészt pallérozódik általa fogalomalkotásban, képzeletben és beszédkészségben, másrészt azt az 1Pt 3-ból idézett készséget is elsajátítja, hogy hitéről, „a benne élő reménységről” bárkinek, bármikor értelmesen felelni tudjon. Ezt azért mondom, mert a fiatalok akár irtóznak, akár nem irtóznak a szöveg-tanulástól, valamennyit meg kell tanulniuk. Nem a kátét, hanem a vele célba vett bibliai történeteket kell megkedveltetni a fiatalokkal. Ugyanilyen fontos a gyülekezeti közösség megkedveltetése és az abba való szocializáció. Egyébként Szenczi Molnár Albert óta ismereteseek a rövidített káték, ma is kénytelenek vagyunk rövidíteni és válogatni. Úgy tudom, a konvent szorgalmazza egy katechetikai célú, egyszerűbb és modernizált fordítás elkészítését. Addig a megtanulandó 30 (60?, 90?) legfontosabb kérdés és felelet fordítását egyénileg és helyileg kell megoldanunk.

– *Minden korban megvolt az Egyházban a hitvallás, ami sok tekintetben válasz is volt a kor kérdéseire. Nem lenne-e szükség most, a 21. században, egy új református hitvallásra?*

– Hadd pontosítsak. A hitvallás nem a kor kérdéseire ad választ, hanem Isten parancsára, Isten megszólítására – természetesen, a kor nyelvén. Viszont azzal, hogy szükség van 21. századi hitvallásra, csak lelkesen egyetérteni tudok. Számos református egyház jelentetett meg az elmúlt egy-két évtizedben is mai, modern hitvallást. A magyar reformátusoknak két félbemaradt kísérletéről tudok e tekintetben. Egyik a Dunamelléki Egyházkerületben, a másik egy magyar református világtalálkozón indult próbálkozás volt, de a felgyorsult idő miatt torzóban maradtak. Mind az idegen példák, mind az említett magyar próbálkozások a Barmeni Teológiai Nyilatkozatra hasonlítanak abban, hogy csak egy két akut kérdésre (politikai nyomás, környezeti válság stb.) fogalmazzák meg a hit feleleteit.

Amíg ezen nem lép túl az egyház, forgassa haszonnal továbbra is régi hitvallásait, köztük a jól bevált négyszázötven éves Heidelbergi Kátét.

Kérdezett: VISKY ISTVÁN

ENGEDJÉTEK HOZZÁM JÖNNI – A CSALÁDOT

Jegyzetek a vegyes házasságról

A tavalyi kalendáriumbeli írásom végén megígértem, hogy töprengéseinket az együttéléssel kapcsolatos kérdéseinkről folytatni szeretném. Az erdélyi kisebbségi magyar sorskérdéseink egyik legnagyobbika áll most előttünk, a vegyes házasságé.

Magyarok vagyunk, Nagyváradon, Kolozsváron, Szalontán és Érmihályfalván, Nagybányán vagy Szatmárnémetiben. A legtöbb helyen változó etnikai arányok között telnek mindennapjaink. Életünk egy része a többség nyelvén, más része a kisebbség nyelvén zajlik.

Az anyanyelvi értékeihez hűen ragaszkodó szívében, a mélyen vagy a felszínen, ott él az a vágy is, hogy hozzá hasonlóval kösse össze az életét. Él a vágy, csak nem mindig engedelmeskedik neki, és nem hallgat a belső szóra. Minél kevesebben vagyunk, annál nagyobb a veszélye annak, hogy vegyes házasságot kötünk.

Hogy milyen nagy veszélyről van szó, azt a statisztikai adatok jól mutatják. Erdélyben minden negyedik házasság nyelviileg is vegyes. Figyelmeztető adat, hogy 2002-ben az erdélyi magyarságnak összesen 30%-a élt nyelviileg vegyes házasságban. Közben persze eltelt tíz esztendő, a helyzet minden

Szórványgyülekezet a Lugos környéki Nándorhegyen

bizonyval jelentősen romlott. Minden négy vegyes házasságból csak egyben marad magyar a gyermek. Országosan. Ebben pedig benne van a Székelyföld, Partium, Szilágyság, Kalotaszeg, erdélyi szigetfalvak sokasága is, ahol ez gyakrabban fordul elő. De ez azt is jelenti, hogy a szórványban szinte egyáltalán nem fordulhat elő, hogy román–magyar vegyes házasságban a gyermek magyarságot válassza.

Régóta sejtjük, hogy a vegyes házasság szempontjából különösen veszélyeztetett területek lettek a nemrég még magyar jellegű nagy- és kisvárosaink. De az utóbbi időben sajnos már nem csak Arad és Temesvár, Brassó és Nagyszeben, Medgyes és Déva, Vajdahunyad és a Zsil völgye jár élen a vegyesedésben. Olyan területeket és településeket is utolért, mint Marosvásárhely, Nagyvárad, Szatmár, Zilah, Sepsiszentgyörgy, ahová a vegyesedési hullám már erőteljesen megérkezett. A vegyes házasságra lépőknek pedig teljesen más életvitelre, értékrendre, hatalmas többletterhelésekre kell felkészülniük. Olyanokra, amelyeket nem is sejtene a kapcsolat indulásakor. Később pedig olykor hatalmas nyelvi, kulturális, életmódbeli, szokásbeli különbségeknek kell összehangolódniuk.

A párkapcsolati életünk átalakult

A párkapcsolatok kialakulásának, az udvarlásnak, az „együttjárásnak” évszázados szokásai is nagyon átalakultak, a szerelem, szex, barátság, család fogalma hatalmasat változott akár egy félévszázad alatt. Az együttjárás nagyjából együttéléssé, összeköltözéssé rövidült, ez pedig hosszú évekre is kinyújtja a tényleges családalapítás idejét. Még a keresztyén fiatalok nagyobb része is úgy vág bele kapcsolatba, úgy ugrik fejést a szerelembe, összeköltözésbe, hogy hagyja magát sodorni a pillanattal, az alkalommal, a baráti körrel, a véletlennel. Ebből már az is következik, hogy gyakran nem vállal semmilyen nyelvi, vallási jellegű önellenőrzést, etnikai tiltó döntést, kötöttséget, hanem vállalja helyette az ősi szokással, közösségi hagyománnyal való szembehelyezkedést. A sodrás pedig nagyhatalom.

Vegyes etnikai területeken nagyon gyakran a többségi lány kezdeményez, provokál, incselkedik, ágyon át vonzza magához a magyar fiút. Óvná őket a „faluszája”, „Te, fiam te, legalább nézne ki valahogy, az a munda!” – de mindhiába.

A magyar lány is gyorsan beleugrik a vegyes kapcsolatba, mert megtisztelve érzi magát azzal, hogy egy többségi fiú méltatja őt a közeledésre. Az idegenből érkező, vagy az ott „felszedett” vonzó „másik” sokszor státusa, állása, az anyagi, erkölcsi biztonság látszata, sőt, teljes mássága miatt lesz közkedvelt.

Szinte természetes, hogy a „tetszik nekem” érzelmi pillanat kialakulásakor senkinek nem jut eszébe, vagy csak nagyon keveseknek, hogy mi lesz az anyanyelvvel, a hittel, a vallással, a megmaradással. Mi lesz Erdélyben a „magyar jövővel”?

Hol ismerkedünk, hol barátkozunk? Ismerkedni – bárhol?

Munkahelyeink, ahol életünk egy harmadát töltjük, legtöbb helyen vegyes nyelvűek. Magyar munkahely alig van. Vannak nagyon nagy ismeret-séggel, érintkezéssel kapcsolatos munkahelyek: üzletek, bevásárló központok, vendéglők, hivatalok, irodák. A különleges ismerkedési helyszínek is színesítik a kapcsolatokat. Ma már bárhol lehet ismerkedni, könnyedén, ország- és nyelvi határok felett. Sőt, a fiatalok lenézik a megszokott, otthoni helyeken való ismerkedést, az otthoni fiataalt. Illik, sőt, szinte kötelező ismerkedni, diszkóban, utcán, vízparton, strandon, távoli tájakon kirándulva, utcán leszólítva. Bőven kerül erre alkalom az idegenben dolgozók számára Skóciától Spanyolországig is. Vagy egy alkalmi kalandért meg sem kell ismerkedni. Ezekért gyakran bizony nagy árat fizet később a fiatal, mert futó kalanddal cserélte fel a komoly és alapos ismeretséget.

Kedves fiatalok, ha idegen városban laktok, maradjanak fontosak a családi, rokonsági kapcsolatok, az otthon, a szülőfalu, a hazajárás. Fontos, hogy ne szakítsd el száladat hazafele! Fontos szabály, hogy lehetőleg ne ismerkedj az utcán, kalandhelyeken, extrém környezetben!

Keresztény barátság, társkeresés, házasság, Isten válasza kérdéseinkre

A keresztyén fiatal számára az első és legnagyobb kérdés, hogy amikor társat keresünk, választunk, tulajdonképpen kit is keresünk. A biblia válasza erre egyértelmű: a másik felünket, aki kiegészít, akivel kiegészítjük egymást, akivel leszünk egy testté.

A kérdést Pálhegyi Ferenc lelkész pszichológus azonnal tovább bővíti: kit érdemes keresni? „Akivel szeretetkapcsolatban élve megvalósíthatod Istentől kapott küldetésedet” vagyis „azt a valakit keresed, akivel a házasságotok Isten lényét (szeretetét) fogja tükrözni az emberek fele.” Milyen szépen hangzik ez krisztusi parancsként, és ott látjuk ezt az elvet a hitvalló fiatal vagy család életében, de milyen kevés valósul meg a fiatalok többségének életében. A keresztyén családnak Krisztus képmását kell megvalósítania, kiábrázolnia, és a család egységében az ő tetszése, akarata szerint kell élnünk.

Máris előkerült még egy nagy kérdés. Akkor a közös hitvalló élet a legfontosabb: a Krisztusban való egység más nyelvi, vallási környezetben is megvalósul, hisz egyek vagyunk a hitben. De vajon a hitközösség le tudja győzni a társadalmi, faji, nyelvi, kulturális különbségeket, a nagy távolságokat? Ezt a kérdést is sok hitvalló fiatal felveti, és gyakori kérdés a témáról beszélgető ifi-közösségekben. „De hát, papbácsi, Isten előtt nem vagyunk egyenlők?” Ilyenkor bizony nehéz élesben elutasító választ adni. Én azt szoktam mondani, hogy Isten előtt igen, de egymás előtt sajnos nem vagyunk egyenlők.

Valóban a szeretet, a szerelem csökkenteni tudja, talán esetenként le is tudja győzni a nagy különbségeket, szokásbeli távolságokat, de hatalmas áldozatok árán. A különbségek, távolságok gyakran nagy szembeállítások, csattanások, őrlődések forrásai a mindennapi együttélésben. Ha a különböző anyanyelvű fiatalok, mondjuk egy hiten vannak, pl. neoprotestánsok, a gyülekezeti közösségben is gyakran szét kell válniuk nyelvek szerint. Ha a magyar fél a többségi szolgálatra jár, máris feladta hitgyakorlásának legmélyebb nyelvi élményét, a közösséget. A hitben járó a család, ha vallását mindenki megtartja, máris több felé szakad, mert hisz mindenki megy a maga templomába, és ott aligha van igazi közösség. Az bizony ritkán fordul elő, hogy a román fél tiszteletből, magyar társa iránti nagy ragaszkodásból, szerelemből értetlenül üljön végig olyan többórás vallási szertartásokat, amelyekből egyetlen szót sem ért. Ha pedig a magyar jár át rendszeresen a másik közösségbe – és ezt gyakran elvárja a többségi: „te úgyis értesz mindent!”-tel el is intézheti – máris lemond a sajátjáról. Ki mit várhat el a másiktól? Sajnos a többségiek legnagyobb része azzal, hogy „te úgyis értesz”, elintézi szeretett, imádott társa nyelvi-vallási identitását is, és ezzel a maga kényelme érdekében el is várja a magyartól ezt az önfeladó gesztust.

Amiről vegyes családban többet soha nem lehet beszélni...

A vegyes kapcsolat folyamatos kísérője az érzékeny pontok körüli forgás, az azoktól való félelem, annak elkerülési kísérlete is. Ha nagy nyelvi, kulturális, vallási különbségekkel, távolságokkal élünk együtt, akaratlanul is bántunk és bántanak. A mindennapi együttélésben olyan érzékeny pontokat, helyeket érinthetünk, ahol bizony jelentkezik a sértés, a fájdalom, a megsebzés.

Mennyi kényes kérdés, beszédtema gyűlik össze a mindennapokban, amikről a családban ezután már nem lehet beszélni! A román-magyar viszony minden része és árnyalata; politikai nézetek; Erdély, Trianon, Nagy-Románia; piros-fehér-zöld és piros-sárga-kék színek; magyar nyelv használata; történelem, a román-magyar múlt. Ki volt itt először? Magyar vallások többséget sértő részletei, képek, szobrok, ikonok, gyertya, zsoltosma, a véget nem érő szentek ünnepe; román-magyar meccsek; Magyarország és Románia mindenestől, összehasonlítva különösen – és még ki tudja, mi minden!

Mi a szülő feladata? Éjjel-nappal mondani?

A vegyes kapcsolat/házasság családi dilemmája és harca általában két szakaszban zajlik. Az egyik az előkészítő szakasz. Ez a lehetőség veszélyéről szól, nevezhetnénk nyugodtan a „szülői vészmadár” korszaknak. Ebben zajlik az előnevelés, a figyelmeztetés, a fenyegetettség jelzése, amikor a

Megbeszélést tart a nándorhegyi kis család

szülő megelőzné ezt, és előkészítené, megnevelné gyermekét. Ennek kemény harcát vívja a szülő és a gyermek, hogy elkerülje a vegyesedést.

Sok szülő azt hiszi, hogy egyetlen nevelési, megelőzési feladata, fegyvere van: mondani kell gyermekének, de azt éjjel és nappal. A legvátozatosabb szókincs, nyelvezet ez, melynek az a lényege, hogy „szétvágom a fejedet, darabokra aprítalak, ha te idehozod azt a...” Ezzel kel, ezzel fekszik szegény gyermek: „aztán én meg ne lássam azt itt” stb.

Érdekes párbeszéd zajlik éveken át, ahogy érvel a szülő, nagyszülő, ahogyan ellenérvel a fiatal, vagy mélységes unalommal átvonul a másik szobába. A szülő, nagyszülő igen idejében elkezd mondani: „nekem aztán...” Így indulsz el otthonról, ezzel ülsz fel az autóra („aztán nekem nehogy hazaállíts egy Lenucával!”), ezzel érkezel haza („remélem nem szedtél fel valahol egy Iuont?”). „Tudod, fiam mit jelent egy idegen? Egyért mindenki úgy kell beszéljen!”

Hányszor hallja vissza a szülő a replikát: „ó, anya, csak beszélgetünk, ó, csak szórakozunk”. „Ez nem komoly, miért gondolsz anya azonnal házasságra.” „Ó anya, de maradiak vagytok!” És kiderül, hogy a játék az első pillanattól komoly, mert „játszani szeretőt” egyben a „játszom házasság tüzével”-t is jelenti.

A kedves szülőnek pedig meg kellene tanulnia azt is, hogy a vészmadár szerepe, a „szájjal verés” helyett (mellett?) többet kellene imádkoznia szeretteiért, a családban élő fiatalok társválasztásáért! Ez hozza meg a legnagyobb sikert.

Lángol a lélek! Jönnek a magyarázkodások is

Rendkívül fontos, hogy a fiatalban tudatosuljon: mennyire fontos nekem az anyanyelvem, magyarságom, hitem-vallásom. És ezért mekkora áldozatokra vagyok képes? Számolnom kell vele, tudnom kell, hogy vegyes kapcsolatban soha többet nem vállalhatom magamat teljes egészében. Nem lehetek teljesen önmagam!

Jön a nagy dilemma, vagy nem jön semmi. „Nem kell olyan nagy dolgot csinálni belőle. Még csak beszélgetünk!” – „Ez még nem komoly” vigasztalod magadat és környezetedet. A szülőtől, nagyszülőtől, a közösségtől nem fogadsz el a tanácsot, figyelmeztetést sem: „Anyám agyonüt. Apám üvölt, megpofoz. Nagypám agyvérzést kap, ha én ezzel hazaállítok.” Alig használ a nagyon bölcs halk, jó szó, de az üvöltés, kitagadás sem! – „Na, és akkor mi van, ha kitagadsz?” Vagy még gyakoribb a válaszod: „nem érdekel”!

Az esetek többségében az ismerkedésben a fiataloknak alig jut eszébe valami is azokból a megpróbáltatás-csomagokból, amelyek ezután következnek. Vajon elvárhatom a fiataaltól, hogy amikor meglát egy csodás „társnak valót” az utcán, azonnal és elsőnek jusson eszébe Trianon, Decebal, Traianus, a dákoromán kontinuitás hazugsága, hogy Mária román királyné hogyan bolondította a franciákat Trianonban? Avram Iancu, zalatnai vérfürdő, a bocskoros rokonság, a „büdös oláhozás”?! Vagy épp, hogy milyen nevet adjunk majd a gyermeknek: Levente vagy Cosmin, Enikő vagy Mirabela?

Pedig szívvel, hittel és értelemmel együtt kell választanod. Tudnod kell benne a helyes arányokat. Ebben segít a hitben élő család. És azt a kérdést fel kell tenned, bármilyen maradinak is tűnsz társaid között: Te mit szólsz ehhez, Istenem?! Ha ezt nem teszed fel idejében, majd évek múltán gyötörőde mondd: Istenem, segíts meg!

Megtörtént, mit tegyek? Nehéz döntések előtt állsz!

A másik szakasz a „vegyesedés” megtörténte után kezdődik, amikor már neked és a családnak is együtt kell élnetek ezzel a helyzettel, jól vagy rosszul cselekedni kell. Komolyodik a helyzet! Van, amikor lassan, van, amikor hirtelen. Az első szerelmi kapcsolat, a sikeres vagy sikertelen szex sokat tászít előre vagy hátra fele. Észre sem vettem, belesodródtam a lányba, a fiú karjaiba, és az ágyba is. Mi marad az előző elvekből? Indulásból, fogadalmakból? Mit tartunk meg belőle? Alig valamit. Felülírt mindent az érzélem, az ösztön.

Megtörtént az idegen társ melletti döntés, győzött a nagy „langos szerelem”. Úgy érzem, erről a lányról, fiúról nem tudok lemondani. A szerelem elsodort mindent. Mit tegyek? Az együttjárás, udvarlás, a próbaegyüttélés alatt mások vagyunk! Sok mindent megmutatunk magukból, de ez az egyik arc. A másik akkor kezdődik, amikor életvitelszerűen, lelki, anyagi, nemzet-

ség, családi vagyonközösségben élünk együtt. Először tudnod kell, hogy kényelmednek vége. A vegyes házasságban a megkötés pillanatától felgyorsulnak a tennivalók, megsokasodnak a döntéshelyzetek, jönnek a nagy dilemmák, kérdések, a nagy csaták. Minden etnikai-vallási értékedért kemény önvédelemben kell megküzdened, és sok-sok meglepetésre kell felkészülnöd. Ha az udvarlás, az együttélés alatt nem kellett válaszolnod rájuk, esküvő után mindenképpen és azonnal. Ezt hívom én a Rácznéni elvnek, aki gyermekeinek, unokáinak is így mondta meg: „fiaim, tanuljátok meg, hogy a szerelem az oltárig tart. Onnan kezdődik a faj!” Mózes erről így vall: „A jövevény, aki közötted van, feljebb-feljebb emelkedik feletted, te pedig alább-alább szállasz” (5Móz 28,43).

Olyan, előre nem látható kérdésekre is válaszolni kell, hogy milyen nyelven beszélünk a családban? Milyen társaságba járunk? Milyen tévét nézünk? Milyen templomban esküszünk? Áttérsz-e, vagy meg tudod tartani hitedet? Mi lesz a család belső nyelve, és hol lesz a helye a magyarnak? Lesz-e helye az én kultúrámnak? El kell-e szakadnom magyar családomtól, szülőföldemtől? Gyermekek neve, vallása – és kérdések végtelen sora.

Milyen szépen vallott leánykéréséről egyik gyülekezem idős asszonya, akitől az idegen leánykérő legény azt kérte, hagyja el vallását: „Te milyen legén vagy, te. Mondod, hogy ingemet szeretel nagyon, és még nem is mentünk a templomnál, és te máris kéred el tőlem, ami nekem a legdrágább: a nyelvemet és a vallásomat. Menj, fiú Isten hírvél, kapok én még egy legényt mindis te. Én nem kurkálodak senkivel, sem rumunnyal, sem mással. Megmondta anyám, ha cserfának rendelt az Isten, állj egyenesen, és ne mind hajbókolj és keverd magad össze mindenféle csohányokkal.”

A szülő álljon a gondok között is gyermeke mellett!

A gyermeke mellett szeretettel továbbra is ott álló szülő sokat tehet, tennie kell a további sikerekért. Gyakran halljuk, „rosszul döntött a gyermekem! Elrontotta az életét. Nekem kell segítenem neki.” Jön a szülő, a nagyszülő: „sokáig tiltottam, de aztán rájöttem, hogy jobb, ha taktikát változtatok. Magamhoz szerettem a román menyemet.” – Micsoda hallatlan bölcsesség van abban a mezőségi asszonyban, aki szeretetben győzött, és vegyes családjában nem csak a gyermekek, unokák maradhattak magyarok, reformátusok, de nevük is magyar (Attila, Csilla) és román menyük is otthon érzi magát a magyar környezetben. Győzhet a szeretet. Kedves szülő, tanul meg azt is, hogy többet imádkozz szeretteidért! Több tucatnyi anyát ismerek, aki az Úrtól hosszú évekig tartó gyötrelmes imában „könyörögte vissza” gyermekét, unokáját a vegyes kapcsolat karjaiból. Az egymásért, szeretteinkért elhangzó imának hatalmas ereje van. Szidalmak helyett jó lenne többet hordozni imában párválasztó szeretteinket. „Mert az Úrnak szemei előtt vannak mindenkinek utai, és minden ösvényeit ő rendeli (Péld 5,21).

Vállald tovább is önmagadat!

Hadd adjak még néhány fontos tanácsot, fiatalnak, szülőknek és a családi környezetnek is. Kedves fiatal testvérem tanul meg, hogy ezek után neked értékeidből semmit sem adnak ingyen, csak nagy áldozatok vállalásával. Olyan családi életed lesz, amilyent magatoknak kialakítasz, magadnak megharcolsz és imádságban kapsz Istentől. A „másik” társat már az együtt járás idején is nevelni kell, átnevelni, szeretettel megszoktatni arra, hogy te más vagy. Tudnod kell idejében, hogy etnikai-hitbéli kérdésekben is mire számíthatsz. Ha ezt a minimumot nem érti meg társad, számolj vele, hogy nagy baj lesz később. Ne engedd, hogy a másik család leválasszon, elidegenítsen, eltiltsa saját rokonságától, nyelvedtől, közösségétől, barátaitól.

Hitedet, egyházadat semmiképpen el ne hagyd! Vigyázz, hogy mit íratnak alá veled, főként az ortodox templomban esküvő előtt! Mert amit aláírsz, az áttérést jelent, ez a templomi esketéseket feltétele. Következései később helyrehozhatatlanok, társadra, rád és gyermekeitekre nézve is.

Ki kell harcolni, hogy a családotban a két nyelv kiegyensúlyozottan legyen használatban. A másik fél is meg kell értse, hogy nem várhatja el a mindig, minden körülmények között teljesen érthető nyelvi teret maga körül a családban. Hogy érte minden románul zajlódjék. Azt meg végképp ne fogadd el, hogy szüleiddel, legközelebbi rokonaiddal az ő nyelvén kelljen beszélned, hogy őt meg ne sértsed.

A magyar nyelved helyét, súlyát és értékét ki kell küzdened, meg kell védened. Társaddal, gyermekeiddel és családtagjaiddal egyaránt. Értse meg ő is, hogy a magyarok magyarokkal magyarul beszélnek! Egy alapvető türelmi szókincset neki is meg kell tanulnia. Társadat tiszteletre, türelemre, alázatra, megértésre kell nevelned. Innen derül ki, hogy igazán szeret-e.

A legszomorúbb a vegyes házasságban az önfeladás

A vegyes házasságokban a legszomorúbb a teljes önfeladás, az önként vállalt lemondás, bezárkózás, „száműzetés”. Pedig az idegen félben a legtöbb esetben van, volna fogékonyság minket megismerni, megszeretni, eltűnni. A másik társat szeretettel, türelemmel, hihetetlen, már-már emberfeletti bölcsességgel kellene, lehetne nevelni, szeretni arra, hogy elfogadjon, megértsen, de legalább eltűrje a másságot. Meg is kell győzni, nevelni kell arra is, hogy bízunk egymásban. Sajnos a legtöbb esetben a magyar fél bűnösebb és hibásabb, mint „az idegen”.

Milyen sokszor halljuk vegyes házasságban, ahol a magyar anya nem tanítja meg magyarul gyermekét, hogy a román apa panaszkodik: „pedig én

mondtam, annyit kértem, hát én nem taníthatom meg neki a magyart. Ahány nyelvet tud, annyi ember lenne.” De mindhiába. „Mondtam neki eleget, hogy beszéljen a gyermekekkel magyarul. Még én is megtanultam volna valamennyire.” – vallotta egy másik román apa, magyar feleségéről.

Uram, legyen a te áldásod családi életemen!

Sok-sok értéke, áldása és különlegessége ellenére mégis azt kell mondanom, hogy a vegyes kapcsolatot jobb megelőzni, elkerülni, mint utána megoldásokat keresni az ebből eredő gondnok orvoslására. A vegyes kapcsolatot, a szerelmet könnyebb elkerülni, mint később a vegyes házasságot megakadályozni, problémáit megoldani.

Mit tegyél, hogy megelőzd életed, családod nagy próbatételét? Adok néhány tanácsot a fiataloknak. Legyenek magyar és református barátaid! Keressd környezetben az anyanyelvi fiatalok közösségét, lelki közösséget az egyházban, a magyar oktatásban, családi közösségben. Legyenek jó barátaid, tanácsadóid, akikkel majdnem mindent megbeszélhetsz. Szüleiddel, nagyszüleiddel is olyan legyen a kapcsolatod, hogy velük életed nagy kér-

Kiegyensúlyozott családi és nyelvi körülmények között él Paptamásiban a református Debrenti család (Dávid 6, Ádám 3, Milán 1 éves). A két nagyobb így köszön a lelkésznek: „Szia Bandi bácsi!”, és ez több, mint a „nagyitiszteletű”, mint a „csókolom, pap bácsi”

dését folyamatosan átbeszélhesd. Lehetőleg ne barátkozz utcán, diszkóban, vendéglőben, meccsen stb. Nagy érzelmi pillanatokban tudj megállni, és ki-
mondani, hogy: nem!

Otthonod, családalapításod helye is az élő egyház kell legyen. Tudatosan kell vállalnod, szeretned otthonodat, keresned a magyar közösségeket és azok társaságát, ahol nyelvileg és hitben is jól érezheted magadat. Társad megkeresése tudatos keresés legyen: élő hitben gyökerező párválasztás.

És ami mindennél fontosabb a hívó keresztyén fiatal házasságánál és élete minden döntéshozó pillanatában, meg kell szólítania a kegyelem Istenét: Uram, te mit szólsz az én szerelmemhez? Vajon rajta van-e a te áldásod ezen a szerelmen, családalapításomon, családom életén?

Jobb házasságban élni, mint égni, Pál apostol intelmeivel indult előadásom. Én ehhez kapcsoltam hozzá a folytatást: vegyes házasságban élni azt is jelenti, hogy égni. Keressük meg a szerelem tiszta forrásait, onnan merítsünk és halljuk meg végül a példabeszédek biztató tanácsát, áldását: „Legyen a te forrásod áldott, és örvendezz a te ifjúságod feleségének (5,18).

VETÉSI LÁSZLÓ
lelkipásztor

REMÉNYIK SÁNDOR

Elpártolt liliumszál

*Liliumszál, liliumszál,
Idegenhez mért hajoltál?
Mért öleli karcsú szárad,
Mért felejtet a fajtádat?
A fajtádat, a hitedet
Szerelmed tüzére tetted,
Messze látszik lobogása,
Mi lesz, ha lesz hamvadása?*

*Liliumszál, liliumszál,
Idegenhez mért hajoltál?
Ha magod lesz: drága gyermek,
Nem tanul liliumnyelvet.
Vagy kis lelkét összetépik,
Meghasonlik, míg megérik.
Két tűz között, kevert vére
Kiomlik a csatatérre.*

*Liliumszál, liliumszál,
Idegenhez mért hajoltál?
Apád-anyád megsiratott,
Sírván, mégis hozzá adott.
Lehetsz neki százszor drága:
Más világ az ő világa.
Világába - ősi átok -
Beolvad a te világod.*

*Liliumszál, liliumszál,
Hajladozzál, hajladozzál.
Szerelmes hajladozásod
A te legfőbb igazságod.
Mi szomorún körülállunk
Mert más a mi igazságunk,
Siratjuk a nászi kedved,
Siratjuk a fajtánk benned.*

A NYeMRLSZ nem adja fel

Most már többedik éve meghívják a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat (NYeMRLSZ) nyaranta sorra kerülő tanácskozására. Kétévenként az Ausztriában rekedt Felsőőrben (Oberwart) gyűlekeznek a nyugati szóránymagyarság sorsát szívükön hordozó képviselők, immáron igazi barátok is. Lázárné Zahn Dalma Enikő lelkészi (Németország, Nürnberg) és Dr. Békássy Albert összejt-kutató professzor (Svédország) világi elnökletével jól szervezett, építő és felelős előadások, beszélgetések, tájékoztatások mellett gyülekezeti tagokkal, várossal való ismerkedések sem maradhatnak el.

Partiumi lelkész számára szokatlan, hogy a település bejáratánál különös pannó fogad. A képen az egyenruhás osztrák rendőr Guthi László református lelkipásztor társaságában. Végül is mindketten a bűn ellen harcolnak. Azóta megjelent a települést jelző kétnyelvű felirat is.

Guthi László és neje reggeltől estig igyekszik mindent megtenni a társaságért. Gyülekezeti tagok, kedves asszonyok hozzák téisztáikat, mintha a vendéglősök is megtisztelve éreznék magukat a kis nemzetközi társaságtól. Igen megtisztelő a Órvidéki (Burgenland) magyar rádió érdeklődése. A tiszteletes leánya, Eszter is a rádiózást tanulja, így is támogatva a magyar nyelv gyakorlását, fennmaradását.

A település bejáratánál szokatlan, különös a pannó, melyen az osztrák rendőr és Guthi László református lelkipásztor szövetezik a bűn ellen

A NYeMRLSZ felettebb időszakú témát járt körbe ezen a tanácskozáson. A lelkigondozás kérdései a virtuális világban, a világháló (internet) korában. Bevezetőjében Békássy Albert elmondta, a NYeMRLSZ elejétől fogva kezdett foglalkozni a világháló és az evangélizáció, egyházi élet kapcsolatával.

Tervezett rend szerint elsőként Dr. Segesváry Viktor Svájcban élő professzor filozofikus mélységű és megközelítésű előadása hangzott el az informatika világról. Rövid összegzésként megállapítható: az információ áramoltatás hatalom. Az egyházi és gyülekezeti életben pedig a kapcsolat-teremtés nélkülözhetetlen eszköze.

Második napon a Partiumból meghívott v. Bereczki András paptamási lelkipásztor foglalta össze az evangéliumi pásztoráció múltját, jelenét és jövőjét A gázai szekértől az utolsó trombitaszóig címmel. Az előadás utáni élénk beszélgetés rendjén Dr. Tóth Miklós hollandiai lelkész-jogász úgy vélte, Isten egyenesen nekünk találtatta ki a világhálót. A szétszórtságban élő magyarság számontartásához, egyesítéséhez, pásztorolásához óriási segítség a 21. század Pál apostolai számára.

Világhálós kapcsolatok szemléltetése következett. Tóbiás Attila Amerikában szolgáló lelkipásztor elküldte ugyan írásban A világháló áldásai, kísértései és buktatói című előadását, de a technika lehetővé tette, hogy online előadás legyen belőle. Tóbiás tiszteletes Békássy doktorral „élőben”

Úrvacsoraosztás a felsőöri templomban

beszélgetett a képernyőn, majd válaszolt a felsőőri kérdésekre. Szinte szólásmondás értékű, hogy aki nincs az interneten, nem is létezik.

Éles György prágai lelkipásztor az esti istentiszteleten egyenesen a maroktelefonjából olvasta ki az alapigét. Így is lehet. Alapelv, hogy a világháló se nem rossz, se nem jó, olyan, amilyenné tesszük. A virtuális világban sajátos eszköz lehet a virtuális lelkigondozás.

Kilenc országból érkeztek a tanácskozók, akik sorra beszámoltak saját közösségeik gondjairól. Kivételes helyzetben van az ősi magyar felsőőri gyülekezet, mely békében él együtt a német nyelvű testvérekkel, anyagilag biztonságban. Még mindig aktív kulturális élet is folyik a magyar közösség megmaradásaért. Az olvasó és színjátszó körnek szép múltja van. Továbbra is lelkész nélkül él a 85 éves párizsi gyülekezet, alkalmi beszolgálókkal. Heddad Annamária gondnokasszony fáradhatatlanul szervezi a szolgálatokat. Nagy bölcsességgel irányítja a szintén állandó lelkész nélküli müncheni közösséget Nagy Elek, dicséretes testvériségben él együtt a nürnbergi német és magyar gyülekezet, ahol kiváló segítség a fiatal Petzold Yvette lelkész nő, a pápai teológia eminens diákja. Pezsdül az élet Prágában, jól szervezett gyülekezeti élet folyik Amsterdamban. Urbán Ákos és Emőke az Almere-i (Hollandia) gyülekezetben pásztorolja reménységgel a mieinket. Kiegyensúlyozott, nyugalmas magyar gyülekezetről számol be Ormós Ajtony testvérünk Svájcból.

Általában jellemző, hogy a nyugatra kitelepülőket nem könnyű a gyülekezetbe hívni, mert sokan nem keresik a helyi gyülekezettel való közösséget és felszívódnak, elveszítik magyar református önazonosságukat.

A tanácskozás zárónapján elnökségi ülésen foglalkoztak a Szolgálat helyzetével, a magyar kormánnyal való kapcsolattal. Továbbra is úgy vélik, a NYeMRLSZ a nyugati diaszpóra immáron 70 esztendeje működő legitim szervezete, a nyugati magyar reformátusság lelkiismerete. A korábbi Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatában jogszerű együttműködésből kiszorítani igyekszik őket a Generális Konvent. Nem érzik igazán a magyar kormány támogatását sem. Nem is értik, miért nem kaptak meghívást a Magyar Diaszpóra tanácsba. Másfelől a nyugati magyar szörványokba beékelődő Protestáns Szövetség is mintha szándékos bomlasztást végezne, éppen magyar református lelkészek közreműködésével. Mint ha ellenszélben hajóznának, de nem adják fel.

Elnökség az erdélyi magyarságért érzett felelősség jegyében tájékoztatást kér Bereczki Andrástól a Romániában zajló kormányválságról, tekintettel éppen a református Mikó Kollégium körüli botrányra, a poszt-kommunista visszarendeződés nemkívánatos jelenségeire. Elnök úr megköszönte Bereczki Andrásnak, hogy évek óta hűségesen tudósít a NYeMRLSZ-ről, az általa szerkesztett Kalendáriumot pedig sok nyugati magyar testvérünk olvassa és értékeli. Ilyenkor egy kicsit mindenkinek „hazaszáll a lelke”.

A szervezők gondoskodtak hasznos szórakozásról is. A trianoni döntésig magyar Doborjában (ma Raiding) megilletődve jártuk körbe magyar idegenvezetéssel a magyarul nem is beszélő, de lelkében, zenéjében mélységesen magyar Liszt Ferenc zeneszerző szülőházát. A közelébe építették Európa egyik legnagyobb és legmodernebb koncert-termét, ahol évente Liszt Ferenc-koncerteket tartanak. Míg e sorokat írom, Liszt-zenét hallgatok, de már másképpen mint eddig. A Felsőőr közelében található borostyánkő bánya-múzeum és a magántulajdonban lévő Borostyán kővár megtekintése során jutott egy-egy emlékkavics is a szépen csiszolható, zöldes árnyalatú, értékes darabokból. A föld mélyébe kerülő ősfenyvesek megkövesedett gyantája a borostyánkő.

Istentisztelettel ér véget a tanácskozás. Éppen német vasárnap lenne, de a kedvünkért kétnyelvű. Zahn Dalma Enikő magyar, Guthi László német igehirdetése után közös Úrvacsorázásban éltük meg a keresztyén testvériséget.

BERECZKI ANDRÁS
lelkipásztor

Liszt Ferenc zeneszerző szülőháza Doborjában

A közlekedésbiztonság elsajátítását nem lehet elég korán kezdeni

A gyorshajtó

András még egy hosszú pillantást vetett a kilométeróraára, mielőtt a villogó rendőrautó előtt lelassított: 120 km/h a kitáblázott 90 helyett. Ez már a negyedik ebben a hónapban, mint oly sokszor máskor is. Hogy lehet, hogy valakit ennyiszor lemeszelnek?

Amikor a kocsi lelassított, András lehúzott, de nem teljesen az út szélére; hadd izguljon csak a zsaru a mellette alig fél méterre elhúzó autók miatt.

Megállt.

A rendőr kiszállt a kocsijából, és egy mappával a kezében előre jött.

József? József a gyülekezetből? Még csak ez kellett! András próbált minél jobban elsüllyedni az ülésben. Ez rosszabb, mint a közelgő büntetés maga. A keresztyén rendőr épp egy saját gyülekezetéből való gyorshajtó embert fogott meg. Egy embert, aki egy hosszú, fárasztó és zaklatott nap után sietett hazafelé a munkahelyről.

Szinte kiugrott az autóból, és ment a rendőr felé, akivel minden vasárnap találkozik a gyülekezetben, de eddig még soha nem látta egyenruhában.

– Hát szia, József! Örülök, hogy látlak! Milyen érdekes, hogy itt találkozunk!

– Szervusz, András – semmi mosoly.

– Hú, de szigorúnak látszik a Biztos úr, éppen most kapta el a felebarátját, aki siet haza a feleségéhez és a gyerekeihez.

– Igen, úgy tűnik: elkapta. – József kissé zavartan felhúzta a szemöldökét. – Jó jel!

– Nagyon húzós és hosszú napom volt ma. Asszem kissé túlléptem a limitet – de csak most az egyszer, he-he!

András lefelé sandítva arrébb rúgott egy kavicsot az aszfalton.

– Az asszony finom vacsorát készített, már nagyon vár haza. Érted, mire gondolk?

– Tudom, mire gondolsz. És azt is tudom, hogy már kétes hírnévre tettél szert a körzetünkben az őrsön.

Ajjaj, nem jól áll a dolog, itt az ideje taktikát váltani.

– Mennyit mértél?

– 115-öt. Volnál szíves visszaülni az autóba?

– Várj egy kicsit. Amint megláttalak, én azonnal megnéztem az órát, és épp csak súrolta a 100-at.

A hazugság kegyesnek, célravezetőnek tűnt, és "magától" jött.

– Légy szíves, András, ülj be a kocsiba.

András zavartan bemászott a kocsija ajtaján, és becsapta az ajtót. Bambán bámult előre a műszerfalra. Eltelt egy perc, kettő. Lassan, kelletlenül nyúlt az ablaktekerőhöz, de végül nem tekerte le az ablakot, mert látta, hogy József ír a mappán. Vissza a műszerfalra.

Miért nem kérte ez a jogsimat? Bármilyen történet is, az tuti, hogy 1-2 hónapig nem ülök ennek az embernek még a környékére sem vasárnap.

Eltelt még 2-3 hosszú perc, majd egy kopogás az ablakon. András kinézett balra, József volt az, kezében egy félbehajtott papírdarabbal. A bűnös mintegy 3 centire lehajtotta az ablakot, épp csak annyira, hogy a papír beférjen.

– Köszí! – András nem nagyon tudta leplezni a gúnyt az arcán és a hangjában.

József szó nélkül ment vissza a rendőrautóhoz, András csak nézte a visszapillantóban.

Felemelte a papírt: Nnna, nézzük, mennyi. Álljunk csak meg. Ez meg mi? Tréfa? Nem büntetőcédula, az biztos.

András olvasni kezdett.

„Kedves András! Egyszer volt egy kislányom, akit 6 évesen elütött egy autó.

Kitalálhatod: egy gyorskocsit. Pénzbírság, három hónap a fogházban, és az illető szabad volt; mehetett haza magához

szorítani a kislányait, mind a hármat. Nekem csak egy volt, és most várnom kell a mennyországig, amíg újra megláthatom.

Ezerszer próbáltam megbocsátani annak az embernek, és ezerszer gondoltam, hogy meg is tettem. Lehet, hogy így van, de újra és újra meg kell tennem.

Most is.

Imádkozz értem, és hajts óvatosan: nekem egy kisfiam maradt.

József

András hátranézett, és látta, hogy a rendőrautó megfordul, és elindul visszafelé az úton. Csak bámult a távolba, amíg a kocsi eltűnt. Szétesve ült a kocsiban 20 percig, aztán beindította a motort, elindult, és lassan, az ÚRhoz bűnbocsánatért esedezve hajtott hazafelé, hogy aztán otthon percekig szorongassa magához meglepett feleségét és gyerekeit.

NE ÖLJ!

NE KOCKÁZTASS!

ESÉLYT SE ADJ RÁ!

A gázai szekértől az utolsó trombitaszóig

Az evangéliumi lelkigondozás múltja, jelene és jövője

Az Úrnak angyala pedig szóla Filepnek, mondván: Kelj fel és menj el dél felé, arra az útra, amely Jeruzsálemből Gázába vezet. Járatlan ez (ApCsel 8,26).

Monda pedig a Lélek Filepnek: Járulj oda és csatlakozzál ehhez a szekérhez (ApCsel 8,29).

A jövő egyházképe

Jézus már korábban kiküldte a 70 tanítványt a világba, majd mennybemenetele előtt szintén rendelkezett: Elmenvén, tegyetek tanítványokká

minden népeket. Olyan pászmát nyitott ezzel az Úr, amelynek a föld végső határa a célja. De ki mert volna akkoriban a hamarosan és a századok rendjében megnyíló kapukra gondolni?

Pár hét várakozás után, a Szentlélek megjelenése által a félenkséget és a veszélyérzetet legyőző Péter apostol kiáll Jeruzsálem népe elé, és döbbenetes hatású igehirdetése nyomán megszületik az első jeruzsálemi gyülekezet. A 3000 megtérő máig talány számunkra. Nosztalgiával, szent irigységgel, esetleg rajongó reménységgel gondolhatunk erre a különleges igei minősítésű első gyülekezetre: „A hívők sokaságának pedig szíve-lelke egy vala... és az apostolok nagy erővel tesznek bizonytságot az Úr Jézus feltámadásáról... Az Úr pedig minden napon szaporítja vala a gyülekezetet az idvezülőkkal...” (ApCsel 2,47, 4,32-33).

Minden lelkipásztor és presbitérium álma a népes, nagy gyülekezet. Ugyancsak nosztalgiával gondolhatunk erdélyi és partiumi gyülekezeteinkre a 20. század végén, amikor az éppen ellenséges ideológiai és politikai széljárásban érezte népünk igazán, hogy az egyház, a gyülekezet a magyar nyelvnek is utolsó fészke. Alig húsz év alatt a beözönlő, addig ismeretlen információk sodrában, a szabadság és szabadosság útvesztőiben, mára bizony nem szaporodik a gyülekezet naponként. Nem véletlen ezért, csak érthetetlen, hogy a még népünnepélynek számító konfirmáció is „kikonfirmálást” jelent és gyermekeink „ünnepélyesen” távoznak a gyülekezeti közösségből. Ady Endre „kicsi fehér templomainkba ma minden erők tömörülnek” élménye már csak

ámósi vízió lehet számunkra. Hiszen semmit se zárhatunk ki, mert meg van írva: Éhezni és szomjúhozni fogtok az Úr beszéde után (Ámós 8,11).

Alighanem egyet kell értenünk azokkal, akik szerint a nagy és népes gyülekezeti istentiszteletek, a tömeg-evangélizálási lehetőségek, igények lejáróban vannak és a kettők-hármas kis közösségeire zsugorodtunk honi körülményeink között is. Ideje van mindennek, mondhatnánk. A szekularizáció, az újkori népvándorlás nyomán szétszórtságban élünk szerte a világban és elmagányosodunk szomszédaink közelségében is.

Járatlan új út: a „virtuális“ gyülekezet

Az apostoli korban történt különös utazás viszont meggyőz arról, hogy az Úr kaput nyitott a pogányok felé a hitre (ApCsel 14,27). Az Úr angyala a gázai övezet járatlan útjára indítja Filepet, amelyen találkozik az egyiptomi főemberrel, pénzügyminiszterrel, de mindenképpen az élete szekerén döcögő, élete megnyugvását kereső és Ésaiaást olvasó, magányosan tusakodó emberrel. Ráadásul már az Úr szenvedő szolgájának titka érdekli, akiről majd Filep világosítja fel, hogy ő a Megváltó Jézus Krisztus. Hamarosan bizonyosságot is tesz róla: Hiszem, hogy a Jézus Krisztus az Isten Fia. Minden szolgálatunk célja, eljuttatni valakit, valakit erre a hitre.

Egyszerű szövegértelmezés szerint a Filepnek jelzett járatlan út területileg, földrajzilag értendő. Két évezreddel később azonban úgy tűnik, mintha remek humorérzéke lett volna annak az angyalnak. Olyan utak, lehetőségek következnek, melyekhez képest az a gázai út ma már csak vallási turista ösvénynek tűnik. A Loyd Douglas És köntösömre sorsot vetének című Jézus-könyvében megkapó részlet, amikor a vándorló keresztyének egy-egy halat (keresztyén szimbólum) rajzolnak lábujjukkal a porba és kerítések, házak sarkára karcolva keresik a hittársaikkal való közösséget. Nos, attól kezdve hihetetlen utak, módok, lehetőségek nyíltak és nyílnak, és ma a virtuális világ járatlan útjain keressük elszéledt nyájainkat, az életük szekerén döcögő, autóin, repülőin száguldó, mobilozó, internetező komornyikjainkat, fajtánkat széles e világban.

Kétségtelen, egy sor kérdésre keresendő és található eligazítás azon a bizonyos járatlan úton. Azon a szekéren egyetlen ember üldögél, aki már úgymond „előnevelt“, talán éppen kultúrája, talán éppen megnyugvást kereső lelke indítja Bibliaolvasásra. Mindenképpen szimbolikus képviselője annak a világnak, amely „sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését” (Róma 8,19). Az akkoriban is virtuálisnak nevezhető, láthatatlan gyülekezetben már újabb járatlan út következik. Ezen Péternek kell elmennie Kornéliusz százados házához, aki szintén várja. A kissé szűkkeblűen zsidós elképzelésű Péternek nincsen túl nagy mehetnékje, mígnem Isten felvilágosítja, hogy előtte nincsen személyválogatás.

Egy egészen bonyolult, olykor elutasítást, máskor életveszélyt, rengeteg kihívást jelentő járatlan úthálózatot jár be Pál apostol. Így találkozik egy folyóparton a bíborkereskedő Lydiával, aki Európa első keresztyén asszonya megtisztelő címével indul tovább élete útján. A Filippibeli börtönőrnek egy börtönajtókat helyéről kimozdító földrengéses istenélmény kellett ahhoz, hogy élete döntő kérdése legyen: mit kell nékem cselekedjem, hogy üdvözljek? Tudjuk, életveszélyes útra kényszerülve találkozik Pál apostol a római birodalom képviselőivel. Félix helytartó viszont más eset. Az egyébként zsidó feleségével meghallgatja Pál bizonyágtételét, de talán diplomatikusan vagy udvariasan kitér: majd, ha alkalmam lesz még meghallgatlak. A majd olyan mint másik esetben a „majdnem ráveszel engem, hogy keresztyén legyek“. Esetleg azt jelenti: soha.

Fájdalmasan tanulságos, hogy az athéni Agorán beszélő Pált eleve úgy fogadják: mit akar ez a csacsogó mondani. Sokan úgy is mentek tovább életük szekerén: majd még meghallgatunk téged. És az Olümposz isteneit szórakoztató athénieknek nem ír Pál apostol levelet. Míg annyi más gyülekezetnek igen.

Az írott szó jelentősége

A. Levelezés a belmisszió ösvényein

Az utazó, gyülekezetszervező és mindig prédikáló járatlan utak után és mellett az evangéliumi szolgálat újabb kapuja nyílik meg: a levelezés.

Az újszövetség apostoli leveleire gondolok, melyekben hitvallási, erkölcsi eligazítások mellett végig figyelhetünk az üldözöttség előszeleiben annyira szükséges bátorításokra. De egy személyes példára is, a börtönből is evangéliumi örömet sugárzó apostolra. Témánk medrében a mai napig terjedően fontosnak találok egy igehelyet említeni, 1Péter 1,1-et: Péter, Jézus Krisztusnak apostola, a Pontusban, Galáciában, Kappadóciában, Ázsiában és Bithiniában elszéledt jövevényeknek. Mintha csak folytatni kellene a felsorolást, a mezősi vagy bánási szórványainktól, a NyeMRLSZ közösségét kereső vagy mellőző nyugati magyar reformátusokig. De régi énekünk szerint „Grönland jeges vidéki, gyöngykagylós India” meghódításáig még hosszabb az út.

Alighanem csak címszavakban vállalkozhatunk azokra a bejárt utakra, melyeken az evangélium terjedt a bibliai kortól napjainkig. Isten valóban különös kapukat nyitott meg a földön időnként.

A belmisszió áldott ösvényein járva találkozunk a magyar református egyházi ébredés Filepjeivel és komornyikjaival, megújuló gyülekezeti közösségekkel. Csak a 20. századi – két világháború és a trianoni döntés okozta letargiából és az evangéliumi ébresztők és vigasztalók, hitre jutottak

krónikájából is önálló tanulmányra lenne szükség. A világháború utáni „csüggedés mocsarából” az evangéliumi biztatás próbálta kivezetni a nemzetet. Egy aprócska feljegyzés jelzi milyen eredménnyel: ha egy fuvaros Hódmezővásárhelyen megtért, a lova is megérezte azt.

B. A külmisszió jelentősége

Három vaskos kötetre rúg a magyar protestáns külmisszió története. (Dr. Anne-Marie Kohl: Az Úr csodásan működik, 3 kötet).

Túl gyorsan a 20. századba jutottam. Magyar területen inkább ekkoriban találunk különös mozgásokat. De a bel- és külmisszió emlegetésével inkább a vízszintes, földrajzi utakra gondoltam, a hodászi cigánymissziótól (Nyírség, 1946) a Molnár Mária legendás pápuai szolgálatáig (Hét év a kannibálok földjén), vagy Babos Sándor mandzsuriai küldetéséig.

Az előadás címét azonban egy másik járatlan út jegyében próbáltam követni, a technikai felfedezések vonalán.

A klasszikus prédikáló pásztoráció, az apostoli levelezések után kétségtelenül emlegetni kell a kézírásos evangéliumi és egyházi tevékenységet, a bibliamásolásokat stb.

C. A nyomtatott szó áldásai

A nyomtatás feltalálása hatalmas mérföldkő az egyetemes gázai úton. A reformációnak köszönhetően az egyház számára a nemzeti nyelveken megszólaló Biblia jelent felbecsülhetetlen lehetőséget. A mai magyar társadalom nem is értheti, micsoda szenzáció volt a magyarság eme közkincse. Nem is annyira túlzás, hogy megmentője, Krisztushoz vezérlője a dunántúli ösvényeken át a Hargitáig.

Az anyanyelven beszélő Biblia mellett fokozatosan kerültek a különböző témájú könyvek is a népünk asztalára. Nem vitás, gyakran értetlenségbe, kicsinyeskedésbe, ellenállásba torkolló járatlan utakon. A 21. század történelmi és egyházi körülményekben járatlan olvasója előtt akár érthetetlen lehet a gazdag Hollandiából szegény Erdélybe hazatérő Misztótfalusi Kiss Miklós nyomdászmeister kálváriája. Munkássága felbecsülhetetlen.

A sajátosan evangéliumi sajtó is elindult a maga járatlan útján. Mára már az is csak érdekességnek tűnik, hogy kezdetben éppen az egyház ellenállásába ütközött. A hivatalos egyház óvni próbálta híveit a negatív hatásoktól, de nem óvhatta meg Isten járatlan útjain közlekedő kegyelmi lehetőségektől. Ilyen tekintetben gondolok arra a More Annára (1745-1833), aki a norfolki grófság előkelő családjának komoly műveltséggel és egy kiváló anglikán lelkész hatása nyomán elmélyült hittel megáldott leányaként lett az evangéliumi traktátusirodalom egyik úttörője. Nyilván, magyar területre is megérkezik ez az irodalom, melynek hatása nyomán születik meg a kiskoszmályi árvaház és mozgalom, a Tábita diakonissza mozgalom.

A klasszikus újság-formát megelőzte a röpirat. Számuk és tartalmuk alapján jónak és rossznak gyors terjesztői voltak. A reformációnak inkább ártott, mint használt. Luther 95 tétele is a röpirat kategóriába sorolható. Tekintetjük Isten véletlen-jének, hogy Wittenbergben nyomda is működött. Azt is, hogy a könyvnyomtatás feltalálása a reformáció eszköze lett. Azt is, hogy ebben az időben mozgalmas peregrinus-forgalom volt Magyar és Nyugat-föld között, és meglepő sebességgel érkezett ide Isten új szele.

Egykori nyomda képe

D. A magyar református sajtóról

Nem azért szólok a Kalendáriumról, mert annak királyhágómelléki szerkesztője vagyok éppen, hanem azért, mert ennek is, mint műfajnak a 16. századtól Istentől rendelt érteke volt és van. Azt is mondhatnám, református műfaj a Kalendárium. Az evangéliumi, egyházi tartalom mellett a Naptárakban lehetett megtalálni a vásárok időpontját, új tudnivalókat, a mezőgazdaság, az egészségügy, az irodalom berkeiből. Még a jobbágy-családok otthonaiban is kincs lehetett, nem csak olvastak belőle, hanem ebbe jegyezték családi adataikat, kicsi gazdaságuk változásait.

1705-ben, a Rákóczi szabadságharc alatt jelenik meg Pozsonyban az első magyar hírlap. Majd Bél Mátyás evangélikus lelkész 1721-ben kezd lapkiadásba. Többirányú tájékoztató és nevelő céljai közé sorolnám mindenképpen az iskolai oktatást. A folytatás is Pozsonyban történik igazán, a Rát Mátyás által szerkesztett Magyar Hírmondóval. Az most talán csak egy mondatnyi említést kíván, hogy a felvilágosodás eszmei áramlatában vagy éppen Mária Terézia cenzúra kerülgetései jelentik a címben említett járatlan utakat.

1791-től (Tűrelmi rendelet) beszélhetünk magyar református sajtóról és könyvkiadásról is. Már bőséges egyházi és nemzeti, nevelő jellegű anyag jelenik meg az Annalesben.

Külön fejezetet érdemelne a 20. századi magyar egyházi sajtó Trianon utáni, majd a 2. világháború utáni alakulása. Hogyan lett a Kiáltó szóból elhallgattatott szó Erdély és Anyaország területén? És hogyan kezdődött újra 1990 után? Hogy könnyes meghatódottsággal vettük kézbe például a Harangszó első számát Nagyváradon és 20 év után sem csökkent a Kalendárium iránti kereslet. Ma már kis gyülekezeti lapok is készülnek, akár házi nyomtatásban.

Távíró – Szabad Európa Rádió – maroktelefon

A műszaki fejlődés másik találmánya a távíró. Morse körülményes, ...-.- akból álló, rejtjeles betűkészlete miatt inkább csak rövidebb üzenetek továbbítására volt alkalmas. Az idén éppen 175 éve sikeresen vizsgázó távíron e rövidke mondatot továbbította Morse: Mit művelt Isten! Tudunk arról, hogy bibliai szövegeket, üzeneteket továbbítottak e készülékek segítségével is.

Ma mindnyájunk zsebében ott lapul a nélkülözhetetlen maroktelefon, mely legyőzte őst, az eleinte kisebb területeket, majd világot átszelő vonalas telefont. Ismeretes előttünk, hogy az egyházak szerte a világon a telefonos lelkipozódással akár életet menthetnek. Hallottam fiatalokról, akik nem bírták végezni ezt a szolgálatot, mert kiborultak az emberi tragédiák hallatán. Tény azonban, hogy vannak akik zsákutcába jutott életük gázai szekeréről felhívhatnak egy-egy szolgálatos vigasztalót.

A mindenkinél lévő mobiltelefon már-már zavaró tényező a templomi áhítatok csendjében, innen is a humor: Jézus hív, de nem mobiltelefonon. De e találmány is eszközé lett számunkra. Utazó világunkban a maroktelefonokból is olvashatunk Bibliát.

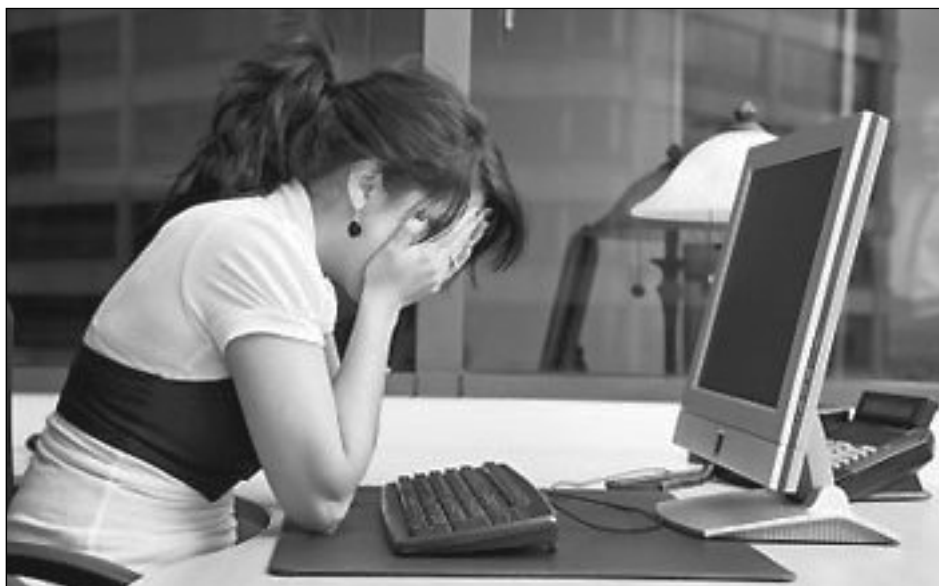
A rádiózás már majdnem személyesen behozta lakásunkba az Igét és az egyházat, a lelkipásztort. Természetesen, felbecsülhetetlen szolgálat végezhető azok számára, akik valamilyen oknál fogva nem tudnak részt venni a közösségi alkalmakon. „A sokoldalúan fejlett szocialista társadalomban” szó sem lehetett evangéliumi rádiószolgálatról, talán ezért is maradt meg bennem élenken az a Szovjetunióbeli hír, hogy a birodalom területén titkos földalatti rádióval próbáltak szolgálni. Mire a hatalom bemérte volna az adót, már messze jártak. S vannak itt közöttünk, akik a 20. század második felében ugyancsak a tiltott Szabad Európa rádió hullámain tájékoztattak a diktatúra alatti romániai, erdélyi elnyomatásról, falurombolásról. De még ma is idézni tudok a közel negyven évvel ezelőtt hallott igehirdetésből is: Azon lehet vitatkozni, hogy melyik a magyar irodalom legszebb műve, de azon talán nem, hogy az Újszövetség legszebb példázata a tékozló fiú.

A gyülekezeti közösség és „parókiám az egész világ“

A televízióval már a templomi, gyülekezeti látvány is házhoz jött. Áldása mellett kétségtelen hátránya, hogy sokan már egyenesen abban az önámító bizonyosságban élnek, hogy lemondhatnak a gyülekezeti közösséggel való kapcsolatáról. Nyomon követhető azonban az is, hogy sok református rádióstévés testvér hitvallási kontroll nélkül viszonyul a „mindegyik szép” tv-istentiszteletekhez. Így viszont nem a sokak által hangoztatott ökumené gázai útjára tévednek, hanem a hitvallási elegyedés nem feltétlenül szerencsés ösvényeire. Ilyen értelemben emlékszem vissza az amerikai Billy Graham romániai evangélizációjára, akiről kedves hívem azt mondta volt, semmit se értett belőle, a román fordításból is csak Jézust, meg a Dumnezeut (Isten), „de gyönyörű volt“.

Valamely országon belül sugárzási lehetőséget kapnak nyilván a különböző felekezetek, de kevésbé érett népegyházi híveink védtelenek az esetleges és nem kívánatos hatásoktól. Nem is szólva arról, hogy egy alkalmi igehirdető lehet jóval érdekesebb, mint a saját kis falusi papja.

Mozaikszerű áttekintésünk végén pedig itt állunk az örök és valóban gyönyörű mennyei üzenettel szemközt: Íme, az ajtó előtt állok és zörgetek, – a számítógépek képernyőjén. Az egykori athéni Agora világméretűvé bővült. Ilyen értelemben egészen szellemes, de valóságszerű szójáték Jézus parancsa: vessétek ki hálótokat fogásra, – amit ma így mondhatna: hálózzátok be a világot. Közkinccsé, könnyen elérhetővé vált úgyszólván minden egyházi, teológiai irodalom, gyülekezeti élet, valóban a „föld végső határáig“. Az már egy másik kérdés, hogy igei értelemben szólva a tiszta mag a római levél jegyében „rothadan-

dóság alá vetett” konkoly-kultúra szennyébe keveredve található meg. Csak az egérkét mozgatón múlik a választás. Sőt, azt kell mondanom, az ordító orosz-lán Sátán a világhálón is keresi, akit elnyeljen. Megtörtént, hogy ige-hirdetéseket kerestem az interneten és ízléstelen erotikus képek jelentkeztek és felháborodtam, hát semmi se szent? Egy írásból viszont választ kaptam, a nyugati világ rengeteg hirdetése között egyházi rendezvényekre akadhat a böngésző és talán így fog elindulni valamely gyülekezet felé.

Tény, hogy a világháló segítségével beteljesült Wesley egykori, akkor még költőiesen hangzó kijelentése: parókiám az egész világ. A 21. század apostolai már a világhálós virtuális istentiszteletre hívogatnak. Valamikor Trója elestét jelzőtüzek láncolatával adták hírül, egyetlen éjjel 600 kilométernyi távolságról. Ma csak egy-két gombnyomásnyi mozdulat a világ sivatagában utolérni a komornyikot. Otthonról történik a facebook-os helyfoglalás a képernyőn megjelenő képzeletbeli templomban. Saját kenyérükkel és borukkal úrvacsoráznak otthon, a klikkel jelzik, hogy „elfogadják Jézust megváltójuknak” és „online keresztelnek”. Sms-en adakozhatnak, meg is teszik.

Már csak arra szeretnék válaszolni, miért hivatkozom a címben az utolsó trombitaszóra? Jézus megígérte, meg fogjuk őt látni az ég felhőiben, mikor visszatér a földre. Az 1Kor 15-ben Pál egy szempillantás alatt, az utolsó trombitaszóra bekövetkező feltámadásról vall. Mindnyájunknak eszébe juthatott már, hogyan is vesz majd tudomást a tér és idő korlátai közé szorult ember a ” föld végső határáig” arról, hogy visszajött Jézus, hiszen nem lát-hatjuk egyszerre Őt a Kárpát-medencéből és Indonéziából. Nos, ha nem eret-nekség, csak a fantáziámmal mertem arra gondolni, hogyha egy cunami okozta tragédiáról, egy merényletről egy perc alatt értesül az egész internetes világ, Istennek semmi akadályt nem jelent hírül adni éppen a világháló által: Nézzetek fel, itt az Úr! És akár a világhálót átszelő kozmikus trombitahangra feltámadnak a halottak. Csak szólnának már azok a trombiták. Vagy még mindig nem látjuk az „Istennél semmi sem lehetetlen” közelségét?

Nem célom és nem tisztem minősíteni a világhálót. Biztos, hogy Isten kegyelmi eszköze is a 21. század apostolai kezében. Gondoljunk csak a keresztyénséget üldöző országokra, milyen áldás lehet számukra részt venni egy világhálós istentiszteleten, értesülni a világba széledt testvéreikről. Vannak határhelyzetek, vészhelyzetek és áldáshelyzetek. A világon egy nagy diaszpóra lett a magyarság is. Pásztorolni kell a szétszórtságban élőket is.

Számomra egy fantasztikus dolog skype-on szólni alig másfél éves unokánkhoz és hallani az ő hangját, de az a perc az igazi lelki öröm, amikor hazajönnek a gyerekeink és ölbe kaphatom. Naponta „beszólhatunk” telefonon a presbitereinknek, gyülekezeti alkalmakat hirdethetünk a sajtóban, és világhálón közeledhetünk a szétszórtságban élőkhez, de mindezek csak eszközök lehetnek, ha tetszik online hívó harangok az élő, testvéri, gyülekezeti közösségekbe.

BERECZKI ANDRÁS

Távinterjú Tóbiás Attila amerikai lelkésszel

– *Honnan és hogyan kerültél Amerikába?*

– 2007 őszén, öt évvel ezelőtt érkeztem feleségemmel az Egyesült Államokba egy évre, s lám Isten útjai kifürkészhetetlenek, ez lett belőle. Előtte tizenöt évig éltem Prágában, abból öt évet a Károly Egyetem Teológiai Karán voltam, majd az akkor alakuló prágai református gyülekezet (a Szlovákiai Református Keresztény Egyház missziós gyülekezeteként) lelkésze voltam tíz éven keresztül. De származásom szerint felvidéki magyar vagyok.

– *Milyen különbségek vannak a hazai és az amerikai gyülekezeti munka között?*

– A kérdés egyszerűnek tűnik, a válasz annál sokkal bonyolultabb. Ráadásul, mert ha szó szerint akarom a kérdést érteni, akkor mérvadó választ sem tudok adni, hiszen sohasem szolgáltam „hazai” gyülekezetben. Összehasonlítani csakis a prágai gyülekezettel, illetve a felvidéki szülőfalummal tudom.

Bridgeport, október 23

Szülőfalum gyülekezete régi, hol magyarországi, hol Szlovákiához tartozó gyülekezet, melynek előnyeit ill. hátrányait nem szükséges ecsetelnem a szórványgyülekezetekkel szemben. A prágai gyülekezeti élet és szolgálat sokkal közelebb áll az amerikaihoz, mégsem ugyanaz. Sőt, az Amerikában élő magyar református gyülekezetek között is nagy különbségek vannak. Vannak száz éve fennálló, szinte töretlen úton előbbre haladó gyülekezetek, sajnos nagyon kis számban. Vannak gyülekezetek, ahol évről-évre egye több pad marad üresen a templomokban. Sőt vannak, amelyeket lassan bezárnak, vagy már be is zártak. Végül vannak, melyek talán ha lassan is, de megújulnak. S szeretném hinni, hogy az a gyülekezet is, melyben jelenleg szolgálók, ezen az úton halad.

Talán a legnagyobb különbség az otthoni ill. az amerikai gyülekezetek között, az az életmód, ahogyan a gyülekezeti tagok élnek, s amelyet nem neveznék itt sem jobbnak, sem rosszabbnak, egyszerűen csak másnak. Aztán a következő nagy különbség a nyelvi beolvadás jelensége, (itt hangsúlyozni szeretném, hogy „nyelvi”, mert a kulturális örökség, a hovatartozás, a magyarság felvállalása és a hit sokkal erősebb, s később is tűnik el). Mi sem tükrözi ezt jobban, mint az Amerikában oly sok gyülekezet nevében szereplő „Magyar Church” megnevezés. Szívben és lélekben még magyarok maradnak az emberek, de a magyar igehirdetést már kevesebben értik.

Szabó Sándor püspök úr szavaival élve: Az Amerikai Magyar Református Egyház az Amerikai Egyesült Államok területén (32 gyülekezet) és Kanada területén (3 gyülekezet) szolgáló magyar református egyházak közössége. Voltunk már „kitántorgott egyház” – egyik lelkipásztorunk józsefattilás megfogalmazása szerint, voltunk „jégtáblán úszó virágoskert” – ezt Ravasz László püspök mondta, amikor vizitáció itt járt Amerikában a két világháború között, mivel akkor egyházunk a Magyarországi Református Egyház Tengerentúli Egyházmegyéje volt. Voltunk „bujdosó magyarok”, akik az emigrációba kényszerültek és egyik püspökünk hozzájuk írt vigasztaló szavakat prédikációs kötetében. Voltunk „távolba szakadtak”, akikkel egy időben nem volt szabad kapcsolatot tartani.

A szolgálatbeli különbség tehát nagy, nem egyszerű, mint ahogyan odahaza sem, mégis szép.

– *Hogyan kerültél kapcsolatba a NyEMRLSz-el?*

– Nem is kezdek a kérdés megválaszolását másként, mint Dr. Békássy N. Albert testvérem és barátom nevével. Hiszen ma már elmondhatom, hogy évtizedes barátság és szolgálat köt bennünket össze, melyre különösen büszke vagyok. Annak idején, (évszámokban mindig is gyenge voltam, de) ha jól emlékszem 1997-98 táján, email-ben, majd személyesen is találkoztunk. Ő volt az, akin keresztül megismerhettem az Európa nyugati részeiben élő magyar gyülekezeteket és szolgatársakat. Ő úgy látta, s látták még néhányan, hogy Prága már nyugatnak számít, ez először furcsa érzéssel töltött el,

majd beigazolódott, hogy nekik van igazuk, mivel a gyülekezet milyenségét tekintve szórványgyülekezet voltunk mi, prágai magyar reformátusok is.

A későbbiekben a NyEMRLSz megtisztelt azzal, hogy a Szolgálat lelkészi elnökévé választottak, amelyet igyekeztem betölteni legjobb tudásom szerint két mandátumon keresztül, hogy eredményesen-e vagy sem, majd az Úr Isten ítélő széke előtt kiderül.

Azért támogatom a NyEMRLSz-t mert elköteleztem magam a szolgálatra, az Isten dicsőségére való munkálkodásra, s ebbe a szolgálatba számomra a NyEMRLSz teljesen beletartozik. Sajnos, ma már szinte csak rendszergazdai feladatokat végzek, ill. egy két előadás, rövid áhítat, amivel szolgálhatok, de ki tudja, talán a jövőben még lehetek aktívabb tagja a Szolgálatnak.

– *Érdekes témát jártunk körül a NyEMRLSz nyári konferenciáján: Az evangéliumi pásztoráció a virtuális világban. Már tudjuk, számítógépes szakértő vagy. Hogyan segített ez a gyülekezeti munkában?*

– Még prágai szolgálatom idején megtapasztaltam az internet előnyeit gyülekezetépítés szempontjából is. Azóta megtanultam, hogy e kor adta vívmánynak számos hátulütője is van ám. Ahogyan a fent említett Felsőőri tanácskozáson elhangzott előadásomban elhangzott: Nem vagyok az Internet ellensége. Nagyon nagy lehetőséget látok benne. Nap mint nap kapcsolatban állok vele, és bizony sokkal nehezebb dolgom lenne, ha nem állna rendelkezésemre. Úgy gondolom, hogy az internet se nem jó, se nem rossz, hanem olyan, amilyenné tesszük.

Magyar gyülekezeti ebéd Wallingfordon

Azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy éppen azt a réteget lehet interneten keresztül elérni, amelyet az egyház egyébként nem tud megszólítani. Tény azonban, hogy a lelkigondozás is kivándorolt a templomok falai közül, az emberek a problémáik megoldása érdekében legelőször az internethez fordulnak. Az emberek oda viszik házassági és partnerkapcsolati problémáikat, a gyereknevelés kérdéseit, oda fordulnak a válságaik idején vagy spirituális vágyaikkal. Ezért nagy áldás, s egyben kihívás is az internet a mi számunka.

Egyszóval, napi szintű használat, ami napi igéket, levelezéseket, honlapépítést, kapcsolattartást jelent.

– *Hogyan látjátok Amerikából a hazai és a határokon kívüli magyarság helyzetét?*

– Ez nehéz, nagyon nehéz kérdés. Az idő múlásával egyre kevésbé tartom magam kompetensnek az ügyben a véleményalkotásra, még ha úgy is tartja a közvélemény, hogy a kívülálló mindig tisztábban lát. Hisz idővel, és a térbeli távolsággal is a dolgok megszépülnek. Sőt, amiben egykor otthon részem lehetett, meg is változnak, de ezeket a változásokat saját bőrömon (már, ill. egyelőre) nem tapasztalom.

Mondhatnám és tanácsolhatnék otthoni szolgatársaknak tengerentúli tapasztalatokat, mert a „nyugati szél előbb-utóbb hazaér”, de nem vagyok meggyőződve arról, hogy a nyugatot hamarabb elérő változásokat minden szempontból jól kezelték amerikai magyar elődeink.

– *Végül arra kérnélek, mutasd be a családot és jövőbeni terveid.*

– Szűkebb családom Istennek hála, immáron háromtagú. Szeptember elején született Júlia lányunkkal gyarapodtunk, majd tíz év házasság után. Feleségem, Zsuzsanna biológus-kutatói munkát végez a Yale Egyetem Orvostudományi Karán. Általa kerültünk az Egyesült Államokba. A gyülekezeti munka mellett magyar iskolát szerveztünk, amely az idén három éves, közben folyik a néhány ezer magyar könyv katalogizálása. Mindkét aktivitásunk az interneten is elérhető.

Emellett a hétköznapiakon feleségemmel együtt én is a Yale Egyetem egyik laboratóriumában dolgozom, mint elektronmikroszkópus.

S ami a jövőt illeti, saját életemet úgy látom, hogy az Úr Isten ad egy feladatot, amihez néha az szükséges, hogy a szülőfalumtól ezer kilométerre költöztessen, máskor meg sok ezerre, s ha az adott munka befejeződik, újra továbbküld. Ennek függvényében tekintek az amerikai tartózkodásunk idejére is. Igyekszem végigjárni az utat, amit az Úr Isten meg-megvilágít előttem.

Istennek legyen hála azokért a feladatokért, melyeket elénk tár, s amelyek elvégzéséhez erőt is ad.

BERECZKI ANDRÁS

ADY ENDRE

A föl-földobott kő

*Föl, földobott kő, földedre hullva,
Kicsi országom, újra meg újra
Hazajön a fiad.*

*Messze tornyokat látogat sorba,
Szédül, elbúsong s lehull a porba,
Amelyből vétetett.*

*Mindig elvágynak s nem menekülhet,
Magyar vággyakkal, melyek elülnek
S főlhorgadnak megint.*

*Tied vagyok én nagy haragomban,
Nagy hűtlenségben, szerelmes gondban
Szomorúan magyar.*

*Föl, fölhajtott kő, bús akaratlan,
Kicsi országom, példás alakban
Te orcádra ütök.*

*És, jaj, hiába minden ha szándék,
Százszor földobnál, én visszaszállnék,
Százszor is, végül is.*

TÖRTÉNELMI FEJEZETEK

„A halálba farsangoló” fejedelem

Báthori Gábor arcképe

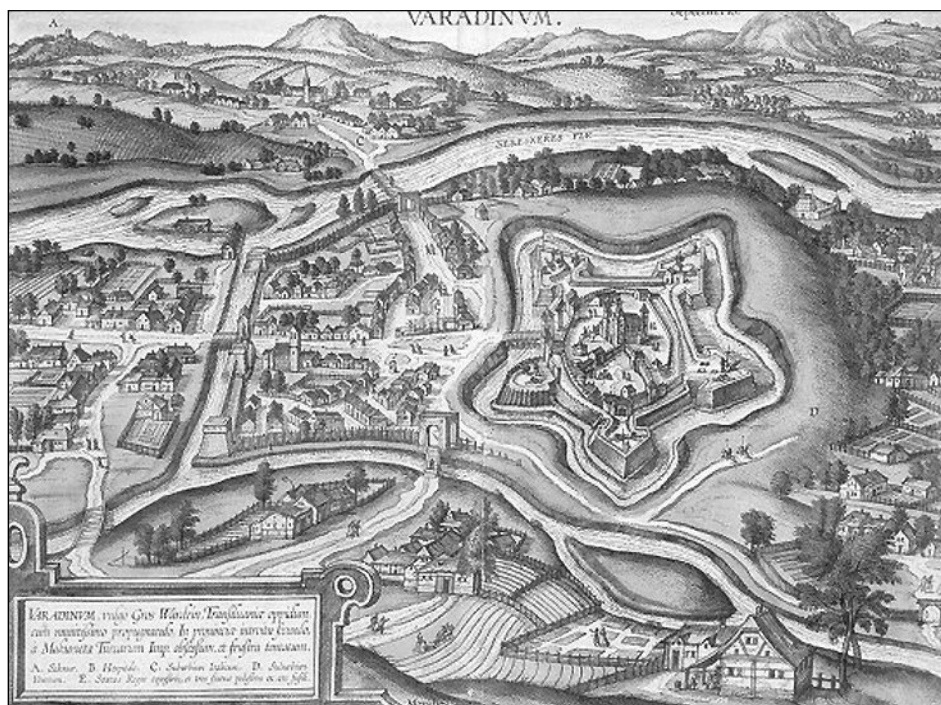
Somlyói Báthory Gábor erdélyi fejedelem halálának 400-ik évfordulóján idézzük a történészek által is sokat vitatott és sokféleképpen megítélt személyiség életpályáját, történelmi szerepét.

Nagy realista regényírónk Móricz Zsigmond Erdély című regénytrilógiája első kötetében Tündérkert címen hiteles, korabeli forrásokra alapozott képet alkotott a 17. század eleji Erdélyről és Báthory Gábor uralkodásáról. A nagyratörő, de heves, meggondolatlan és laza erkölcsű, „halálba farsangoló” fejedelemben Móricz kritikusai Adyt vélték felismerni, a forradalmi gondolkodót, a váteszt, s a mellette megjelenő Bethlen Gábor figurájában önvallo-mást láttak, „akinek Báthory az esz-

ményképe, de aki a kisemberek, parasztok, kereskedők számára csinál egy „boldog zümmögésű kaptárt Erdélyből”, írta Németh László.

Számunkra, váradiak számára azért is fontos Báthory Gábor életpályájának, tragikus sorsának ismerete, mert Váradon született 1589 augusztus 15-én és itt halt meg alig 25 évesen, 1613 október 27-én.

Születésekor édesapja – Báthory István –, a váradi várparancsnok volt. Nem összetévesztendő a nagy Báthory Istvánnal, Erdély fejedelmével és lengyel királlyal, aki nagybátyja volt Gábor édesapjának. Hogy még bonyolultabb legyen a családtörténet, édesapja halála (1601) után 8 testvérével együtt ecsedi Báthory István gyámsága alá került, aki örökbe is fogadta az árvákat. Gyámaja hatalmas vagyont hagyott Báthory Gáborra. Többek között az ecsedi és majtényi vártartományt. Katolikusnak született, de gyámaja hatására kálvinista hitre tért. Az ecsedi várban a Wittenberget, Heidelberget és Pádovát megjárta híres váradi rektor, Czeglédi János irányította szellemi fejlődését, képzését.

A váradi vár a 1598-ban

Báthory Gábor 1605 elején került Bocskay István udvarába, aki a tehetséges 16 éves ifjút örökösévé jelölte ki. Itt kötött szoros barátságot Bethlen Gáborral. Utódlásának biztosítására politikai párt is alakult Bocskai udvarában, melynek tagja volt Bethlen Gábor is, későbbi utódja.

Bocskai István halála után, 1607 február 9-én Kolozsváron az erdélyi rendek Rákóczi Zsigmondot választották fejedelemmé, amit a török szultán is jóváhagyott. A Habsburg udvar viszont Báthory Gábort akarta Erdély élére állítani. Végül a hajdúk segítségével, akiknek Báthory Gábor megígérte a Bocskai által adott kiváltságok biztosítását, lemondásra bírta Rákóczi Zsigmondot. 1608. március 7-én az erdélyi országgyűlés fejedelemmé választotta a 19 éves, nagy ambíciójú fiatalembert.

Már 1608 augusztusában szövetséget kötött Mátyás Habsburg főherceggel és lemondott a bécsi békében Bocskainak ígért magyarországi területekről. Katonai erejének növelése céljából főleg saját birtokain háromszor annyi hajdút telepített le, mint Bocskai. Amikor megszilárdította uralkodását, vakmerő tettek sorozatát követte el újabb területek uralma alá vonása céljából. A moldvai vajdát szövetséges helyett vazallusává tette. Fényes kíséretével sorra járta az erdélyi városokat, a polgárok vagyonának jó részét felélte, a legléghább kedvtelésekre pazarolta idejét. Szerelmi

kalandjaival több alattvalójának tette tönkre családi életét. (Feleségétől már 1608-tól különváltan élt).

Politikája rendkívüli mértékben kiélezte a belső feszültségeket. A régi vidéki nemesség sérelmezte, hogy nagy birtokadományokban részesítette az új nemeseket, akiket politikai támaszává akart tenni. A vezető tisztségekbe az új nemesség tagjait ültette, – például Bethlen Gábort is. Az elégedetlenséget az is táplálta, hogy korlátozta a katolikusok jogait. 1610-ben Kendy István kancellár és Kornis Boldizsár székely főkapitány összeesküvést szervezett Báthory eltávolítására. Az ifjú fejedelem viszonylag könnyen letörte az ellene lázadókat. Kornist Kolozsváron lefejeztette, Kendy Lengyelországba menekült. Ezután megszállta Szebent, a politikájával ellenséges szászok központját. Még ebben az évben támadást tervezett a Habsburg vezetés alatt lévő Magyarország megszerzésére, sőt a lengyel trónt is el akarta foglalni, hogy egy erős államszövetséget hozzon létre a Habsburg és a török birodalommal szemben. Erről a szándékáról ugyan hamar lemondott, de a közben magyar királlyá lett II. Mátyással végleg megromlott a viszonya, aki minden támogatást megadott ellenfeleinek, – gróf Forgách Zsigmond felső-magyarországi főkapitánynak, gróf Thurzó György nádornak és az erdélyi katolikus uraknak.

Báthory Gábor kalandor politikája kiélezte a viszonyt a román vajdaságokkal is. 1610 végén támadást indított Radu Serban havasalföldi vajda ellen, azonban nem használhatta ki diadalát, mert a Porta megálljt parancsolt neki, – de azért felvette a Havasalföld vajdája címet.

1611-ben a trónját visszaszerző Serban szövetségre lépett a Báthory ellen fellázadt szászokkal és a Lengyelországból magyar-lengyel sereggel visszatérő Kendi Istvánnal, és 1611 júliusában Brassó mellett legyőzte Báthory seregét. Ezzel egyidőben Forgách Zsigmond felső-magyarországi főkapitány és Nagy András, a hajdúk főkapitánya is betört Erdélybe és Nagyszebennél ostrom alá vette a fejedelmet. A kutyaszorítóba került Báthoryt akkor a Porta seregei mentették meg. A fejedelem serege 1612 októberében megsemmisítő vereséget mért a szászokra. Egy hónappal később Báthory nyíltan II. Mátyással kereste a szövetséget, hátat fordítva a szultánnak. 1613 áprilisában a Habsburg királlyal aláírt megállapodás uralma végének kezdetét jelentette.

A Porta nem tűrte ezt az árulást, és Bethlen Gábor fejedelemsége mellett döntött. Báthory követeit hamis ígéretekkel áltatták, ezalatt erős sereget állítottak ki, amelyet Bethlen Gábor rendelkezésére bocsátottak.

1613 szeptemberében az Erdélybe betört török-tatár-román sereg ellen Báthory új szövetségésétől, II. Mátyástól kért segítséget, melynek érkezését utóvédharcok közepette Váradon akarta bevárni. Közben a hatalmas túlerőben lévő idegen had előtt Kolozsvár megnyitotta kapuit és az 1613. október 22-én összeült csonka országgyűlés Báthoryt leváltotta és helyébe a Porta jelöltjét, Bethlen Gábort választotta fejedelemmé.

Ezalatt viszont megérkezett Váradra a bécsi udvarból várt segítség. II. Mátyás hadat küldött, de nem Báthory megmentésére, hanem Várad megszállására és Erdély elrablására. A sereg vezére Abafy Miklós, Tokaj várának kapitánya kicsalta a fejedelmet a várból és orgyilkosaival megölette. 1613 október 27-én Ghyczi András két embere Váradon a nyílt utcán halálra szurkálta kardjával a 24 esztendőös Báthory Gábort. Abafy nem kapott jutalmat Várad megszerzéséért, de az orgyilkosokat nem büntette meg. Akik viszont Erdélybe menekültek, ott életükkel lakoltak a merényletért. Báthory Gábor holtteste 15 évig feküdt Nyírbátorban, végül Bethlen Gábor utasítására adták meg neki a végtisztességet és temették el méltó módon.

Így zárult le egy nagyra hívatott, tehetséges, de laza erkölcsű és szenvedélyek által vezérelt ifjú fejedelem viharos élete.

Utódja, egykori barátja, Bethlen Gábor személyében hatalmas egyéniség lépett Erdély trónjára, aki fényes tehetségével megmentette a végveszélyben forgó bécsi békét és megvalósította Erdély aranykorát.

Móricz Zsigmond regénytrilógiájának első kötetében Bethlen Gábor így búcsúzott elődjétől:

„Báthory Gábor nagy lélek volt, a legkülönb, akit valaha ifjúban remélhettünk: igazi tündérkirályfi, de a tündérek nem e világra valók. Aki emberfia magasabb szellemekkel fog kezét, belepusztul a szerencsébe...

Soká hallgattak, akkor meg ezt mondta Bethlen: A villámcsapás megszünteti a vihart.”

KUPÁN ÁRPÁD
történész

A nyírbátori református templom déli homlokzata előtt található a szobor

Jakabffy Elemér emlékezete

Nem ő volt az egyetlen olyan egyénisége az első világháború után kisebbségi sorsba került magyarságnak, aki szinte több tudományos és kulturális intézmény funkcióit teljesítette, de mindenképpen az élre került alkotók és tevékeny, tenni akaró közéleti emberek között van a helye. Gyakorló jogászként, széles látókörű nemzetiségpolitikusként, magyarpárti vezéregyéniségként, parlamenti képviselőként, az Európa-szerte elismert Magyar Kisebbség című folyóirat szerkesztő-patrónusaként, neves közíróként, helytörténeti és nemzetiség-történelmi tudományos munkák szerzőjeként, a statisztika hozzáértő művelőjeként, jeles nemzetiség-külpolitikusként és művelődéstörténeti szakemberként tartjuk számon zivataros 20. századunk históriájában. Úttörője volt annak a stúdiumnak, amelynek az alapjait ő rakta le, s amelyet ma nemzetiségi jognak vagy nemzetiség-tudománynak nevezhetünk. Egyik kiváló tanítványa, dr. Mikó Imre írta róla: „Másokat bosszúra ingerelt a nemzetiségi elnyomás, ő a humánus felhozatalhoz jutott el. »Igénytelenség, emberszeretet, türelem« – idézi Gandhit, s erről egy Dsida-idézet jut eszébe: »Sót párolunk, vásznakat szövünk,/ Míg kisebbitenek, lassan megnövünk.«”

Jakabffy Elemér Lugoson született 1881-ben. Tanulmányait a lugosi gimnáziumban, majd a budapesti egyetemen végezte, ahol jog- és államtudományi doktorátust szerzett. Fiatalon bekerült a politizálás kellős közepébe: 1910-ben országgyűlési képviselővé választották a borsabányai körzetben. Tisza István nemzeti szabadelvű pártjának tagjaként, a magyar parlamentben mintegy felülről láthatta a kisebbségek életében a nemzetállam eszméjének visszasságait. A politikus-gróf ugyanis őt bízta meg a nemzeti kérdésben hozandó kormánypárti határozat előkészítéseivel, s e feladat teljesítése betekintést nyújtott neki a magyarországi kisebbségek mindennapjaiba. Jellemző, hogy előterjesztett törvényjavaslatában nem elégedett meg a nemzetiségek formális egyenjogúságával, hanem gyakorlati végrehajtási utasításokkal is szolgált; tevékeny kezdeményezőként lépett fel. Ez a magatartása az impériumváltás után erkölcsi támasztékul szolgált arra, hogy fölemelt fővel, tiszta lelkiismerettel kiállhasson a magyar nemzetiség oldalán, immár a másik szenvedő felet védve.

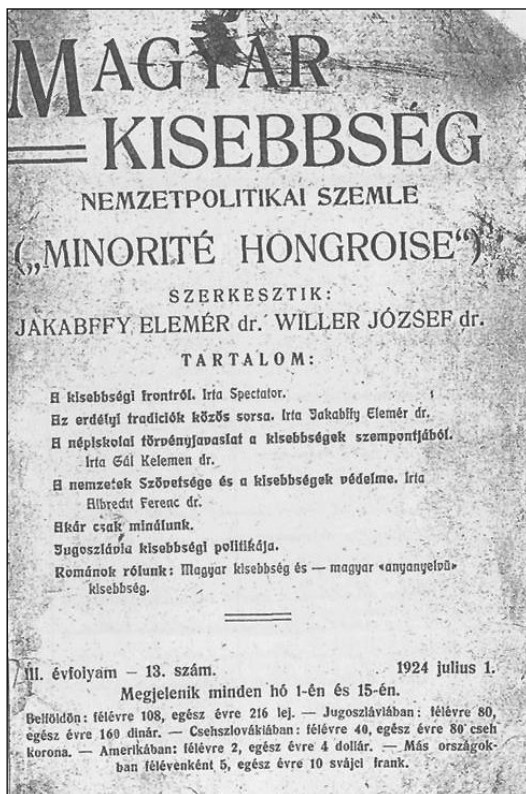
Jakabffy Elemér maradandó érdeme, hogy az egymást követő sorsfordulók közepette is meg tudta őrizni önmagát, baráti kapcsolatokat épített ki a demokratikus román kiválóságokkal, akik nem is olyan régen, Magyarországon kisebbségi körülmények között ugyanazt követelték, mint ő Nagy-Romániában: a demokratikus nemzetiségi jogok tiszteletben tartását. Nehéz lenne felsorolni minden román közéleti személyiség, politikus, író, publicista, művész nevét, akikkel jó viszonyt ápolt, s nemcsak elvi-politikai meggyőződésük hasonlósága miatt. Temezésükkor a magyar parlamentben kötött barátság jegyében búcsúzott őszinte szavakkal Teodor Mihalitól, Vasile Goldistól és Ștefan Cicio-Poptól. Tisztelettel viszonyult Emanoil Gojduhoz, Eftimie Murguhoz, nagyra értékelte Constantin Costa-Forut, Constantin Millét, Panait Istrait, Victor Eftimiut, s annyi más jeles román személyiséget. Egykori politikai ellenfeleiben is talált méltányolandó vonásokat. Nicolae Iorgával, a politikussal sokszor szembekerült, a tudóst viszont becsülte benne. Octavian Goga költészetét értékelte, bár politikai meggyőződésével határozottan szemben állt. Nicolae Titulescuval főleg a Népszövetségben csatározott, ennek ellenére a diplomáciában ténylegesen a romániai politika helyreigazítóját kereste benne. A nacionalista román sajtó támadásainak visszaverése során nem egyszer Iorga, Titulescu, C. Rădulescu-Motru, Teodor Braniște, Silviu Dragomir, Victor Iamandi írásainak elvi állásfoglalásaira, nyilatkozataira támaszkodott. Szűkebb bánsági környezetében szoros baráti viszonyt ápolt Caius Brediceanuval, Valeriu Branișteval, Ioan Boroș püspökkel. Ez azonban nem jelentette azt, hogy velük szemben és bárki ellenében ne állt volna ki a romániai nemzetiségek jogaiért. Mindig szót emelt a totalitarizmus ellen, akár a fasizmus és nácizmus, akár a szovjet bolsevizmus részéről nyilvánuljon meg.

Az első világháború után hazatérve, Kós Károlyék Kiáltó Szó című felhívására azonnal bekapcsolódott a közéletbe. Éveken át az Országos Magyar Párt bánsági tagozatának elnöke, tagja az országos vezetőségnek. Legjobb munkatársaival, a publicista Krenner Miklóssal (Spectator), a jogtudor Balogh Artúrral, a költő-politikus Szentimrei Jenővel, Bitay Árpáddal, Asztalos Sándorral, Mikó Imrével és Takács Lajossal az OMP-ben a reformszárnyat képviselte. Ugyanakkor ez a csoport következetesen visszautasította a fajelméletet, a fasizmust, az erőszakos asszimiláció minden formáját. Érdekes, hogy Jakabffy – mint a szélsőségektől mindig óvakodó politikus – elnézően és tartózkodóan figyelte a baloldalt és az egyetértés hiányát sohasem akarta a kenyértörésig vinni. Nem is vitte, de a baloldalnak sem hódolt be. Évekkel később, a kommunisták hatalomra kerülése után a pártsajtó a baloldallal rokonszenvező, szimpatizáns politikust, a „népfront” hívének igyekezett feltüntetni. Azzal érvelt, hogy Jakabffy egy 1937-ben, Sepsiszentgyörgyön elhangzott beszédében ugyanolyan antifasiszta hangot ütött meg, mint a kommunista befolyás alatt álló Magyar Dolgozók Szövetsége (MADOSZ),

csupán azt felejtette ki, hogy az előadó elítélt mindenféle totalitarizmust, tehát a sztálini bolsevista rémuralmat is.

Jakabffy Elemér életének kiemelkedő alkotása a Magyar Kisebbség című folyóirat. Ez a nemzetpolitikai szemle 1922 és 1942 között havonta kétszer jelent meg Lugoson. Szerkesztette dr. Jakabffy Elemér, dr. Sulyok István és dr. Viller József (a „lugosi triumvirátus”). Felelős szerkesztője 1924-ig Sulyok, 1924-től Jakabffy, aki 1938-tól a lap megszűnéséig a kiadvány igazgatója is. Második évfolyamától, 1923-tól a szemle melléklet is kiadott Glasul Minorităților címmel, amely román, német és francia nyelvű cikkeiben éppúgy szolgálta az egyetemes kisebbségi ügyet és adattára volt minden, a kisebbségekre vonatkozó megnyilatkozásnak, mint a Magyar Kisebbség.

Ugyancsak 1923-tól francia nyelvű mellékletben – La Voix des Minorités – közölte fontosabb cikkeinek, tanulmányainak kivonatát. 1929–30-ban Kisebbségi Iskolaügy címmel adott ki félévenkénti, 1934-től Népművelés havi mellékletet, majd 1937-től Kisebbségi Jogélet címen állandó melléklet is következett. A magas színvonalú, komolyan dokumentált, objektív hangvételű szemle az európai kisebbségtudomány úttörője volt, s nemcsak

Romániában szerzett tekintélyt és elég széles értelmiségi olvasótábor, hanem nemzetközi porondon is. Az élénksárga címlapjaival feltűnő Magyar Kisebbség munkatársi gazdáját a kortárs dr. Mikó Imre így jellemezte: „... a lap állandó munkatásai a konzervatív és liberális, sőt polgári radikális közírók, tudósok, politikusok köréből kerültek ki. A nagyszámú és jelentős külföldi szerző mellett katolikus történétírók – Karácsonyi János, Bíró Vencel, Bitay Árpád – épp úgy megszólaltak, mint a szabadelvű Krenner Miklós, vagy az Erdélyi Irodalmi Társaságban egymással szemben álló Dózsa Endre és a radikális Szentimrei Jenő, a kisközösségi önkormányzat eszméit hirdető Paál Árpád éppen úgy, mint ellenlábasa, a liberális Hegedűs Nándor (...) A munkatársi gárda általában mégiscsak a Magyar Párt reformszárnyát képviselte. Ehhez csatlakozott a nemzetiségtudomány számos szakembere, mint Balogh Artúr, Pál Gábor, Gál Kelemen, Fritz László, Balázs András és Móricz Miklós.”

Itt említjük meg azt, hogy a szerkesztő-patrónus kiemelten gondoskodott a lap utánpótlásáról. Különösen a fiatal jogásznemzedéket karolta fel; a Hitel köréhez tartozó Petrovay Tibor, Vita Sándor, Venczel József közreműködésével hozta össze a „fiatalok számát”, melyet a fiatal magyar ügyvédeké követett Percz György, Szilágyi Olivér, Kiss Árpád és Mikó Imre írásaival. 1937-től pedig Asztalos Sándor és Mikó Imre szerkesztésében havonta megjelent a Kisebbségi Jogélet című melléklet is.

Nem lenne akárcsak megközelítőleg is teljes ez a Jakabffy-kép, hacsak érintőlegesen is nem méltatnánk a Magyar Kisebbség szerkesztőjének külpolitikai szerepvállalását. Mint említettük, 1910-től a magyar Országgyűlés tagja, s már ott rálátása nyílik a nemzetiségi ügyekre, Trianon után pedig itthon láthatja a magyar kisebbség elnyomott helyzetét, különösen, hogy 1928-ban Háromszék, majd két törvényhozási cikluson át Szatmár megyét képviseli a román parlamentben. Így hát bőséges tapasztalatot gyűjthetett a nemzetiségi kérdéstről. Nemzetiségpolitikusként ezért vállalt szerepkört: a romániai magyarság külszolgálatát. A Népszövetségben, a nemzetközi kisebbségi kongresszusokon szót emelt a méltánytalan bánásmód ellen, sürgette a többségi és kisebbségi nemzetek közötti viszony rendezését. Balázs Sándor professzor, aki az elmúlt két évtizedben két kötetet is szentelt Jakabffy Elemér munkássága bemutatására (Jakabffy Elemér: Nemzetiségpolitikai írások, Kriterion, Bukarest 1993; Jakabffy Elemér: Kisebbségi sorskérdések, Kriterion, Kolozsvár 2005), kifejtette, hogy Jakabffy „az egyetemes kisebbségi gondolat szolgálatában állt, amolyan »kisebbségi internacionalistának« tartotta magát.” Ugyanakkor idézte a Magyar Kisebbség 1933. évi, A mi ügyünk, mint az európai politika próbaköve című programcikkét, amelyben Jakabffy „a világháború veszélyét a 40 milliós európai kisebbséggel szemben tanúsított bűnös nemtörődömségben kereste.” Ez egyben a Genfben székelő Népszövetség bírálata is jelentette, s megmagyarázta, hogy miért korlátozódott a „Genfét járó kisebbségi

politikus” nemzetközi fellépése csupán a romániai magyar sérelmek felpanaszolására. Bár a lugosi folyóirat – mint egyetlen európai kisebbségi fórum – felkarolta a baszk, katalán, breton, lengyelországi ukrán és orosz, olaszországi és franciaországi német, valamint más, kontinensbeli kisebbségek törekvéseit, Jakabffy határozott kiállásai a kisebbségi tanácskozásokon nem találtak kellő megértésre, egyfelől a mind erőteljesebben kibontakozó fasizmus és nácizmus, másfelől egy kozmopolita Európa-polgár eszme – lényegében a kisebbségi ügyeket félreseprő – magatartása következtében. Ennek ellenére a „lugosi külügyminiszter” konokul folytatta küzdelmét nemzeti közössége szolgálatában. Mint ahogy – mint fentebb említettük – a románság több személyisége felé is ablakot nyitott a Magyar Kisebbség, közölte a hivatalos román politikáról elűtő nézeteit. „A folyóiratnak a románság felé nyújtott jobbjá – írja Balázs Sándor –, nem volt megalázkodás, nem zárta ki, sőt feltételezte a különbségtételt. (A szerkesztők)... kitűnően el tudták választani a búzát az ocsútól, különbséget tettek a jóindulatú és rosszindulatú gesztusok között, s ezt a kritikai szelekciót a múltra is alkalmazták.”

Hosszú és viharos élete során Jakabffy Elemért nem egyszer súlyos csalódások, erőteljes megrázkódtatások érték. Például tapasztalnia kellett, hogy a népszövetségi politika zsákutcába vezet, a világszervezet képtelen rendezni az európai konfliktushelyzetet. Vagy a tények megszállott tisztelőjeként a húszas években éppen emiatt támadtak egyéni kellemetlenségei, Erdély statisztikája című munkájáért hadbírószági eljárást indítottak ellene. 1938-ban pedig a meggyőződéses demokratának át kellett élnie a demokrácia arculcsapását Romániában: a pártok feloszlátását, a királyi parancsuralom bevezetését. Az 1940. évi második bécsi döntés újabb kihívás elé állította, vállalta a Dél-Erdélyben maradottak sorsát. S ha már a hivatalos politizálás útját elzárták előtte, folyóirata fenntartásában kereste cselekvőkészségének kielégítését. Az Antonescu-diktatúra alatt is folytatta lapja kiadását és munkatársakat toborzott. Sokat foglalkozott helytörténettel, s elindította külön lenyomatként a Délerdélyi és Bánsági Tudományos Füzetek sorozatát. De ezt sem tehette sokáig, 1942-ben a román hatóságok betiltották a lapot. Ezzel a két világháború közötti Románia leghosszabb időtartamú folyóirata szűnt meg, összesen 480 száma látott napvilágot.

Ami ezután következett, az már Jakabffy teljes politikai elszigetelése felé vezetett. A háború utáni pártharcok, a kommunista hatalomátvitel, az államformaváltás és a gyökeret eresztett új pártidiktatúra alkalmatlan volt számára, hogy tevékenyen bekapcsolódjék az ország politikai vérkeringésébe. Bár a Magyar Népi Szövetség egyes vezetői felkeresték és igyekeztek bevonni a szövetség munkájába, de ő ezt a szervezetet nem tartotta számára alkalmas tevékenységi területnek. 1944 augusztusa után már nem a közéleti tevékenység, hanem a zaklatások, kényszerlakhelyek, kitelepítések

kora számára is. 1944 augusztusában a Lugos és Karánsebes között fekvő Zaguzsén községben letartóztatják, Lugosra, majd Bukarestbe internálják. Nemsokára ismét visszaköltöztetett szülőföldjére, de 1949-ben Zaguzsén végleges elhagyására kényszerítették és Hátszeget jelölték számára kényszerlakhelynek. Az állambiztonsági szervek rendszeresen zaklatták naplója miatt, melyet még kilakoltatása előtt saját maga semmisített meg. Végül Szatmárnémetiben telepedett le, s papírra vetette emlékiratait.

Ez év májusában ötven éve annak, hogy hanyattatott életútját a Szamos-parti városban bekövetkezett halála zárta le.

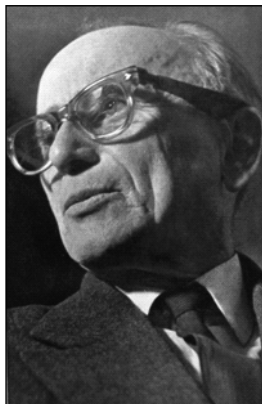
Megszívlelendő, tanulságokkal teli örökséget hagyott maga után, amelynek feldolgozása, újrakiadása a ma és a holnap kutatóira vár. E rövid emlékező írásban csupán néhány fontosabb önálló kötetben megjelent munkájára hívjuk fel a figyelmet: A románok hazánkban és a Román Királyságban (művelődés- és szociálpolitikai tanulmány, Bp., 1918), Régi krassóiak (Lugos, 1919), Napló az 1918. évi forradalom eseményeiről (Lugos, 1920), Emlékirat a lugosi magyarság sérelmeiről (Lugos, 1921), Erdély statisztikája (Lugos, 1923), Tibiscum (riportkönyv egy régészeti ásatásról, Lugos, 1924), Az 1790–91-iki magyar országgyűlés előzményei Krassó vármegyében (Lugos, 1925), Az 1848. év eseményei Krassó vármegyében (Lugos, 1928), Adatok a románság történetéhez a magyar uralom alatt (Lugos, 1931), A bánsági magyarság húsz éve Romániában (Páll Györggyel közösen, Bp. 1939), Kérelmek, határozatok, tervek, javaslatok és törvényes intézkedések az erdélyi nemzetiségi kérdések megoldására másfél évszázad alatt (Lugos, 1940), A Bánság magyar társadalmának kialakulása a XIX. század folyamán (Lugos, 1940), Krassó-Szörény vármegye története különös tekintettel a nemzetiségi kérdésre (Lugos, 1940) és persze a Szatmáron írt emlékirata, valamint a folyóiratban megjelent mintegy 350 tanulmánya, cikke, publicisztikája.

Tájaink, a Partium őrzi kegyelettel ezt a gazdag örökséget, s azzal is fejet hajt a polihisztor előd emléke előtt, hogy folyóiratát, a Magyar Kisebbséget – időszaki kiadványként – újra megjelenteti, szellemiségét igyekszik ébren tartani.

MIHÁLKA ZOLTÁN
történész

IRODALMI KINCSESTÁR

Bözödi György, az elsüllyesztett falu szülötte

Annyira szerette szülőfaluját, hogy családi nevééről is lemondott, s faluja nevét vette fel, s viselte haláláig. Így nem Jakab Györgyként vonult be az irodalmi halhatatlanok táborába, hanem Bözödi György néven vállalta írásait s egész életét.

Száz éve született, 1913. március 9-én a székely hegyek között meghúzóódó Bözödújfaluban. 1863 szeptemberében épült ez a kicsi kőtornácos parasztház, melyet nem újítottak fel, eredetiben hagyta meg minden lakója, kívülről kékre festett, zsalugáteres, mestergerendás szobái őrzik a múlt építkezési szokásait. „A régi ház horpatag falait a gerendákig irigylésre méltóan válogatott könyvtár tapétázza” –

írja Marosi Ildikó, aki 1973-ban ebben a megbecsült hajlékban kereste fel az író-költőt, – akkor ő még megtehetette –, hogy elbeszélgessen vele. Közelebb is megtalálhatta volna, nem kellett volna kilométereket autóznia az érdeklődő csoportnak, hiszen Marosvásárhelyen lakott tulajdonképpen egy egyszobás kicsi legénylakásban, vagy felkereshette volna az Akadémián, íróasztala mellett. Érdekesebb környezetnek ígérkezett a szülőfalu, ahol Bözödi György is inkább otthon érzi magát. Ezért ő maga is ezt a kis régi házat bővítette inkább, itt épített hozzá egy modernebb szárnyat, ahol kényelmesebben elfér a modern bútorok és a felhalmozott irományok társaságában.

„Persze iskolába is szülőfalumban jártam – írta önéletrajzában –, s a drága jó tanító bácsim meg tanító nénim észrevették, hogy én milyen okos gyermek vagyok, akármilyen tantárgyról legyen szó, csak úgy odaválaszolólok. S felírtak Kolozsvárra, az Unitárius Kollégiumba, hogy itt van egy gyermek, s ezt feltétlenül vegyék fel oda. Fel is vettek.” Nehéz szívvel hagyta ott édesanyját, akinek hat gyermeke közül már csak ez a legkisebb lakott a családi fészekben. „Anyám sírt, én is, hogy elvisznek a nagy ismeretlenbe. De aztán megvigasztalódtam. A végén a kolozsvári Unitárius Kollégium lett az én második szülőfalum. S hát még a könyvtára! A Brassai bácsi meg Bölöni Farkas Sándor, meg Kriza János minden

hagyatéka ott állt számomra közprédára. Hogyne vettem volna belé magam, főleg a Brassai bácsi keleti kutatásába. Ez a Kollégium meg a körülötte lévő valóság, ez adott nekem mindent a további életre. S amikor elhagytam, vagy kitanultam, még akkor is szállást adott nekem. Teológus koromban meg egyetemista koromban. Jártam az unitárius teológián s ugyanakkor az egyetemen a jogi karon meg francián, meg a pszichológián, meg a bölcsészeten, és volt még egy néhány karom. S a végén azt mondtam, hogy ezt már én unom, fejezzük be. És ledoktoráltam ezen meg azon a karon, és megkaptam a diplomát: Summa cum laude. De én ennek sohasem vettem hasznát, mert én magam sohase használtam. Mert közben író lettem, és nem volt rá szükségem.”

Mint a legtöbb író, ő is újságírással kezdte. Cikkei, írásai az Ellenzék és a Keleti Újság hasábjain jelentek meg, később a marosvásárhelyi Székely Szó felelős szerkesztője, majd a kolozsvári Egyetemi Könyvtár tisztviselője. 1941-ben Móricz Zsigmond lapjában, a Kelet Népében cikkezett, majd egyik alapítója és szerkesztője lett a Termés című kolozsvári folyóiratnak. 1957-től nyugdíjazásáig (1975) marosvásárhelyi akadémiai kutató, majd főkutató volt.

A második világháborúig a Pásztortűz, Erdélyi Helikon, Ellenzék, Korunk közli verseit, novelláit. Mindinkább a történelem kezd érdekelní, főleg a székelység történelme. „A harmincas években az érdeklődés középpontjában a szociográfia állt, így az irodalmat és a történelmet ötvözhettem a társadalmon belüli élet tanulmányozásával. Az én, előzőleg már a kolozsvári Ellenzékben megjelent falurajzaimat utólag megpróbáltam a történelmiségbe is belekapcsolni.” Így jött létre a Székely bánja című nagylélegzetű alkotás, melynek megírása sok port kavart. „A könyv megjelenése nagyon lényeges állomás volt életemben. Az elkövetkező tevékenységemre is kihatott. És erre kaptam például az erdélyi fiatal írók közül elsőnek a Baumgarten-díjat 1939-ben. Előtte az idősebbek közül Reményik, Kós és Tamási kaptak csak. Stílusosan fektettem be a díjjal járó pénzösszeget, abból vettem a »Baumgartenemet« – vagyis egy szép kertet itt Bözödön, és beültettem gyümölcsfával. Villát is akartam építeni rá, de aztán maradtam a szülőházzal.”

A Székely bánja című történeti és szociográfiai munkájában tudományos alaposággal tárta fel a Székelyföld múltjának és jelenének valóságát. Őt kiadást ért meg a mű, gyorsan elfogyott minden példány. A könyv célja, mint ahogy a szerzője írja, az volt, hogy „az erdélyi magyarság legnagyobb egységben élő csoportjának, a székelységnek a mai helyzetét összefoglalóan, nagyvonalakban megrajzolva, fölmérjem azokat az adottságokat, amelyeknek alapján meg lehessen keresni a jövőre nézve egy szervezettebb gazdasági és szellemi élet módjait és lehetőségeit.”

Mikó Imre, a kortárs író a Keleti Újság hasábjain vezércikkben köszöntötte 1938-ban a mű megjelenését. Idézek néhány gondolatot a vezércikkből:

„Bözödi végigvezet a székelység keserves történetén, s utána helyzetképet ad Udvarhely, Csík és Háromszék megyéről, a végén pedig a székelyek elhagyatottságát a szászok szervezettségével összemérve vesz búcsút az olvasótól. A történelmi rész adatainak összegyűjtéséhez minden számottevő forrást felhasznált Orbán Balázstól Szekfű Gyuláig, s bár eredeti kutatásokat nem végzett, az anyag csoportosítása és a szellem, ami a könyvet átjárja, mégis új és meglepő. Bözödi az első, aki nyíltan szembeszáll, és ezt széles tárgyismeret alapján teszi, azzal a »bűnös utópiával«, hogy a székelyeknél mindenki szabad, egyenlő és nemes volt, a jobbágyságot és a társadalmi súrlódásokat itt nem ismerték, s a székelyek idillikus demokráciában éltek napjainkig. Rámutat a 15. századdal kezdődő tizenegy székely lázadásra, a székelység jó részének jobbággyá süllyesztésére, a »székely támad« és a »székely bánja« várak felépítésére, a 18. század elején bekövetkező éhínségre és a pestisre, arra, hogy 1848 után is megmaradt a székelyeknél a jobbágyság, s mindennek következtében a székelyek tömeges kivándorlására a Kárpátokon túlra és Amerikába. A székely megyék birtokmegosztása egyáltalán nem megnyugtató, de feudalizmusról túlzás ott beszélni, ahol a legnagyobb birtok 250 hektár körül mozog, s az ilyen birtokok egy része is közbirtokossági erdő és legelő. Annál megdöbbenőek az egyke és a kivándorlás adatai.

Bözödi György könyve állja a bírálatot. A teljes valóság feltárására nemcsak a sokat emlegetett erdélyi realizmus kötelez, hanem az a felelősség is, amelyet Bözödivel együtt mindnyájan érzünk a nép iránt. A könyvnek egyébként érdeme az is, hogy elbeszélésszerűen és közérthető nyelven van megírva, ellentétben az eddigi erdélyi falutörténetekkel és monográfiákkal, amelyek inkább tudományos igényekkel léptek fel. A könyv minden oldala a szerző népe iránti felelősségérzését és kritikai szeretetét tükrözi, s ezért Bözödi György munkája – az elmarasztalásoktól eltekintve – nemcsak jó könyv, hanem szép emberi cselekedet is.”

Bözödi György lírájába is átviszi az aggodást, a jobbra fordulás igényét, óhaját, ezt fejezi ki Otthon így szoktam szólni című költeménye:

*Jó Teremtőm, tudod-e, hogy itt vannak a kövek,
itt vannak a füvek, erdők, egy külön kis világ
egészen itt van a hegyek karimája között?
Tudod-e, hogy itt még nem volt az özönvíz óta
új olajág, mely a békét hirdette volna, tudod-e,
hogy emberi láva ég, tüzel mindenütt körülötte?
Tudod-e, vagy csak megfélekedtél róla, hogy itt is
úgy énekelnek egész nap a madarak, mint a földnek
többi sok részén, s téged dicsérnek?
Tudod-e, hogy a rigó tele-szájjal kiáltja a reggelt,*

*s a csalogány a hold útját kíséri zenével?
Tudod-e, hogy a patakok is oly szépek itt, hogy
párjukat keresni kellene akárhol, s hangjuk
milyen erdei vad szimfóniát játszik?
Tudod-e, hogy itt a virágok tarkábbak, mint
máshol a lélek, a földnek, fának, bogárnak is
szava van és beszél és sír és kacag, ámde hogyan
hallanák hangját, ha innen a segélykiáltás sem
hallatszik messze?
Tudod-e, hogy itt is emberek élnek,
kik annyit dolgoznak, hogy a lelkük szakad meg belé,
életük örökös kínlódás, s fájdalmak sortüze
oltja ki mécsük? Tudod-e, hogy tehozzád fordulnak,
tőled várják sorsuk jobbra fordulását?
Jó Teremtőm, tudsz-e valamit róluk?*

Első versei 1932-ben jelentek meg a kolozsvári Keleti Újságban. Verseskötete azonban csak 1979-ben jelent meg. Fiatalkori verseiben a szegénység melletti hitvallás magasabbrendű erkölcsisége nyilvánul meg, később inkább a bölcséleti elem, az élet egyetemes igazságainak, örökvényű összefüggéseinek lírai tükrözése jellemzi. Szorosan kapcsolódik a Móricz Zsigmond utáni nemzedék költői hitvallásához, legjobb törekvéseihez. Móriczhoz baráti szálak is fűzik, hűséges útítársa székelyföldi barangolásai során. Móricz vendége is volt a bözödi szülőháznak.

A népelet valóságát elkendőző romantikus látással szemben a hitelességre való törekvés jellemezte szépprózai munkásságát, különösen novelláit. Első regénye, a Nyugtalan pásztorok, azt sugallja, hogy a balladateremtő tragédiák nem a néplélek benne rejlő termékei, nem egy „örök székely lélek” megnyilatkozási formái, hanem a konkrét társadalmi valóságból erednek. Bözödi György nemcsak a paraszti élet elmélyült, hiteles ábrázolójaként tűnt ki, adatgyűjtő utazásai során mintegy ötven faluban és kisvárosban alaposan megismerte a vidéki értelmiség, tanítók, tanárok, papok, tisztviselők létproblémáit is. Kora kisebbségi értelmiségének eléggé zárt világát, tévedésekkel teli, jószándékú, de utópiákba kapaszkodó, világmegváltó eszméket melengető, valójában kiüttalan életét mutatja be Romlás című regényében. Elszakíthatatlanul együtt él falujával, igyekszik felszínre hozni a népi értékeket, ez vonzza érdeklődését a néphagyomány-kutatás irányába. Felfedezi Bágyi Jánost, akitől kétkötetnyi székely népmesét gyűjt egybe s ad ki szakszerű módon. Gábor Áronnak és társainak életét és tevékenységét dolgozza fel töredékekben megjelent regényes korrajzában: Tűzpróba című művében. Cikkét ír a máramarosi 1849-es fegyvergyártásról.

Költészete egyik legszemélyesebb érzéseit sugárzó versével tisztelgek a száz éve született erdélyi költőnk emléke előtt:

Őszi hálaadás

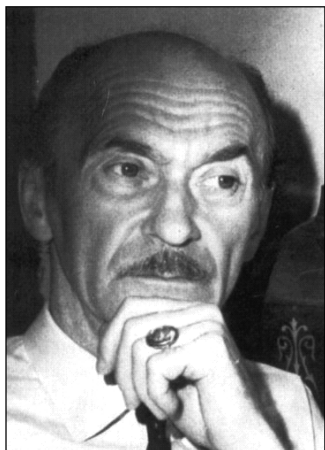
*„Azt mondják, vasárnap van ma.
Mindegy, menjünk ki a mezőre, a hegyoldalba
bolyongani, mint tegnap s tegnapelőtt.
Látod, milyen szép a falunk így messziről?
Kis tarkaság a zöld mezőben,
magas, fehér tornyából idefújja a szél a harangszót.*

*Őszi hálaadás van. Újkenyértörés napja,
úrvacsorára mennek ott lent az emberek.
Ők is munkájukkal szentelték meg a búzaszemet,
s a templomba mennek szentelt kenyérért.*

*Nézd, itt a tarlón egy búzakalász,
kihullott a kévéből s ittfeledték.
Kibontom apró, barna szemeit,
lehántom héját, nézd, kezemben a drága fehér mag,
hálaadásnak napja van ma:
legyünk mi is egyszerűek s hívők,
jer, vegyünk tenyeremből úrvacsorát.”*

Budakeszin érte a halál 1989. november 25-én, de kívánságára falujában, Bözödújfaluban temették el. A temető a hegyoldalon övezi a falut, a halottak őrzik a falu emlékét, őrködnek az elsüllyesztett templom és százötvennégy elüldözött család romba dőlt házai felett. A holtak sértetlenül megmaradtak, a bölcs elődök a település felé emelkedő hegyoldalban helyezték el halottaikat. Csak az élőknek kellett elvándorolniuk, a holtak maradtak, rájuk nem vonatkozott az embertelen törvény.

Jékely Zoltán, „az erdélyi művészcsalád” sarja

A költő neve mellé illesztett értelmező jelző jogosan megilleti viselőjét, hiszen visszamenőleg is több nemzedék egy-egy tagja arany betűkkel írta be nevét a művészetek valamely fajtáját művelők-folytatók sorába. A Brassóból elindult Jékely család Erdély szívében, Parajdon-Nagyenyeden-Kolozsváron találta meg otthonát. Az apa, Jékely Lajos azonban nem az ősök ötvös-művészetét folytatta, új utat jelölt ki magának, inkább a szó, a nyelv művelése, művészete érdekelt. Ezért választott írói-költői nevet, s Áprily néven vonult be az erdélyi magyar irodalomba, s vált ismertté, híressé az egész magyar nyelvterületen.

Jékely Zoltán tehát Áprily Lajos fiaként született 1913. április 24-én Nagyenyeden, ahol édesapja magyartanárként szolgálta nemzetét. Ő is költő és műfordító lett. Költészetében sokszor tér vissza Nagyenyedre, gyakran elevenednek fel gyermekkori élményei. Apa-váró című versében így emlékezik édesapjára:

*„Kapuban állva, kisfiú, mezítláb,
piszkál lábujjal százlábút, gilisztát,
hosszan bámul pókhálót, hangyajárást,
hogy könnyebbé bűvölje a várást....
És végre csengő, áldott kis harangszó,
megváltón s meg-megszázsorozva hangzó,
hogy elfeledkezik minden bajáról!
Mert a Kollégium kapuja kitárul,
s az utca végén, fölnyesett, nyakigláb
akácok alján ott-terem, akit várt,
és jön-jön, hosszú léptekkel sietve,
hóna alatt száz dolgozat-füzettel.”*

Enyed, a világ közepe című esszéjében így ír: „...ez volt az a város, ahol nem vármegyei urak, hanem tanárok, tehát mindenekelőtt szellemi életet élő emberek a társadalmi élet arbiterei”. Erős történelmi tudata itt alakult ki. Romantikus elvágyódás vonzza vissza a gyermekkor színes, néha

kalandos emlékeibe, ahol töretlenül átélheti egy sejtelmes, ígéretesen gazdag világ élményét:

*„Üres a fejedelem oskolája,
ő maga ott ül az egyik falon,
mohásodó fehér márványba vágva,
hogy szakállát ne bántsa fuvalom.
Csak néz maga elé a kúriára,
mintha a földön látna valamit:
talán azok lábnyomát vizsgálja,
kik egykor vígan futkorásztak itt.”*

(Nagyvakáció az Enyedi Kollégiumban)

Ahogy édesapja, úgy ő is a természet csodálója. A tanár-apa sokszor kirándult diákjaival e gyönyörű vidéken, legtöbbször magával vitte naggyá cseperedő gyermekeit is. Jékely Zoltán verseiben is megelevenedik az erdélyi táj gyors patakjainak, hegyormainak, ódon városainak világa.

Parajd is éppúgy része az életének, mint a család többi tagjának, bár ő már csak látogatóban fordul meg a régi házban, ahol szülei éltek. Később is felidézi az emlékeket, mikor már távol él az erdélyi hegyektől:

*„Nagyapám házában rí egy kicsi gyermek,
anyja keziben az orsó pereg.
Rapsonné felől felhő-fejedelmek
döcögnek alá s szénásszekerek.
Parajdon immár se rokonunk, se házunk,
egyetlen sírunk is fűbe veszett,
mégis e falu a hazánk s a házunk,
minden utunk csak ide-ide vezet.
Az a síró gyerek nem az öcsém ott,
az orsó sem nekem suhog-forog,
de enyéme, tudom, a szakadékok
s minden percem örökkévalóságba tántorog.
Mert bennem él a falu apraja-nagyja
s én a szívem vérével az övék vagyok.
A magnak itt örök a foganatja,
örökön élnek a kemény magyarok.”*

(Parajd)

Nagyenyedről Kolozsvárra költöznek, Zoltán a Református Kollégiumban formálódik, történelmi tudata itt mélyül tovább. A Szamos-parti város

ugyancsak maradandó nyomokat hagy a lelkében, ezt a vidéket is bejárják, a Gyalui havasok, a Szamos emléke sok versében felbukkan, felejthetetlenül válik élete részévé kincses városunk és a Szamos:

*„A gyalui rengeteg erdőben
éppen nyílt a csormolya-virág,
illatozott a sárga-kék kapotnyak,
órjás harangvirágok ringatóztak,
vidám vörösbegy szökdécselt a fán –
s hogy énekelt egy ifjúkedvű ember: apám!
Hogy énekelt!
Hogy reszketett a hangja!
Láttam, a sápadt évtizedek
raja ott lebegett
feje körül.
Láttam az emlékeket,
melyek vissza csak dallal hozhatók,
dallal s illattal egynehánnyal,
illattal, széllel s muharos magánnyal,
s oly gyógyítók, oly jelen-oszlatók –
mint a csók.
De hova lesznek, ha ő egyszer elmegy:
a bús patak: Párizs, a Galbina?
a parajdi gyermekkor paradicsoma,
a Kővári-telep „gorkij”-i nyomora,
„a két öreg”, anyám, régi szerelmek?
Órizzétek meg őt, kedves kapotnyak,
mondj majd hírt róla, csormolya-virág!
Zúgjanak róla erdőszéli fák,
ha viharok szelében ingadoznak!”*

(A gyalui erdőben)

Jékely Zoltán verseivel a 30-as évektől kezdődően rendszeresen jelen volt az Erdélyi Helikon és a Pásztortűz hasábjain. Kötetben, nyomtatásban csak 1936-ban vehette kezébe az olvasó addig megírt költeményeit. Kiss Jenő, költő az Éjszakák című első Jékely-kötet megjelenésekor köszöntő értékeléssel méltatta érdemeit: „A legfiatalabb költőnemzedék legjobbjai között is élhangként cseng Jékely Zoltán lírája. Éjszakák a címe a nemrég megjelent első verseskötetének. Kifejezőbbet ennél a címnél nem is találhatott volna, annyira fedi, sőt felidézi a kötet egész hangulatvilágát.

Valóban, Jékely az estenyílő virágokra emlékeztet, napfénnel szemben érzékeny szirmai csak a szürkület érintésére engednek zsugorodottságukból, bomolnak fel, s mutatják meg igazi színösszetételüket. Misztikus és mégis valószerű költészet ez, tényei közt szinte természetrajzi pontossággal lelhetjük fel az éjszakába hullt világ minden tárgyi és hangulati jelenségét. Finoman borzongatóak ezek a versek. Megismerve ezt a hangulatot, nem csodálkozhatunk azon, ha Jékely költészetének sarkpontjában a fiatalos életigenlés helyett – ami életkorára gondolva talán érthetőbb és természetesebb volna – az elmúlás kényszerítő tudata áll. »Mindig úgy éledegélek, mintha holnap örökre elaludnék« – írja. Tehát állandó halál-közelben él, s ez az érzés annyira kisajátítja költészetét, hogy úgy szólván egyetlen verse sincs, amiben ne az elmúlás kitlensége borzongatna.”

Ez a halálérzés a tenyésző élet részeként nyilvánul meg, s így a századelő morbid hangulataitól eltérve inkább a középkornak a halállal borzongva is parolázó, teljes világképével rokon. Ekkori legnagyobb művészi teljesítményeit olyan reális tárgyú, de fenséges témájú verseiben valósítja meg, mint A marosszentimrei templomban című:

*„Fejünkre por hull, régi vakolat,
így énekeljük a drága Siont:
egér futkározik a pad alatt
s odvából egy-egy vén kuvik kिरont.
Tizen vagyunk: ez a gyülekezet,
a tizenegyedik maga a pap,
de énekelünk mi százak helyett,
hogy hull belé a por s a vakolat,
a hiuban a denevér riad
s egy-egy szuvas gerenda meglazul:
tizenegyedikünk az árva pap,
tizenkettedikünk maga az Úr.
Így énekelünk mi, pár megmaradt
– azt bünteti, akit szeret az Úr –
s velünk dalolnak a padló alatt,
kiket kiírtott az idő gazul.”*

Annak ellenére, hogy az apa és családja ezer szállal kötődik az erdélyi tájhoz, 1929-ben gyermekei továbbtanulására hivatkozva családotól Budapestre távozik. Lélekben itt maradtak igazi hazájukban: Parajd, Enyed, Kolozsvár állandóan visszatérő emlék mindkettejük lírájában, s

minden adódó alkalmat kihasználnak, hogy vissza-visszatérjenek rövidebb vagy hosszabb időre a szülőföldre.

Jékely Zoltán Budapesten fejezi be középiskolai tanulmányait, beiratkozik a bölcsészkarra, 1935-ben magyar irodalomtörténetből és művészetfilozófiából doktorátust szerez. Az sem véletlen, hogy doktori dolgozatának témája: Az erdélyi irodalom kezdetei a háború után – Kuncz Aladár. 1935-1941 között könyvtáros az Országos Széchényi Könyvtárban, 1941-től 1944 őszéig a kolozsvári Egyetemi Könyvtár alkalmazottja. Bekapcsolódik az erdélyi irodalmi és közéletbe, tagja a Termés-csoportnak, mely negyedévenként irodalmi-művészeti folyóiratot jelentet meg Termés címmel. Itt jelennek meg saját versei, fordításai, drámai és kritikai írásai. A második világháború végén visszatér Budapestre. Elbúcsúzott Kolozsvártól, Gyalutól, a Szamostól, és verseiben emlékezett.

Költészetének elégikus hangulata mindvégig megmarad, az elmúlásról, az enyészetről elmélkedik Új évezred felé című kései versében:

*„Mi kétezerben nem élünk, szegénykém,
az új évezred nem lel itt bennünket:
fekszünk a mélyben. S az ég régi kékjén
fenn, fenn különös új gépek keringnek.
Lebontották a házat, hol születtünk,
– mint a Tabánt. Ágyunk, székünk elégett.
Sok könyvünk méltatlan kezekben eltűnt –
s hová lettek alakunkról a képek?
Az utakon új cipők nyikorognak,
más ruhában más lányok lengedeznek.
Mint lelke eldugott öreg boroknak:
az álmunk egyre sűrűbb, édesebb lesz.
Tovább lóbálja felettünk az égen
az idő a napot, e lassú ingát,
s úgy alszunk már, mint földünk más felében
a kőbepólyált, hosszucsontú inkák.”*

Jékely Zoltán 1982. március 20-án Budapesten adta vissza honvágygal tele lelkét Teremtőjének.

Az Irodalmi kincsestár JÁROSI ÉVA
ny. magyartanár összeállítása

Erdély

A falu határában halott embert találtak. Ott feküdt a régi ösvény mellett a Gyerkó nagy cserefája alatt, a fűben. Idegen, ki tudja, hova való tekergő, vándorféle lehetett. Írás nem volt nála, a nevét nem lehetett megállapítani, a gúnyája nem mondott semmit, csak annyit, hogy szegény ember lehetett, ki mezítláb rőtta az országotat.

Gyerkó maga találta meg, mikor hajnalosan nekifogott, hogy a fűvet lekaszálja a tagon.

– Hé, atyafi! – kiáltott rá.

– Ki az Isten engedte meg, hogy összegyúrja a fűvet? El-takarodjék, amíg jó dolga van!

Az ember nem mozdult. Gyerkó mérgében kaszával ment rá, és akkor látta, hogy már meg van meredve, a szeme fel van akadva, szája lefittyenve, arca sárga, és megütötte a harmat, fél lába pedig úgy dermedt meg, ahogy kinyában vagy álmában felhúzta.

– No, ez csinált nekem elég bajt! – döbönt meg.

Tudta, hogy kijön a komisszió, a csudájára kigyúl a falu, összegázolják a fűvet, őt is kihallgatják, s ebben a nehéz világban a falunak kell eltemettetnie.

– Mi a fenének kellett éppen itt megmurálnia!

Sokat nem teketóriázott, hanem karjaiba kapta a halottat, szépen átvitte a patakon a szomszéd falu határába, amelyik éppen a patakon túl kezdődött.

– Lássa Mátéfalva, hogy mit csinál vele! Most úgyis a románoké a világ... Hátha hozzuk tartozik.

Mátéfalva ugyanis tiszta román község.

– No, ezt jól eligazítottam! – kacagott magában Gyerkó, s hozzáfogott a kaszáláshoz. Vágott egy rendet, s mikor a végére ért, felvett egy marék fűvet, végigtörölte a kaszát, de a szeme csak ott járt a túlsó parton. Valami odahúzta a halotthoz, és nem érezte jól magát. Valami nem volt rendben a bensejében. Valami borzongatta. Ahova csak nézett, mindenütt a halottat látta kiterítve maga előtt olyan valóságosan, hogy kétszer is vissza kellett rántania a kaszát, nehogy belevágjon a holttestbe. Így ködös szemmel valahogy végigkínlódott még két rendet, és felegyenesedett, hogy kaszát fenjen. A fénkő azonban akkorát csattant az acélon, hogy ijedten rezzent össze tőle, és nem merte tovább fenni a kaszát.

– Nem kellett volna a halotthoz nyúlnom – mormogta –, ott egye meg a fene a fűvet! Mereven átnézett a patakon. A halott arca szembenézett vele.

Hirtelen lekapta a sapkáját, hogy megtisztelje vele az emlékét. Ettől kissé megkönnyebbült. – Vajon ki lehet? – jutott eszébe, hátha felesége, gyermekei voltak, akik – ki tudja hol – aggódva várják vissza. Szegény ember, akárki! – esett meg a szíve rajta. Hiába áltatta azonban magát részvéttel, meghatottsággal, sehogy se bírt megnyugodni.

– Hátha romány? – vigasztalta magát. – Ott hadd üljön. Sokat szenvedett a románoktól, mikor bejöttek, de a fajgyűlölet se segített rajta.

– Romány? – morfondírozott. – Hát osztán! Akármiféle, de ember. Szegény ember. Látszik rajta, hogy sokat szenvedett az életben... S azonkívül halott. Rosszallólag megcsóválta a fejét.

– Nem vagy tisztességes ember, Gyerkó, mert kihajítottad a földedről... Nem volt eljárás! Nem! Letette a kaszát – lesz, ami lesz -, és átment a halott emberhez, akinek testére már ráhullott a kelő nap fénye, és a harmat színesen párállott az arcáról.

– Jere vissza, földi! – szólt rá mosolyogva, és ismét felvette a földről, óvatosan átgázolt a patakon, s szépen letette a régi helyére a cserefa alá.

– Maradj itt, ha már ide jöttél meghalni! A halott is, mintha nyugodtabban feküdt volna a cserefa alatt.

– Úgy no! – nyugodott meg Gyerkó. És egyszerre elmúlt a szorongása.

Most már nem reszketett a keze a kaszán. A halott körül levágta a füvet jó darabon, csak éppen a test körül nyílt virágokat hagyta meg ravatlnak. Ha jönnek, hát így nem tesznek kárt a fűben.

– Jelenteni kéne az előljáróságnak! – jutott eszébe.

Szerencsére az esztenáról akkor jött Juon, a pakulár, annak megmutatta a halottat, s üzent a jegyzőnek.

– Erről is levettem a gondomat! – nézett a pakulár után, s elővette a tarisznyát, hogy falatozzék.

Csak úgy állva kézbe vette a decis üveget, s a halott felé billentette:

– No, Isten nyugtasson!

Semmi sincs olyan jó, mint egy korty pálinka éhomra, s utána szalonna, kinyér.

– Megkínálnálak – szólott oda ismét a halottnak, mikor a kenyérből egy sorkolatot lekanyarított –, de már neked efféle nem kell több az életben. Te már megnyugodtál... Meg... Jobb is így!...

Cseppet sem sietett a falatozással. Minek? Van elég idő estig. Hosszú a nap, eleget lehet dolgozni estig. Nézte a füvet, és meg volt elégedve vele. Jó rend esik, s ha az Isten az időt megtartja, olyan fájin széna lesz, hogy az ember is megehetné.

Frustok után kényelmesen megpihent. A halotthoz is egészen hozzászokott.

– Mindjárt jönnek! – biztatta. Juon eddig beért a faluba.

Tudja fene, miért nem tudta megállni, hogy ne beszélgesen vele. Így hozta a tisztesség magával. Hogy halott? Hát osztán? Ember az addig, míg el nem temetik. Csak a lélek hagyta el, ha ugyan elhagyta, mert efféléről sok mindent hall az ember.

A mező ezalatt teljesen felébredt. A madarak már szökdöstek az ágakon, a pillangók, bogarak is pilinkéztek a levegőben, s a hangyák is elindultak

terhes útjaikra. Egy-kettő a halott arcán is átmászott, mások megállapodtak a tátott száj szakadékánál.

– Ne bántsátok legalább ti! – pallotta le szelíden a testről Gyerkó.

A nap is odasütött.

– Valamivel be kéne takarni! – gondolta Gyerkó, de nem volt, mivel.

Ezen azonban nem volt nehéz segíteni.

A patak martjáról leszakított egy keserűlapit, s befedte vele a halott szemeit.

Azután újból munkához látott.

Fél óra múlva olyan ereje volt a napnak, hogy a kurtit is le kellett vetnie. Azt is odatette a tarisznya mellé a halott közelébe.

– Mindjárt itt lesznek! – vetett egy pillantást rá. – Az urak nem kelnek olyan jókor, mint mi.

A bizottságra bizony várni kellett, de a csendőrök hamar ott voltak. A halott férfit körülszimatolták, kikutatták rongyait, de nem kaptak semmit nála. Keményen és hosszasan kikérdezték Gyerkót is, aki elmondott mindent, amit tudott. Az őrmester felvette a jegyzőkönyvet, és kijelentette, sehova se szabad eltávoznia, míg a bizottság meg nem érkezik. Fegyveres csendőrt is hagyott mellette, mert gyanús dolgokat talált. A leggyanúsabb az volt, hogy a halottat megmozgatta, s a füvet lekaszalta körülötte.

– Ide leülsz, s ott maradsz! – parancsolta a csendőr.

– Kaszálni szeretnék! – bátorkodott Gyerkó.

– Nem lehet! – rivallt rá a csendőr.

– Baj van! – gondolta Gyerkó, de szót fogadott, és leült csendesén a halott mellett.

A méreg ette, hogy a dolga marad, s még bajba is került, de tanácsosabb, ha az ember ilyenkor befogja a száját. Hát hallgatott is illedelmesen, amíg lehetett, de ki a tűzlángja tudná megállni sokáig szó nélkül.

– Ekkora úr sohase voltam! – hunyorított oda a halottnak, akinek már nagy marhalegyek szállottak az arcára.

– Miért? – kérdezte a halott helyett a csendőr.

– Mert testőrséget kaptam – csúfolkodott a székely.

A csendőr kacagott és megbékélt. Még segített is rendet verni, míg a bizottság kiszállott.

Sokat teketóriáztak a halottal. Kítették közszemlére, de senki sem ismerte. Lefényképezték, átvizsgálták a feje búbjától a lábujjáig, összehídezték a fél világot, de kilétére nem tudtak rájönni. Végül az orvos felboncolta, és kisütötte, hogy üresek a belei, de természetes halállal halt meg. Két napig tartották a testet, de senkinek sem kellett. Végül megadták a temetési engedélyt.

A falu költségén csináltattak neki koporsót, afféle festetlen deszkaládát, de nem volt, ahol felravatalozzák. A falu haragudott a halottra.

– Most is elég nagy az adó, mi is alig tudunk élni, s mi temessünk el minden tekergőt? – mondták az emberek.

A testet kítették a községháza elé, a csepegés alá. A községi cigány dobos pipázva őrizte. Egy szál gyertya nem sok, annyi sem volt a koporsó fejenél.

A gyermekek csudálkoztak rajta, aztán játszani kezdték a ravatal körül, míg a cigány elhajásztta őket. Az emberek, akik arra jártak, megdöbbentek és továbbálltak. Mégse járja, hogy ez a szegény halott ki legyen vetve az út sáncába, és senki be nem hívta. Gyerkó ebéd után, mikor hazajött a kaszálásból, még ott találta.

– Te még itt vagy, testvér? – köszöntötte ismerősen. – Neked nincs nagy szerencséd. Mégiscsak disznyság, hogy ide kihajítottak. Fogd meg, Szándoki! – biztatta a cigányt –, vigyük be hozzám!

Így ravatalozták fel tisztességesen a Gyerkó életin.

– Ritka tisztességes ember ez a Gyerkó – mondogatták megkönnyebbülve az emberek.

Sírásás, minden elkészült. A ravatal körül székeket raktak, hogy aki akar, odaülhessen siratni. Még harangoztak is érte mind a három templomban. Sokan el is jöttek a temetésre, de a székek a holttest körül üresen maradtak.

– Vedd fel a fekete gúnyádat, asszony – parancsolta Gyerkó a feleségének –, s ülj oda, hogy legyen szegénynek valakije!

Így kölcsönözött feleséget a halottnak. Maga is megállott gyászolónak a túlsó oldalon. Voltak, akik megrestellték magukat, s melléje húzódtak. A vén Pétör Mózsi mintha a halott apja lett volna. Antal Andrásné, az öreg süket asszony az anyja képiben siratta.

– Nem elég! – rendelkezett Gyerkó. – Hátha gyermekei is voltak?...

– Tiszta igaz!

Hogy ez nem jutott eszükbe!

Két fiúcskát és két leánkát odaültettek a lábához.

Így kivolt a család.

Siratták is tisztességesen.

– Igen, de ki temeti? – jutott eszükbe.

Erre mindenki kíváncsi volt. Egyik pap se vállalta, mert senki se tudta a vallását. Sem a katolikus, sem a református, sem az unitárius. Ezen megütköztek az emberek, mert akárki volt, szenteletlen földbe nem vethetik, mint az állatot.

Mire azonban a gyűlőt elharangozták, mind a három pap ott volt a holttestnél.

– Hátha katolikus volt? – mondta a katolikus pap.

– Hátha református volt? – tűnődött a református pap.

– Hátha unitárius volt? – aggódott az unitárius pap.

Szép sorjában mind a hárman elvégezték a ceremóniát.

A katolikus megszentelte, a református elprédikálta, az unitárius elkönyörögte, a falu megsiratta. Szem szárazon nem maradt.

A sírnál is megadták neki a tisztességet.

Ügyesen belapátolták, s szép dombot vertek fölébe.

– Isten nyugtasson, földi! – búcsúztak el tőle az emberek barátságosan.

Csak éppen tort nem csináltak, mert nehéz az élet, s bár nekünk legyen, amit együnk.

Csak az üdőt megtartaná az Isten, hogy legalább a szénát – ami kicsi lett – bétakaríthassuk.

Richard Wagner (1813–1883)

A zenetörténelem egyik legnagyobb zeneköltője, Richard Wagner születésének 200. évfordulóját ünnepeljük 2013. május 22-én. Nincs olyan, aki ne hallott volna a lipcsei születésű zeneszerzőről és forradalmárról, aki zenéjében és filozofikus írásaiban egyaránt megfogalmazta reformgondolatait.

Mostohaapja révén Wagner már gyermekkorában magába szívja a színház légkörét, először bábjátékon próbálja ki fantáziáját, majd tizenhárom évesen, Beethoven műveit megismerve, elkezd a zene iránt is érdeklődni.

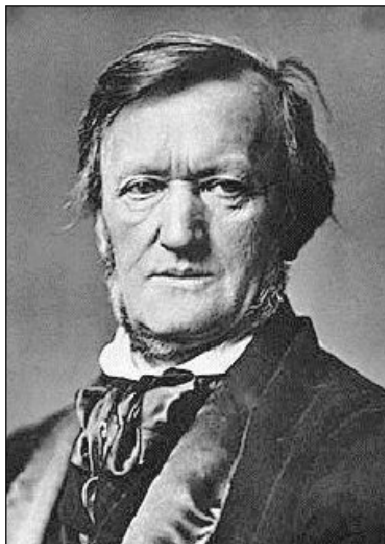
Nagy befolyást gyakorol rá nagybátyja, Adolf Wagner, a zeneköltő, aki így nyilatkozik kapcsolatukról: „Nagybátyámhoz az vonzott különös forrósággal, hogy megvetette az államban, egyházban és az iskolában fellépő szórszálhasogatást, és néha nyersen, de humoros formában nyilvánult meg... Valódi szabadgondolkodónak éreztem.” A filozófiai befolyás alatt lévő fiatal részt vesz az 1830-ban kibontakozó forradalomban, kis idővel később megismerkedik Weinling kántorral, aki komoly zenei stúdiumra fogja.

1833-ban színházi karmester lett, rövid idő alatt megismerkedik több német színpaddal, melyek befolyása alatt komponál is. Erre az időszakra datálható a Rienzi (1838-42) és A bolygó hollandi, melyek a kalandos vándorélet tanulságait egyesítették a Párizsban megismert francia nagyoperai stílussal. A fiatal muzsikusz bemutatja írását a párizsi opera igazgatójának, aki csak a szövegkönyvre tart igényt, Wagner zenéjére már nem. A zeneszerző ennek ellenére a közönség elé lép A bolygó hollandi írásával is, azonban ez nem hoz olyan sikert mint a Drezdában megjelent Rienzi.

Wagner már ebben az időszakában megfogalmazza reformgondolatait és hadat üzen az énekesek öncélú dalolásának, a francia operastílus külsőségeinek, és elmerül a német mondavilág tanulmányozásában. Ebben a szellemben íródott a Tannhauser és a Lohengrin.

Az 1848-as forradalom alatt kilép a politikai porondra is, Drezdában forradalmi beszédet tart. Ekkor ismerkedik meg Liszt Ferencsel és köt örök barátságot: „Önmagam másik énjét ismertem fel benne.”

Liszt segítségével átjut Svájcba és több elméleti publikáció mellett befejezi a még Drezdában elkezdett Niebelung tetralógia szövegkönyvét. A zene komponálásakor Wagnert már egyre kevésbé ihleti meg a népköltészet,

Richard Wagner és Liszt Ferenc baráti körben

inkább a schopenhaueri filozófia befolyása alá kerülve, zenéje gyökeresen megváltozik: a zenei formák feloldódnak, a dallamos ária jellegű hangot a „végtelen melódia”, a dallambeszéd váltja fel. A muzsika szövése is egyre bonyolultabbá és misztikusabbá válik, ahol a zenekar legalább olyan fontos szerepet kap, mint a főszereplők.

Mathilde Wesendonkhoz fűződő szerelmét a Trisztán és Izolda című operával tette halhatatlanná, melyet 1857-59 között szerzett. 1862-ban elkezdi az egyik mesterművének a szövegkönyvét A nürnbergi mesterdalnokok cím alatt, mely előző műveihez képest optimistább hangulatú.

1864-ben Münchenben telepedik le Lajos király meghívására, ahol a híres Bülov karnagy vezetésével Wagner művei mintaszerűen kerülnek előadásra. Wagner sikere egyre nagyobb, műveit világszerte játsszák. 1872-ben megvalósul az álma is, Bayreuthban elkezdi a Wagner-színház építését. Itt csak Wagner műveket játszanak, a régi, athéni népjátékok mintájára.

Wagner élete és munkássága nagy befolyással bírt a zenei életre, sok követője akadt – mint tudjuk, Hitler kedvenc zeneszerzője is volt –, aki úgy gondolta hogy az ő komponálási módszere és harmóniavilága különleges és időtálló. A nagy magyar zeneszerző és népdalkutató, Bartók Béla, a Tudományos Akadémián tartott székfoglalójában így szólal fel: „Wagner annyira tökéletesen oldotta meg feladatát teljes egészében és minden részletében, hogy őt már szinte csak szolgálailag utánozni lehetett, de tőle továbbfejlesztésre ösztönzést kapni, alig.”

MÁTHÉ ANIKÓ
muzikológus

Bronzba öntött halhatatlanság

– *Kora tavaszon Koltó felé autózva beszélgettünk arról, hogy is kezdődött Deák Árpád szobrászművész karrierje?*

– Az első bátorítást az óvodában kaptam. Az általam készített plasztelinfigurákat kitették a vitrinbe, az óvónéni külön is megdicsért.

Aztán első osztályos koromban tehetségkutatót végeztek az iskolánkban. Egyszerű osztálybeázás miatt véletlenül a negyedikesek osztályába ültettek be, és én is rajzoltam velük. Egy hét elteltével a szüleim kaptak egy értesítést, hogy értékelték a rajzomat és javasolták, hogy írassanak be a művészeti iskola ötödik osztályába. Ez elég volt arra, hogy szüleim, ameddig csak éltek, erejük, tehetségük szerint támogassák tanulmányaimat.

Ötödiktől így kerültem a művészeti iskolába, utána a korlátolt létszám miatt négyszeri próbálkozásra jutottam be a kolozsvári Andreescu főiskolára, ahol 1982-ben végeztem. Azóta tanárként dolgozom és megrendelésre plaketteket, vagy éppen szobrokat készítek.

– *Hogyan került Marosvásárhelyről Váradra?*

– Kolozsváron ismertem meg a feleségem, aki konzervatóriumban végzett jó eredménnyel, és lehetősége volt Csíkszereda és Várad között vá-

Deák Árpád szobrász a Holnaposok társaságában

lasztani. Váradot választotta és így lettem én is váradi. Egy évig Diószegre ingáztam, utána bejutottam a váradi Művészeti Gimnáziumba, ahol máig tanítok.

– *A művészeket és művészeteket mindig pártfogók fedezték fel és általuk érvényesültek. Könnyű volt megtalálni a helyét a váradi művészvilágban?*

– Volt egy pár ismerősöm Váradon, akik Marosvásárhelyről és Kolozsvárról jöttek ide. Korábbi nagykárolyi látogatásaim során, a többször időztem Váradon a vonatra várva, ilyenkor szívesen nézegettem a nekem szimpatikus várost és jókat beszélgettem a barátaimmal.

Szívesen gondolkodok először is Jakabovits Miklós festőművészre. Méder Árpád református presbiter javaslatára készítettem az első Pro Partium és Pro Ecclesia plaketteket a református egyház különböző alkalmaira. Néhai Lugosi Mihály művészetpártoló és értő egyházkerületi tanácsos is támogatta rendelkezéseivel kibontakozásomat. A római katolikus egyház szintén értékelte munkáimat és több megrendelést kaptam.

Gyakran a Nagyváradi Színház jeles alkalmaihoz kötődő plaketteket kérnek, de Váradon értékes szobrok, domborművek restaurálásával is megbíztak, ezek izgalmas kihívások voltak számomra.

– *Megrendelésre vagy saját elképzelésre, kedvtelésből is dolgozik?*

– Az igazi művész autonóm és nem fogad el ötleteket, legfeljebb átgondolja azokat. Rajzban ma is független vagyok, a szobrászatban viszont a kezdeti sikerek után elég sok megrendelést kaptam, itt egy kicsit kialakult a rendeléshez való alkalmazkodás.

– *Nagyváradon kívül hol találkozhatunk Deák Árpád munkáival? Meddig jutott a halhatatlanság útján?*

– Kezdem az első köztéri művemmel. Nagykárolyban kértek fel Károli Gáspár szobrának megmintázására, később ugyanott Kaffka Margitot is én örökíthettem szoborba, Erdődre Petőfi-Szendrey-portrét készíthettem. Szatmárra Petőfi-mellszobrot készítettem. Bihar megyében Szalárdon Szalárdi Jánost, Albison Irinyi Józsefet, Érkeserűben Számadó Ernő költőt láthatjuk, míg Szalontán a Hajdú emlékművet állítottuk fel. Két alkotásom is látható Biharfélegyházán.

– *Sikerült-e esetleg kijutni tehetségével a határokon túlra, az Anyaországba?*

– Magyarországra két emléktáblát készíthettem. Budapesten egy színésznek és egy gitárművésznek, mindkettő Terézvárosban látható. Mezőcsátón Enyedi Andor református püspök mellszobrát láthatjuk az iskolában. Mezőcsátón a templom kazettás mennyezetének a restaurálására kértek fel, és ez igen megtisztelő volt számomra.

Deák Árpád Károli-szobra Nagykárolyban

Párizsban is van egy munkám, abban a Hotel de l'Europe szállóban, amelyben Ady Endre is lakott. Már Bartók Béla is lobbyzott – mai szóhasználatnál élve – egy Ady emlékhelyért, de csak mostanra sikerült megvalósítani.

– *Művészethez kevésbé értők számára mit mondhatnánk el az Ön stílusáról, hiszen minden alkotó keresi önmagát is a művészetben?*

– Azt mondanám, hogy ez az emlékmű-szobrászat hagyományörző vonulata. Már a 19. században is magas szinten művelték, sőt a középkorban is. Egy ismerősöm a lélekelemző realizmusba helyezné az én szobraimat. Röviden ez azt jelenti, hogy a történelmi háttér, az emberi személyiség, az anatómiai elemzés elmélyült egységében próbálom megkeresni a reális, hiteles személy bronzba öntött lelki arcát.

– *Milyen visszajelzésekkel találkozik?*

– Általában pozitív visszajelzések vannak. Az idősebb generáció a történelmi háttér ismeretében értelemszerűen többre értékeli, és nagy tisztelettel áll meg egy-egy történelmi személyiség szobra előtt. A fiatalságot pedig mindig is az útkeresés jellemzi, mindenre fogékony, tele van energiával. Manapság azonban egy kicsit más irányba terelődött az érdeklődés: ipari formatervezés, reklámgrafika, esetleg a kerámia-sokszorosítás. Ezekből is kell megélni. Más kérdés az, hogy a plazma-tv lesz a lakás díszé, és nem annyira a tekintélyes festők alkotásait keresik.

– *Elégedett ember és művész Deák Árpád?*

– A romantikus felfogás szerint egy művészember soha nem lehet elégedett. Az eredményeimre tekintve akár elégedett is lehetnék.

– *A következő alkotását hol szemlélhetjük meg?*

– Az idén állíthattuk Szatmár központjában a Rákóczi-mellszobrot. Éppen folyamatban van Nagyváradon a Holnaposok szoborcsoport kihelyezése. Külön öröm, hogy korhű öltözetben, a történelmi Várad legmegfelelőbb környezetében kapott helyet.

– *Családi gyökereiről mondana néhány szót?*

– Vallásilag református családból származom, édesapám presbiter volt. Mint mondtam, míg éltek, minden erejükkel támogattak.

Az idén meghalt a nagykárolyi testvérem, Deák Endre, az erdélyi régi magyar zene nagy öregje, megbecsült kutatója. A nagykárolyi neogótikus kastélyba képzeltem el egy emléktáblát számára.

– *Szabad ilyet kérdezni, melyik alkotását tekinti szíve gyermekének?*

– Inkább arra figyelek, hogy mit csináltam rosszul.

Mivel a nagykárolyi Károli-szobor volt az első nagy munkám, talán ezért

mélyebb nyomot hagyott bennem. A történelmi és irodalmi helyszín miatt nagyon örülök a párizsi Ady-emléktáblának, amit technikailag is nagyon szépen sikerült megőnteni és elhelyezni.

Számadó Ernő szobra Érkeserűben található

– *Véletlen folytán tudom, hogy a máramarosi Koltóra is körvonalazódik egy következő alkotás?!*

– Igen, alkalmam volt Koltón megtekinteni a Teleki kúria kertjében lévő, bölcsen eltervezett szoborparkot, ahol egy barátom által készített Teleki és Liszt Ferencz társaságába terveznek egy Bem tábornok mellszobrot. Engem tiszteltek meg ezzel a

feladattal. Mondanom sem kell, mennyire nehéz feladat megmintázni a lengyel-magyar Bem tábornokot és apót, aki egyszerre háborús hős és vesztes, de népünk tisztelt, nagy alakja.

Deák Árpád személyében egy hiteles, szerény embert és munkáival méltán elismerést szerző művészt ismerhettem meg. Köszönöm a beszélgetést, és kívánom, hogy további köztéri alkotásai is álljanak múltat idéző és reményt sugárzó szellemi örökként a mi településeinken.

BERECZKI ANDRÁS

Hajdúk emlékére. Nagyszalonta, Deák Árpád, 2006

GYEREKEKNEK

Adventi naptár

Keresd meg a képek közötti eltéréseket! Szüleid segítségével keresd meg a Bibliában a két történetet!

Keresd a párját!

A felsorolt bibliai nevekhez keressétek meg a hozzáillő képeket. Kössétek össze egy vonallal!

JÓNÁS

MÓZES

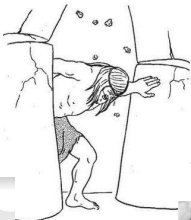
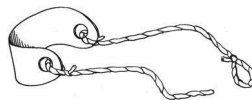
NÓÉ

PÉTER

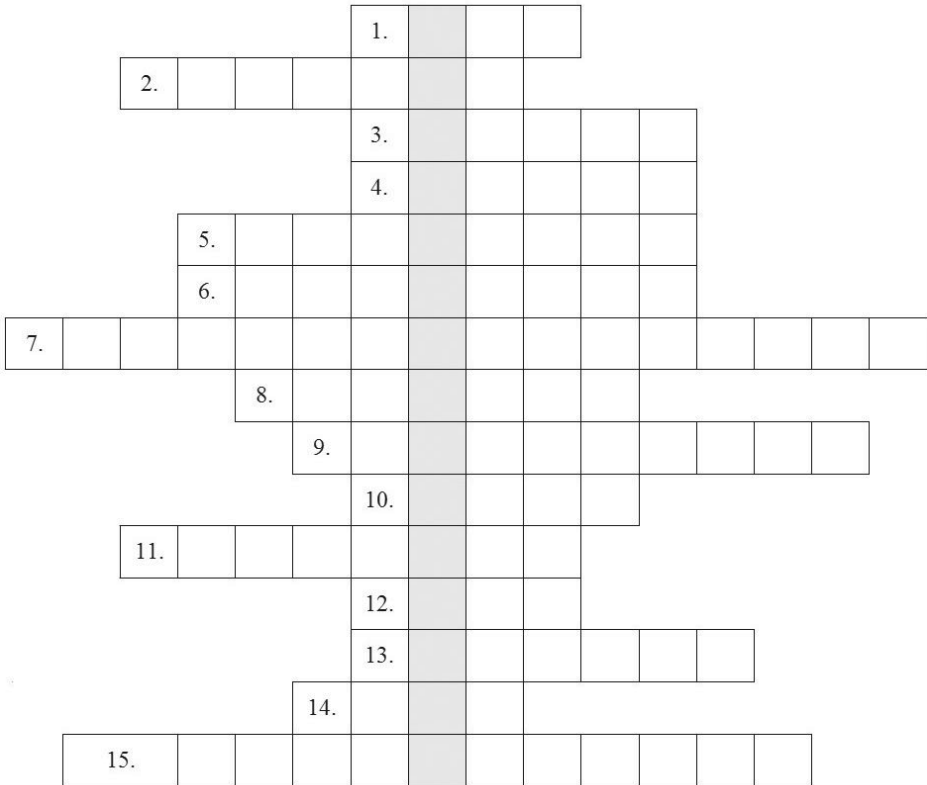
DÁVID

SÁMSON

DÁNIEL

KERESZTREJTVÉNY

1. Bibliai bárkaépítő.
2. Az álomfejtő.
3. Egyiptomi uralkodó.
4. Jákób testvére.
5. Azt jelenti: kenyér háza.
6. A tizenkét testvér legkisebbike.
7. Jézus menybemenetelének napja.
8. Jézus feltámadására emlékezünk.
9. Téli ünnepünk.
10. Ádám és Éva egyik gyermeke.
11. A hívők példaképe.
12. Elcsendesedve, Istennel beszélgetünk.
13. Bíra, aki legyőzte a midiánitákat.
14. Isten szava.
15. Isten országa.

Megfejtés: _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ !

VIDÁM PERCEK

Így szól az igehirdető:

- Van egy jó hírem: Itt van Isten közöttünk.
- És van egy rossz hírem: Itt van Isten közöttünk.

A prédikátor bejelenti a gyülekezetnek, van egy egyórás és egy negyven perces beszéde.

- Melyiket választják a testvérek? – Bármelyik jó, csak ne legyen túl hosszú.

A zsidó vásárló rámutat egyik húsr a üzletben.

- Kérek ebből a halból két kilót.
- De uram, ez disznó!
- Nem kérdeztem, hogy milyen fajta.

Esti imádság után a kisfiú megkérdezi édesanyját, mit jelent az ima.

- Kisfiam, az ima üzenet Istennek.
- Értem. És azért küldjük este, mert akkor olcsóbb.

Az igehirdetés hatása

- Múlt vasárnap nagyon szép prédikációt hallottam, mondta egy gyülekezeti tag a szomszédjának.
- Miről szólt? – kérdezte az.
- Azt már nem tudom megmondani, csak azt tudom, hogy azóta megint kedvesen köszönök a szomszédasszonyomnak.

A diktatúra idején egy erdélyi lelkész könyveket hozott át a határon. A vámtisztz erélyesen kioktatta:

- Nem tudja, hogy vallásos könyveket nem szabad behozni az országba.
- De uram, hát ez csak teológiai irodalom...
- Ja, az más. További jó utat.

- Ki az abszolút karizmatikus?
- Aki kiúzi a tonikból a keserűséget.

Gyülekezeti ünnepélyen egy meghívott előadó nagyon szépen énekel. A hívek közül azt mondja valaki:

– Látszik, hogy nem tanult énekelni, mert minden szavát lehetett érteni.

Asszony a tükör előtt panaszkodik a férjének.

– Megöregedtem, meghíztam, csúnya és kövér lettem. De azért jól esne valami dicséret a részedről!

– A látásod semmit se romlott.

A pap meglátogat egy tehetős családot. A háziasszony kedvesen fogadja:

– Nagyon örülünk tiszteletes úr, hogy meglátogatta szerény hajlékunkat.

Foglaljon helyet, mindjárt főzök egy kávé.

Miközben az asszony a konyhában foglalatostkodott, a kis Pisti kíváncsian megkérdezi a papot:

– Pap bácsi, hogy jött el hozzánk?

– Autóbusszal. De miért kérded?

– Mert az anyukám azt mondta: Ezt is az ördög hozta ide!

– Úgy hallottam, amíg üdülni voltál, minden nap írtál a feleségednek.

– Nem volt más választásom!

– Hogy-hogy?

– Azt mondta, ha nem kap tőlem minden nap levelet, azonnal meglátogat.

Peti feltűnően csöndesen kérdezetgeti nagyanyját:

– Nagymami, igaz az, hogy a jó keresztény a rosszért is jóval fizet?

– Igaz, Petikém.

– Akkor légy szíves, vegyél nekem fagyit.

– Miért, kis unokám?

– Mert eltörtem a szemüvegedet.

Egy gazdag hölgy megkérdezi a papot:

– Mit gondol, ha a gyülekezetre hagyom vagyonom felét, biztos, hogy a mennybe jutok?

– Biztosat ígérni nem tudok asszonyom – válaszol a pap –, de szerintem érdemes lenne kipróbálni!

A börtönlelkész kérdezi az elítélttől:

- Miért csukták le?
- A hitem miatt. Azt hittem, nem derül ki, amit tettem.

Két fiú beszélget.

- Ti szoktatok imádkozni az étkezések előtt?
- Nem, az én anyám jól főz!

Fonákfohász

*Uram! Szeretem a Te szent egyházadat
S jelenléted földi helyét.
De míg Zöld Gergely lesz a papunk,
Nem viselem semmi terhét*

*Szeretlek Téged áldott Uram
S vágyom, hogy akaratod tegyem.
De a mellettem ülő testvértől
– Ó kérlek, szabadíts meg engem!*

*Köszönöm neked a hangomat
S az éneklésre kapott erőt.
De míg Nagy Pál lesz a kántor
Az éneklésben nem segítem őt.*

*Asztalodra drága Jézus
Kegyelmednek kelyhét helyezed.
De ha Kiss Bálint osztja ki azt
Sem bort, sem kenyeret magamhoz nem veszek.*

*Mindenem, mikkel megáldottál
Tőled jöttek, s tieid ezek.
De ha Rácznét is segélyezik
Az adakozásban részt nem veszek.*

*Könyörgöm hozzád esdekelve
Készíts nekem helyet a mennybe'
Égi lakást. De kérlek Uram,
Semmiképpen ne a Nagyné mellett!*

FŰBEN-FÁBAN

Orvosi zsálya

Úgy tartjuk, a korral együtt jár az emlékezet romlása, a szenilitás. Ezzel ellentétben „az emlékezet romlása nem az öregség jele, hanem a hanyagságé” —mondta egy kutató. Kétségtelen, szerencsésebbnek tekinthetők azok, akik állandó gondolkodó, tanuló, alkotó életet folytatnak. A táplálkozás is besegít ebben.

Sokan javasolják a többnyire fűszerként ismert zsálya (*Salvia officinalis*) teáját. A kínaiak régóta szent növénynek tekintik, melynek jótékony hatása van az agyra, az idegekre, a szemre, javul tőle a memória. Természetesen több hónapi fogyasztás után várhatunk eredményt. Természetes fertőtlenítőként is emlegetik.

A szilva

A szilva 7 g fehérjét, 5 g zsírt, 131 g szénhidrátot, 5 g szerves sót és 5 g rostot tartalmaz kilogrammonként (gyümölcscukrot, pektint, káliumot, magnéziumot, növényi rostot tartalmaz). Energiatartalma: 57 kcal/100 gramm.

Ki hinné, hogy az 1895-ös országos összeírás szerint a magyarországi szilvafák száma felülmúlta az összes többi gyümölcsfa együttes számát? Nemességi rangot is jelzett a szilvás nagysága. Innen ered a hét szilvafás nemes kifejezés. Már a középkorban is nagy becsben tartották ezt a nagy cukortartalmú, keménymagú gyümölcsöt. A szilvafélék egyetlen hazánk területén őshonos fajtája a kökény, és valószínűleg ebből kialakított termesztett változata a kökényszilva. 1334-ben említik okleveleink először a kökényszilvakertetet, vagyis kökényszilva erdőt.

Ma már számtalan fajtája ismeretes. A fajtákat szín szerint (fehér, kék, sárga, vörös, zöld), származás szerint (besztercei, bódi, beregi, csanádi, duráncai) vagy érési idő szerint (boldogasszonyi, búza, augusztusi, margitás, szentjánosi szilva) nevezték el. A szilvafa csak közepesre növő fa, szaporodik gyökérsarjakkal, gondozást nem kíván, nem ad nagy árnyékot, elég bőven terem, kártevőkre nem kényes, ezért került kerítésekbe, mezsgyékbé,

kaszálók, kertek szélébe, utak mellé, szőlők közé és köré is, ezen kívül a hegyvidékek nyirkos völgyeibe. Egyenesen a szilva hazájának nevezték a Felső-Tisza és a Szamos alsó torkolata feletti szakaszának vidékét, ahol négy fajta szilva él vadon.

Nem is olyan régen még sokat aszaltak belőle télire és nagy üstökben főzték a lekvárt. A szilva kitűnően aszalható, de sohasem szabad sütőben szárítani, mert az értékei hő hatására elvesznek, a melegen szárított szilva hajlamos a fertőzésre. Szellős, hűvösebb helyen, esetleg szárító állványon aszaljuk. Nátha ellen az aszalt szilva fogyasztása jót tesz. Reggelente (nátha esetén) rácsáljunk el 6-8 szem aszalt szilvát. Egy-két napon belül megtöri a makacs náthát.

Serkenti az agy működését, jó hatással van az idegrendszerre, serkentő, frissítő, méregtelenítő szerepe is jelentős. Hosszan tartó, nagy testi igénybevétel esetén is hasznos a szilva, mert felfrissít és kitartóvá tesz. Kitűnő széklet-szabályozó, karbantartja a beleket, a meghűléses betegségek esetén is jó szolgálatot tesz. Megszünteti a hurutos megbetegedést. Jó hatása lehet a teljes kiőrlésű liszttel készült szilvás gombócnak is. Ám a főzés, párolás jelentősen csökkenti az értékét. Tápláló gyümölcs, bőven ehetünk belőle, ahányszor csak kívánjuk, nem fog megártani.

Manapság főképpen pálinkafőzésre használjuk. Igazi hungaricum a tiszta szilvapálinka. Sajnos, a nagyobb mennyiség érdekében túl sok cukrot tesznek hozzá erjedéskor, ezzel sokat veszít értékéből. Rossznyelvek szerint szívbetegséget okoz. Aki ma jól beszív belőle, másnap beteg lesz. Népi tapasztalat szerint rákkeltő hatása is elég nagy. Öt-hat pohár szilvórium után már hátrafele is megy az ember, mint a rák.

A cseresznye

Az ókorban nem véletlenül tartották a cseresznyét az istenek eledelének, hiszen minden része igazi csodaszer: gyógyító hatással bír nem csupán a húsa, hanem a magva és a szára is. Mindezek mellett pedig az egyik legszebb és legízletesebb gyümölcsünk, melyet a régészeti leletek szerint elődeink már a kőkorszakban is ismertek.

Piros héja és húsa antociánban gazdag, tehát kiváló antioxidáns. A cseresznye kitűnő forrása a bioflavonoidoknak, amelyek semlegesítik a sejtkárosító szabad gyököket, és lassítják az öregedést. A cseresznye a kötőszövetet károsító enzimeket lebontja, így azok nem sérülnek. Helyreállítja a szervezetünk sav-bázis egyensúlyát. Mindezek mellett tisztít, méregtelenít és vízajtó hatása van. Makacs székrekedés esetén is jótékony hatású lehet. Bár maga a cseresznye szára is nyálkaoldó, vizelethajtó hatású is, ezt ritkán esszük meg, a gyógyszeripar azonban előszeretettel használja. A szár kocsonyából

kivont vegyületet szívgyógyszerek alapanyagaként használják. Ez erősíti a szív működését, így segít a szív- és érrendszeri betegségek kialakulásának megelőzésében és kezelésében. A szomolyai fekete rövid szárú cseresznye egyedülálló, és nem csak az íze miatt. Laboratóriumi vizsgálatokkal igazolták a fajta antibakteriális, májvédő és gyulladáscsökkentő hatását is. Bár a cseresznyét nem vitamin- és ásványi anyag-tartalma miatt szoktuk leggyakrabban emlegetni, ne feledkezzünk meg ezekről sem: megtalálható benne az A-, B- és C-vitamin, valamint a kálium, kalcium és a foszfor is. Mindent összevetve az anyagcsere-folyamatok összességére is kedvezően hat, továbbá segíti az ízületekben gyakran lerakódó húgysav kiürülését. A cseresznye kifejezetten ajánlható, amennyiben csökken a teljesítményünk, vagy szívpanaszaink vannak.

A cseresznyét fogyaszthatjuk frissen és aszalt formában, hiszen a benne lévő hasznos anyagokhoz így könnyen hozzá jut a szervezet. A cseresznye kedvelt leves-, lekvár és befőtt alapanyag, de az elkészítése során sajnos csökken a hatóanyag-tartalom. A cseresznye szárát, héját magas bioflavonoid-tartalma miatt előszeretettel használják antioxidáns tartalmú készítmények és táplálék-kiegészítők összeállításakor.

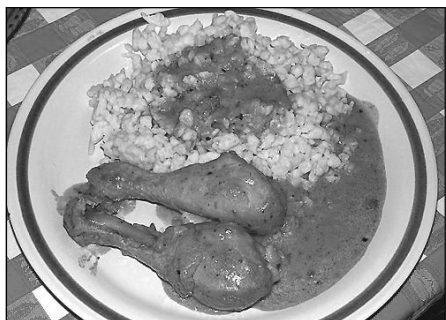
Ültessünk fákát

A globális felmelegedés rémképe fenyeget. Tudjuk azonban, hogy lombhullató fáink ontják magukból az oxigént. Napjainkban viszont láthatóan más égövi növényekkel is igyekszünk változtatossá tenni környezetünket. Egyre több tujafával találkozunk, bár egyre több kiszáradt egyed is találunk. Úgy látszik, nem mindegyik fajtája érzi jól magát nálunk. Vagy csak a természet figyelmeztet, Isten a mi vidékünket a lombhullató fáknek szánta. Olvastam is, hogy három nagyobb fa lombja termel egy embernek elegendő oxigént egy nyári szezonban. Ezért megéri az ültetés. Az unokáink is szeretnének árnyékban játszani. Ha gyümölcsfa, külön hasznát jelent, ha kiöregszik és ki kell vágni, sok tűzifát ad. Az újabban épülő nagy áruházak előtt hatalmas parkolókat alakítanak ki. Nyáron forró betonsivatagok, egyetlen fa nélkül. Igaz, nem kell összelembotot sepreni, de talán több kárt okozunk magunknak. Nem kellene.

Tejfölös csirkepaprikás

A hatalmas áruházak polcai roskadoznak a fóliázott, fagyasztott baromfihúsoktól. Hazajött a család, javasoltam egy csirkepaprikást. Vásároltam is hozzávalót, de nagyobb részét a kutyánk ette meg. Paprikásnak

egyik se olyan jó, mint a házi csirke. Ma már egyre nehezebb vásárolni ilyet, sok falusi gazdasszony sem farsztja magát csirkeneveléssel. Nagyanymék tejfölös csirkéjének nincsen párja. Elkészíteni könnyű, és biztos, hogy mindenki megnyalja mind a tíz ujját utána.

Alapanyagok: csirkecomb, csirkeszárny, majoránna, napraforgóolaj,

vöröshagyma, fokhagyma, bors, fűszerpaprika, babérlevél, só, tejföl, liszt.

A csirkehúst megmossuk és papír kéztörölővel leitatjuk. A combokat és a szárnyakat az ízületnél kettévágjuk. A vöröshagymát meghámozzuk és kevés sóval üvegesre pároljuk az olajban.

A fokhagymát meghámozzuk, apróra vágjuk, és hozzáadjuk a vöröshagymához.

Beletesszük a csirkét, és többször átkeverjük, hogy a hús valamennyi oldalról megpiruljon, így főzés közben magában tartja az ízanyagokat.

Rászórjuk a fűszereket, sózzuk és annyi vizet öntünk rá, hogy éppen ellepje. Felforraljuk, majd kis lángon kb. 1 óra alatt puhára főzzük. A tejfölt csomómentesen elkeverjük a liszttel és kevés vízzel, majd behabarjuk a paprikást.

Fehér lisztből készült galuskával tálaljuk.

Almás piskóta

A tepsibe, amiben a piskóta készül, kristálycukrot szórunk vékonyan, hogy az alját mindenhol ellepje. Folyamatosan mozgatjuk a tepsit láng fölött amíg a cukor szép barna karamell színű nem lesz. Levesszük a tűzről és 10 dkg margarint szétkenünk rajta egy kanál segítségével, majd egy réteg meghámozott alma szeletet helyezünk rá. Betesszük az előmelegített sütőbe, majd elkészítjük a piskótamasszát (10 tojásból), ráöntjük az almára és tovább sütjük amíg elkészül. Kiborítjuk a tepsiből és a tetejét bevonjuk tortazselével vagy pudingos zselével.

Zselé: 4 evőkanál cukrot 1 tasak vanília pudingporral és 1 dl. szénsavas üdítővel csomómentesre keverünk. 2,5 dl. üdítőt főni teszünk, majd belekeverjük a pudingot és folyamatosan kevergetjük amíg megsűrűsödik. A tűzről levéve tovább kavargatjuk és még melegen a piskótára kenjük.

Anyámhoz

Komjáthy Jenő (1858–1895) költő, tanár Anyámhoz című verséből idézünk:

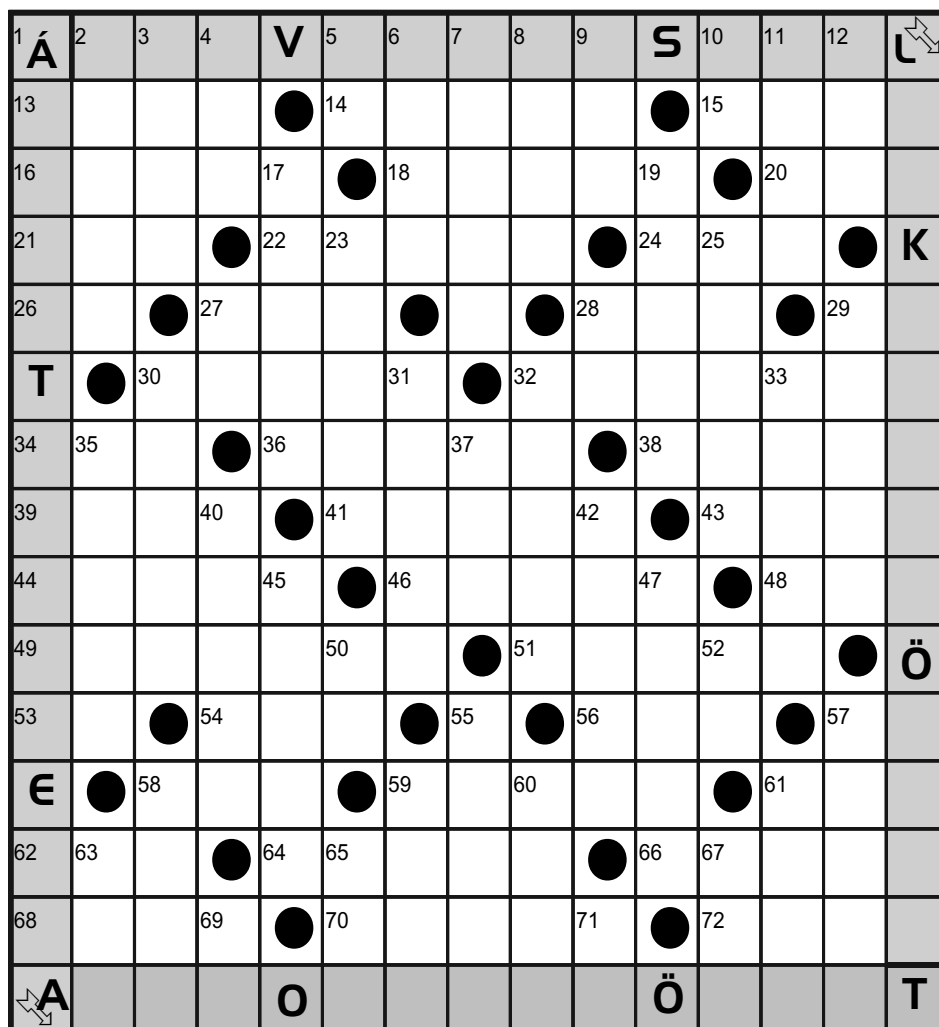
*„Beszélj, anyám. Szavad a szív zenéje,
Szívedből a szeretet s élet szakad;
.....
Buzdíts a jóra, ój a küzdelemben,
Szeretni, hinni ó, taníts meg engem!*

Következő két sora a rejtvényben a vízszintes 2. és a függőleges 1. alatt.

VÍZSZINTES: 13. Virna ... – olasz színész. 14. Szemcséssé váló szilárd test. 15. Paul ... (1879–1940) – svájci festőművész. 16. Tragikus esemény. 18. Romboló eszköz. 20. Vissza: gyulladás. 21. A vízszintes 62. betűi. 22. Ámulatba ejtő dolog. 24. Román birtokos névmás. 26. Azonos mássalhangzók. 27. Norvég sztárzenekar a '80-as évekből. 28. Kóros folyamat fészke. 29. Az épületbe. 30. Félős. 32. Csillagtávolság mérésére használt egység. 34. ... crucis – keresztút (lat.). 36. Színes. 38. Munkácsy Mihály is ez volt. 39. Pamlag közepe! 41. Tisztító készülék. 43. Kelet-ázsiai súlymérték. 44. Günter ... német költő, író, Nobel-díjas (1999). 46. A Jupiter holdja. 48. A '70-es évek magyar együttese (röv.). 49. Félsziget a közép-amerikai földhíd északi részén. 51. Görög sziget, a Jón szigetek tagja. 53. Tapos a széleken! 54. Kuroszava filmje. 56. Tenyésztett rovar. 57. Névelő. 58. Dél-afrikai holland telepes leszármazottja. 59. Budapesti sportklub. 61. Bődönben van! 62. Régi úrmérték. 64. Ókori egyiptomi város. 66. Csillagászati tetőpont. 68. Város Veszprém megyében. 70. Az Anna erdélyi becézőjéből származó név. 72. ... kér – beszélni kíván.

FÜGGŐLEGES: 2. Gyászol. 3. Csomagoló eszköz. 4. Római számok, összegük 1002. 5. Részben lep! 6. Egri várkapitány Gárdonyi regényében. 7. Kossuth-díjas szövegíró, előadóművész (János). 8. Bulla ... – színész (1913–1980). 9. Obi betűi. 10. Patkó darab! 11. Csehország és Németország folyója. 12. Előtag, jelentése: új. 17. Színes kvarcfeleség, féldrágakő. 19. Szabálytalan alakú. 23. Eső jelzője is lehet. 25. Piktör eszköze. 27. Nagy páros betűi! 28. Gallium vegyjele. 29. Az angol ... – 1996-ban kilenc Oscar-díjat kapott (Anthony Minghella rendezte). 30. Dunai kikötőváros Románia keleti részén. 31. Fémes fényű kristályos elem (ék.h.). 32. Kis folyóvíz. 33. Elsötétítő berendezés. 35. Becézett Imre. 37. Vissza: lyuk (nép.). 40.

Egyszerű lábbeli névelővel. 42. Élelmiszer illata és zamata. 45. Rajthely. 47. A háború istene az ókori görögöknél. 50. Dátumrag. 52. Fluor és hidrogén vegyjele. 55. ... da Silva – brazil labdarugó (sz. 1990) 57. Dombon török ... (gyermekjáték). 58. Fűszer. 59. Recept. 60. Elmesport. 61. Saját érdekeit tekintő. 63. Apró. 65. Török vendégfogadó. 67. Kiejtett kettős betű. 69. Kuba és Zambia autójele. 71. Történés előidézője.

Isten segítsége

Gróf Széchenyi István (1791–1860) egyik gondolatát idézzük:

„Isten embernek soha nem segít közvetlen,
....”

Folytatása a rejtvényben a vízszintes 1. és a függőleges 33. alatt.

VÍZSZINTES: 13. Lendület. 14. Valakinek a pártfogása (alatt). 15. Szilárd elgondolás. 16. Bízgat. 18. Gyűrű alakú korallzátony. 20. Nobel-díjas (1986), kínai származású amerikai kémikus. 21. Ásatásba kezd! 22. Átalvető. 24. Ritka férfinév. 26. Szélein ráz! 27. Fűszernövény. 28. ... világát (gondtalan). 29. Derékszíz. 30. Osztrák tartomány. 31. Minden hideg évszakban. 33. Tehergépkocsik jelzése. 35. Argon vegyjele. 36. Kis folyóvíz. 37. Az Attila név régi magyar formája. 38. ...-untalan. 40. Nyílvevesszőtok. 43. Rara ... – fehér holló (lat.). 44. ... könyv – Petrarca fő műve. 46. Lezser. 47. Délelőtt – latin rövidítés (ante meridian). 49. Spanyolország, Kambodzsa és Zambia gépkocsijele. 50. A papírhajtogatás művészete. 52. Valaminél lejjebb. 54. Te meg én. 55. A világ ... – Jules Verne regénye. 56. Földet művel. 57. Méter és tonna jele. 59. Bon betűi! 60. A brit könnyűzene egyik csillaga. 61. Két összeillő darab. 62. Szánkó része! 64. Létrehoz. 66. Kezdőpont. 68. Angol város, egykori katonai központ. 70. Keresztül vontat. 72. Éter és alkohol gyöke.

FÜGGŐLEGES: 1. Hegység a Balkán-félsziget nyugati oldalán. 2. A szerelem istene az ókori görög mitológiában. 3. Visszaható névmás. 4. Fohász. 5. Kiejtett mássalhangzó. 6. Hitelt érdemlően tisztáz. 7. Húros hangszer. 8. Kossuth-díjas festőművész (István, 1865–1961). 9. Készletben van! 10. Káté! 11. Fekete István regénye egy gólyáról. 12. Északi aprópénz. 17. A római pápa koronája. 19. Balaton-... – üdülő és fürdőhely a déli parton. 23. Rendszeres testedzés. 25. Különleges étrend (ék.f.). 27. ... tudja? – Kosztolányi verse. 28. Ékezetben különböznek. 29. Eszébe ... – eszébe jut. 30. Közúti jármű (biz.). 31. Trenírozni kezd! 32. Kacag. 34. Tó a Lappföldön. 36. Villanykörte. 39. Az egykori japán császár katonai parancsnoka. 41. Ilyen „hal” a béka lárvája. 42. Vörösmarty költeménye. 45. Lábbeli része. 48. Trópusi gyümölcs. 51. Kassák lapja. 52. Menedék. 53. Azonos betűk. 56. Főzőmúsort vezet a tévében (Judit). 57. Babonás szertartás. 58. Atta ... – H. Heine elbeszélő költeménye. 59. Föld alatt lakó éjjeli állat. 60. Szelén és tantál vegyjele. 61. Brad ... – amerikai színész. 63. Állatövi jegy. 65. Fogával öröl. 67. Vissza: kályha sütője. 69. Kiütés az ökölvívásban. 71. Fordított névelő.

1	2	3	4	N	5	6	7	8	9	A	10	11	12	Z
13				●	14					●	15			
16				17	●	18				19	●	20		
21			●	22	23				●	24	25		●	T
26		●	27					●	28			●	29	
	●	30					●	31				32		
33	34		●	35		●	36		●	37				
38			39	●	40	41			42	●	43			
44				45	●	46		●	47	48	●	49		
50					51		●	52			53		●	E
54		●	55			●	56					●	57	58
Á	●	59			●	60					●	61		
62	63		●	64	65				●	66	67			
68			69	●	70				71	●	72			
A				R						Á				

A magyar szó becsülete

Tamási Áron (1897–1966) Kossuth-díjas író és az MTA tagja volt. Egyik gondolatát idézzük a rejtvényben a vízszintes 2. és 39., valamint a függőleges 1. alatt.

VÍZSZINTES: 13. Idejében megy. 14. Másképpen (lat.). 15. Ebben az évben. 16. Olcsó, felszínes alkotás. 18. Magyarországi színésznő, Erdélyből települt át (Bella). 20. Indiai író (ASK). 21. Aranyos szakasz! 22. Gázkitörésről híres község Kiskunhalas térségében. 24. Titkos megfigyelő. 26. Kiejtett betű. 27. Szintén (biz.). 28. Sebhely. 29. Gála egynemű betűi! 30. Boróka ízű rozspálinka. 31. Töltött főtt tészta. 33. Egyénnel kapcsolatos. 36. Szarvasféle. 37. Rikoltozik. 38. Indulatszó. 42. Benne van! 43. Román tánc. 45. A Napot vizsgáló amerikai mesterséges hold (röv.). 46. Bánatos hangú lírai költemény. 48. Kiöntött. 51. Üdvözlég (latin köszönés). 52. Essen része! 53. A Gyergyói-havasokban eredő folyó. 54. Vértanuk jelzője. 56. A diszprórium vegyjele. 57. Vonatkozó névmás. 58. Egyenlő kockázattal (ker.). 59. Minőséget ellenőrző osztály (röv.). 60. Munkát végző szerkezet. 62. Nagy befogadóképességű. 64. Tetszetősebb. 66. Barnás-vörös, folyékony halogén elem. 68. Apácák megszólítása. 70. Iridium és rubídium vegyjele.

FÜGGŐLEGES: 2. Település Arad és Lipova között, a Marostól délre. 3. A vallásos költészet népszerű képviselője (László, 1895–1978). 4. Ábrázat. 5. Spanyol napilap. 6. József Attila verse. 7. Robajjal repedő (jég). 8. Mens ... in corpore sano (Ép testben ép lélek.) 9. Kettőzve: becézett Zsuzsanna. 10. Mutató szócska. 11. Sajtjáról híres holland város. 12. Vágó szerszám. 17. Szégyenlős, szerény. 19. Kettős (pl. lakóház). 23. Félig fest! 25. Vizek partján növő nyírféle. 27. Német névelő. 28. Lusta. 29. Költő, szibériai hadifogságban halt meg (Géza, 1884–1917). 30. Ráncossá nyomkodja (ruhát). 31. Égtáj. 32. Nagyváros Belgiumban. 34. Hamar. 35. ...-kő – a Kőszegi-hegység legmagasabb csúcsa. 36. Zavaros kor! 40. Az ... – Miklós Andor napilapja (1910–1939). 41. Áruba bocsátás. 44. Kémiai elem legkisebb része. 47. Tizenkét hónapos. 49. Különlegesen rangos. 50. Sajtól (ék.h.). 54. Neves olasz hegedűkészítő család. 55. Asztácium vegyjele. 56. Al-... – község Heves megyében, a Tarna mentén. 57. Családtag. 58. Színes féldrágakő. 59. Bátorkodik megtenni. 61. Fémet tartalmazó kőzet. 63. Kámea közepe! 65. Vissza: kerek szám. 67. Alkotás. 69. Serlegben van!

1	K				G						Ó				Ü
13				●	14					●	15				
16				17	●	18				19	●	20			
21			●	22	23				●	24	25		●	A	
26		●	27					●	28			●	29		
L	●	30			●		●	31				32			
33	34				35	●	36			●	37				
38			●	39		40				41	●	42			
43			44	●	45			●	46	47					
48				49			●	50	●	51			●	G	
52		●	53			●	54		55			●	56		
É	●	57			●	58					●	59			
60	61		●	62	63				●	64	65				
66			67	●	68				69	●	70				
€				L						€				T	

Csendes csodák

Reményik Sándor (1890–1941) erdélyi költő Csendes csodák című versének utolsó versszakát idézzük.

*„Ne várj nagy dolgot életedbe,
Kis hópelyhek az örömök,”*
.....

Folytatása a rejtvényben a vízszintes 1. és függőleges 39. alatt.

VÍZSZINTES: 13. Vaskezű örmény uralkodó volt. 14. Fennsík. 15. Római államférfi, író, szónok. 16. Kossuth-díjas költő, műfordító (László). 18. Szeszkes ital (tréf.). 20. ... Novak – amerikai filmszínész. 21. Magyar főúri nemzetség. 22. Jordánia fővárosa. 24. Gallium és oxigén vegyjele. 26. Módosítani kezd! 27. Palócföldi nagymama. 28. Megnyúlt orrmányú tengeri hal. 29. Tüskedarab! 30. A 20. század derekán kialakult művészeti irányzat. 32. Kanada legnagyobb városa. 34. NRS. 36. Mitológiai királynő, aki fájdalmában kővé vált. 38. Indiai sakkvilágbajnok (2009-ben Nagykanizsára szerződött). 39. Gabonanövény. 41. Spanyol város, Madrid és Zaragoza között. 43. Egy növény- vagy állatfaj elterjedési területe (ék. csere). 44. Adófizető. 46. Eredet, kezdet. 48. Páratlan dákók! 49. Elfriede ... – Nobel-díjas osztrák író (2004). 51. Fejfedő. 54. Állóvíz. 55. Éra. 57. Húz. 58. Román személyes névmás. 59. Iskolai bútor. 60. Tetőzet. 62. Sosztakovics vígoperája Gogol novellája nyomán. 63. Maláj földszoros. 65. Hírét küldi (nép.). 67. Ketten Párizs ... – Vaszary Gábor nagysikerű regénye. 69. Szemléltető kép. 71. Magyar énekesnő. 73. Nagybányai szobrász és grafikus (Géza, 1913–1980).

FÜGGŐLEGES: 1. Bibliai személy, Izrael harmadik királya. 2. Ruhadísz. 3. Az „i” betű görög megfelelője. 4. Vissza: azon a helyen. 5. Lapszélek! 6. Hajdan (lat.). 7. Tér- vagy időbeli végpont. 8. Óegyiptomi isten. 9. Csallóköz része! 10. Kén és szén vegyjele. 11. Rövid kabát. 12. Részben mitikus! 17. Indiai fizikus, 1930-ban Nobel-díjat kapott. 19. A népgyűlés helye az antik görög városokban. 23. Jézus Krisztus anyja. 25. Ászokhordó nyílása. 27. Zenemű – latin röv. 28. Békaparadicsom. 29. Vernek. 30. Szétszéled a csoport (rég.). 31. A nyak elülső része. 32. Állítás, tétel. 33. Határmenti község Szombathely térségében. 35. Észak-Amerikában elterjedt sport. 37. El tud viselni. 40. Kelet-Ázsiában élő szarvas. 42. Közép-Amerikában honos növényfaj. 45. Olimpiai bajnok (1992) tornász –

... Henrietta. 47. Lengyel város az Odera partján. 50. Német személyes névmás. 52. Kálium és nitrogén vegyjele. 53. Templomegyüttes az ókori Théba helyén. 56. Nagyszalontán született költő (Ferenc). 58. Erők együttes hatása. 59. Olimpiai bajnok kalapácsvető (Krisztián). 60. Szép testtartású. 61. Karthágo királynője a római mondákban. 62. A zöld egy árnyalata. 64. Orbita része! 66. ZZN. 68. Kissé elvörösödött! 70. Asztácium vegyjele. 72. Előtag, beosztottságot jelöl.

1	2	3	4	Á	5	6	7	8	9	K	10	11	12	R
13				●	14					●	15			
16				17	●	18				19	●	20		
21			●	22	23				●	24	25		●	C
26		●	27			●		●	28			●	29	
	●	30				31	●	32				33		
34	35		●	36			37		●	38				
39			40	●	41				42	●	43			
44				45	●	46				47	●	49		
49					50		●	51			52		●	53
54		●	55			●	56	●	57			●	58	
U	●	59			●	60		61			●	62		
63	64		●	65	66				●	67	68			
69			70	●	71				72	●	73			
T				€						J				

Add meg Uram

Berde Mária (1889-1949) író, publicista, műfordító verséből idézünk:

Add meg Uram

*A mindennapi kenyeret,
A mindenesti nyughelyet.*

.....
*És mindennapi hitemet,
Hogy elvezesse szívemet...*

Folytatása a rejtvényben a vízszintes 1. és a függőleges 33. alatt.

VÍZSZINTES: 11. Ókori pengetőhangszer. 12. Bibliai személy, Mózes testvére. 13. Faipari termék. 14. Sportmez. 16. Vissza: trombitás a János vitéz daljátékban. 18. Érdeklődő kérdés. 19. Karzat rész! 20. Arcocska. 22. Ritka női név. 24. Vonalzó féle. 26. Kínai hoszmérték. 27. Új-zélandi alagút (OTIRA). 28. Vizinövénnnyel benőtt. 31. Szürke románul. 32. Elege van (belőle). 34. A Grimm-testvérek mesehőse. 36. Mosogatni kezd! 38. Uganda része! 39. Polinéziai nép, Új-Zéland őslakossága. 41. Céltalanul jegyezget. 43. Kicsinyítő képző. 44. Nógató szócska. 46. Csinos, tiszta. 47. Csodás elbeszélés. 49. Pad betűi. 50. Decigramm. 51. Történelmi időszak. 53. Rögeszme, hóbort. 55. ...-hárfa – ókori hangszer, amelyet a levegő mozgása szólaltat meg. 57. Napszak. 59. Gépekkel felszerelt ipari üzem.

FÜGGŐLEGES: 1. Elringat. 2. A Földközi-tenger beltengere. 3. Megtart. 4. Kisebb lakóház. 5. Visszaad! 6. A ... szérún – Ady Endre verse. 7. Indiai aszkéta. 8. Lagúna része! 9. Állatház. 10. Kenyérüzletben árusított sütemények. 15. Opus (röv.). 17. Kelmét egyfajta technikával mintáz. 21. Amerikai színésznők (ikertestvérek) (Mary-Kate és Ashley, sz. 1986). 23. Te és én. 25. Egy-egy játékmenet kezdőjátékosa (ék.f.). 27. ...-bukik – elesik. 29. Részben páhol! 30. Abe Kobo, japán író műve. 31. Vidéken látni ilyen kutat. 35. Kiejtett mássalhangzó. 37. Az USA szövetségi állama az ország északnyugati részén. 40. Amerikai őslakója. 42. Buktában van! 43. A ház körül termesztett. 45. Nagyobb díszkert (névelővel). 47. Molibdén és szamárium vegyjele. 48. Emlékezni kezd! 49. Szülő (ék.f.). 52. Ike betűi. 54. Bútordarab. 56. Éneklő szócska. 58. Ó – románul.

1	2	3	4	€	5	6	7	8	L	9	10	
11				●	12				●	13		
14				15	●	16			17	●	18	
19			●	20	21			●	22	23		
24		●	25	●	26		●	27				
●	28	29		30		●	31			●	32	
33 A	●	34								35	●	G
36	37	●	38			●	39				40	●
41		42			●	43		●		●	44	45
46				●	47			48	●	49		
50		●	51	52			●	53	54			
55		56	●	57			58	●	59			
 N			P					T				

MEGFEJTÉSEK:

Anyámhoz: ... Szívedbe Isten lelke költözött... / Áldott vagy te az asszonyok között!

Isten segítsége: ... de mindig csak közvetve, "esze, tudománya, szorgalma által"

A magyar szó becsülete: A magyar szó nekünk a legnagyobb ereklje. Kegyelet, hűség és becsület illeti őt.

Csendes csodák: ... Szitáló, halk szírom-csodák. Rajtuk át Isten szól: jövők.

Add meg Uram: ... A Tőled gyúló pici láng: / A mindennapi Miatyánk.

A keresztrejtvényeket készítette: BARABÁS ZSUZSA

JELENTŐS ÉVFORDULÓK 2013-BAN

JANUÁR

1. 190 éve, 1823-ban született Petőfi Sándor költő
1. 85 éve, 1928-ban született Könczei Ádám néprajzos
1. 70 éve, 1943-ban halt meg Rejtő Jenő író
1. 75 éve, 1938-ban született Enyedi Sándor erdélyi színháztörténész
1. 125 éve, 1888-ban született Szombati Szabó István költő, műfordító
2. 130 éve, 1883-ban született Benczédi Pál erdélyi történész, bibliográfus, műfordító
3. 120 éve, 1893-ban született Bozzay Margit költő, író
5. 155 éve, 1858-ban született Adorján Sándor partiumi műfordító, újságíró
5. 30 éve, 1983-ban halt meg Nagy István erdélyi karmester, hegedűművész, zenetanár
6. 85 éve, 1928-ban született Bacsó Péter filmrendező
8. 105 éve, 1908-ban született Wass Albert költő, elbeszélő, újságíró
9. 35 éve, 1978-ban halt meg Szemlér Ferenc erdélyi költő
10. 40 éve, 1973-ban halt meg Földes László erdélyi kritikus
10. 520 éve, 1493-ban született Oláh Miklós humanista
12. 135 éve, 1878-ban született Molnár Ferenc drámaíró
16. 90 éve, 1923-ban született Dános Miklós erdélyi író, újságíró
17. 20 éve, 1993-ban halt meg Varró Ilona erdélyi elbeszélő, szerkesztő
17. 105 éve, 1908-ban született Berey Géza partiumi író, hírlapíró, emlékiratíró
18. 50 éve, 1963-ban halt meg Tomcsa Sándor erdélyi író, drámaíró
19. 135 éve, 1878-ban halt meg Szigligeti Ede drámaíró
20. 120 éve, 1893-ban született Gyergyai Albert erdélyi irodalomtörténész, író, műfordító
20. 205 éve, 1808-ban született Vajda Péter költő, író, újságíró
21. 190 éve, 1823-ban született Madách Imre író
21. 70 éve, 1943-ban halt meg Bálint György író, újságíró, műfordító, műkritikus
21. 60 éve, 1953-ban halt meg Gábor Andor költő, író, újságíró
22. 85 éve, 1928-ban született Panek Zoltán partiumi író, költő, lapszerkesztő
23. 145 éve, 1868-ban halt meg Erdélyi János erdélyi költő, műkritikus, filozófus, népdalgyűjtő
24. 125 éve, 1888-ban született Fugulyán Katalin erdélyi orvosi szakíró, az első orvosnők egyike
30. 35 éve, 1978-ban halt meg Nagy László költő

FEBRUÁR

4. 440 éve, 1573-ban született Káldi György bibliafordító
4. 125 éve, 1888-ban született Csiby Andor erdélyi író, lapszerkesztő, helytörténész
5. 130 éve, 1883-ban született Nagy Lajos író
5. 225 éve, 1788-ban született Kisfaludy Károly író, költő, szerkesztő
7. 80 éve, 1933-ban halt meg gr. Apponyi Albert politikus, emlékiratíró
12. 110 éve, 1903-ban született Rideg Sándor író
12. 60 éve, 1953-ban halt meg Somogyvári Gyula író
15. 105 éve, 1908-ban született Zsigray Julianna író, költő
18. 310 éve, 1703-ban halt meg Zrínyi Ilona, II. Rákóczi Ferenc édesanyja
18. 80 éve, 1933-ban született Szegő Katalin filozófiai szakíró, egyetemi tanár
23. 185 éve, 1828-ban halt meg Fazekas Mihály költő
25. 85 éve, 1928-ban született Benkő Samu erdélyi művelődéstörténész
25. 125 éve, 1888-ban született Tavaszy Sándor egyházi író, református teológiai tanár, filozófus
26. 80 éve, 1933-ban született Kiss János erdélyi író, szerkesztő
27. 70 éve, 1943-ban halt meg Salamon Ernő erdélyi költő, szerkesztő
27. 15 éve, 1998-ban halt meg Wass Albert erdélyi költő, író, újságíró
28. 115 éve, 1898-ban született Becsky Andor partiumi író, költő, szerkesztő

MÁRCIUS

2. 100 éve, 1913-ban született Entz Géza művészettörténész
3. 155 éve, 1858-ban halt meg Bajza József költő, író, szerkesztő, irodalomkritikus
4. 45 éve, 1968-ban született Vida Gábor partiumi elbeszélő, szerkesztő, műfordító
7. 190 éve, 1823-ban született Vas Gereben író
7. 45 éve, 1968-ban halt meg Simon Magda partiumi író, újságíró
8. 95 éve, 1918-ban született Borghida István partiumi művészettörténész, műkritikus
9. 100 éve, 1913-ban született Bözödi György erdélyi író, költő
9. 85 éve, 1928-ban született Tuduka Oszkár partiumi zenekritikus, közíró, tanár
10. 55 éve, 1958-ban halt meg Ormos Iván partiumi költő, író, újságíró
12. 105 éve, 1908-ban született Pálffy Endre erdélyi irodalomtörténész, tanár
13. 70 éve, 1943-ban született Árkossy István erdélyi grafikusművész
14. 245 éve, 1768-ban született Kármán József író

16. 155 éve, 1858-ban született Donászy Ferenc író
18. 270 éve, 1743-ban halt meg Czwittinger Dávid irodalomtörténész
20. 185 éve, 1828-ban halt meg Barczafalvy Szabó Dávid nyelvújító, lapszerkesztő, műfordító
22. 160 éve, 1853-ban halt meg Kerényi Frigyes író
23. 85 éve, 1928-ban született Deák Tamás író
23. 85 éve, 1928-ban született Béládi Miklós irodalomtörténész, műkritikus
24. 90 éve, 1923-ban született Dáné Tibor erdélyi író, szerkesztő, műfordító
24. 75 éve, 1938-ban született Ágh István költő, író, műfordító
25. 25 éve, 1988-ban halt meg Vásárhelyi Géza költő
25. 170 éve, 1843-ban született Éble Gábor történétíró
27. 400 éve, 1613-ban halt meg Báthory Gábor erdélyi fejedelem
29. 110 éve, 1903-ban halt meg Dankó Pista zeneszerző

ÁPRILIS

3. 95 éve, 1918-ban született Hubay Miklós író, főiskolai tanár
4. 130 éve, 1883-ban született Juhász Gyula költő
5. 60 éve, 1953-ban halt meg Dienes László esztéta, szerkesztő
5. 120 éve, 1893-ban született Szabó Pál író
7. 190 éve, 1823-ban született Vas Gereben író, szerkesztő
8. 35 éve, 1978-ban halt meg Rónay György költő
11. 20 éve, 1993-ban halt meg Horváth Imre partiumi költő
12. 250 éve, 1763-ban halt meg Hermányi Dienes József író
15. 30 éve, 1983-ban halt meg Illyés Gyula író
18. 200 éve, 1813-ban született Szalay László történész, műkritikus, újságíró
19. 120 éve, 1893-ban született Szegő Júlia erdélyi zenei szakíró, népdalgyűjtő
21. 75 éve, 1938-ban született Csire Gabriella erdélyi ifjúsági író
24. 100 éve, 1913-ban született Jékely Zoltán költő
26. 60 éve, 1953-ban született Gagy József erdélyi költő, tudósító
27. 120 éve, 1893-ban született Endre Károly erdélyi költő

MÁJUS

1. 75 éve, 1938-ban született Csép Sándor erdélyi író, televízió-szerkesztő, tudósító
3. 140 éve, 1873-ban született Hevesi Sándor író, színháztörténész, színházi szakíró
3. 105 éve, 1908-ban halt meg Türr István a Panama-csatorna egyik tervezője, Garibaldi tábornoka

4. 85 éve, 1928-ban született Benkőné Nagy Margit erdélyi művészettörténész
4. 85 éve, 1928-ban született Hankiss Elemér irodalomtörténész, társadalomtudományi szakíró
5. 75 éve, 1938-ban halt meg Nagy Endre író, újságíró, műsorvezető
5. 70 éve, 1943-ban halt meg Gergely Béla erdélyi nyelvész
6. 210 éve, 1803-ban született Bárd Oszkár erdélyi költő
7. 50 éve, 1963-ban halt meg Baktay Ervin író, keletkutató
9. 250 éve, 1763-ban született Batsányi János költő
12. 80 éve, 1933-ban halt meg Krúdy Gyula író
12. 280 éve, 1733-ban született Sajnovics János nyelvtudós, csillagász
14. 305 éve, 1708-ban halt meg Csécsi János író, szótárszerkesztő
15. 115 éve, 1898-ban halt meg Reményi Ede hegedűművész
18. 80 éve, 1933-ban született Páskándi Géza író
18. 85 éve, 1928-ban született Domokos Géza erdélyi író, szerkesztő, műfordító
21. 30 éve, 1983-ban halt meg Kurkó Gyárfás erdélyi regényíró, újságíró, politikus
22. 40 éve, 1973-ban halt meg Gergely Márta író
22. 85 éve, 1928-ban született Márki Zoltán partiumi költő, szerkesztő
25. 105 éve, 1908-ban született Blédy Géza erdélyi nyelvész, szótáríró, egyetemi tanár
26. 125 éve, 1888-ban született Hangay Sándor író, költő, újságíró
27. 100 éve, 1913-ban született Bálint Gábor tudós
31. 70 éve, 1943-ban született Rohonyi Zoltán erdélyi irodalomtörténész, tanulmányíró

JÚNIUS

4. 130 éve, 1883-ban született Lükő Béla partiumi orvosi szakíró, kórházalapító
6. 55 éve, 1958-ban halt meg Tabéry Géza partiumi író, újságíró, múzeumvezető
7. 110 éve, 1903-ban született Szántó György erdélyi író
7. 75 éve, 1938-ban halt meg Dsida Jenő erdélyi költő, műfordító, hírlapíró
7. 160 éve, 1853-ban született Berzeviczy Albert művelődéspolitikus, történetíró, miniszter
8. 25 éve, 1988-ban halt meg Teiszler Pál erdélyi nyelvész, egyetemi tanár
12. 125 éve, 1888-ban született Vásárhelyi János erdélyi református egyházi író
12. 10 éve, 2003-ban halt meg Zsemlyei János erdélyi nyelvész, egyetemi tanár

14. 30 éve, 1983-ban halt meg Köntzei Ádám erdélyi néprajzos, szerkesztő
14. 155 éve, 1858-ban született Dankó Pista nótaszerző
15. 120 éve, 1893-ban halt meg Erkel Ferenc zeneszerző
15. 100 éve, 1913-ban született Ádám Zsigmond erdélyi nyelvész, író, műfordító
16. 105 éve, 1908-ban született Trencsényi-Waldaffel Imre irodalomtörténész, vallástörténész
17. 15 éve, 1998-ban halt meg László Gyula tudós
19. 85 éve, 1928-ban született Szabó József partiumi színházi szakíró, rendező, dramaturg
20. 15 éve, 1998-ban halt meg Sombori Sándor erdélyi irodalomtörténész, dráma- és regényíró
22. 100 éve, 1913-ban született Weöres Sándor költő
24. 110 éve, 1903-ban született Bene József erdélyi képzőművész, szövegrajzoló
24. 135 éve, 1878-ban született Horváth János irodalomtörténész
25. 75 éve, 1938-ban született Sike Lajos partiumi közíró, újságíró
30. 5 éve, 2008-ban halt meg Szinberger Sándor erdélyi zenei szakíró, operaigazgató, rendező

JÚLIUS

1. 95 éve, 1918-ban született Visky Ferenc református egyházi író, lelkipásztor
2. 75 éve, 1938-ban született Szilágyi Domokos erdélyi költő, műfordító, tanulmányíró
4. 110 éve, 1903-ban született Szervátiusz Jenő erdélyi szobrász
4. 95 éve, 1918-ban halt meg Lévy József költő, műfordító
5. 90 éve, 1923-ban született Klaniczay Tibor irodalomtörténész
6. 105 éve, 1908-ban született Demeter János erdélyi jogi író, alkotmányjogász
10. 40 éve, 1973-ban halt meg Cziráky Imre délvidéki novellista, színműíró
13. 95 éve, 1918-ban született Abodi Nagy Béla erdélyi könyvdíszítő művész
13. 80 éve, 1933-ban született Tóth László partiumi festőművész, díszlettervező
14. 180 éve, 1833-ban halt meg Simai Kristóf író
16. 330 éve, 1683-ban halt meg Köleséri Sámuel partiumi református egyházi író
17. 60 éve, 1953-ban halt meg Czóbel Ernő irodalomtörténész, textológus
17. 125 éve, 1888-ban született Füst Milán költő, író, esztéta
18. 135 éve, 1878-ban született Krenner Miklós erdélyi közíró
20. 105 éve, 1908-ban született Simon Magda partiumi író, újságíró

- 20. 95 éve, 1918-ban született Diósszilágyi Ibolya partiumi ifjúsági író, tanár
- 23. 25 éve, 1988-ban halt meg Gálffy Mózes erdélyi nyelvész, egyetemi tanár
- 23. 150 éve, 1863-ban született Bródy Sándor író
- 26. 195 éve, 1818-ban halt meg Dugonics András író, költő, matematikus
- 29. 120 éve, 1893-ban született Bartalis János erdélyi költő
- 29. 50 éve, 1963-ban halt meg Kelemen Lajos erdélyi történész
- 30. 145 éve, 1868-ban halt meg Tompa Mihály költő
- 31. 100 éve, 1913-ban született Kosáry Domokos történész, egyetemi tanár

AUGUSZTUS

- 1. 125 éve, 1898-ban halt meg Arany László költő, tanulmányíró
- 2. 150 éve, 1863-ban született Gaál Mózes erdélyi ifjúsági író
- 2. 200 éve, 1813-ban halt meg Diószegi Sámuel református egyházi író, botanikus
- 2. 125 éve, 1888-ban született Ötvös Béla partiumi hírlapíró, szerkesztő, lapkiadó
- 3. 150 éve, 1863-ban született Gárdonyi Géza író
- 3. 325 éve, 1688-ban halt meg Bornemisza Anna naplóíró
- 5. 65 éve, 1948-ban született Varga Gábor partiumi elbeszélő, drámaíró
- 11. 125 éve, 1888-ban született Emőd Tamás partiumi költő, író, újságíró
- 13. 30 éve, 1983-ban halt meg Szabó Lajos erdélyi író
- 13. 85 éve, 1928-ban született Dávid Gyula erdélyi irodalomtörténész, szerkesztő
- 14. 35 éve, 1978-ban halt meg Féja Géza író
- 14. 10 éve, 2003-ban halt meg Tonk Sándor erdélyi történész
- 14. 50 éve, 1963-ban halt meg Monoki Sándor erdélyi könyvszakember
- 16. 85 éve, 1928-ban született Juhász Ferenc költő, szerkesztő
- 21. 70 éve, 1943-ban született Nagy Béla partiumi újságíró, színházi szakíró, szerkesztő
- 21. 60 éve, 1963-ban született Szócs Géza erdélyi költő, lapszerkesztő, politikus
- 25. 235 éve, 1778-ban született Vitkovics Mihály költő, író, műfordító, mecénás
- 27. 65 éve, 1948-ban halt meg Markovits Rodion partiumi író, újságíró
- 27. 95 éve, 1918-ban született Mészöly Dezső író, műfordító, irodalomtörténész
- 29. 40 éve, 1973-ban halt meg Lám Béla erdélyi író
- 29. 35 éve, 1978-ban halt meg Debreczy Sándor erdélyi pedagógiai író, egyetemi tanár

SZEPTEMBER

3. 200 éve, 1813-ban született br. Eötvös József író
5. 110 éve, 1903-ban született Kemény János erdélyi író, irodalompártoló
6. 110 éve, 1903-ban született Kadosa Pál zeneszerző, tanár
6. 145 éve, 1868-ban halt meg Szendrey Júlia költő, író
7. 125 éve, 1888-ban született Karácsony Beő erdélyi író
8. 85 éve, 1928-ban született Ács Károly szabadkai költő, műfordító
9. 85 éve, 1928-ban született Mártha Ivor orvosi szakíró, erdélyi egyházi főgondnok
10. 125 éve, 1888-ban született Macalik Alfréd partiumi festőművész
11. 70 éve, 1943-ban halt meg Salamon Ernő erdélyi költő, újságíró
12. 125 éve, 1888-ban született Tersánszky Józsi Jenő író
12. 30 éve, 1983-ban halt meg Palotai Boris író, költő
15. 100 éve, 1913-ban halt meg Vámbéry Ármin földrajzi szakíró, ázsia-utazó
15. 30 éve, 1983-ban halt meg Szervátiusz Jenő erdélyi szobrász
15. 90 éve, 1923-ban halt meg Rákosi Viktor író
15. 155 éve, 1858-ban született Hubay Jenő zeneszerző, zongoraművész
15. 90 éve, 1923-ban született Fejes Endre író
16. 515 éve, 1498-ban született Honterius Johannes erdélyi nyomdász, fametsző, tudós
17. 10 éve, 2003-ban halt meg Sógor Gyula partiumi református egyházi író
17. 20 éve, 1993-ban halt meg Pataki József erdélyi történész
20. 20 éve, 1993-ban halt meg Szebeni István partiumi egyházi író, lelkész
22. 70 éve, 1943-ban született Szilágyi Aladár partiumi helytörténész, szerkesztő, író
23. 150 éve, 1863-ban született Herczeg Ferenc író
24. 250 éve, 1763-ban született Kótsi Patkó János drámaíró, műfordító, színész
25. 90 éve, 1923-ban született Engel Károly partiumi irodalom- és művelődéstörténész, műfordító
28. 50 éve, 1963-ban halt meg Sík Sándor költő
30. 100 éve, 1913-ban született Kovács Zoltán erdélyi festőművész

OKTÓBER

1. 300 éve, 1713-ban született Ráday Gedeon költő, irodalomszervező, műpártoló
2. 135 éve, 1828-ban született Kristóf György erdélyi irodalomtörténész
4. 35 éve, 1978-ban halt meg Erdélyi József költő
8. 100 éve, 1913-ban született Rónay György költő

8. 105 éve, 1908-ban született Eisikovits Mihály Miksa erdélyi zeneszerző, egyetemi tanár
11. 20 éve, 1993-ban halt meg Lőrincze Lajos nyelvész
12. 60 éve, 1953-ban született Parti Nagy Lajos költő, író
16. 80 éve, 1933-ban született Angi István erdélyi esztétikai szakíró
16. 60 éve, 1953-ban halt meg Nyíró József erdélyi író, közíró
16. 30 éve, 1983-ban halt meg Salamon László partiumi költő, író, szerkesztő, tanulmányíró
17. 210 éve, 1803-ban született Deák Ferenc politikai író, politikus
19. 120 éve, 1893-ban halt meg Iványi Ödön partiumi író, újságíró
20. 75 éve, 1938-ban született Szilágyi István erdélyi elbeszélő, szerkesztő
21. 135 éve, 1878-ban született Krúdy Gyula író
21. 345 éve, 1668-ban született Cserei Mihály erdélyi történetíró
22. 75 éve, 1938-ban halt meg Bernády György erdélyi közíró, politikus, pogármester
22. 75 éve, 1938-ban halt meg Emőd Tamás partiumi költő, író
24. 95 éve, 1918-ban halt meg Lehár Ferenc zeneszerző
25. 90 éve, 1923-ban született Tóth István erdélyi költő
28. 100 éve, 1913-ban született Kelemen Béla erdélyi nyelvész, szótáríró
28. 90 éve, 1923-ban született Kormos István költő, műfordító
29. 30 éve, 1983-ban halt meg Béládi Miklós irodalomtörténész, műkritikus
30. 60 éve, 1953-ban halt meg Kálmán Imre zeneszerző
31. 35 éve, 1978-ban halt meg Becsky Andor partiumi költő, szerkesztő

NOVEMBER

1. 195 éve, 1818-ban született Szacs vay Imre politikai író, országgyűlési képviselő
1. 80 éve, 1933-ban született Porzsolt Borbála erdélyi festőművész
2. 125 éve, 1888-ban született Bethlen Béla erdélyi naplóíró
3. 205 éve, 1808-ban született Egressy Gábor színházi szakíró, színész, műfordító
4. 120 éve, 1893-ban született Szolnay Sándor erdélyi festőművész
5. 160 éve, 1853-ban halt meg Garay János költő
5. 100 éve, 1913-ban született Brassai Viktor erdélyi költő, műfordító, szavalóművész
6. 80 éve, 1933-ban született Varró Ilona erdélyi író, szerkesztő, tanár
7. 85 éve, 1928-ban halt meg Tóth Árpád költő
7. 45 éve, 1968-ban halt meg Hamvas Béla író, filozófus
9. 35 éve, 1978-ban halt meg Mécs László költő
10. 530 éve, 1483-ban született Luther Márton reformátor
10. 90 éve, 1923-ban halt meg Donászi Ferenc író

12. 135 éve, 1878-ban született Köpeczi Sebestyén József erdélyi heraldikus
15. 40 éve, 1973-ban halt meg László Dezső erdélyi egyházi író
17. 240 éve, 1773-ban született Csokonai Vitéz Mihály költő
19. 70 éve, 1943-ban született Király László erdélyi költő, elbeszélő, műfordító
26. 130 éve, 1883-ban született Babits Mihály költő, író
27. 100 éve, 1913-ban született Benda Kálmán partiumi történész, egyetemi tanár
30. 170 éve, 1843-ban született Kiss József költő, szerkesztő
30. 80 éve, 1933-ban született Gálfalvi Zsolt irodalomkritikus, tanulmányíró

DECEMBER

2. 55 éve, 1958-ban halt meg Sass Kálmán partiumi református egyházi író, közíró, lapszerkesztő
2. 20 éve, 1993-ban halt meg Rappaport Ottó partiumi színházi rendező, újságíró, szerkesztő
3. 40 éve, 1973-ban halt meg Darvas József író, újságíró, szerkesztő, politikus
4. 130 éve, 1883-ban született Tompa László erdélyi költő
6. 230 éve, 1783-ban halt meg Jelky András világutazó, emlékiró
12. 20 éve, 1993-ban halt meg Antall József történész, politikus
15. 165 éve, 1848-ban született Petőfi Zoltán költő, vándorszínész, Petőfi Sándor fia
16. 130 éve, 1883-ban született Kós Károly erdélyi író
18. 110 éve, 1903-ban született Debreczeni László erdélyi művelődéstörténész, grafikus
23. 145 éve, 1868-ban született Cholnoky Viktor író, újságíró, műfordító
23. 95 éve, 1918-ban született Mándy Iván író
24. 220 éve, 1793-ban született Déryné Széppataki Róza színésznő, drámafordító, emlékiró
28. 20 éve, 1993-ban halt meg Ruffy Péter partiumi író, újságíró
29. 35 éve, 1978-ban halt meg Franyó Zoltán erdélyi műfordító
29. 90 éve, 1923-ban halt meg Éble Gábor történetíró
29. 185 éve, 1828-ban született Szendrey Júlia költő, író, Petőfi Sándor felesége
30. 140 éve, 1873-ban született br. Bánffy Miklós (Kisbán) erdélyi író, irodalompártoló

Összeállította: JÁROSI ÉVA
ny. magyartanár

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület címtára

IGAZGATÓTANÁCSI HIVATAL

BH-410210 Oradea Str. Jean Calvin nr. 1, Telefon: 0259-431710; 0259-435386,
0724-393528 e-mail: partium@rdsor.ro. Titkárnő: SZABÓ KATALIN

Tiszt- és tisztségviselők:

CSÚRY ISTVÁN püspök
DR. VARGA ATTILA egyházkerületi főgondnok
LUKÁCS JÓZSEF lelkeszi főjegyző
TOLNAY ISTVÁN világi főjegyző
FAZAKAS SÁNDOR lelkeszi aljegyző
TATÁR MIKLÓS presbiteri aljegyző
DÉNES ISTVÁN LUKÁCS missziói előadó
SZILÁGYI ZOLTÁN katekétikai előadó
OROSZ OTÍLIA VALÉRIA egyházzenei előadó
FENESI TIBOR jogtanácsos
GELLÉN SÁNDOR levéltáros
KÁNYA ZSOLT ifjúsági előadó

Titkárság: SZABÓ KATALIN, BORUZZS EDIT 0724-353928, 0259-431710,
0259-435386 partium@rdsor.ro

Közigazgatási Ügyosztály: FARKAS ZSOLT előadótanácsos 0762-638210,
zsolif@yahoo.com. Referens: BORUZZS EDIT

Gazdasági Ügyosztály: SALÁNKI LÓRÁNT előadótanácsos 0723-481466.
Könyvelők: MÉSZÁROS GYÖNGYI, FODOR KATALIN
kregazdasagi@yahoo.com

Missziói Ügyosztály: DÉNES ISTVÁN LUKÁCS generális direktor
0745-374441 denesistvan@yahoo.com, VINCZÉNÉ PÁLFI JUDIT
előadótanácsos 0741-179307 judit_vincze@yahoo.com

Tanügyi Ügyosztály: TOLNAY ISTVÁN előadótanácsos 0259-432508
tolnay@partium.ro Referens: JÁMBOR ÉVA

Külgügyi Osztály: ANTAL JÁNOS előadótanácsos 0722-686824
antaljanos@partium.ro

Kiadói és Sajtóosztály: WAGNER ERIK előadótanácsos 0735-434701,
wagner.erik@yahoo.com

Katekétikai Ügyosztály: SZILÁGYI ZOLTÁN
SZÚCS ÉVA ügyosztályvezető 0745-306661 szucseva@yahoo.com

Műszaki előadó: EMÓDI TAMÁS 0745-311387 emoditamas@gmail.com

Jogtanácsos: MÁTHÉ EDITH 0722-686827

Referens: PETRUCZ IZABELLA 0742-169537 petruczi@freemail.hu

Levéltáros: GELLÉN SÁNDOR 0262-281410, 0744-864572

Referens: JOÓ ÁGNES 0743-487170

Agnulli Dei – Református Szociális Központ

BH-410559 Oradea Str. Grădinarilor nr. 16. 0359-175375,

agnullidei@freemail.hu

Intézményvezető: LŐRINCZ ANDREA INGRID – 0728-983661

Arany János Kollégium

BH-410209 Oradea Str. Primăriei nr. 36, 0259/439931 kollegium@partium.ro

Kollégiumi referens: POP RENÁTA-ÉVA 0741-106487

Egyetemi lelkész: RÁKSI LAJOS 0761-689-331

Árva Bethlen Kata Református Óvoda

SM-440199 Satu Mare Str. Inaului nr. 11, 0261-769745, bogyakis@gmail.com

Intézményvezető: BOGYA KIS MÁRIA

Bethesda Ház – Egészségügyi és Humanitárius Központ – Szamosardó

MM-437356 Arduzel nr. 145/a, 0262-264107

Elnök: TÓBIÁS ESZTER tobiastibor@gmail.com, oradea@diakonia.ro

Házgondnok: VÁNCZA ÉVA 0745-523750

Cigánymissziós Központ

BH-410060 Oradea Calea Clujului nr. 63.

Kapcsolattartó: VINCZÉNÉ PÁLFI JUDIT

Intézményvezető: SZOBOSZLAI ERZSÉBET 0737-519906

KATONA ERIKA

Csillagocska Református Zeneóvoda

BH-410115 Oradea B-dul Ștefan cel Mare nr. 6/A, 0259-453914

Igazgató: KECSKÉS EDIT 0747-363645

Erdélyi Gyülekezet – Reménység Szigete – Budapest

H-1106 Budapest Gyógyszergyári út 3.

Intézményvezető: DR. ZALATNAY ISTVÁN

Irodavezető: PÉCSI DÁNIEL 0036-1-2609455;

0036-1-2637862 porta; 0036-1-3416602 konyha; 0036-1-4310012 fax;

info@erdelyigyulekezet.budapest.hu

Érmelléki Református Diakóniai Alapítvány

(ÉRDA) – Bihardiószeg

BH-417235 Diosig Str. Livezilor nr. 75., 0259-350-337

Intézményvezető: BALOGH ANIKÓ 0743-282828, 0765-966790

Élesdi Református Gyermekeotthon

BH-415100 Aleșd Str. Viilor nr. 32,

0259-342719, 0259-372185, 0744-854263, 0259-342183

Intézményvezető: DR. ANNE-MARIE SADLER

Érmihályfalvi Aranykapu Református Napközi-Óvoda

BH-415700 Valea lui Mihai str. Kálvin János nr. 16

Tel/Fax: 0259-355-447

Intézményvezető: BALÁZSNÉ KISS CSILLA kiasscs@citromail.hu

Érmihályfalvi Bernáth József Református Iskola

BH-415700 Valea lui Mihai str. Márton Áron nr. 35

Tel/Fax: 0259-355-447

Intézményvezető: BALÁZS JÁNOS DÉNES denes.balazs@freemail.hu

Hadadi Degenfeld Egyházi, Oktatási és Művelődési Központ

SM-447155 Hodod Str. Principală nr. 199., 0261-829166,

Igazgató: KURTA-TÓTÖS BEÁTA 0749-035745 kurtatotos@yahoo.com

Harangszó szerkesztősége

BH-410001 Oradea Str. Moscovei nr. 14, 0259-416067 harangszo@yahoo.com

Főszerkesztő: FÁBIÁN TIBOR 0745-946470 fabitibor@gmail.com

Harangszó Rádió

Szatmárnémeti, Kálvin tér 2. szám. Tel.: 0261-711-816, 0769-668-719

Szerkesztő: RÁCZ ERVIN 0740-483375 referdod@freemail.hu

Ifjúsági Központ, Solyomkővár – Szilágysomlyói Egyházmegye

SJ-457330 Sarmaság, Szilágy út 66.

Gondnok: TÓTH ANDRÁS 0260-655153, 0728-279802

Ifjúsági Központ, Gyanta – Bihari Egyházmegye

BH-417131 Ginta nr. 130. Tel.: 0259-312005, 0745-926516,

soosjt@yahoo.com

Intézményvezető: SOÓS JÓZSEF TAMÁS

Ilyés Gyula Református Könyvesbolt

BH-410209 Oradea Str. Jean Calvin nr. 2.

Intézményvezető: NAGY IBOLYA 0745-990924

Jámbor-féle Öregotthon

BH-410094 Oradea Str. M. Kogălniceanu nr. 30.

Kapcsolattartó: VINCZÉNÉ PÁLFI JUDIT 0741-179307

Kalendárium szerkesztősége

BH-410001 Oradea Str. Moscovei nr. 14.

Szerkesztő: BEREZKI ANDRÁS 0742-305711, abereczki26@gmail.com

Királyhágómelléki Református Egyházkerület Lämpás Alapítványa

BH-410211 Oradea Str. Arany János 6, 0259-431710

Intézményvezető: VURA OTILIA 0764-043989

Királyhágómelléki Református Egyházkerület Dokumentációs Könyvtára (KREDOK)

BH-410095 Oradea Str. Mihai Viteazul nr. 3.

Intézményvezető: Dr. Hermán M. János 0722-508424 jhermanm@gmail.com

Királyhágómelléki Református Egyházkerület Segély- és Kölcsönpenztára

BH-410210 Oradea Str. Jean Calvin nr. 1. – Nagyvárad-Újváros Egyházközség irodája

Pénztáros: ZSIGMOND JÓZSEF 0743-346-320

Krasznamihályfalvi Michiel de Ruyter Egyházi, Ifjúsági és Turisztikai Központ

SM-447007 Mihăieni nr. 140.

Intézményvezető: JOBB DOMOKOS 0788-293398, 0746-852662

jobbdom@freemail.hu

Lorántffy Zsuzsanna Egyházi Központ

BH-410042 Oradea Str. Libertății nr. 38., 0259-437069

Intézményvezető: TÖRÖK SÁNDOR 0744-255683

Könyvelő: BERTALAN STELLA 0741-089939

Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium

BH-410102 Oradea Str. Andrei Șaguna nr. 2., 0259-455804, 0359-410623

Igazgató: SZABÓ ZSUZSANNA 0744-472887

zsuzsannasz@yahoo.com, lacrisko@yahoo.com

Iskolalelkész: KÖVENDI ISTVÁN 0740-958887

Nagyvárad-Ősi Mentálhigiénés Központ

BH-410252 Oradea Str. Gh. Pop de Băsești nr. 5, 0259-413550

Intézményvezető: CSÚRY ISTVÁN 0722-597364 csury@rdslink.ro

Noé Bárkája Református Óvoda – Mezőtelki

BH-417608 Telechiu, Fő utca 103. noebarkaja@gmail.com,

0259-345661, 0745-757647

Intézményvezető: FAZAKAS FERENC

Nyugdíjintézet – Romániai Református Egyház Nyugdíjintézete

CJ-400079 Cluj-Napoca Str. I. C. Brătianu nr. 53., 0264-598538

Igazgató: BALON JÓZSEF nyugdij@reformatus.ro

Partiumi Keresztény Egyetem

BH-410209 Oradea Str. Primăriei nr. 27., 0259-418244, 0259-418252, 0259-432837

www.partium.ro

Elnök: TÓKÉS LÁSZLÓ

Rektor: DR. JÁNOS-SZATMÁRI SZABOLCS 0753-023837

Egyetemi lelképásztor: RÁKSI LAJOS 0761-689331, raksilajos@gmail.com

Partiumi Közlöny szerkesztősége

BH-410209 Oradea, Str. Moscovei, 0259-416-067;

Főszerkesztő: WAGNER ERIK 0735-434-701 partiumikozlony@yahoo.com

Püspöki Hivatal

BH-410445 Oradea Str. Jean Calvin nr. 1, www.kiralyhagomellek.ro

Püspök: CSÚRY ISTVÁN csuryistvan@yahoo.com

Püspöki titkár: WAGNER ERIK 0735-434-701 wagner.erik@yahoo.com

Romániai Református Pedagógiai Intézet nagyváradi irodája

BH-410210 Oradea Str. Jean Calvin nr. 1., 0259-431710, 0259-435386

Főmunkatárs: SZŰCS ÉVA 0745-306661 szucseva@yahoo.com

Sámuel Ház – Micske

BH-417183 Mișca.

Intézményvezető: BERTALAN CSILLA 0745-623607

Sulyok István Teológiai Tudományok Intézete

BH-410209 Oradea Str. Primăriei nr. 27

Igazgató: DR. HERMÁN M. JÁNOS 0722-508424, siteol.int@gmail.com

Szatmári Református Gimnázium

SM-440080 Satu Mare Str. George Coșbuc nr.2., 0261-710635, lref@lref.satmar.ro

Igazgató: Szilágyi Éva 0724-047692, 0745-628183 szilagyieva74@yahoo.com

Iskolalelkész: ILONCZAI ZSOMBOR

Szenczi Kertész Ábrahám Nyomda és Sajtóház

BH-410001 Oradea Str. Moscovei nr. 14, 0259-416-067 szenczikertesz@yahoo.com

Intézményvezető: WAGNER ERIK 0735-434-701

Szociális Napközi

BH-410102 Oradea Str. Andrei Șaguna nr. 2., 0259-455804, 0745-595294

Intézményvezető: DOMBI ENIKŐ

Tenkei Szeretetotthon

BH-417595 Tinca Str. Avram Iancu nr. 53, 0259-310299

Intézményvezető: BERKE KATALIN 0740-124852, 0740-185206

berkesandor@gmail.com

Timotheus Ifjúsági és Katekétikai Központ – Micske

BH-417183 Mișca nr. 183; tel. 0259-364311

Intézményvezető: GAVALLÉR LAJOS

Zilahi Református Wesselényi Kollégium

SJ-450099 Zalău Str. Mihai Viteazul nr. 59, 0260-614881

Intézményvezető: KOVÁCS IRÉNKE 0740-089384 kovacsirenke2004@yahoo.com

Iskolalelkész: SZILÁGYI ZOLTÁN 0767-627486

NAGYBÁNYAI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – VARGA KÁROLY esperes
MM-430321 Baia Mare P-ța Libertății nr. 18. Tel.: 0262-212770
refespbanya@yahoo.com

Főgondnok – VICSAI JÁNOS – MM-437356 Arduzel nr. 138a, 0745-545661

Apahegy – BOGYA ÁRPÁD
MM-435402 Viile Apei str. Ungureasca Nr. 143. 0742-511094. bogyafamily@yahoo.com

Avasfelsőfalu – FAZAKAS ILDIKÓ
SM-445200 Negresti Oas str. Victoriei Nr. 8/20 ap.4. 0261-854720, 0721-319402
fazakasi@yahoo.com

Avasújváros – GELLÉN SÁNDOR KÁROLY
SM-447220 Orasu Nou Nr 235, 0261-830043, 0744-864572, czelder39@yahoo.com

Domokos – KERESZTES NAGY IMRE JÁNOS
MM-435604 Damacuseni Nr. 303, 0262-385265, 0744-890837. Sz.: Erzsébet-bánya

Felsőbánya – ALFÖLDI LAKATOS TIBOR
MM-435100 Baia Sprie P-ta Libertatii Nr 21. 0262-260450, 0744-707494
alfotibor@mailhaven.com, Le.: Kapnikbánya, Sz.: Giródtótfalu

Hagymáslápos – MIHÁLY LEHEL ISTVÁN
MM-437227 Lapusel str.Unirii Nr. 6. 0262-288791, 0740-040929
mlehel@freemail.hu, Le.: Kővárhosszú-falu, Sz.: Erdőszáda

Hosszúmező – SEBESTYÉN LÁSZLÓ EDE
MM-437080 Cimpulung la Tisa Nr.132 0262-370616, 0743-939940
slede@citromail.hu Sz.: Kistécső

Koltó – VARGA KÁROLY
MM-437283 Coltau Nr.62. 0262-289112, 0755091550. v.karoly@mailbox.hu
Le.: Katalin

Kőszegremete – SZISZIK JÓZSEF
SM-447227 Remetea Oasului Nr. 9 0261-831002, 0744-104203. sziszikjo@yahoo.com
Le.: Bikszád

Magyarberkesz – KOVÁCS PÉTER
MM-437231 Berchez Nr.66 0262-281410, 0766-773793. k_peter_z@yahoo.com
Le.: Nagysomkút

Magyarláp – SZÉKELY ZSOLT
MM-435600 Targu-Lapus Str. Florilor Nr.2 0262-384345, 0744-263133
zszekely@gmail.com

Máramarossziget – SIPOS ISTVÁN
MM-435500 Sighetu Marmatiei Str. Dr. I. M. de Apsa Nr. 27. Tel/fax.: 0262-311924,
0722-597362. siposistvan 2004@freemail.hu Le.: Felsővisó Sz.: Borsabánya

Misztótfalu – ECSEDI ÁRPÁD

MM-437345 Tautii Magheraus, Str 1 nr. 221. 0262-293272, 0757-016704
ecsediarpad74@gmail.com Sz.: Misztbánya, Borpatak

Monó – NAGY ANDRÁS

MM-437358 Minău Nr 184. 0262-483490, 0752-552289. kisgorog@yahoo.com
Le.: Égerhát

Nagybánya-Óváros – BAK LÁSZLÓ, BAK ENIKŐ, sl. DEMETER CSENGE

MM-430406 Baia Mare Str. Dacia Nr. 3. 0262-211048, 0726-702025
nagybanya. ovaros.ref@gmail.com Le.: Alsófernezely

Nagybánya-Újváros – TASNÁDI ANDRÁS ZSOLT, sl. ORBÁN ISTVÁN DÁNIEL

MM-430263 Baia Mare Str. Republicii Nr.9. 0262-227263, 0751-029501
tasnadiarz@rdslink.ro

Sülelmed – KÁTAI TIBOR

MM-437355 Ulmeni, Str.P. Dulfu Nr.30. 0262-264305, 0748358500
laborando@freemail.hu Le.: Szamoscikó

Szamosardó – TÓBIÁS TIBOR

MM-437356 Arduzel Nr 144. 0262-264107, 0788-079345. tobiastibor@gmail.com
Le.: Szamosújlak

Szinérváralja – HUSZÁR LÁSZLÓ ZSOLT

MM-435400 Seini P-ta Sylvester J. Nr. 1 0755-208464 Lacoka78@yahoo.com

Vámfalu – ARY LÁSZLÓ

SM-447350 Vama str.Petőfi Sándor Nr. 939 0261-829366, 0748-701049
glugucs@clicknet.ro, arylaszlo@gmail.com

**Egyházi Intézmény BETHESDA HÁZ – Egészségügyi és Humanitárius Központ
(Centru de ajutor Medical si Umanitar)**

Elnök: TÓBIÁS ESZTER, Házgondnok: VÁNCZA EVA
MM-437356 Arduzel nr. 145/a. Tel. 0262-264107

Börtönlelkész: ALFÖLDI LAKATOS TIBOR (Felsőbánya) 0744-707494**SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE****Esperesi Hivatal – KOVÁCS SÁNDOR esperes**

Szatmárnémeti, Kálvin tér 2. szám. Tel.: 0261-711-816, 0769-668-719
kovacs_is@yahoo.com

Főgondnok: CSÚRY MIKLÓS

SM-417170 Lazuri. Tel: 0744-561-721. email: csurym@gmail.com

Adorján – BESENYÓDI ATTILA

SM-447181 Adrian. Tel.: 0741-190590. bessenyodiattila@yahoo.com
Le. Meggyesgombás

Amac – KERESZTÚRI SÁNDOR ZSOLT
447231 Amați. Tel.: 0261-842607, 0748-939124

Apa – NAGY RÓBERT
447015 Apa str. Florilor nr. 79. Tel.: 0261-843375, 0742-514594. nrobi7@freemail.hu

Aranyosmeggyes – KÜRTI TAMÁS
SM-447185 Medieșu Aurit nr. 750. Tel: 0763-738-235, 0261-842-171

Atya – Beszolgál: VERSÉNYI ISTVÁN
SM-447131 Atea. Tel.: 0261-711762, 0741-098-822, 0765-603-332

Batiz – KIRÁLY LAJOS
447065 Botiz str. Teilor nr. 81. Tel.: 0261-774067, 0745-906903
batiziref@freemail.hu Le. Gombáspusztá

Csengerbagos – Beszolgál: MÉSZÁROS MIHÁLY
447125 Doba nr. 9. Tel.: 0751-381850. meszaros-mihaly@freemail.hu

Dabolc – SZILÁGYI ISTVÁN RÓBERT
SM-447148 Dabolț nr. 67. Tel.: 0744-451959. szilagyrobert20@yahoo.com

Dobrácsapáti – APJOK ARTÚR
SM-447116 Apatcu nr. 97. Tel.: 0745-653292. exkalibur@freemail.hu

Egri – KOVÁCS SÁNDOR esperes
SM-447066 Agriș nr. 81. Tel.: 0261-878022, 0769-668719. kovacs_is@yahoo.com

Erdőd – RÁCZ ERVIN-LAJOS
SM-447361 Ardud. Tel.: 0740-483375, 0785-292-503. referdod@freemail.hu

Halmi – FODOR LAJOS
SM-447145 Halmeu str. Eliberării nr. 85. Tel.: 0261-773265, 0749-974405 Le.: Halmihegy

Hirip – BARTHA SÁNDOR, nyugdíjas – SM-447233 Hrip nr. 86.
Tel.: 0261-829420

Józsefháza – VARGA SZILÁRD
SM-447187 Iojib. Tel.: 0742-020317. vszili@yahoo.com Le.: Józsefházi hegy

Kakszentmárton – SIPOS ÁKOS, nylp.
SM-447214 Mărtinești. Tel.: 0745-398582

Kisbábony – KOVÁCS JÓZSEF
SM-447146 Băbești nr. 74. Tel.: 0745-258697. elch@freemail.hu

Kiskolcs – GYÖRBÍRÓ SÁNDOR
SM-447121 Culciu Mic, Tel.: 0747-586-808, 0261-829-696

Kispeleske – KOVÁCS ZSUZSANNA
447176 Pelișor nr. 21. Tel.: 0745-296-342. Le.: Nagypeleske

Lázári – KÉPÍRÓ GYULA JENŐ

447170 Lazuri nr. 210. Tel.: 0745-906878. kepirogyula@gmail.com; xeroxus@citromail.hu

Mikola – HIGYED ISTVÁN

SM-447195 Micula. Tel.: 0261-828602, 0743-220-412. protmikrom@gmail.com

Nagykolcs – BALLA GÁBOR

SM-447119 Culciu Mare nr. 265. Tel.: 0261-828-518, 0764-261131. ballag79@freemail.hu

Ombód – JOBB DOMOKOS

SM-447232 Ambud nr. 133. Tel.: 0746-852-662. jobbdom@gmail.com

Óvári – IGAZ ÁRPÁD

SM-447357 Oar nr. 303. Tel.: 0261-875515, 0745-545867

Patóháza – MÁTHÉ RÓBERT

SM-447191 Potău nr. 109. Tel.: 0261-842287, 0741-014879. matherob@freemail.hu

Pettyén – GENDA ÁRPÁD SZABOLCS

SM-447234 Petin nr. 231. Tel.: 0261-867684, 0748-241082. g.a.sz@freemail.hu

Pusztadaróc – SZATMÁRI ELEMÉR

SM-447130 Dorolț nr. 181. Tel.: 0261-751302, 0744-475881, szelemer@gmail.com

Sándorhomok – KOVÁCS MÁTYÁS PÉTER

SM-447172 Nisipeni. Tel.: 0261-828830, 0740-140380, 0732-113915. matyi_p@yahoo.com

Sárközújlak – NAGY ERIKA

SM-447180 Livada str. Victoriei nr. 80. Tel.: 0261-840142, 0748-050536
sarkoz.erika@freemail.hu

Szamosdara – VERSÉNYI ISTVÁN

SM-447132 Dara. Tel.: 0745-904743, 0765-603332. versenyi@freemail.hu

Szamosdob – MÉSZÁROS MIHÁLY

SM-447125 Doba nr. 9. Tel.: 0751-381850. meszaros-mihaly@freemail.hu
Sz.: Sándormajor

Szamoskóród – ERDEI-ÁRVA ISTVÁN BÉLA

SM-447118 Corod, nr. 24. Tel.: 0744-817150. eaistvan@gmail.com

Szamoskrassó – SIPOS LÁSZLÓ

SM-447117 Cărașeu nr. 391. Tel.: 0261-870311, 0743-838672. siposlaszlo52@freemail.hu

Szárzaberek – ILONCZAI ZSOMBOR

SM-447171 Bercu nr. 8. Tel.: 0261-828945, 0766-662103. izesombor@yahoo.com

Szatmár-Láncos – KORDA ZOLTÁN

SM-440114 Satu Mare P-ța Jean Calvin nr. 8.
Tel.: 0261-712455, 0749-247443 kozoti01@yahoo.com

SZILÁGYI BALÁZS – Tel.: 0361-804001, 0743-043246 szilba@freemail.hu

ELEK ARNOLD – Tel.: 0742-453919, 0754-284049 elek.arnold@yahoo.com

Szatmár-Németi – SIPOS MIKLÓS

SM-440058 Satu Mare str. Wolfenbüttel nr. 1. Tel.: 0261-712116, 0722-597376
espi47@freemail.hu VARGA BOTOND – 0742-453919, goboti@gmail.com

Szatmár-Kültelek – HIGYED JÁNOS MÁTYÁS

SM-440216 Satu Mare str. Basarabia nr. 14. Tel.: 0261-779270, 0727-190-633
szatmar3@yahoo.com; kultelek@gmail.com

Szatmár-Szamosnegyed – BOGYA KIS FERENC, BOGYA KIS MÁRIA

SM-440199 Satu Mare str. Inăului nr. 11. Tel.: 0261-769745, 0771-629661
bogyakis@gmail.com

Szatmár-Szigetlanka – REHA ENDRE

SM-440061 Satu Mare P-ța Titulescu 24/b. Tel: 0770-797-343

Szatmárgörbed – KÜRTI TAMÁS

SM-447192 Românești nr. 195. Tel.: 0261-842-171, 0763-738-235
szatmargorbed@clicknet.ro

Szatmárhegy – KOVÁCS FERENC, nyugdíjas

SM-447360 Viile Satu Mare str. Apostol nr. 1. Tel.: 0261-754-277

Szatmárpálfalva – KISS JÓZSEF

447230 Păulești. Tel.: 0745-360629. jkissprot@yahoo.com

Szatmárudvari – MIHÁLY ISTVÁN

447210 Odoreu str. Republicii nr. 102. Tel.: 0261-775010, 0741-400203
mihalypista@freemail.hu Le. Berend

Tamásváralja – SIMON ATTILA

447033 Tămășeni nr. 54. Tel.: 0766-366433, 0754-094530, 0261-837296
simonati1978@yahoo.com

Túrterebes – SOMFALVI EDIT

SM-447335 Turulung str. Parcului nr. 272. Tel.: 0744-479972, 0261-836-430
edit.somfalvi@gmail.com

Vetés – KULCSÁR ERZSÉBET

SM-447355 Vetiș nr. 165. Tel.: 0261-820727, 0745-927374
elisabethkulcsar@yahoo.com

Szatmár kórházlelkész – BALVINSZKI SÁNDOR

SM-440058 Satu Mare str. Wolfenbüttel nr. 34. Tel.: 0261-715897, 0742-946124
balvinszky@freemail.hu

Szatmár-börtönlelkész – RÁCZ ERVIN-LAJOS

SM-447361 Ardud. Tel.: 0740-483375. referdod@freemail.hu

Szatmári Református Gimnázium iskolalelkésze: ILONCZAI ZSOMBOR

SM-447171 Bercu nr. 8.
Tel.: 0261-828945, 0766-662103 izsombor@yahoo.com

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – NAGY SÁNDOR esperes

SM-445100 Carei str. Rákóczi Ferenc nr.18. Tel.: 0261-865706

espereshivatal@yahoo.com. Irodavezető: Cucu-Kovaci Annamaria

Ákos – DOBAI ZOLTÁN

SM-447005 Acâș nr. 235. Tel.: 0261-871043, 0744-634074. dobaiz@yahoo.com

Sz.: Kraszna-béltek

Bere – CSÓKA DEZSŐ

SM-447261 Berea nr. 83. Tel.: 0745-327375. Sz.: Csomaköz

Bogdánd – BOGDÁN JÁNOS

SM-447060 Bogdand nr. 298. Tel.: 0261-828211. bogdanjanos49@yahoo.com

Börvely – BALOGH ENIKŐ – beszolg.

SM-447050 Bervenii nr. 350. Tel.: 0261-872173. Sz.: Kálmánd, Újbörvely

Dobra – KURTA-TÓTÖS SZABOLCS

SM-447291 Dobra nr. 310. Tel.: 0261-823823, 0744-511934. kurtatotos@gmail.com

Sz.: Alsószopor

Domahida – PANITI-TELEKY ZOLTÁN

SM-441201 Domănești nr. 69. Tel.: 0261-875303, 0765-246519. panitizoltan@yahoo.com

Érdengeleg – KOVÁCS ISTVÁN

SM-447011 Dindești nr. 331. Tel.: 0745-996975

Érendréd – ERDŐS CSABA

SM-447010 Andrid nr. 586. Tel.: 0261-820435, 0766-364500. ercsaba@freemail.hu

Érkávás – BALLA ÁRPÁD

SM-447085 Căuș nr. 107. Tel.: 0742-920569. ballaarpad79@yahoo.com

Sz.: Kraszna-szentmiklós

Érkörös – SZABÓ SÁNDOR – beszolg.

SM-447102 Chereușa nr. 102. Tel.: 0261-878410. Sz.: Kandel

Érszakácsi – FÜLÖP JÁNOS

SM-447275 Săcășeni nr. 537. Tel.: 0261-822612, 0720-366751. fulopreti@gmail.com.

Sz.: Szekeres

Érszentkirály – NAGY TIBOR

SM-447107 Eriusincrai nr. 165. Tel.: 0742-010330. nagybibi@yahoo.com

Gencs – GÁL SÁNDOR

SM-447087 Ghenci nr. 80. Tel.: 0261-868181, 0747-074916. galsandor78@yahoo.com.

Sz.: Lili, Terem

Hadad – KURTA-TÓTÖS BEÁTA

SM-447155 Hodod nr. 205. Tel.: 0749-035745. kurtatotos@yahoo.com,

<http://hadadiegyhaz.hupont.hu>

Hadadnádásd – TATÁR JÁNOS

SM-447158 Nadişul-Hododui nr. 76. Tel.: 0766-702705. hnretjlp@yahoo.ro

Iriny – SM-447012 Irina nr.176. Tel.: 0261-879250

Kaplony – SEBESTYÉN ELEK-ELŐD.

SM-447080 Căpleni nr. 523. Tel.: 0261-873285, 0745-678244. kaplony@yahoo.com

Királydaróc – SZILÁGYI TIBOR

SM-447105 Craidorolti nr. 110. Tel.: 0261-876462. Sz.: Nagymajtény

Kismajtény – BALOGH ENIKŐ

SM-447207 Moftinu-Mic nr.218. Tel.: 0261-875007, 0744-603278

benikqz@yahoo.com. Sz.: Spiczanya

Krasznamihályfalva – MÓDI ATTILA

SM-447007 Mihăieni nr.140. Tel.: 0788-293398, 0726-149049. jagoman@gmail.com.

Sz.: Krasznacégény

Lele – NAGY SÁNDOR

SM-447157 Lelei nr. 50. Tel.: 0745-775342. nagy_sandoresp@yahoo.com

Magyarcsaholy – NAGY RÓBERT

SM-447096 Cehăluţi nr. 323. Tel.: 0261-822204, 0743-122465

nagyrobert74@yahoo.com. Sz.: Tasnádcvány, Érhatvan

Magyargéres – NAGY ATTILA

SM-447042 Ghirişa nr. 219. Tel.: 0261-867020, 0745-587101. naattila@freemail.hu

Nagykároly-Belváros – TUKACS JÓZSEF, BENCZE-KÁDÁR BERTOLD sl.

SM-445100 Carei str. Rákóczi Ferenc nr.17. Tel.: 0261-861787, 0746-044958,

0748-402952. tukacsjozsef@vipmail.hu. Sz.: Mezőpetri

Nagykároly-Kertváros – TOLNAI ISTVÁN, GERÉB MIKLÓS SLP.

SM-445100 Carei str Rákóczi Ferenc nr.18. Tel.: 0261-866719, 0374-943263, 0743-

689614, 0742-144576. kertvaros_nagykaroly@yahoo.com, gerebmiklos@yahoo.com.

Sz.: Mezőfény, Csanáros Klára

Pelekeszi – BARABÁS ATTILA – beszolg. – SM-447281 Becheni nr.26

Piskolt – CSÁKI JÓZSEF-GEDEON

SM-447250 Pişcolt nr. 328. Tel.: 0261-824604, 0745-656006. gedeonlkp@freemail.hu

Sz.: Reszege

Szaniszló – ZSÁKAI NORBERT

SM-447260 Sanislău nr. 968. Tel.: 0744-379213. pepperonyfeka@yahoo.com

Szilágypér – SZABÓ SÁNDOR

SM-447245 Pir nr.212. Tel.: 0261-821708, 0769-246536.

szabosandor80@yahoo.com

Szilágyszér – TARSOLY GYULA

SM-447063 Ser nr.145. Tel.: 0768-682311

Tasnád – PAKULÁR ISTVÁN MIHÁLY, PAKULÁR JULIANNA-ANNA
SM-445300 Tasnad Str. Stefan cel Mare nr. 1. Tel.: 0261-825032, 0751-580282, 0756-096516.
pakularsunu@gmail.com, pakularjuli@gmail.com Sz.: Újtasnád, Szódemeter

Tasnádszarvad – PAP DÉNES
SM-445300 Sărauad nr.146. Tel.: 0261-822035, 0740-203081. zsolt_noemi@yahoo.com

Tasnádszántó – BARABÁS ATTILA
SM-447270 Santău nr. 653. Tel.: 0361-888984, 0746-828486
attilabarabas@yahoo.com. Sz.: Érszodoró

Kórházlelkész: CSÓKA DEZSŐ – 447261-Berea, nr.83, tel. 0745-327375

Dégenfeld Központ Hadad – KURTA-TÓTÖS BEÁTA
SM-447155 Hodod nr.199.Tel.: 0261-829166, 0749-035745. kurtatotos@yahoo.com

ÉRMELLÉKI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – RÁKOSI JENŐ esperes
BH-417435 – Sacueni, nr. 362. Tel.: 0259/352-511; 0745-586-592, protref@gmail.com.
Irodavezető: Perecsényi Judit 0740/805-930

Főgondnok – Dr. KÜRTI LÁSZLÓ
BH-415300 Marghita Tel.: 0744-564-852

Albis – DÉNES BÉLA
BH-417106 Albiș nr. 61. Tel.: 0259/459-237, 0763/058-707

Apátkeresztúr – Beszolgál: SZÚCS ZOLTÁN
BH-417016 Cristur nr. 13. 0745/648578 zoltanszucs1972@hotmail.com

Asszonyvására – SZÉKELY ISTVÁN
BH-417177 Târgușor nr. 27. Tel.: 0788-033-222, 0764/950806 szekely100@yahoo.com,
pisti5858@gmail.com

Bályok – JÓNÁS SÁNDOR
BH-417040 Balc, str. Petőfi nr. 53. Tel.: 0745-075-417 james58@freemail.hu

Berettyószéplak – BEDE FERENC
BH-417535 Suplacu de Barcău, str. Ciocărliei nr. 3. Tel.: 0259/368-363; 0726-236981
bede_f@freemail.hu

Bihardiószeg – GELLÉRT GYULA
BH-417235 Diosig, str. Livezilor nr. 42. Tel.: 0259/350-070; 0743-149056
bihardioszeg@gmail.com

Csokaly – FORRÓ CSABA
BH-417437 Ciocaia nr. 29. Tel.: 0259/352-750; 0742-546-810

Éradony – SIMON-SZABÓ ISTVÁN
BH-417571 Adoni nr. 155. Tel.: 0757-026-945 ssz_istvan@yahoo.com

Érábrány – BALLA TIBOR

BH-417005 Abram nr. 25. Tel.: 0745-147-388

Érbogyoszló – OROSZ MÁRTA

BH-417105 Buduslău nr. 101. Tel.: 0259-459254/ 0762-601007. martiorosz@freemail.hu

Érkeseŕű – OROSZINÉ ZIH MAGDA

BH-417176 Cheşereu nr. 238. Tel.: 0740-471-708, 0788-848-228.
erkeseru@zappmobile.ro

Érköbölkút – CZONDI ISTVÁN

BH-417438 Cubulcut nr. 42. Tel.: 0788-857522

Érkörtvélyes – SZABÓ JÓZSEF

BH-417225 Curtuiuşeni nr. 916. Tel.: 0259/465-028; 0744-567-714

Érmihályfalva – BALÁZSNÉ KISS CSILLA, BALÁZS DÉNES

BH-415700 Valea lui Mihai, str. Kálvin nr. 16. Tel.: 0259/355-447; 0740-626-336
denes.balazs@freemail.hu

Érolaszi – FUTÓ FERENC

BH-417439 Olosig nr. 223. Tel.: 0745-961-883 erolasziref@freemail.hu

Érsemjén – CSÁKI ANDREA MÁRTA

BH-417545 Şimian nr. 153. Tel.: 0259/356-269; 0741-207257 csakky79@yahoo.com

Érselénd – OROSZI KÁLMÁN

BH-417546 Şilindru Tel.: 0742-080-703, 0788-885-771 erselend.ref@gmail.com

Érszöllös – ILLYÉS TAMÁS

BH-417625 Vişoara nr. 85. Tel.: 0259/328-923; 0359-459-825, 0741-234-375
illyestamas@yahoo.com

Értarcsa – KULCSÁR ÁRPÁD

BH-417570 Tarcea nr. 251. Tel.: 0741-145-800/ 0788-736-190
arpadk2002@yahoo.com

Gálospetri – BALLA SÁNDOR

BH-417572 – Gáloşpetreu nr. 379. Tel.: 0745494764

Hegyközszentmiklós – ÁRUS CSONGOR LÁSZLÓ

BH-417441 – Sănnicolau de Munte nr. 33. Tel.: 0259/352-591/ 0769-560-811
laszloarus@yahoo.com

Jankafalva – JAKÓ SÁNDOR

BH-417235 – Diosig, str. Măreşesti nr. 11/b. Tel.: 0740-215-802

Kiskereki – PETRUCZ JÁNOS

BH-417175 – Cherechiu nr. 80. Tel.: 0748/153-574

Magyarkéc – MIKE PÁL

BH-415301 – Cheţ nr. 118. Tel.: 0359/804-975; 0748-143-853
mikepal@magyarkec.ro, magyarkec@yahoo.com

Margitta – KOVÁCS GYULA

0745/888908 kovacsgyula.kgy@gmail.com

SZÜCS ZOLTÁN kórházlelkész 0359/45976; 0745/648578 zoltanszucs1972@hotmail.com

BH-415300 Marghita, str. Jean Calvin nr. 5. Tel.: 0259/ 362-858;

Micske – GAVALLÉR LAJOS

BH-417183 Mișca nr. 183. Tel.: 0359/419-312, 0740-949-289. gavallerlajos@yahoo.com

Monospetri – ifj. MÁTYÁS ÁRPÁD

BH-417018 Petreu nr. 258. Tel.: 0259-353855; 0746-031761;

arpadmatyas@freemail.hu

Nagykágya – BARA LÁSZLÓ

BH-417436 Cadea nr. 81. Tel.: 0740-435-636 nagykadref@freemail.hu

Ottomány – DARABONT TIBOR

BH-417446 Otomani nr. 220. Tel.: 0259-357-312, 0744-550-973 bontti@freemail.hu

Papfalva – ERŐS JOÓ BÉLA

BH-417390 Popești nr. 78. Tel.: 0742-223-246, 0742-091-908, eros.joo@gmail.com

Poklostelek – ERŐS JOÓ ENIKŐ

417184 Poclusa de Barcău nr. 153. Tel.: 0742-223-246; 0742-091-908 eros.joo@gmail.com

Szolnokháza-Sándorfalva – ILLYÉS ZSUZSANNA

BH-417063 Păgaia nr. 82.

Szalacs – SZABÓ ZSOLT

BH-417445 Sălacea nr. 26. Tel.: 0762-176-460, 0756-095-757 nemzetes.zsolt@freemail.hu

Szentjobb – ORBÁN LÁSZLÓ CSONGOR

BH-417192 Sâniob nr. 381. Tel.: 0259/328-323, 0762-147-733. szentjobbref@gmail.com

Székelyhíd – RÁKOSI JENŐ esperes

BH-417435 Săcueni Str.Crișana nr. 37 Tel.: 0259/325-511; 0745-586-592,

rakosi.jeno@yahoo.com

Tóti – DEMETER SÁNDOR

BH-417580 Tăuteu nr. 208. Tel.: 0740/246-162

Vedresábrány – BOTOS JÚLIA

BH-417015 Abramut nr. 52. Tel.: 0745-196-531,

kocsisjulia86@gmail.com

Diakóniai Alapítvány

BH-417235 Diosig Str. Livezilor nr. 75., Tel.: 0259-350-337

Iskolalelkész – KÖVENDI ISTVÁN:

Tel.: 0740-958887 kovendi@yahoo.com

BIHARI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – MIKLÓ FERENCZ esperes

BH-410473 Oradea str. D. Cantemir nr.23 Bl. D23 ap.1,
0259-426142 0722-686790, bihari.reformatus.egyhazi@gmail.com

Főgondnok: BÓDI KÁLMÁN

BH – 415400 Nagyszalonta, Bocskai u. 42. Tel.: 0359-191441

Ant – DEMETER MÁRTA

BH-417036 Ant, nr.180, 0742-789-289. demetermarti@yahoo.com

Árpád – FILEP FERENC MIKLÓS

BH-417046 Arpășel, nr.300, 0259-312-686; 0743-868-896. filep_ferenc@freemail.hu
Sz: Feketetót

Belenyes – RÉMAN ELEK-ISTVÁN – 0745-923-348

BH-415200 Beiuș, str. 22 Decembrie nr.34, 0359-190-390, belenyes@gmail.com

Belenyessonkolyos – SZABÓ ÁRPÁD-CSABA

BH-417269 Șuncuiuș de Beiuș, nr.14, 0359-234-386, 0743-177-622,
szacsavdm@gmail.com Testvéregyháza: Körösjánosfalva

Belenyesújlak – BOROS ISTVÁN

BH-417610 Uileacu de Beiuș, nr. 74, 0259-324-002, 0359-231-640, 0721-981-564
i.boros@yahoo.com Sz: Magyarszéke

Bihar – CSERNÁK BÉLA

BH-417050 Biharia, str. Gării nr.52, 0259-369-690 bihar.ekkla@yahoo.com
Sz: Gostat-telep

Biharfélegyháza – SZABÓ ZSOLT

BH-417238 Roșiori Bihor nr.51, 0259-462013, 0740-180278; szabozsolt7081@gmail.com

Biharszentjános – CSOMAY ÁRPÁD

BH-417078 Sântion, nr.234, 0259-316-025; 0742-463-780. arpadcsmay@gmail.com

Biharvajda – KONDOR ENDRE

BH-417239 Vaida, nr.177, 0259-462-070, 0753-018-555. kondor.endre@gmail.com

Bors – DÉNES KÁROLY

BH-417075 Bors, nr. 96, 0259-316-131, 0746-101-906, dkarolylp@yahoo.com

Erdőgyarak – FÖLDESY MÁRTA

BH-417197 Ghiorac, nr.373, 0259-312-620, 0744-959-241, 0767-980-191,
martakatalinfoldesy@yahoo.com, martakatalinfoldesy0@gmail.com

Élesd – DÉNES ISTVÁN-LUKÁCS

BH-415100 Aleșd, str. Bucegi nr.21, 0259-342-890, 0745-374-441,
denesistvan@yahoo.com Sz: Esküllő

Feketeerdő – BOGYA MIKLÓS

BH-415101 Pădurea Neagră, Bl. 5, ap. 26, 0763-708-606. bogyamiklos@gmail.com

Fugyi – ZSIGMOND ATTILA

BH-417364 Fughiu, nr. 245, 0359-805-990, 0766-463-886 azsigmond@gmail.com

Fugyivásárhely – VISKY ISTVÁN

BH-417360 Oșorhei, str. Mică nr.593, 0259-313-265; 0726-242-824
istvanvisky@gmail.com

Gyanta – SOÓS JÓZSEF-TAMÁS

BH-417131 Ginta, nr.130, 0745-926-516. soosjt@yahoo.com,
http:www.gyanta_reformatus.mlap.hu Sz: Kisháza, Tenkeszéplak

Hegyközcsetár – MIKLÓS CSABA -PÉTER

BH-417165 Cetariu, nr.341, 0259-451-023,0743-119-576. mikloscsaba1@vipmail.hu

Hegyközkovácsi – FORRÓ LÁSZLÓ

BH-417051 Cauaceu, nr.175, 0259-369-773, 0722-686-780. forrolaszlo@yahoo.com

Hegyközpályi – KATONA JÁNOS

BH-417166 Paleu, nr. 21, 0737-694-756. katjan@vipmail.hu

Hegyköszáldobágy – KELEMEN ISTVÁN

BH-417167 Săldăbagiu de Munte, nr. 80, 0259-435-742, 0359-186-199, 0771-328-821
kiszal@yahoo.com Sz: Száldobágyhegy

Hegyközzentimre – KUCHARSZKI ZOLTÁN

BH-417452 Sântimreu, nr.60, 0259-441-177, 0766-584-040

Hegyközújlak – ORBÁN ZOLTÁN

BH-417172 Uileacu de Munte, nr.190, 0259-451-418

Jákóhodos – MIKLÓ ISTVÁN BOLDIZSÁR

BH-417451 Hodos, nr. 83, 0740-207-488. mikloboldi@gmail.com

Kisnyégerfalva – FILEP ATTILA-CSABA

BH-417252 Grădinari, nr.23, 0259-320-480, 0745-707-818. filepati@yahoo.com
Sz: Vaskóhsziclás, Diófás, Petrileni

Kisszántó – Dr. ZABÁN BÁLINT

BH-417077 Santău Mic, nr. 166, 0259-316-080, 0742-224-108. balintkaban@mailbox.hu

Köröskisjenő – LUKÁCS PIROSKA ANGÉLA

BH-417295 Ineu, nr. 100, 0259-347-272, 0765-006-727, 0742-019-027
angella.lukacs@gmail.com

Köröstárkány – SZAKÁCS ZOLTÁN

BH-417575 Târcaia, nr. 56, 0259-322-480; 0743-840-780, szakazoltan@yahoo.com

Kövesegyháza – LUKÁCS ATTILA-LEVENTE

BH-417534 Săliște, 0745-875-385, lukacsattila28@yahoo.com

Kügypuszta – KÖVENDI ISTVÁN

BH-417054 Satu Nou, nr. 77, 0740-958-887, kovendi@yahoo.com

Magyarkakucs – SZILÁGYI GYÖNGYI

BH-417337 Cacuciu Nou, nr. 43, 0740-062-864,0359-886719,
szilagvigyongyi@yahoo.com

Magyarremete – SZIGETI FERENC

BH-417410 Remetea, nr. 211, 0259-325-226,0744-198-562, ferencszigeti@freemail.hu

Mezőbaj – DEMETER SZILARD

BH-417196 Boiu, nr. 449, 0359-451-198, 0748-206-264, demeterszilard@yahoo.com

Mezőtelegd – SZOBOSZLAI GÁSPÁR ISTVÁN

BH-417585 Tileagd, str. Unirii nr.46, 0259-345-059; 0723-328-103
e-mail:mezotelegd@gmail.com

Mezőtelki – FAZAKAS FERENC-SÁNDOR

BH-417608 Telechiu, nr. 103, 0359-482-893; 0745-757-647
meztelki@gmail.com, fazakasf@gmail.com

Nagyszalonta – MIKLÓ FERENCZ, KÖTELES LÁSZLÓ, SZOMOR ATTILA

BH-415500 Salonta, str. Aurel Lazăr nr. 9, 0259-373-109 refszalonta@yahoo.com,
K.L.: 0722-356812 koteles_laci@yahoo.com, SZ.A.: 0740-133013 szomorattila@yahoo.com
Kórházlelkész – BABES ARDAI ERIKA 0742-148-373

Nagyszántó – SZATMÁRI-GERGELY ELEMÉR

BH-417076 Santău Mare, nr. 73, 0259-316-024, 0723-164-729; elemér63@yahoo.com

Nagyvárad-Biharpüspöki – SZEKERES SÁNDOR

BH-410141 Oradea, str. Dealului nr.20, 0359-455-288, szekeres.sandor@yahoo.com

Nagyvárad-Csillagváros – VINCZE ZOLTÁN, VINCZE JUDIT

BH-410477 Oradea, str. Beiusului nr. 15, 0259-440-729; vinczezoltanro.@freemail.hu

Nagyvárad-Hegyalja – WAGNER ERIK

BH-410184 Oradea, str. Podgoria nr. 31, 0735-434-701. wagner.erik@yahoo.com

Nagyvárad-Olaszi – TÓKÉS LÁSZLÓ, VERES KOVÁCS ATTILA, TOKÁR SÁNDOR

BH-410042 Oradea, str. Libertății nr. 40, 0259-416-357,0743-108-793
veres53@yahoo.com

Nagyvárad-Őssi – CSÚRY ISTVÁN, FÁBIÁN TIBOR segédlelkész

BH-410252 Oradea, str. Gh. Pop de Băsești nr. 5, 0259-413-550, 0722-597-364,
csuryistvan@yahoo.com, segédlelkész: 0745-946-470 fabitibor@gmail.com
Sz: Less, Sályi, Cséfa, Inánd, Palota, Nagyürög

Nagyvárad-Rét – Dr. PÁLFI JÓZSEF, SZOMOR ABIGÉL segédlelkész

BH-410115 Oradea, B-dul Ștefan cel Mare nr. 6, 0259-453-914,0259-266-608
Pálfi József: 0743-180-363, palfijozsef67@gmail.com,
Szomor Abigél: 0740631128

Nagyvárad-Rogériusz – KERÉKES JÓZSEF ISTVÁN, BERKE ESZTER slp.
BH-410115 Oradea, str. Eroului Necunoscut nr. 6. Iroda: 0359-178-359,
refrogeriusz@yahoo.com. Kerekes József: 0744-602-782 jozsi.kerekes@gmail.com,
Berke Eszter: 0741-709-478, berkeeszter@yahoo.com.

Nagyvárad-Szöllős – SZÚCS IMRE
BH-410586 Oradea, str. C. Noica nr. 27, 0259-419-717, 0745-595-142
szucs-imi@freemail.hu Sz: Szentmárton

Nagyvárad-Újváros – HERDEÁN GYÖNGYI, SÁNDOR LAJOS
BH-410210 Oradea, str. Jean Calvin nr. 1. Iroda: 0259-431-684;
H.Gy.: 0747-601644 herdeangyongyi@yahoo.com. S.L.: 0753-112925 dorla@rdslink.ro

Nagyvárad-Velence – FARKAS ANTAL, NAGY BRIGITTA slp.
BH-410522 Oradea, str. Clujului nr. 91, 0259-417285; 0723-465499 slp: 0747-951368
varadvelence@freemail.hu, nagy_brigitta20@yahoo.de

Nyüved – SZIGETI FERENC-ERNŐ
BH-417052 Niuved, nr. 1, 0259-458-641; 0740-675-812. kandur@proteo.hu

Örvénd – KÁNYA ENDRE
BH-417317 Urvind, nr. 196, 0259-346-037; 0745-576-018, kanyaendre@yahoo.de

Paptamási – BERECZKI ANDRÁS
BH-417056 Tămășeu, nr. 121, 0259-413-569, 0742-305-711, abereczki26@gmail.com

Pelbárthida – GHITEA-SZABÓ JÓZSEF-LEVENTE
BH-417053 Parhida, nr. 58, 0259-458-585, 0752-103-983, szabojozsefl@yahoo.com

Pósalaka – PÁL LÁSZLÓ
BH-417588 Poșoloaca, nr. 126, 0741-588-459, palilaci@yahoo.com

Pusztaujlak – LUKÁCS LILLA-EMESE
BH-417591 Uileacu de Criș, nr. 42, 0752-634-089, finta.lilla@yahoo.com

Rév – beszolgál: DÉNES ISTVÁN-LUKÁCS (0745-374-441)
BH-417615 Vadu Crișului, nr. 3, 0259-443-049
Sz: Nagybáród, Barátka, Sonkolyos, Köröstopa

Siter – GAVRUCZA-NAGY EMESE
BH-417168 Șisterea, nr. 9, 0745-537-433, gnemese@gmail.com, siteritemplom@gmail.com

Szalárd – BORZÁSI GYULA
BH-417450 Sălard, nr. 553, 0259-441-063, 0744-838-276, borzasi.gyula@hotmail.com
Sz: Újfegyvernek

Tamáshida – PÁZMÁNY ATTILA
BH-417037 Tămașda, Str. Magyar nr. 66, 0720-641-037, 0748-248-837
pazmanyattila@freemail.hu

Tenke – BERKE SÁNDOR
BH-417595 Tinca, str. Avram Iancu nr. 53, 0259-310299; 0742-014371, 0740-185206
berkesandor@gmail.com Sz: Bélyfenyér

Várasfenes – SZABÓ LÁSZLÓ

BH-417265 Finiş, nr. 506, 0359-808-838, 0770-933-997,
Szabó László: 0762-649-518, vfenes@yahoo.com

Toldinagyfalu – FARKAS ZSOLT

BH-417153 Sănnicolau Român nr. 487, 0762-638-210. zsolif@yahoo.com
Sz: Szentandrás, Köröstarján, Körésgyères, Rojt, Oláhszentmiklós

Kórházlelkész – CSUKA MELINDA

0359-410-960; 0771-319-238; csukamelinda@yahoo.com

Agnulli Dei – Református Szociális Központ

LŐRINC ANDREA-INGRID igazgatónő
BH-410559 Oradea, str. Grădinarilor nr. 16, 0728-983-661

Tenkei Szeretetotthon – BERKE KATALIN igazgatónő

BH-417595 Tinca, str. Avram Iancu nr. 53, 0259-310-299

Péter Iskola – BH-415500 Salonta str. Aradului nr. 25, 0259-373-202**Börtönlelkész: GHITEA-SZABÓ JÓZSEF****ARADI EGYHÁZMEGYE****Esperesi Hivatal – MÓDI JÓZSEF esperes**

AR-317301 Adea nr. 429, Tel/Fax: 0257-357629, 0740-227395, 0740-320032
Irodavezető: Seres Erzsébet, Tel.: 0257-456101

Főgondnok – VENTER MIKLÓS

AR-310057 Arad Str. Capitan Ignat nr. 56, bl. B, ap.19, Tel.: 0722-437208, 0763-224173,
0770-288163, mikiref@yahoo.com

Arad-Belváros – BARACSI LEVENTE, BARACSNÉ DÁVID ZSUZSANNA

AR-310085 Arad Str. M. Eminescu nr. 33. Tel.: 0257-283072, 0745-618992, 0740-179157
aradref@yahoo.com le.: Majlát

Arad-Gáj – CZÉGÉ IMRE

AR-310501 Arad Str. Dunării nr. 16. Tel.: 0257-275464, 0745-525813, 0744-623442
czegeimre@hotmail.com

Arad-Mosócz – JÓZSA FERENC

AR-310205 Arad Str. A. Ivireanu nr. 6. Tel.: 0357-429274 jozsafferencz@freemail.hu
sz.: Németszentpéter, Zádorlak, Sofronya, Székesút

Ággya – MÓDI JÓZSEF

AR-317301 Adea nr. 429. Tel.: 0257-357629, 0740-227395, 0740-320032
modijozsef@yahoo.com

Angyalkút – GECSE TAMÁS

AR-317120 Fântânele, nr 288A. Tel.: 0257-473143, 0745-149505, gecse.tamas@yahoo.com

Bélzerind – TOLNAI FERENC

AR–317218 Zerindu Mic nr. 34. Tel.: 0257-354605

Borosjenő – BODNÁR LAJOS

AR–315300 Ineu Str. Horea nr. 6. Tel.: 0257-511750, 0742-033464
bodnarlajos@gmail.com, le.: Csermő sz.: Selénd, Bél, Sikula, Selénd, Aldófalva

Borossebes – PRÉM IMRE CSABA

AR–315700 Sebiş P-cul Libertăţii nr. 29–31. Tel.: 0257-310425, 0752626811,
prem.csaba@gmail.com, sz.: Bokszege, Dézna, Ranusa, Menyháza

Erdőhegy-Kisjenő – PAPP JÓZSEF

AR–315100 Chişineu-Criş Str. Înfrăţirii nr. 36. Tel.: 0257-350615, 0740-781793
paterke75@gmail.com sz.: Szintye, Szapárliget, Simánd

Feketegyarmat – NAGY JÓZSEF

AR–317421 Iermata Neagră nr. 32. Tel.: 0257-355633, 0742-386723
feketegyarmat@gmail.com

Kispereg – TÓBIÁS TIBOR-GYÖRGY

AR–317241 Peregú Mic nr. 321. Tel.: 0257-459022, 0788-077471, tas2001ro@gmail.com

Lippa – Beszolgáló lelkipásztor: BODNÁR LAJOS (Borosjenő)

AR–315400 Lipova Str. Timişorii nr. 7. Le.: Györök Sz.: Szépfalu, Ménes, Ópálos,
Radna, Neudorf, Baracka, Soborsin

Nagylak – TÓBIÁS EMŐKE PIROSKA

AR–317241 Peregú Mic nr. 321. Tel.: 0257-459022, 0788-544464, csiki.emoke@gmail.com

Nagypereg – TÓBIÁS TIBOR-GYÖRGY

AR–317240 Peregú Mare nr. 76. Tel.: 0257-459140, 0788-077471, tas2001ro@gmail.com

Nagyzerind – DÉNES JÓZSEF

AR–317420 Zerind nr. 282. Tel.: 0257-355516, 0721-596036 denesjozsef@gmail.com

Pécska – TÓBIÁS EMŐKE PIROSKA

AR–317241 Peregú Mic nr. 321. Tel.: 0257-459022, 0788-544464, csiki.emoke@gmail.com

Pankota – SZÁSZ ZOLTÁN

AR–315600 Páncota Str. Avram Iancu nr. 4. Tel.: 0257-466116, 0740-178651,
szaszoli@gmail.com sz.: Gálsa, Szentanna, Csigérszólós, Világos, Magyarát

Szemlak – TÓBIÁS EMŐKE PIROSKA

AR–317241 Peregú Mic nr. 321. Tel.: 0257-459022, 0788-544464, csiki.emoke@gmail.com

Szentleányfalva – PAPP CSABA

AR–317206 Sânleani nr. 183. Tel.: 0257-381762, 0745-578123
csbax31@yahoo.com sz.: Fakert, Zimándköz, Zimándújfalva

Vadász – LÓRINCZ LÓRÁND PÉTER

AR–317217 Vânători nr. 250. Tel.: 0257-354811, 0764-666838
vadaszref@gmail.com. sz.: Simonyifalva, Tózmiske

TEMESVÁRI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – FAZAKAS CSABA esperes

TM-300200 Timișoara, Str. T. Cipariu nr. 1 Tel.: 0256-337637, 0788-636989,
temrefmegye@yahoo.com Irodavezető: JENEI CSABA 0788-626335

Főgondnok – PATAKI KÁROLY

TM-300013 Timișoara Str. Făgăraș nr. 5. Tel.: 0256-242426, 0741-985258

Bégamonostor – CZAPP ISTVÁN

TM-307275 Manastir nr. 299, sz.: Facsad

Igazfalva – CZAPP ISTVÁN

TM-307155 Dumbrava nr. 208. Tel.: 0256-325540, 0723-289474, czappis@yahoo.com. sz.:
Kisszécsény

Karánsebes – GÁLL ZOLTÁN

TM-325400 Caransebeș, Tribunalului nr. 9. sz.: Nándorhegy, Herkulesfürdő

Lugos – GÁLL ZOLTÁN

TM-305500 Lugoj, Magnoliei nr. 15. Tel.: 0256-351103, 0788-628750
gallzoli@yahoo.com

Nagybodófalva – BÁLINT ISTVÁN

TM-307006 Bodo nr. 54. Tel.: 0256-333296, 0788-733879, 0747-016537 sz.: Vásáros

Resicabánya – MEGYASSZAI BÍRÓ ATTILA

TM-320026 Reșița, Paul Iorgovici nr. 17. Tel.: 0355-409688, 0788-636979,
ticianus75@yahoo.com sz.: Boksánbánya, Stájerlak-Anina

Szapárifalva – BÁLINT ISTVÁN

TM-307128 Tipari nr. 110. Tel.: 0256-326741

Szigetfalu – SZILÁGYI P. ALBERT

TM-307193 Sculia nr. 87. Tel.: 0256-410811, 0743-535464. sz.: Gátalja, Detta

Temesvár-Belváros – FAZAKAS CSABA

TM-300200 Timișoara, Str. T. Cipariu nr. 1. Tel.: 0256-492992, 0788-636989
temrefbelvaros@yahoo.com sz.: Szentandrás, Buziásfürdő, Nagyősz

Temesvár-Új Ezredév – GAZDA ISTVÁN

TM-300120 Timișoara, Str. Spl. Morarilor nr. 1/b. Tel.: 0256-495922, 0745-376018,
ujezredev@yahoo.com

Temesvár-Újkissoda – BÁLINT SÁNDOR

TM-300434 Timișoara, Str. Herculan nr. 81. Tel.: 0256-215794,
sador_balint@yahoo.com sz.: Kardostelep, Temesság

Temesvár-Vöröscsárda – KOVÁCS IBOLYA

TM-300200 Timișoara, P-ța I. C. Brătianu nr. 2. Tel.: 0356-177667, 0744-574792
ibolya.kovacs@yahoo.com

Újmosnica – GAZDA MELINDA

TM-307160 Moșnița Nouă nr. 254. Tel.: 0256-393502, 0747-085661

ujezredev@yahoo.com sz.: Medves

Újszentes – SZÚCS ANDRÁS-OTTÓ

TM-307160 Dumbrăvița, Str. Gh. Doja nr. 36. Tel.: 0256-214649, 0723-216237

refujszentes@gmail.com sz.: Gyarmata

Végvár – BÓDIS FERENC

TM-307430 Tormac nr. 360. Tel.: 0256-392824, 0740-152037. bodisferi@yahoo.com

sz.: Niczkifalva

Zsombolya – NYESTE JÁNOS

TM-305400 Jimbolia, Str. Peter Jung nr. 22C. Tel.: 0788-627611,

sz.: Nagyszentmiklós, Valkány, Keresztúr, Gyertyámos

Kórházlelkész: DEMETER SÁNDOR, Tel.: 0740-246164, demetersandor@yahoo.com

SZILÁGYSONLYÓI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – SZÓNYI LEVENTE esperes

SJ-455300, Simleu Silvaniei, str. Crinului nr.35. Jud. Sălaj; Tel: 0260-678902

Levelezési cím: 457332, Lompirt nr. 241, Jud. Sălaj; Tel/Fax: 0260-656145

leventeszonyi@yahoo.com Titkárnő: CSORVÁSI ERZSÉBET – 0728495929

Főgondnok: SZÉKELY CSABA

457332, Lompirt nr. 270., Jud. Sălaj, 0260-656062; 0753039826. scsaba76@yahoo.com

Alsóvalkó – SZISZIK LÁSZLÓ nylp.

457345 Valcău de Jos nr. 61/A, jud. Sălaj. Telefon: 0260-670945 vagy 0742-598784

Bürgezd – RUZSA ISTVÁN

457261 Bilghez nr.86., jud. Sălaj. Telefon: 0260- 670643; 0751-784354

Ipp – KOCSIS AMBRUS TIBOR

457210 Ip, str.Principală, nr.138, jud. Sălaj. Telefon: 0260-671548, 0743-043596

ippref@freemail.hu; kocsis_tibor_07@yahoo.com

Kémer – PANITI ZOLTÁN és PANITI ESZTER

457060 Camăr, str.Principala, nr.288, jud. Sălaj

Telefon: 0260-672120; 0766574053; 0765219562, paniti_zoltanlp@freemail.hu

Kraszna – KÁDÁR GYÖRGY lp. és KOVÁCS ISTVÁN hlp.

457085 Crasna nr.2, jud. Sălaj. Telefon: Kádár György: 0260-636072; 0751-052041;

Tolnai János: 0260-636333; 0741-435735. krasznaref@yahoo.com; tolnaijanos@yahoo.com

Krasznahorvát – FAZAKAS JUDIT

457185 Horoatu Crasnei nr.217, jud. Sălaj. Telefon: 0751-185645; 0745-095073;

jutkafazakas@yahoo.com

Lecsmér – KÁNYA ZSOLT ATTILA

457231 Leşmir nr. 123, jud. Sălaj. Telefon: 0729-934078; 0722-686819
kanyazsoltattila@gmail.com

Ráton – GÁSPÁR ZOLTÁN

457088, Ratin, nr.161, jud. Sălaj. Telefon: 0740-797622. zoltangaspar75@yahoo.com

Sarmaság – PÜSÖK JÓZSEF ATTILA

457330 Şarmăşag, str.Sălajului nr.18. Telefon: 0260-655112 vagy 0744-237293
sarmasagirefegyhaz@yahoo.com

Sarmaság-Bányatelep – LUCZA ISTVÁN ATTILA

457330 Şarmăşag, str. Minerilor Bl.M9, ap.1. Telefon: 0260-656566, 0749-171129
istvanlucza@yahoo.com

Selymesilosva – FEHÉRVÁRI ERNŐ

457331 Ilişua, str.Principală 255, jud. Sălaj. Telefon: 0260-656123 vagy 0745-848782

Somlyóújlak – BALÁZS FERENC BANDI

457241 Uileacu Şimleului, str.Bisericii nr.47.Tel.: 0740-787622.
b.ferencbandi@gmail.com

Szilágybagos – FEHÉRVÁRI GYULA

457262 Boghiş, str.Principală, nr.161, jud. Sălaj. Telefon: 0260-623706, 0745-268670
gyula.fehervari@freemail.hu

Szilágyborzás – BOGDÁN SZABOLCS

457263 Bozieş, str. Principală, nr.37, jud. Sălaj. Telefon: 0260-623887, 0726-248828
szabolcsbogdan@yahoo.com

Szilágykövesd – FAZAKAS HAJNAL

457070 Chieşd nr.120, jud. Sălaj. Telefon: 0745-437317. fazakas.hajnal@yahoo.com

Szilágylompért – SZÓNYI LEVENTE esperes

457332 Lompirt, str.Mare, nr.241, jud. Sălaj. Tel./fax: 0260-656145, 0744-626722
leventeszonyi@yahoo.com

Szilágynagyfalu – LUKÁCS JÓZSEF

457260 Nusfalău, str.Petőfi Sándor nr.19. Tel./fax: 0260-670358; 0740-879455;
Magyarországon: 00-36-70-3172366. lukacs.jozsef.ibolya@gmail.com

Szilágypercesen – NAGY BÁLINT

457265 Pericei, str. Bisericii, nr.416, jud. Sălaj. Tel.: 0260-672740 vagy 0740-643460
nagybalint@yahoo.com

Szilágysomlyó – MIKE ZOLTÁN

455300 Şimleu Silvaniei, str.Pescăruşului nr.4. Tel./Fax. 0260-678889
zoltanmike@yahoo.com

Szilágyzovány – KISS MIKLÓS

457213 Zăuan, str.Principală, nr.368, jud. Sălaj. Telefon: 0260-623335, 0748-224155
zovanyimiklos@freemail.hu

Varsolc – FAZAKAS SÁNDOR

457355 Vársolt nr.89, jud. Sălaj. Tel.: 0260-672507; 0744-791856. refvarsolc@yahoo.com

Kórházlelkész: DAKÓ ÉVA JUDIT – 0745-679114

Zilahi Református Wesselényi Kollégium iskolalelkésze: SZILÁGYI ZOLTÁN

SJ-457171 Panic, nr.94. Tel: 0260-669753; 0767-627486

szipanit@freemail.hu; szilagyizoltan67@yahoo.com

ZILAHÍ EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – BOGDÁN ZSOLT esperes

450010 Zalău str. Kossuth Lajos nr. 16 Jud. Sălaj, 0260 -661495 iroda,

0754 -015761 iroda, 0727-304478. refespszilah@easynet.ro, www.reformatuszilah.ro

Főgondnok: DEMJÉN ATTILA

Zalău str. Corneliu Coposu nr. 24. Bl 12 Ap12, Tel.: 0742-875176

demjen_attila@yahoo.com

Bősháza – VARGHA LEVENTE

457037 Biușa, nr 140. Jud. Sălaj. Tel.: 0260-654227, 0749-193817

vargha.levente@gmail.com

Désháza – USZKAI ZOLTÁN

457297 Deja, nr 153. Jud. Sălaj. Tel.: 0260-654436.

uszkai@easynet.ro, uszkai@easynet.ro,

Diósad – KÁDÁR GYÖRGY TAMÁS

457168 Diosod nr. 219 Jud. Sălaj. Tel.: 0260-629777, 0741-781279

ticskadar@yahoo.com

Doba – NAGY MIHÁLY

457122 Doba nr. 48 Jud. Sălaj. Tel.: 0744-513421

szilvianagy7@gmail.com, nagymisi_syl@yahoo.com

Egrespatak – SZILÁGYI ÉVA

457246 Aghires nr. 98 Jud Sălaj. Tel.: 0260-659105, 0728-784530

szizo@vipmail.hu, szkizo71@yahoo.com, szkeva73@yahoo.com

Hidalmás – CSILLAG PÉTER

457175 Hida, nr. 21 Jud. Sălaj. Tel.: 0766-580089

Kusaly – LUGOSI DÁNIEL

457080 Coseiu., Nr. 142 jud. Sălaj. Tel.:0260-653115, 0744-756721

daniellugosi@yahoo.com

Magyargoroszló – SÁNDOR ANDRÁS

457169 Guruslau nr. 96 Jud. Sălaj. Tel.: 0788-481525, 0766-731992

sandoraed@yahoo.com

Magyarkecel – VÁRADI SÁNDOR KÁROLY
457245 Meseseni de Jos nr. 296 Jud Sălaj. Tel.: 0732-363878
varadisandorkaroly@yahoo.com

Menyő – GOMBOS VENCEL
457298 Mineu, nr. 134 Jud. Sălaj. Tel.: 0733-970959. vancel1987@yahoo.com

Mocsolya – MÓRÉ ZSIGMOND MIHÁLY LEVENTE
457326 Valea Pomiilor, nr 119, Jud. Sălaj. Tel.: 0766-318720, 0762-616239,
morelevius@yahoo.com

Nagymon – SZILÁGYI ZOLTÁN
457123 Naimon nr. 63 jud. Sălaj. Tel.: 0728-784530 szkizo@vipmail.hu, szkizo71@yahoo.com

Ördökgút-Cigányi – CSILLAG PÉTER
450042 Zalău Str Nicolae Titulescu nr. 13, jud. Sălaj. Tel.: 0766-580089

Szilagyballa – BOROS ÁRPÁD
457046 Borla, nr. 114 jud Sălaj. Tel/fax: 0260-623581, 0745-306599
borosarpad57@yahoo.com

Szilagyceh – TÓTH EMESE JÚLIA, TÓTH LÁSZLÓ
455100 Cehu Silvaniei P-ta Trandafirilor nr. 20 Jud. Sălaj. Tel/fax 0260-650716, 0749-
193851, 0740-973884. emesejuliatoth@yahoo.com,, tothlaszi@yahoo.com

Szilagyerked – BALÁZS ZOLTÁN
457081 Archid nr. 77 jud Sălaj. Tel/fax 0260-653017, 0740-576688
erkedbalazs@yahoo.com

Szilagyfőkeresztúr – TOLNAI MIKLÓS
457106 Cristur nr. 189 Jud. Sălaj. Tel.: 0260-630144, 0742-649075, tolnamiki@gmail.com

Szilagygörcsön –
457107 Gircei, nr. 135 Jud. Sălaj.
Tel.: 0360-568531

Szilagypanit – SZILÁGYI ZOLTÁN
457171 Panic nr. 94. Jud. Sălaj. Tel/fax 0260-669753, 0767-627486
szipanit@freemail.hu, szilagyizoltan67@yahoo.com

Szilagysámson – SZÁSZ BÁLINT RÓBERT
457325 Șamșud nr. 369. Jud Sălaj. Tel.: 0260-653222, 0763-677728
szaszbalintrobert@yahoo.com

Szilagyszeg – SÍPOS ANDRÁS
457295 Salatig nr.136 Jud. Sălaj. Tel.: 0260-650808
ellandras@freemail.hu,

Szilagyszentkirály – SZILÁGYI ZOLTÁN
457124 Sincraiu Silvaniei nr. 42 Jud. Sălaj. 0260-659105, 0728-784530
szkizo@vipmail.hu, szkizo71@yahoo.com

Vérvölgy – SÜLE GYULA ZSOLT

457126 Verveghiu nr. 90 Jud. Sălaj. Tel.: 0740-703175, 0788-481524
sulegyulazsolt@freemail.hu

Völcsök – LOVÁSZ ISTVÁN

455104 Ulciug, nr. 90 Jud. Sălaj. Tel.: 0260-651534 listvan2004@yahoo.com

Zilah-Belváros – PÜSÖK SÁNDOR CSABA, MÁTHÉ LORÁND ÁRPÁD

450006 Zalău str. A. Șaguna nr. 7 Jud. Sălaj. Tel/fax: 0260-661487, 0740-602463 iroda,
0260-661469 otthon, 0744-999537, 0740-823136 pusokcsaba@yahoo.com, maloar@freemail.hu

Zilah-Fenyves – BOGDÁN ZSOLT, IFJ. JÓZSA FERENC

450006 Zalău str. Maxim D Constatntin nr. 5 Jud. Sălaj, Tel.: 0260-661454 iroda, 0260-
660479 otthon, 0727-304478, 0371-187364, 0745-709676
zifer@freemail.hu, ijozsaf@yahoo.com

Zilah-Liget – OLÁH MIHÁLY, SZÁNTHÓ JÚLIA

450123 Zalău str. Simion Bărnuțiu 40/A. Jud. Sălaj. Tel/fax: 0260-661524 iroda, 0260-
616875 otthon, 0721-219379, 0743-618950
olahszantho@gmail.com

Zsibó – HÖGYE GÁL ROBERTO

455200 Jibou str. 1Dec. 1918 nr. 15. Jud. Sălaj. Tel.: 0260-644830, 0751-947787
hogyegal.roberto@yahoo.com

Kórházlelkész – ANTAL ATTILA

450010 Zalău, str B.P. Hașdeu bl H25 ap 8. Tel.: 0741-477618. zilahiati@yahoo.com

BÖRTÖNLELKÉSZEK

Nagybányai Egyházmegye – ALFÖLDI LAKATOS TIBOR (Felsőbánya)

Szatmári Egyházmegye – RÁCZ ERVIN (Erdőd)

Bihari Egyházmegye – SZABÓ JÓZSEF (Pelbárhida)

KÓRHÁZLELKÉSZEK

Szatmári Egyházmegye – BALVINSZKY SÁNDOR

SM-440058 Satu Mare Str. Wolfenbüttel nr. 34.

Tel.: 0261-715897, 0742-946124, balvinszky@freemail.hu

Bihari Egyházmegye – NACSÁDINÉ CSUKA MELINDA (Nagyvárad)

BH-410439 Oradea B-dul. Ștefan cel Mare, bl. ANL, sc. B, ap. 22.

Tel.: 0359-410960; 0742-900857; 0721-517176, csukamelinda@yahoo.com

BABES ARDAI ERIKA (Nagyszalonta) – Tel.: 0742-148-373

Érmelléki Egyházmegye – SZŰCS ZOLTÁN

BH-415300 Marghita Calea Republicii nr, 71. Sc. C. ap. 2.

Tel.: 0259-459760, 0745-648578 zoltanszucs1972@hotmail.com

Szilágysomlyói Egyházmegye – DAKÓ ÉVA diakónus 0745-679114

Zilahi Egyházmegye – ANTAL ATTILA 0260-630005, 0741-477618
SJ-450154 Zalău Str. B. P. Haşdeu bl. H25, ap. 8 zilahiati@yahoo.com

ISKOLALELKÉSZEK

Szatmári Református Gimnázium, Szatmárnémeti – ILONCZAI ZSOMBOR
SM-447171 Bercu nr. 8. Tel.: 0261-828945, 0766-662103, izsombor@yahoo.com

Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium, Nagyvárad – KÖVENDI ISTVÁN
BH-410102 Oradea, str. A. Şaguna nr. 1. Tel.: 0259-455804, 0740-958887 kovendi@yahoo.com

Zilahi Református Wesselényi Kollégium, Zilah – SZILÁGYI ZOLTÁN
SJ-450099 Zalău Str. Mihai Viteazul nr. 59, Tel.: 0260-614881, 0767-627486

Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad – Egyetemi lelkész: RÁKSI LAJOS
BH-410445 Oradea, str. Primăriei nr. 27. Tel.: 0259/418244, 0761-689331,
raksilajos@gmail.com, www.partium.ro

EGYHÁZMEGYEI MISSZIÓI ELŐADÓK

Nagybányai Egyházmegye – BAKNÉ MAJOR ENIKŐ
435400 Seini, P-ța Sylvester János nr.1., Jud. Maramureş Tel.: 0262-490020

Szatmári Egyházmegye – BOGYA KIS MÁRIA bogyakis@datec.ro
440199 Satu Mare, Str. Inaului nr. 11., Jud. Satu Mare Tel.: 0261-769745

Nagykárolyi Egyházmegye – KURTA-TÓTÖS SZABOLCS
447291, Dobra nr. 310, Jud. Satu Mare Tel.: 0744-511934 kurtatotos@yahoo.com

Érmelléki Egyházmegye – BARA LÁSZLÓ
417436, Cadea nr. 81. 0740-435636 nagykadref@freemail.hu

Bihari Egyházmegye – BERKE SÁNDOR
417595, Tinca, Str. Avram Iancu nr. 53 Tel.: 0259-310299 berkesandor@gmail.com

Aradi Egyházmegye – JÓZSA FERENC jozsaferencz@freemail.hu
310205, Arad, Str. A. Ivireanu nr. 6., Jud. Arad Tel.: 0257-218414

Temesvári Egyházmegye – KOVÁCSNÉ PAP IBOLYA
300200, Timişoara-Ciarda, Str. Dr. Russel nr. 2., Jud. Timiş
Tel.: 0256-433488 voroscşarda@yahoo.com

Szilágysomlyói Egyházmegye – KISS MIKLÓS
457213, Zăuan nr. 374. Jud. Sălaj Tel.: 0260-623335

Zilahi Egyházmegye – SZILÁGYINÉ KUPÁS ÉVA
457246, Aghireş, nr. 98. Jud. Sălaj, Tel.: 0260-659105 szkizo@vipmail.hu

A KRE PRESBITERI SZÖVETSÉGÉNEK CÍMTÁRA

LÁSZLÓ KÁLMÁN elnök

SJ– 450151 Zalău, str. Gh. Doja nr 86 Bl. D86, ap. 12

Tel.: 0260-630925, 0260-661495, 0726-748432 lkalman2@freemail.hu

VENTER MIKLÓS főtítká

AR–310308 Arad, str. C. Ignat nr. 56, Bl B, ap. 19. 0722-437208, mikiref@yahoo.com

TÓTH ZSIGMOND ügyvezető elnök

BH–417465 Cetariu, str. Mare nr. 271. 0741-471124. belacet@yahoo.com, belacet@gmail.com

MÁRTON JENŐ jegyző

MM–430321 Baia Mare, str. N. Iorga nr. 1, ap. 64. Tel.: 0262-222346, 0745-508531

NEMES LUJZA pénztáros

BH–410326 Oradea, str. Doina nr. 14, Bl C71, ap. 17. Tel.: 0744-282077

TÓTH ANDRÁS missziói titká

SJ–457330 Sărmășag, str. Szilágy nr. 66. Tel.: 0260-655153, 0728-279802

BARA CSABA etikai b. elnök

SM–410114 Satu Mare, str. C. Brâncuși nr. 18. Tel.: 0741-770163, kekfeher@gmail.com

ERDŐS SÁNDOR gazdasági b. elnök

AR–317301 Adea, nr. 210, Tel.: 0744-547274. marta.erdos@yahoo.com

NAGY JUDIT NOÉMI ifjúsági b. elnök

BH–410252 Oradea, Gh. Pop de Băsești nr. 5. Tel.: 0740-387946, judit_noemi@yahoo.com

ENYEDI ANDRÁS presbiter képző biz.

TM–305100 Buziaș, str. Florilor nr. 11, Tel.: 0256-321768, 0724-309803

VARGA BÁLINT cenzor

SM–440073 Satu Mare, str. Wolfenbüttel nr. 64. Tel.: 0261-877571, 0746-677529

MÉSZÁROS GYÖNGYI könyvelő – meszarosgyongyi@yahoo.com

BH–Oradea, str. Sovata nr. 32, Bl C16, ap. 17. Tel.: 0359-402458, 0721-345933

CSILLAG ALPÁR pályázati referens

SJ–450151 Zalău, str. Gh. Doja nr. 119B. Tel.: 0749-354694, csillag_alpar@yahoo.com

EGYHÁZMEGYEI PRESBITERI SZÖVETSÉGI ELNÖKÖK

VENTER MIKLÓS aradi EPSZ elnök

310057 Arad, str. Capitan Ignat nr. 56, Bl B, ap. 19, jud. Arad

Tel.: 0722-437208, 0763-224173, 0770-288163. mikiref@yahoo.com

MÁRTON JENŐ nagybányai EPSZ elnök

430321 Baia Mare, str. N. Iorga nr. 1, ap. 64. Tel.: 0262-222346, 0745-508531

TATÁR MIKLÓS szatmári EPSZ elnök
440164 Satu Mare, str. Brândușa 9/9, jud. Satu Mare Tel.: 0722-862981, 0261-769292

BESSENYEI KÁROLY nagykárolyi EPSZ elnök
447157 Lelei nr. 850, jud. Satu Mare, Tel.: 0744-986824

VÁNYI ATTILA érmelléki EPSZ elnök
417545 Simian nr. 47, jud. Bihor, 0259-356241, 0740-040359, vanyi_attila@yahoo.com

TÖRÖK SÁNDOR bihari EPSZ elnök
410169 Oradea str. L. Pasteur nr. 147, jud. Bihor, Tel.: 0744-255683

ENYEDI ANDRÁS temesvári EPSZ elnök
305100 Buziaș. str. Florilor nr 11, Jud. Timiș Tel.: 0256-321768, 0724-309803

TÓTH ANDRÁS somlyói EPSZ elnök
457330 Șarmășag str. Szilagy nr. 66. Jud. Sălaj Tel.: 0260-655153, 0728-279802

VINCZE JÁNOS zilahi EPSZ elnök
455200 Jibou str.1 Dec 1918, Bl S45 Ap 7. Jud. Sălaj Tel.: 0260-641305, 0765-847619

Sajtóreferens: TÓTH ZSIGMOND BÉLA
417465 Cetariu Str. Mare nr. 271. Tel.: 0741-471124 belacet@yahoo.com

A KRE NŐSZÖVETSÉGE

Egyházkerületi Elnökség

Elnök: BOGYA KIS MÁRIA 440199 Satu Mare Str. Inăului nr. 11.
Tel.: 0261-769745, 0788-284545

1. Alelnök: BALÁZSNE KISS CSILLA 415700 Valea lui Mihai Str. Calvin nr. 16,
Tel.: 0259-355447

2. Alelnök: KOVÁCS ILDIKÓ 300200 Timișoara Str. 1. Decembrie nr. 94 Ap. 4,
Tel.: 0356-106630

3. Alelnök: MIKE GYÖNGYVÉR 457300 Șimleu Silvaniei Str. Pescăruș nr. 4,
Tel.: 0260-678889

4. Alelnök: NAGY ERIKA 447180 Livada Tel.: 0261-840142

Titkár: MIHÁLY KATALIN 447210 Odoreu Str. Republicii nr. 102, Tel.: 0261-775010

Jegyző: KOVÁCS BORBÁTH KATALIN 410380 Oradea Str. Italiana nr. 35. Bl. Y2/35
Tel.: 0359-305718

Pénztáros: FEKETE JUDIT 410067 Oradea Piața Independenței nr. 35. Ap. 21.
Tel.: 0259-231310

EGYHÁZMEGYEI NŐSZÖVETSÉGI ELNÖKÖK

Aradi Egyházmegye – DÉNES ERZSÉBET 317420 Zerind nr. 282 Tel.: 0257-355516

Bihari Egyházmegye – CSOMAY PIROSKA 417078 Sântion nr. 243 Tel.: 0259-316025

Érmelléki Egyházmegye – DR. KARÁSZI ROZÁLIA 415700 Valea lui Mihai Str.
Izvorului nr. 11, Tel.: 0259-355246

Nagybányai Egyházmegye – TASNÁDI ELLA 430263 Baia Mare Str. Republicii 9
Tel.: 0262-227263

Nagykárolyi Egyházmegye – BALOGH ENIKŐ 447207 Moftinu Mic 218. 0261-875007

Szatmári Egyházmegye – NAGY ERIKA 447180 Livada Tel.: 0261-840142

Szilágysomlyói Egyházmegye – PANITI ESZTER 457060 Camăr 288. Tel.: 0260-672120

Temesvári Egyházmegye – KOVÁCS IBOLYA 300200 Timișoara-Ciarda
Str. Dr. Russel nr. 2, Tel.: 0256-433488

Zilahi Egyházmegye – SZILÁGYI ÉVA 457246 Aghireș nr. 98, Tel.: 0260-659105

KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS IFJÚSÁGI SZÖVETSÉG – KRISZ krisziroda@yahoo.com

Elnök: KÁNYA ZSOLT ATTILA ifjúsági szakelőadó
SJ–Leșmir nr. 123, Tel.: 0729-934078, 0722-686819 kanyazsoltattila@yahoo.com

Alelnök: FAZAKAS FERENC SÁNDOR
BH–417608 Telechiu nr. 103, Tel.: 0259-345661, 0745-757647, fazakasf@gmail.com

Irodavezető: JAKÓ SÁNDOR ZSIGMOND
BH–417235 Com. Diosig Sat. Ianca, str. Mărășești nr. 8
Tel.: 0259-350-617, 0740-215802, jako_sandor@yahoo.com

NYUGDÍJAS LELKÉSZEK

Ábrám Sámuel	SM–440038 Satu Mare Str. Lucaciu Vasile nr. 40. ap.4
Balogh Sándor	SM–445100 Carei Str. Gh. Baritiu nr. 7.
Bányai Ferenc	AR–317401 Mailat nr. 89.
Barcza Dániel	SM–447291 Dobra nr. 250.
Barta András	SM–447050 Berveni nr. 185.
Bessenyei István	MS–545400 Sighisoara Str. Plopilor nr. 18. ap. 15.
Borsi Zsigmond	BH–410191 Oradea Str. C. Brancoveanu nr. 19.
Bottyán Gyula	BH–410115 Oradea B-dul. Ștefan cel Mare nr. 4. sc. B ap. 32.
Bozsóki Sándor	BH–417435 Săcuieni Str. Crișana nr. 38.
Domján László	BH–410094 Oradea Str. Cogălniceanu nr. 40. ap. 1.
Eszenyei Mária	BH–410169 Oradea Str. Dózsa Gy. nr. 29.
Fodor Elemér	SM–440019 Satu Mare Str. Argeșului nr. 58.
Gáll Miklós János	SJ–457255 Pericei nr. 481.
Gavrucza Tibor	BH–410061 Oradea Str. C. Dobrogeanu-Gherea nr. 2 ap. 3.
Gönczi Gábor	SM–445100 Carei Str. Eliberării nr. 8. ap. 4.
Gulya Géza	BH–410019 Oradea Str. M. Eminescu nr. 34. ap. 8.
Hegedűs István	SM–445300 Tasnad Cart. Victoriei 118. ap. 8.
Henter Lajos	SM–445100 Carei Str. József Attila nr. 13.
Higyed István	TM–300042 Timisoara Str. T. Ionescu nr. 20. ap. 1.
Horváth Miklós László	SM–445100 Carei Str. Uzinei nr. 581. ap. 7.
Kádár Miklós	MM–435500 Sighetu-Marmatiei Str. Rodnei nr. 44.

Kajtár Gyula	SM-440250 Satu Mare Str. Paulesti UP28 ap. 11.
Katona Jenő Károly	BH-417435 Săcuieni Str. Gării nr. 69.
Kelemen András	SJ-457241 Uileacu Simleului nr. 33.
Kiss Zoltán	CJ-405400 Huedin Piața Victoriei nr. 19.
Koncz Károly	BH-410533 Oradea Str. Nufărului nr. 13. D136 ap. 6.
Koszorús Ferenc	SJ-457210 Ip nr. 238.
Kovács Károly	BH-417165 Cetariu nr. 363.
Kovács Ferenc János	SM-447360 Viile Satu Mare Str. Principală nr. 55/B.
Makay Botond Károly	CS-320168 Reșița Str. Caransebeșului nr. 5/A. sc. 1. ap. 7.
Maksay Árpád	BH-410414 Oradea Str. Mehedinți nr. 25. bl. X34. ap. 19.
Máté László	BH-415200 Beiuș Str. Horea nr. 49.
Mátyás Árpád	SJ-457046 Borla nr. 364/A.
Mezei Horyáti Miklós Attila	HU-4332 Nyírdierzs Bátori u. 18. sz.
Mészáros Árpád	SM-445300 Tasnad Str. N. Bălcescu nr. 44.
Molnár Kálmán	SJ-455100 Cehu Silvaniei Str. Libertatii nr. 81.
Müller Dezső	SM-447170 Lazuri nr. 474.
Nagy István	SM-447171 Bercu Str. Principala nr. 12.
Orosz Árpád Csaba	OH-44141 Brecksville, OH Highland Drive 9330.
Páll András	MM-437080 Campulung la Tisa nr. 900.
Pályi Kiss Zsigmond	SM-447050 Berveni Str. Herman O. nr. 350.
Pánti László	HU-5211 Tiszapüspöki Deák Ferenc u. 3. sz.
Papp Sándor	AR-315100 Chisineu Cris Str. Infratirii nr. 30.
Papp Benjámín	BH-417585 Tileagd Str. Unirii nr. 29A
Papp István Jenő	Courcelles-Chaussy Marechal Leclerc 6.
Petkes György	SM-440230 Satu Mare Str. Ostrovului nr. 2A ap. 83.
Posta József	BH-410476 Str. Vaporului nr. 34.
Püsök József	CJ-400681 Cluj-Napoca Str. Borsa nr. 1. ap. 21.
Sámi Vilmos	SM-447011 Dindesti Str. Scolii nr. 331.
Sarkadi Nagy Zoltán Andor	SM-445100 Carei Str. Rozelor nr. 60.
Sípos Ákos	SM-417214 Martinesti Parohia Reformata
Szabó Ferenc	BH-410008 Oradea Str. Ady E. nr. 83. ap. 8.
Száldobágyi József	BH-417177 Targusor nr. 116.
Szatmári Elemér	MS-540081 Targu Mures Str. Argesului nr. 10 ap. 8.
Szatmári István	BH-410210 Oradea Str. Mihai Pavel nr. 14. ap. 6.
Székely Béla	BH-410380 Oradea Str. Italiana nr. 24. Z5 ap. 25.
Székely Lajos	BH-410381 Oradea Str. Calugareni nr. 8. C ap. 47.
Székely István	SM-445100 Carei Bld. 25 Octombrie nr. 29. B ap. 32.
Szép Elemér	SM-440168 Satu Mare Str. Careiului nr. 34. 11C. ap. 44.
Szilágyi Tibor	SM-44705 Craidorolt nr. 110.
Sziszik László	SJ-457300 Simleul Silvaniei Str. Zambilelor nr. 9.
Szűcs Adalbert	BH-417036 Ant nr. 180.
Tamás Béla	AB-517293 Oiesdea Str. Principala nr. 133.
Tar István Sándor	BH-410087 Oradea Str. Armatei Romane nr. 12. ap. 3.
Vadady Filep Gyula	SM-447360 Viile Satu Mare Str. Principala nr. 92A
Vajda András	HU-1044 Budapest Szegfu Gy. u. 20sz.
Varga Sándor	SM-445100 Carei Str. Tireamului nr. 28.
Varsányi Rudolf	BH-417360 Osorhei Str. Mica nr. 449.
Vicsai Ferenc	SJ-457245 Meseșenii de Jos nr. 152/A.
Zsigmond József	BH-410102 Oradea Str. Lunga nr. 5.

ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

EPARHIA REFORMATA DIN ARDEAL

CJ-400079 Cluj (Kolozsvár), str. I. C. Brătianu (Király u.) nr. 51-53.

Igazgatótanács: 0264/592453.

Püspöki Hivatal

Tel/fax: 0264/597472, 0264/595104

e-mail: egyhazkerulet@reformatus.ro

Központi Gyűjtőlevéltár

Kolozsvár, Farkas utca (str. Kogălniceanu) nr. 16/A (a templom kerengőjében)

Levéltárosok: DR. SIPOS GÁBOR, ŐSZ SÁNDOR ELŐD e-mail: refarch@gmail.com

Kutatószolgálat: munkanapokon 9–16 óra között. Tel.: 0040-(0)264439481

Bethlen Gábor Református Dokumentációs Könyvtár

Nagyenyed, Bethlen Gábor Kollégium, Bethlen Gábor u. 1. sz.

Főkönyvtáros: GYÖRFI DÉNÉS

Biblos könyvesbolt

Kolozsvár, P-ța Ayram Iancu (Bocskai tér) 13, e-mail: konyvesbolt@reformatus.ro

GYENGE ENIKŐ, TOROCKAI MÁRIA

ESPERESI HIVATALOK

Brassói Egyházmegye

500074 Braşov, str. Sitei nr. 142, ap. 5, jud. Braşov, 0268-414469,

brassoeme@yahoo.com

Dési Egyházmegye

405200 Dej, str. N. Iorga nr. 6, jud. Cluj, 0264-212725, protrefdej@clicknet.ro

Erdővidéki Egyházmegye

525100 Câpeni, str. Bisericii 52, jud. Covasna, 0267-379380, erdovideki-eme@gmail.com

Görgényi Egyházmegye

545300 Reghin, str. Bujorului nr. 2, jud. Mureş, 0265-512443,

gorgenyiespereshivatal@yahoo.com

Hunyadi Egyházmegye

332015 Petroşani, str. Timişoarei nr. 15, jud. Hunedoara, 0254-542142,

hunyadieme@yahoo.com

Kalotaszegi Egyházmegye

405400 Huedin, str. Horea nr. 21, jud. Cluj, 0264-354319, kalotaszegieme@gmail.com

Kézdi-Orbai Egyházmegye

525400 Târgu Secuiesc, str. Bem J. nr. 11/A, jud. Covasna, 0267-361056,
kezdiorbai@gmail.com

Kolozsvári Egyházmegye

400084 Cluj, str. Kogălniceanu nr. 23, jud. Cluj, 0264-591660, kolozsvar@mail.dntcj.ro

Kolozsvár-Külső Egyházmegye

400113 Cluj, Piața Unirii nr. 23, jud. Cluj, 0264-592282, kesp@freemail.hu

Küküllői Egyházmegye

547235 Fântânele, str. Principală nr. 66, jud. Mureș, 0265-580099, 0265-580016,
kukullo@rdslink.ro

Marosi Egyházmegye

540072 Târgu Mureș, Piața Bernády nr. 3, jud. Mureș, 0265-214975,
marosi@telekihaz.org

Maros Mezóségi Egyházmegye

540072 Târgu Mureș, Piața Bernády nr. 3, jud. Mureș, 0265-250051,
marosmezo@telekihaz.org

Nagyenyedi Egyházmegye

515200 Aiud, Piața Consiliul Europei nr. 3, jud. Alba, 0258-863286, 0258-876272,
nagy_enyed@yahoo.com

Sepsi Egyházmegye

520027 Sfântu Gheorghe, str. Gyárfás Jenő nr. 5, jud. Covasna
0267-313363, sepsieme@yahoo.com

Székelyudvarhelyi Egyházmegye

535400 Cristuru Secuiesc, str. Kriza János nr. 10, jud. Harghita, 0266-244475,
udvarhelyi@kabelkon.ro

Tordai Egyházmegye

401071 Turda, Cart. Poiana str. Câmpeni nr. 64/A, jud. Cluj, 0264-324748,
tordaieme@yahoo.com

Tartalomjegyzék

Előszó – Tettük, ami kötelességünk volt	5
<i>Kiss Jenő: Folyók</i>	7
Naptár	8
<i>Gellért Sándor: Tornácküszöbön</i>	32

GYÜLEKEZETI ÓRJÁRAT

Nagybánya-Óváros	33
Nagybánya-Újváros	37
Szatmár-Láncos temploma és gyülekezete	42
Szatmár-Kültelek Református Gyülekezete	55
Az Árva Bethlen Kata Református Óvoda	58
Mikola	61
Józsefháza	69
<i>Garai Gábor: Bizalom...</i>	72
Szilágyszér	73
Érbogyoszló	75
Bihardiószeg	79
Aranykapu Református Napközi-óvoda (Érmihályfalva)	89
Élesdi Református Egyházközség	90
Nagyvárad-Csillagváros	96
Nagyvárad-Ósi-Les és szóróványa	102
Szolgálat a „magyar Genfben”	111
Biharszentjános	112
Magyarosodás az egyházban	115
Arad-Belváros	119
Temesvár Új Ezredév	124
Temesvár-Vöröscsárda	128
A szilágysomlyói Báthori István Magyar Tannyelvű Általános Iskola megalakítása	132
Szilágyperecsen	137
<i>Kányádi Sándor: Bántani én nem akarlak</i>	140
Somlyóújlak	141
Zilah-Liget	146
Magyarkecel	150
„Ne hagyjátok a templomot s az iskolát”	153

TEOLÓGIA

Százhuszonöt éve született Tavaszy Sándor	155
Vallomás a reménységről (Interjú dr. Juhász Tamás th. professzorral) ..	164

ENGEDJÉTEK HOZZÁM JÖNNI – A CSALÁDOT

Jegyzetek a vegyes házasságról	167
<i>Reményik Sándor: Elpártolt lilomszál</i>	176

A NyeMRLSZ nem adja fel	177
A gyorsajtó	181
A gázai szekértől az utolsó trombitaszóig	184
Távinterjú Tóbiás Attila amerikai lelkésszel	192
<i>Ady Endre: A föl-földobott kő</i>	196

TÖRTÉNELMI FEJEZETEK

„A halálba farsangoló” fejedelem (Báthori Gábor)	197
Jakabffy Elemér emlékezete	201

IRODALMI KINCSESTÁR

Böződi György, az elsüllyesztett falu szülötte	207
Jékely Zoltán, „az erdélyi művészcsalád” sarja	212
Nyíró József: Erdély	217

Richard Wagner (1813–1883)	221
Bronzba öntött halhatatlanság (Interjú Deák Árpád szobrászművésszel) ..	223
Gyerekeknek	228
Vidám percek	231
Fűben-fában	234
Keresztretjtvények	238
Jelentős évfordulók 2013-ban	248
Címtár	257